

VOLDA KOMMUNE

MØTEINNKALLING

Utvalg: Formannskapet
Møtestad: Voldsfjorden, Volda rådhus
Dato: 04.10.2016
Tid: 12:00

Medlemar som er ugilde i ei sak vert bedne om å gje melding, slik at varamedlemar kan bli kalla inn. Jf. § 8, 3. ledd i forvaltningslova.

Vi ber om at forfall vert meldt til servicekontoret/utvalssekretær på telefon 700 58 700.

Varamedlemar får saksdokumenta førebels berre til orientering. Dei får særskilt melding når dei skal møte.

B- saker er underlagt teieplikt og er unnatekne offentleg innsyn.

Møtet er ope for publikum, med unnatak når b-saker vert handsama. Saksdokumenta er lagt ut til gjennomsyn på servicekontoret.

Jørgen Amdam
ordfører

SAKLISTE

Saksnr.	Sak
PS 168/16	Godkjenning av innkalling og sakliste
PS 169/16	Godkjenning av møteprotokoll frå forrige møte
OS 131/16	Informasjon om budsjettarbeidet
PS 170/16	2.Tertialrapport 2016
PS 171/16	Planid 2016005 - Arealdelen - Høyring av forslag til planprogram og varsel om planoppstart.
PS 172/16	Vestsida IL - Garasje for trakkemaskin - søknad om kommunal garanti for lån
PS 173/16	Strategi 2030 - Høringsnotat for en ny strategi for utvikling av spesialisthelsetjenesten i Midt-Norge
PS 174/16	Ny kommunelov - Høyring NOU 2016:4
PS 175/16	Kommunal garanti - lån til kyrkjelege investeringar
PS 176/16	Omlegging av skulebakken på Ulvestad - Haugevegen - Godkjenning av avtalar
PS 177/16	Ny renovasjonsordning kommunale utleige bygg
PS 178/16	Kommunalt råd for funksjonshemma - forslag til namneendring og auke i antal medlemmer
PS 179/16	Orienteringssaker
OS 132/16	Tunnelutbetring Rotsethorntunnelen
OS 133/16	Melding om politisk vedtak - Forskrift om miljøretta helsevern i barnehagar og skular - Kommunalt råd for funksjonshemma PS 6/16

PS 168/16 Godkjenning av innkalling og sakliste

PS 169/16 Godkjenning av møteprotokoll frå forrige møte

OS 131/16 Informasjon om budsjettarbeidet

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Andreea Beleuta

Arkivsak nr.: 2016/1553

Arkivkode: 151

Utvallsaksnr

Utval

Møtedato

Formannskapet

2.TERTIALRAPPORT 2016

Administrasjonen si tilråding:

1. 2. Terialrapport 2016 vert teken til vitende.
2. 1. Finansrapport (passiva) vert teken til vitende (vedlegg nr. 1)
3. 2. Finansrapport (aktiva) vert teken til vitende (vedlegg nr. 2)

1 BUDSJETTSKJEMA 1A

Budsjettskjema 1A består av:

- Frie inntekter
- Generelle statstilskot
- Eigedomsskatt
- Finansområdet

Frie inntekter

Rammetilskot og skatt på inntekt og formue utgjer det som vert kalla kommunen sine frie inntekter:

Frie inntekter	Opphavleg budsjett	Justert budsjett
Rammetilskott	244 498 000	249 693 000
Skatteinntekter	212 524 000	208 643 000
Sum frie inntekter	457 022 000	458 336 000

Det er skatteinngangen på landsbasis som er den mest sentrale faktoren på kor mykje vi får i frie inntekter. Dette er fordi vi har utjamning mellom skatterike kommunar og skattefattige kommunar (slik som Volda kommune). Dette er eit element i rammetilskotet. Jo mindre skatteinngangen er på landsbasis, desto mindre vert det å fordele til dei skattefattige kommunane. Volda kommune har skatteinntekter på 132,05 mill kr ved utgangen av august, og er ca. 700.000 kr mindre enn det budsjetterte beløpet for same periode. Volda kommune får kompensert 95% dersom skatteinntektene vert mindre enn budsjettert.

Kommunestyret har som tabellen ovanfor viser budsjettert med frie inntekter på 458,3 mill kr. i 2016. Regjeringa kom med ny prognose for skatteinntektene på landsbasis ved framlegging av kommuneproposisjonen/revidert nasjonalbudsjett den 11.mai. Prognosemodellen frå KS viser ei prognose på 458,3 mill kr ved årets slutt for Volda kommune (ca. 1,3 mill meir enn opphavleg budsjettert), og dette vart justert av kommunestyret i juni.

Regjeringa kjem med ny prognose i 6.oktober (i samband med framlegg til statsbudsjett for 2017).

Eigedomsskatt

Det vart budsjettert med 16 mill kr i inntekt frå eigedomsskatt. Ved korrigering av budsjett 1.halvår 2016 vart dette auka til 17 mill kr.

Generelle statstilskot

Tabellen under viser budsjetterte generelle statstilskot for 2016:

Generelle statstilskot	Budsjett 2016	Prognose
Integreringstilskott	25 825 000	28 968 500
Gr.97/investering i skulebygg	1 311 082	1 132 002
Omsorg	3 144 829	2 962 786
Kyrkjebygg	65 309	50 890
Sum	30 346 220	33 115 178

Tabellen ovanfor viser at prognosen for integreringstilskot er kr 3.143.500,- større enn opphavleg budsjettert.

Prognosen viser at dei generelle statstilskott er samla ca. 2,76 mill. kr meir enn budsjettert.

Innvandrarkontoret har laga denne prognosen for 2016:

Busetjingsår	Sats	Tal flyktingar	Budsjett 2016	Prognose
År 1 (2016)	234 000	24		5 616 000
År 1 (2016)	184 000	16		2 944 000
År 2 (2015)	220 000	49		10 780 000
År 3 (2014)	160 000	35		5 600 000
År 4 (2013)	83 400	24		2 001 600
År 5 (2012)	70 000	24		1 680 000
Familiesameinte 2016	184 000	1		184 000

Alternativ mottaksplassert		1		162 900
Ekstratilskot IT 2016	50 000			-
SUM		172	25 825 000	28 968 500

Finansområdet

Finansutgifter

Det er budsjettert med følgende utgifter på finansområdet i 2016:

	Budsjett 2016
Renteutgifter (inkl startlån)	18 073 000
Avdrag	21 500 000
Sum finansutgifter	39 573 000

Renteutgifter

Det er budsjettert med kr 17.273.000 i renteutgifter på våre investeringslån (kr 800.000 i renteutgifter på Startlån kjem i tillegg).

Prognose viser at renteutgiftene er så og si identisk med kva som er budsjettert. Det er budsjettert med låneopptak på ca. 204 mill kr. Låneopptaket av dei resterande 54 mill. kr. vert truleg ikkje gjennomført før i 2017.

Minimumsavdrag

Minimumsavdraget for 2016 vart redusert frå 25 mill. kr til 21,5 mill. kr av kommunestyret i juni (korrigering av budsjett for 1.halvår 2016).

Finansinntekter

	2016
Renteinntekter formidlingslån	600 000
Ordinære renteinntekter	1 500 000
Utbytte Tussa	3 000 000
Verdiauke obligasjonsfond m.m.	1 500 000
Sum	6 600 000

Renteinntekter

16 juni vart det gjennomført 150 mill av det vedtekene låneopptaket på over 200 mill kr. 100 mill. kr. av låneopptaket er førebels plassert på høgrentekonto.

Renteinntektene vil, ved slutten av året, være over 1 mill. kr. meir enn det budsjetterte beløpet.

Plasseringar i obligasjonsfond m.m.

Storebrand forvaltar våre plasseringar. Ved utgangen av juni hadde plasseringane ein samla marknadsverdi på kr. 57.955.000, og er ei auke på kr. 1.345.000 hittil i år.

Utbytte Tussa

Volda kommune får utbytte på kr. 6.464 per aksje. Dette utgjer kr. 3.128.760 og er kr. 128.760 meir enn opphavleg budsjettert.

2 BUDSJETTSKJEMA 1B

Sektorane

Tabellen under viser status for sektorane ved utgangen av august. Utheva skrift indikerer rapporteringsnivå.

Tekst	Rekneskap 31.08.2016	Periodisert budsjett 31.08.2016	Budsjett 2016	Rekneskap 2015
Rådmann	1 242 449	1 054 943	1 660 059	1 181 405
Samfunn og rådgjeving	828 945	934 784	1 480 272	1 115 604
Personal og løn	3 841 452	4 144 762	6 535 879	3 949 298
IKT	3 569 277	3 343 513	5 121 646	1 772 172
Innvandring	-1 982 325	723 113	1 105 927	-2 402 603
Personal og organisasjon	5 428 403	8 211 388	12 763 452	3 318 867
Økonomi	4 278 780	4 290 201	6 753 769	4 232 181
NAV Kommune	5 854 923	5 438 797	8 158 196	5 814 208
Stab opplæring og oppvekst	11 065 145	14 647 379	18 745 285	25 287 612
Helsestasjon	3 885 880	3 798 744	5 997 443	2 729 572
Barnehage	21 188 339	23 128 518	36 452 709	18 273 446
Grunnskule med SFO	69 542 940	70 772 756	110 012 753	65 371 750
Kulturskule	2 180 569	2 243 376	3 256 121	2 076 003
Volda læringscenter	15 621 687	14 614 808	22 561 715	10 884 373
Opplæring og oppvekst	123 484 561	129 205 581	197 026 026	124 622 756
Stab helse og omsorg (inkl.servicetenester)	10 246 031	11 947 241	7 424 309	6 236 999
Sjukeheim 2. etasje	18 042 611	17 282 365	27 157 396	17 689 152
Sjukeheim 3. etasje	15 834 011	15 396 084	24 175 825	14 933 985
Heimetenester	11 128 586	11 275 181	17 751 537	10 372 044
Heimetenester omsorgsbustader	21 171 279	20 977 279	32 964 008	21 319 556
Rus og psykisk helseteneste	11 654 998	9 664 304	15 266 006	10 375 130
Tenesta for funksjonshemma	8 785 021	6 911 632	11 001 316	7 494 637
Butenesta for funksjonshemma	19 055 730	19 947 086	31 345 201	18 928 319
Førebygging, rehabilitering og legeteneste	11 917 535	9 706 948	15 131 513	8 680 085
Helse og omsorg	127 835 802	123 108 120	182 217 111	116 029 906
Kultur	1 359 965	3 313 281	5 162 953	2 855 776
Servicekontor	3 407 127	3 492 379	5 441 764	3 425 062
Service og kultur	4 767 092	6 805 660	10 604 717	6 280 837
Politisk verksemd	1 781 460	1 784 854	2 695 392	1 831 225
Drift og anlegg	9 453 058	7 727 672	9 943 106	7 381 396
Brann	5 028 975	5 083 503	7 306 154	3 912 001
Eigedom	7 636 399	8 997 992	13 914 169	6 331 219
Teknisk	22 118 431	21 809 167	31 163 429	17 624 616
Sjølvcosttenester	-515 106	-548 300	0	-358 176
Plan	1 708 445	2 130 394	3 324 205	1 160 574
Landbruk	899 288	875 434	1 313 151	877 752
Kart, oppmåling og byggesak	1 047 915	787 241	1 371 774	1 242 532
Utvikling	3 655 648	3 793 070	6 009 130	3 280 858
Barnevern	13 477 852	10 854 587	18 539 580	22 070 355
SUM SEKTORANE	314 239 239	316 742 852	479 071 133	307 044 642

Tekst	Rekneskap 31.08.2016	Periodisert budsjett 31.08.2016	Budsjett 2016	Rekneskap 2015
Felles utgifter og inntekter	1 113 204	-2 663 153	-2 688 230	-443 697
Sum inkludert felles utgifter og inntekter	315 352 443	314 079 699	476 382 903	306 600 945
Finansområdet, statstilskott, frie inntekter	-323 854 534	-322 197 562	-476 382 903	-305 984 059
Sum heile kommunen	-8 502 091	-8 117 863	0	616 886

Her er forklaringane til tabellen ovanfor:

- Kolonne 1 viser kva som er ført i rekneskapen pr utgangen av august.
- Kolonne 2 viser periodisert budsjett ved utgangen av august.
- Kolonne 3 viser budsjettet for heile året (2016).
- Kolonne 4 viser rekneskapen for same periode i 2015.

Sektorane har ved utgangen av august eit forbruk på kr. **314.239.239** (grøn linje i tabellen ovanfor). Periodisert budsjett er kr. **316.742.852** for same periode. Sektorane ligg med andre ord om lag 2,5 mill. kroner under budsjettet forbruk ved utgangen av august.

Når vi inkluderer fellesutgifter (blå linje i tabellen ovanfor), så er forbruket om lag **1.270.000** kroner meir enn budsjettet ved utgangen av august.

Siste linje i tabellen viser at kommunen ved utgangen av august har ei netto inntekt på kr. **8.502.091**. Dette er omlag 385.000 kr meir enn budsjettet for same periode. Dette har i all hovudsak samanheng med periodisering.

Under følgjer tilbakemelding frå sektorane og stabane:

Personal og organisasjon

Sektoren ventar å gå i balanse ved slutten av året

Økonomistaben

Staben ventar å gå i balanse ved slutten av året.

Opplæring og oppvekst

Basert på tertialrapporten for august 2016, reknar Opplæring og oppvekst med eit mindreforbruk på kring kr 1.500.000,- ved utgangen av året.

Sektoren har større utgifter enn budsjettet på styrka tiltak i barnehagane. Auka kompetanse i å avdekke vanskar tidleg kan vere medverkande til dette, samt auka fokus på tidleg innsats.

Grunna nedlegging av Bjørkedal nærskule, må drifta ved Folkestad skule aukast hausten 2016. Auken i drifta her vert å dekke innanfor sektoren si tildelte ramme.

Det venta mindreforbruket skuldast større inntekter enn budsjettert.

Helse og omsorg

Forbruket ved utgangen av august er ca. 4,7 mill kr meir enn periodisert budsjett. Sektoren burde hatt eit forbruk mindre enn periodisert budsjett, ettersom det er vedtekne tiltak på driftsbudsjettet for 2016 som enno ikkje er sett i verk. Sektoren reknar med å vere i balanse ved slutten av året.

Under er tilbakemeldinga frå sektoren:

"Tabellen under viser grovt oppsummert periodisert status på ulike tenesteområder pr.31.august.

Tenesteområde	Meirforbruk	Mindreforbruk
<i>Stab og service</i>		2.428.000,-
<i>Institusjonsteneste 2.etg</i>	760.000,-	
<i>Institusjonsteneste 3.etg</i>	438.000,-	
<i>Sentralkjøkken</i>	727.000,-	
<i>Heimeteneste, heimebuande inkl. dagavd</i>		147.000,-
<i>Heimetenester, omsorgsbustader</i>	194.000,-	
<i>Rus- og psykisk helseteneste</i>	1.991.000,-	
<i>Hamna Dagsenter</i>	1.021.000,-	
<i>Avlastingsteneste barn og unge</i>	853.000,-	
<i>Buteneste for funksjonshemma</i>		892.000,-
<i>Førebygging, rehabilitering og legeteneste</i>	2.210.000,-	
<i>Samla</i>	7.467.000,-	2.740.000,-
<i>Differanse</i>	4.727.000,-	

Mange av tenestene har forventta inntekter gjennom driftsåret. Stipulert refusjonskrav pr 8 mnd er lagt inn i tabellen under. Lista er ikkje komplett. Desse inntektene er altså ikkje bokførte.

Tenesteområde	SUM
<i>Felles kommuneoverlege:</i>	500.000,-
<i>Førebygging, rehab, legeten.</i>	2.126.000,-
<i>Hamna Dagsenter</i>	820.000,-
<i>Styrk</i>	340.000,-
<i>Butenesta for funksjonshemma</i>	640.000,-
<i>Samla</i>	4.426.000,-

Årsaksforholda til meirforbruk/ mindreforbruk:

- Stab og service: Her ligg både løn og driftmidlar til mange tenester. Grunnen til mindreforbruket er av rekneskapsmessig art. Variabel løn for desember 2015 vert belasta jan.2016. For at dette skal verte korrekt, er tilsvarande beløp ført som inntekt. Tidleg på året vil effekten av dette vere stor, men jamnar seg til fleire månader som går.*
- Institusjonsteneste: 2 etg: Pga uro og behov for skjerming, er det på ettermiddag og D- vakt i helgane vert det ofte leigd inn ein ekstra person. I 3 etg har det vore jamn*

eksstrainnleige på ein ressurskrevjande person, stundom ekstrinnleige pga avlastning i ekstrarom og terminalfase for pasient. Det har utløyst overtid pga manglande fagdekning ved sjukdom. Ei bugruppe har vore særleg tung ei lang periode då 8 av 9 har hatt behov for mating. Tidleg sommar ekstra på natt pga uroleg pasient.

- Sentralkjøkkenet: Utgiftssida ved drifta av sentralkjøkkenet balanserer i høve budsjettet. Meirforbruket kjem i all hovudsak av at inntekter ikkje er ajourførte.
- Heimetenestene inkl. Dagsenter: ca. 400.000,- vart gitt i tilskot frå helsedir. for tilrettelegging av fleire dagaktivitetsplassar for heimebuande demente. Ein del av desse midlane har vorte brukte. Driftsmessig har heimetenestene hatt eit godt og stabilt år så langt. Til tross for at dei fekk overført 75% stilling frå Mork tidleg i år, og har hatt lønsutgiftene utan at løn er overført, har dei likevel totalt eit mindreforbruk. God planlegging og kompetanse gir resultat.
- Heimetenester, døgnbemanna omsorgsbustader for eldre: Eininga gjekk frå mindreforbruk så langt i år til eit meirforbruk no. Under innføring av nytt sjuke-signalanlegg vart det ekstrinnleige av nattevakt nesten ein månad på Fjordsyn. Dette genererte også noko forskyving og overtidsbruk. Det har vore omrokkingar med 2 årsverk nedbemanning på Mork bustader (pga redusert tal bebuarar), der både heimetenestene, frivilligkoordinatorar, demensteam og Fjordsyn vart styrka/ etablert.
- Rus- og psykisk helseteneste: Truleg vil tenesta få inn meir inntekter enn det som er ført tabellen på side 1 for Styrk. Det vert nok eit lite meirforbruk på det døgnbemanna butilbodet. I tillegg til dei 13 kommunale omsorgsbustadane, yter dei pr. dato hjelp til 8 andre personar.
- Hamna Dagsenter: Korrigerert refusjon frå Ørsta ville nesten gitt balanse.
- Avlastingssteneste for barn og unge. Oppstart barnebustad nr. 2 frå 01.08.2016. Etterspurnaden etter tenesta har variert mykje gjennom året. Behovet for personell blir vurdert fortløpande, då mange forhold påverkar bemanningsbehovet. Denne eininga vil ikkje vere i balanse ved årsslutt.
- Buteneste for funksjonshemma: Vart styrka til 2016 og har no mindreforbruk. Det er likevel sett fokus på variabel løn som eininga må jobbe med for å unngå. Oftast handlar det om mangel på vikar som utløyser dyre innleigeløysingar.
- Førebygging, rehabilitering og legeteneste: Eininga består av fleire deltenester. Fysioterapi, ergoterapi, frisklivssentral, interkommunal nattlegeteneste, kommunal- og privat legeteneste. Det er mindre variasjonar i dei ulike deltenestene. I tabell to viser ein manglande refusjonar på to av områda i denne eininga. Dette gir samla eit anna bilete av stoda så langt

Rekneskapsmessig har trenden så langt i år i nesten heile sektoren har vore god, såleis vart det eit skifte ved utgang august. Fleire einingar gjekk frå plusstal utgang juni til meirforbruk utgang august. Forbruk ferievikar er ei årsak, men ikkje den einaste. Til lenger ut i året ein kjem, til større utslag vil manglande refusjonar gi. På andre områder kan store kvartalsvise innbetalingar gi høgt forbruk som vil jamne seg når fleire månader har passert. Etter åtte månader har sektoren eit meirforbruk, så hausten vert spanande og viktig for å unngå same resultat ved årsslutt."

Service og kultur

Sektoren ventar å gå i balanse ved slutten av året.

Teknisk

Teknisk sektor ventar å være på budsjett ved årets slutt i høve revidert budsjett.

Utvikling

Sektoren ventar å gå i balanse ved slutten av året.

Barnevernstenesta

Slik stoda er no i tenesta/talet på barn med tiltak, ligg ein innafor budsjettamma.

NAV

Ørsta kommune drifter NAV på vegne av Volda kommune, og venter å gå i balanse ved slutten av året.

Fellesområdet

Det er budsjettert med ca 13,7 mill kr i årets premieavvik for 2016. Dette vert ført som ei inntekt i året det oppstår. KLP si prognose utarbeidd i september indikerer at premieavviket vert ca 10 mill kr mindre enn budsjettert. Prognosen for innbetaling er også ca. 10 mill kr mindre enn budsjettert, så det vert samla sett ingen forventta resultateffekt. Ein kjem tilbake til dette ved korrigering av budsjett for 2. halvår 2016.

3 OPPSUMMERING

Her er ei kort oppsummering av driftssida ved utgangen av juni:

Frie inntekter

Regjeringa kjem med ny prognose 6.oktober (i samband med framlegg til statsbudsjett for 2017).

Generelle statstilskot

Prognosen for generelle statstilskott viser ca. 2,75 mill. kr. meir enn det som var opphaveleg budsjettert.

Eigedomsskatt

Det vart budsjettert med 16 mill. kr i inntekt frå eigedomsskatt. Ved korrigering av budsjett 1.halvår 2016 vart dette auka til 17 mill. kr.

Finans

Renteprognosen for renteutgifter er neste likt det beløpet som var opphaveleg budsjettert. Minimumsavdraget for 2016 vart redusert frå 25 mill. kr til 21,5 mill. kr av kommunestyret i juni (korrigering av budsjett for 1.halvår 2016).

Renteinntektene viser seg til å være ca. 1 mill. kr. meir enn det budsjetterte beløpet ved årets slutt.

Sektorane

Teknisk samt Opplæring og oppvekst fekk auka sine budsjettrammer ved korrigering av budsjett for 1.halvår 2016. En forventar dermed ikkje noko negativt avvik ved slutten av året. Sektoren Opplæring og oppvekst har, ved utgangen av august, eit mindreforbruk på ca. 1,5 mill. kr.

4 INVESTERINGAR

Verd utgangen av 2.tertial er det utgiftsført for ca. 118,2 mill kr på investeringsrekneskapen. Det er budsjettert med ca 321 mill kr (inkludert ubrukte løyvingar frå tidlegare år).

82,5 mill kr av forbruket ved utgangen av 2.tertial gjeld bygging av ny Øyra skule. 8 mill kr er knytt til investeringar på sjølvkostområda.

Tabellen under inneheld kommentarar frå Teknisk sektor på nokre av investeringsprosjekta:

Prosjektnr	Prosjektnamn	Kommentar
Teknisk		
701504	Skulebakken Haugen Lauvstad	Skulebakken er no ferdig prosjektert, og estimat på kostnader frå konsulent, tyder på at gjennomføring av prosjektet vil koste ca 6 millionar, noko som ligg mykje høgare enn løyvingane i økonomiplan 2016-19
701102	Utbetring veg frå Rotevatn til Vassbotn	Prosjektet er ferdig prosjektert, utlyst og tilbod har kome inn. Prosjektet vert ca 3 gonger så kostbart som det er spelt inn til økonomiplan tidlegare. Detaljar kjem fram i eiga sak om fullfinansiering til formannskap og kommunestyre i september 2016.09.19
701200	Næringsområde Øvre Rotset	Dette prosjektet vert prioritert utover hausten, med prosjektering og utlysning. Forventa byggstart er våren 2017.
700903	Myrtun på Rotset, tilbygg for vassverket	Asplan Viak prosjekterer per dags dato det nye tilbygget. Planlagt byggstart hausten 2016
701511	Utbytting veglyst til LED finansiert ved straumsparing	Etter utlysning via Regionrådet har Volda kommune inngått avtale med Mørenett om utskifting av 1200 lysarmatur til LED over 3 år. 350 armaturer skal skiftast hausten 2016.
Eigedom		
501501	Omsorgsbustadar Doktorhaugen	Prosjektet er forsinka grunna omregulering av området. Prosessen vidare vil være avhengig av dette
500908	Volda ungdomsskule	Dette er eit stort prosjekt som krev større planarbeid og avsetting av prosjektleiar til å gjennomføre prosjektet. Det er innhenta brannteknisk analyse som må ligge til grunn for gjennomføring av tiltak. Det er tilrådd at heile bygget blir renoverert samstundes. Avsett midlar vil ikkje være tilstrekkelig, ein vil først ved detaljplanlegging utlysning få oversikt over kostnad.
501604	ROP bustadar	Tilbudsfrist 19.09.2016, ein vonar å komme i gang med arbeidet i løpet av oktober 2016.

Teknisk sektor har redusert kapasitet, og greier ikkje å gjennomføre alle prosjekt som er budsjettert i 2016. Prosjekt som etter prosjektering og anbod kan verte dyrare enn budsjettert vil det verte lagt fram eigne saker om prioritering og finansiering. Prioritering må også vurderast ut frå realistisk gjennomføring og prosjektet sitt omfang og konsekvensar for andre

rekkjefølgjetiltak. Dette kan resultere behov for aksept for å utsetje mindre prosjekt, og at Skulebakken på Lauvstad vert utsett til 2017.

Helse og omsorg har desse kommentarane til sine investeringsprosjekt:

Prosjektnummer	Namn	Status
461400	Utskifting av fatvaskarar	Har starta gradvis utskifting, 2 er skifta, to er bestilt.
461401	Buss	Utskifting av raudebussen. Administrasjonen har hatt begrensa kapasitet til å jobbe vidare med denne anskaffinga. Kravspesifikasjon er klar. Innkjøpsavdelinga i Ålesund har vore førespurt om hjelp til anskaffinga, men dei kan ikkje hjelpe og kjenner heller ikkje til andre som har gjort slik anskaffing. Ein har behov for ekstern innkjøpskompetanse for anskaffinga.
501404	Utskifting av alarmanlegg	Nytt pasientvarslingsanlegg er montert på omsorgssenteret, Fjordsyn og Barstadtun. Pga Folketadtun og Mork bustader.
461200	Kombidamparar på avdelingskjøkkena	Det er skifta 4 damparar. Administrasjonen har ikkje hatt kapasitet til å køyre ei innkjøpskonkurranse på dette.
461300	Handstyrte terminalar	Heimetenestene har tatt dette i bruk, no står rus- og psykisk helseteneste for tur. Behov for innkjøp av fleire terminalar.
461601	Elektromedisinsk utstyr	Har kjøpt inn både sengar, heismotorar, O2- konsentrator og anna viktig utstyr.
461602	Bilar Styrk arbeid	Har kjøpt inn to brukte bilar, bår med 7 seter. Ein Nissan Pathfinder og ein VW Toruran. Den eine bilen vert nytta i helgane og kveldane av anna eining med bilbehov då.

Forbruket på investeringsrekneskapen (sortert på prosjekt) ved utgangen av 2.tertial er med som trykt vedlegg til saka (budsjettskjema 2B). Kommunestyret vedtok 26 mai at ubrukte løyvingar i 2015 skal overførast til 2016. I budsjettkolonnen i vedlegget er desse tala med.

5 SJUKEFRÅVER

Sektor	Fråvær i % 2. tertial 2015	Fråver i % heile året 2015	Fråver i % 2. tertial 2016
Rådmannen (11)	1,81	1,19	0
Samfunn og rådgjeving (12)	0,26	2,99	28,49
Personal og organisasjon (13)	6,62	8,53	3,05
Økonomi (14)	5,52	5,14	5,26
Opplæring og oppvekst (20)	6,72	6,73	6,79
Helse og omsorg (30)	11,64	11,08	9,10
Service og kultur (40)	4,76	3,87	4,93
Teknisk (50)	9,45	9,18	10,14
Sjølvkosttenester (51)	0,36	3,22	4,15
Utvikling (60)	8,96	8,81	1,87
Barnevernstenesta (70)	10,70	9,87	8,62
Heile kommunen	8,92	8,62	7,84

Sjuefråveret viser ein nedgang 2. tertial i år samanlikna med 2. tertial ifjor. Også viss vi samanliknar med heile året 2015 så er det nedgang. Det kan difor sjå ut som at det å ha fokus på sjuefråveret, det gir resultat.

Fråveret på arbeidsplassar med få tilsette gjev store utslag. Nokre sektorar er meir utsette enn andre med omsyn til kva arbeid som blir utført. Men totalt sett er det svært positivt at fråveret viser nedgang.

For året 2016 så var det sett eit mål om nærver på 92%. Ut frå dei tala vi no har så ser det ut som at målet kan bli nådd. Rett nok så er det vinterhalvåret som oftast viser større sjuefråver enn på våren og sommaren, men med 7,84% sjuefråver pr. 31.08.16 så er det ikkje urealistisk å vente at målet på 8% blir nådd.

Det er sett spesifikke måltal for dei ulike sektorane + dei to støtteavdelingane:

Helse/omso rg	Opplæring og oppvekst	Service og kultur	Teknisk	Utvikli ng	Barnevern s-tenesta	Økono mi	Personal/ organisasj on
90 %	10 % red i høve 2015	Ikkje definert mål	95 %	95 %	90 %	93,1	Ikkje definert mål

Det har store konsekvensar å ha høgt sjuefråvær så det er gledeleg at vi ser resultat av å jobbe med arbeidsmiljøet og få ned sjuefråvert. Auka nærver vil avgjort ha positive verknader for arbeidsmiljøet og helsa til einskilde medarbeidar.

Det er framleis viktig å ha tydeleg fokus på oppfølging av tilsette som er sjukmelde utover 17 dagar, då det er her hovudtyngda på fråveret er. Rådmannen har tru på at førebygging og målretta arbeid med oppfølging av sjukmeldte vil gje synlege resultat i tida som kjem.

6 RAPPORTERING PÅ MÅL

Personal og organisasjon

MÅL 2016	RESULTAT	KOMMENTAR
IKT		
Brukarane skal vere tilfredse med dei tenestene IKT yter.		IKT opplever stort arbeidspress p.g.a. lita bemanning
IKT-investeringar skal gje positiv kost/nytte		
Innvandring		
Busetje flyktingar i samsvar med gjeldande kommunestyrevedtak og samarbeidsavtale med IMDI		Vedtak i k-sak 4/16 om å busetje 28 flyktingar i 2016. Einslege mindreårige (EM) kjem i tillegg. K-sak om busetjing av EM skal handsamast medio 2016. Pr. 23.05.16 er det søkt ut/busett 15 flyktingar i Volda, derav 1 EM med slekt i kommunen.
50 % av flyktingane skal bu i privat bustad innan tre år etter busetjing		22 av 32 vaksne/familiar vart busett direkte på den private bustadmarknaden, og det vart nytta 6 kommunale bustader til busetjing i 2015. Arbeidet med gjennomstrøyming i kommunale bustader er godt i gang, og fleire har overgang frå kommunal til privat bustad.
30 % av flyktingane skal eige privat bustad innan seks år etter busetjing		Grunna høge bustadprisar er terskelen høg for å kome i posisjon til å kjøpe eigen bustad. Arbeidet med sjølvstendig bustadkarriere for flyktingar og gjennomstrøyming i kommunale bustader har resultert i at nokre har kjøpt eigen bustad.
Løn og personal		
Administrere gjennomføring av medarbeidarundersøking		Medarbeidarundersøking er planlagt på nyåret 2017
Profesjonell rekruttering som fremjar Volda kommune som arbeidsgjevar		Prosedyrar for tilsetjing er revidert, og rutinar for intern utlysning er under revisjon. Volda kommune får mange søkjarar til dei fleste stillingar og framstår som ein attraktiv arbeidsgjevar.

Sjuefråværsoppfølging som fremjar nærvær		Rutinane er under revisjon. Det skal igangsettast internopplæring på tema, samt eit særskilt opplegg for leiarar i Helse- og omsorg.
Tilsette og leiarar får pålitelege svar på spørsmål		Personalavdelinga har høg kompetanse på dei fleste område.
Korrekte tenester til rett tid		Personalavdelinga har vore underbemanna i periodar, men opplever å levere tenester innan rimeleg tid.
Initiere og gjennomføre utviklings- og omstillingsprosjekt for å effektivisere tenesteproduksjonen og auke kvaliteten		Vi er godt i gang med fleire prosessar, t.d verdiprosess, arbeidsgjevarstrategi, internopplæring. Personalreglementet er under revisjon, og rutinar på nye område er under utarbeiding.
Initiere prosess for å implementere bruken av Kvalitetslosen i heile organisasjonen (avklare systemansvarleg funksjon, gjennomgang av rutinar og organisering av opplæring)		Implementering av systemet er ikkje fullført, og tema må stå kontinuerleg på dagsorden for å halde systemet vedlike.

Økonomistaben

SATSINGAR 2016	RESULTAT	KOMMENTAR
Vere à jour med føring av rekneskapen gjennom året, og utarbeide tertialrapporter og årsrekneskap i samsvar med lov og regelverk		
Innfordring av korrekte skatter og avgifter til rett tid, samt vere ajour med innfordringa av kommunale krav		
Betale fakturaer til rett tid		Dette føreset at avdelingane attesterar og tilviser i god tid før betalingsfristen
Økonomireglement som gir god internkontroll		
Sektorane oppleve god støtte og opplæring		Evaluering frå sektorane
Økonomirapportering basert på gode oppdaterte rekneskapsgrunnlag, tidleg oppdaging av ev avvik og prognoser som gir god oversikt over økonomisk status		Det er vedteke at Volda og Hornidal kommunar skal slå seg saman. Når Stortinget har bekrefta dette hausten 2017, så vil utarbeiding av økonomireglement/rutinar for den nye kommunen vere ein del av samanslåingsprosessen fram mot 2020.
Nærver min 93,1 %		
Medarbeidarsamtale med alle tilsette		Medarbeidarsamtale vil skje hausten 2016 og våren 2017.
Initiere innovative/nytenkjande tiltak		

Opplæring og oppvekst

SATSINGAR 2016	RESULTAT	KOMMENTAR
Barnehageplassar til alle, også til dei som ikkje har lovfesta rett til barnehageplass.		
Informasjon på kommunen sine heimesider skal vere oppdatert.		Heimesidene har framleis utviklingspotensiale
Gjennomføre fire tilsyn etter barnehagelova.		Er i gong med dette
Oppdage barn som treng ekstra hjelp og støtte tidleg ved hjelp av kompetanseheving.		Opplæring og oppvekst er inne i fleire prosjekt i dette arbeidet som, Tidleg inn, Volda prosjektet og Zippys venner. Registrere antal barn som får særskilt oppfølging/tiltak gjennom året.
50 % pedagogtettleik i dei kommunale barnehagane		Målet er nådd
Gjennom formaliserte prosedyrar sikre ein god overgang mellom barnehage og skule.		Gode prosedyrar er utarbeidd
Redusere sjukefråværet med 10 %		Trass iherdig innsats har fråværet i barnehagane bite seg fast på eit for høgt nivå. Blir arbeid målretta med dette.
Medarbeidarsamtale med alle tilsette etter oppsett plan.		
Grunnskulepoeng og resultat på eksamen skal vere høgare enn fylkes- og landsgjennomsnittet.		Grunnskulepoenga er høgare og dei fleste eksamensresultata
Talet på elevar som på dei nasjonale prøvene presterer på meistringsnivå 1 i 5. klasse og meistringsnivå 1 og 2 i 8. og 9. klasse, skal reduserast med 15 % samanlikna med sist skuleår.		Kan ikkje rapportere for seinhausten
Voldaskulen skal syne framgang i rekning på dei nasjonale prøvene samanlikna med 2015.		Kan ikkje rapportere for seinhausten
Ei styrking av den ordinære undervisninga skal redusere behovet for spesialundervisning.		
Volda skal ha ei skulefritidsordning som støttar opp under den språklege og sosiale utviklinga til elevane.		Kanskje særleg for born frå språklege minoritetar er SFO ein viktig arena med omsyn til språkleg utvikling.

60 % av deltakarane i introduksjonsprogram skal gå over til arbeid eller vidaregåande utdanning etter avslutta program.		
Alle einslege mindreårige flyktningar skal gå ut med grunnskuleeksamen som kvalifiserer til vidaregåande skulegang og utdanning.		Ein elev nådde ikkje målet
Etablere/vidareføre gruppetilbod <ul style="list-style-type: none"> ✓ Etablere barselgrupper til ei permanent ordning ✓ Jentegrupper i ungdomsskulen – 2 pr år ✓ Etablere grupper for barn som opplever skilsmisse – ei gruppe i 2016 		
Styrke innbyggerane sin kunnskap om kosthaldet og aktivitet gjennom tverrfagleg samarbeid inn mot foreldre til 1. klassingar.		
Barselomsorga skal følgje nasjonal fagleg retningslinje.		
Rekruttere kommunepsykolog		Psykologen starta etter påske
Utarbeide rammeplan og mål for kulturskuledrifta		Dette arbeidet er i startfasen
Utarbeide oppvekstplan for sektoren		Arbeidet er sett i gong

Utvikling

SATSINGAR 2016	RESULTAT	KOMMENTAR
Folkehelseperspektivet skal vere med i all planlegging		Høyt fokus
Søke om tilskot til minst eit friluftstiltak		
Følgje opp plan for idretts- og friluftsliv gjennom spelemiddelsøknadar		Er gjort i vår og ein ny runde no i haust
Gjennomføre kartlegging og verdisetjing av friluftslivsområda i kommunen		
Halde den økonomiske ramma		
Medarbeidarsamtale med alle tilsette		
Kritikkverdige forhold skal varslast i samsvar med kommunen sine rutiner etter arbeidsmiljølova		
Initiere innovative/nytenkjande tiltak		
Nærver 95 %		
Sjukefråver pga av arbeidsmiljø skal ikkje forekome		
Rett kompetanse i alle stillingar		
Tenesteyting og sakshandsaming i samsvar med lov- og regelverk		
Alle som vender seg til Volda kommune skal få svar i samsvar med krava i forvaltningslova		
Forbetre innhald og struktur på heimesida		Det er forbetra noko, men framleis under arbeid.

Koordinering av gjennomføring av planar saman med teknisk sektor		Ikkje kome skikkeleg i gong enno, men har eit mål om å få dette betre i løpet av året.
Revidere den kommunale planstrategien		Prosessen er godt i gang
Ferdigstille kommuneplanen sin samfunnsdel		
Starte opp revisjon av kommuneplanen sin arealdel		Prosessen er godt i gang.
Landbrukskontoret delta på planmøta i Volda kommune		

Helse og omsorg

SATSINGAR 2016	RESULTAT	KOMMENTAR
Medarbeidersamtale med alle fast tilsette		Helse- og omsorg har relativt store tenesteområder med mange små stillingar, slik at det vert ulike tidsinterval og måtar å gjennomføre samtalar på. <i>Vil vere ein kontinuerleg prosess som aldri vert ferdig.</i>
Initiere innovative/nytenkjande tiltak <ol style="list-style-type: none"> 1. Kvardagsrehabilitering er implementert frå prosjekt til ordinær teneste 2015. 2. Omorganisering i heimetenestene med endra driftseiningar og implementering av handhålte terminalar og aktiv bruk av Gerica gir auka ATA(ansikt til ansikt tid). 	 	<p>1. Måltal –Effekt av kvardagsrehabilitering skal målast kvarttalsvis ved standardisert og anonymisert evalueringsverktøy. <i>Den er implementert, måldelen er ikkje tilstrekkeleg utarbeidd endå.</i></p> <p>2. Bruke eksisterande teknologi til måling av ATA, både i heimetenestene og i døgnbemanna omsorgsbuster for eldre. <i>Teknologien er ikkje heilt på plass endå, i omsorgsbustad vil nye pasientvarslingsanlegget logge når ein er inne hjå brukar, men ikkje brukarkontakt i fellesrom.</i></p>
Nærvær på 90 %		Nærværprosent pr. august 2016 er 91,08 % <i>Samla sjukefråvær i Helse og Omsorg jan – august var på 8,92.</i>
Månadleg økonomirapportering med fokus på å halde økonomisk ramme på alle nivå i sektoren.		Månadleg rapportering frå leiar til økonomiansvarleg med oppfølging av avvik frå økonomiansvarleg. Tett dialog og godkjenning frå leiing ved evt. ekstrasbehov utover tildelt ramme. Fokus på økonomi/budsjett på leiarmøte kontinuerleg. <i>Gode rutiner etablert. Meldingar om situasjon som krev innleige vert meldt.</i>
Tildelingskontoret er forvaltareining i sektor helse og omsorg, rett teneste på rett nivå.		Rett teneste på rett nivå Standardardar vert forankra i kommunestyre. <i>Lik sakshandsaming innført, standardar ikkje forankra i Kstyret.</i>
Aktiv omsorg og frivillig koordinering Deltaking i kulturelle aktivitetar.		Tal frivillege som engasjerer seg i høve brukarane. Tal kulturelle arrangement og tal deltakarar på arrangementa, både avdelingsvis og større arrangement t.d. kulturelle spaserstokk. Kartlegging tre gongar i 2016, januar, august og november. <i>Tofritidskoordinatorar er tilsett, førebels med 20% kvar. Desse vil få viktig og koordinerande funksjon for frivillig arbeid inn mot tenesteområda.</i>
Utskrivingsklare pasientar frå sjukehus vert overtekne innan fristen, og kommunen skal ikkje betale for liggjedøgn på sjukehus		<i>Til tross for marginal situasjon har vi fortsatt klart å unngå betalingsdøgn på sjukehuset.</i>

Styrka kompetanseutvikling		Tal på antal tilsette som har gjennomført ulike kurs og kompetanseutviklingstiltak. <i>Dette er kontinuerleg prosess. Ulike tiltak i gang heile tida, men det store "lyftet" har vi ikkje på plass endå.</i>
Førebyggjande helsearbeid		Konkretisering av pågåande tiltak/arbeid med førebygging som målsetting. <i>Noko av arbeidet og vegleiinga vi gjer har førebyggjande funksjon, men system for registrering er ikkje utarbeidd. Sektoren har planar ulike som endå ikkje er sette ut i livet.</i>
Integrering og deltaking for brukarar med rusproblem		Tal på brukarar med rusproblem som deltek i arbeidsretta tiltak etter behandling. <i>Tal vil kome, men det er fleire nye deltakarar i Styrk arbeid i 2016.</i>
Gjennomgang av kvalitetsrutinene i sektoren med dokumentasjon og opplæring (jfr avvik og oppfølging i Kvalitetslosen)		Tema både i kvalitetsrådet og intern opplæring i ulike fora, men vanskeleg å seie ein er i mål.
Sikre opplæring av tilsette for å ivareta personopplysningskrava i fagsystemet		Kjennskap til personvernhandboka for Volda kommune. Rutinemessig opplæring i "Normen" – antal som har fått opplæring (Norm for informasjonssikkerheit for helse- og omsorgstenestene). Stadig tema og infomøter, men utfordring å nå alle.
Gjennomføring av arbeidsmiljøundersøking med oppfølgingstiltak		Resultatet av undersøkinga vil avklare nærare behov for tiltak. Leiarutvikling vil i alle høve verte sett på dagsorden. <i>Dei fleste handlingsplanane er utarbeidde, det skal jobbast med tiltak utover.</i>

Service og kultur

SATSINGAR 2016	RESULTAT	KOMMENTAR
Aktiv informasjon om kommunen sine tenester, tilrettelegging av tenester på skjema og profilering av Volda		Gjennomsnittleg antal nyhendeoppslag pr veke på Facebook, Twitter og websida. Antal profileringsartiklar og anskaffing av profileringsmateriell
Elektroniske skjema på heimesida skal gi forenkla tenester for brukarane og frigjorde ressursar i administrasjonen.		Antal tenester det vert utvikla skjema for. Anslag på effekt for brukar og frigjort tid
Ingen negativ omtale av avdelinga i media		
Ungdomsklubben skal opparbeide eit fungerande crew i rett aldersgruppe		Crew er ungdom som jobbar på dugnad på ungdomsklubben
Ungdomsklubben skal arrangere minst 8 temakvelder/kurs for ungdom		
Arrangere to debattmøter i biblioteket		Den nye biblioteklova seier mellom anna at <i>"Folkebibliotek skal være en møteplass og arena for offentlig samtale og debatt"</i> .
Volda filmteater skal ha eit besøkstal på minimum 14000.		
Frivilligsentralen skal arrangere minimum eit opplæringstiltak/kurs for frivillig sektor		
Alle institusjonane i kommunen få tilbod om eit variert kulturtilbod frå den kulturelle spaserstokken.		
Ajuorføring av personsikkerheitshandboka og ivareta overordna funksjon for at denne er kjent ute i organisasjonen		Organisere opplæring av leiarane i personvernhandboka og sikre oppfølging av overordna rutiner

Teknisk

MÅL	RESULTAT	KOMMENTAR
Alle skriftlege førespurnadar skal gjennomgå ein mottakskontroll og få tilbakemelding innan 3 veker		Grunna sjukemelding i administrasjon er det noko lengre svartid på henvendingar
Tilpasse standard på tenestene og gjere tiltak for å halde budsjettramma		Brøyting er eit stort område som har drege med ekstrakostnader i 2016. Der er forhold kring budsjett på kommunalteknisk som ikkje er avklart og må reviderast. Det er blant anna avvik i forutsetningar på nedtrekk i drift grunna veginvesteringar på fast dekke. Der effekt på nedtrekk i drift ikkje er effektuert grunna flytting av investeringsmidlar i KS.
Behalde og rekruttere personell		Har fått inn det personell vi har søkt etter. God tilgang på kvalifiserte søkjarar i dag.
Nærver på min 95 %		Det er sagt for høgt mål på dette med tanke på arbeidsart og samansetnad i alder blant tilsette.
Brannberedskapen skal opplevast som god		God beredskap.
Brannberedskap som tilfredsstillar dimensjoneringsforskrifta og vurdert risiko i heile kommunen		Brannmeister er tilsett og er i full drift.
Redusere tal unødige brannalarmer		Har ei positiv utvikling, men for tidleg på året for å konkludere.
Tilsyn i minst 90 % av §13 objekta		Branningeniør er langtidssjukemeldt, dette medfører avvik i tilsyn.
Feiing kvart 2 år og tilsyn kvart 4 år i alle bustadar		Feiar er tilsett og har gjennomført kursing. Er i god gang med planmessig arbeid.
Brannmannskapa gjennomført opplæring, øving/kurs og tryggleiksutstyr slik at dei kan utføre redningsinnsats på ein trygg måte		Har gjennomført øvingar etter oppsett plan. Det må likevel påpeikast at manglande resursar gjer at øvingane ikkje alltid vert godt nok opplagt.
Førebyggjande brannvernopplæring for alle 6. klassingar i kommunen		Gjennomførast på hausten i samband med brannvernveka.
Vedlikehald og rehabiliteringsplan for å gi brukarane brukarvenlege lokale så langt det er mogleg innanfor den kommunale bygningsmasse		Har god plan med første fase i oppgradering av kommunale bygg gjennom EPC prosjektet. I etterkant av dette er det viktig med vidare oppfølging og vidareutvikling av vedlikehald/planar. Her vil det krevjast fokus på å setje av

		tilstrekkelige ressursar for å følge dette opp.
God prosjektstyring ved koordinering og planlegging med rett progresjon i høve regulering, finansiering og grunnkjøp.		Det er ei opphoping av investeringsprosjekt der ein vil bruke ei tid å komme à jour etter at prosjektleiarar no er tilsett.
Etablere gode rutinebeskrivinga, organisere dette i kvalitetslosen.		Byggavvik/rutinar blir teke gjennom FamacWeb. Avvik på personell eller brukarar (HMS) blir gjennomført i kvalitetslosen.
Få etablere base for driftsteknikarane og reinhaldarane på Gjersdalbygget		Arbeidet er godt i gang, er forventa avslutta i løpet av 2016.
Regelmessige møter med alt personell og rutine på enkeltvis samtalar /medarbeidarsamtale med alle tilsette etter avtalt intervall.		Manglar gjennomføring av medarbeidarsamtale på enkelte områder grunna sjukemelding hjå leiar.
Initiere innovative/nytenkjande tiltak		EPC prosjekt som er stort framtidsretta prosjekt som er til behandling i KS 26.05.2016. Gjennomført omorganisering der ein spesialiserar arbeidsoppgåver etter kompetanse/arbeidsområde.

Rune Sjurgard
Rådmann

Henrik Skovly
Økonomisjef

Utskrift av endeleg vedtak:

- Sektor og stabsleiarar
- Marija Ostojic
- Andreea Beleuta
- Gunnar Lillebø

Vedleggsliste:

- 1. Finansrapport (passiva) vert teken til vitende (vedlegg nr. 1)**
- 2. Finansrapport (aktiva) vert teken til vitende (vedlegg nr. 2)**
- 3. Budsjettskjema 2B per 2.tertial 2016.**

Økonomiske konsekvensar:

Rapporten omtalar den økonomiske situasjonen per utgangen av 2.tertial. Sjølve rapporten inneber ingen økonomiske konsekvensar.

Volda kommune.

Låneporteføljen

Rapport 31. august 2016.

Forklaring av ord og uttrykk finnes på siste side i rapporten.

Innhold:

- Kort sammendrag.
- Rapportering i hht. krav i forskrift og eget finansreglement.

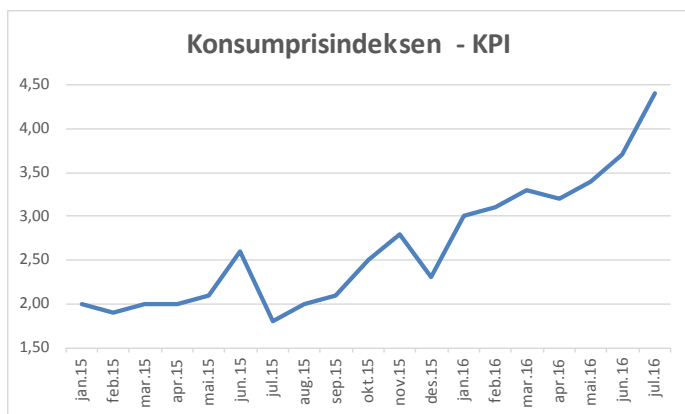
Kort sammendrag:

Siste tall for konsumprisveksten viser en årlig rate på 4,4% som er et godt stykke over den langsiktige målsettingen på 2,5%. Mye av prisveksten kan forklares i en svekket krone. Dette, sammen med veksten i boligprisene, kan være faktorer som bidrar til at Norges Bank holder tilbake med ytterligere rentekutt nå. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har laget et utkast til endring av finansforskriften for kommuner og fylkeskommuner. Endringsforslaget, som er sendt på høring, går ut på at tertialrapportering til politisk nivå skal inneholde oversikt som viser volum av lån som forfaller de neste 12 måneder. Tilsvarende krav ligger også til grunn i eksisterende forskrift, men KMD ønsker nå en presisering for å synliggjøre refinansieringsrisikoen på en bedre måte. Marginen på lån med kommunal- og fylkeskommunal risiko har vært stabil i 2. tertial. Låneporteføljens samlede volum er på 874 millioner kroner. Långivere er Kommunalbanken og verdipapirmarkedet. Av samlet lånevolum er 11% sikret med fast rente og gjennomsnittlig porteføljerente er 2,02%. Store deler av lånemassen er etablert med løpetid lengre enn 3 år (85%). Kortere løpetider i porteføljen er et lån på 130 mill (utgjør 15% av samlede lån) med forfall i mars 2017. Gjennomsnittlig tid til forfall for hele lånemassen er 12 år.

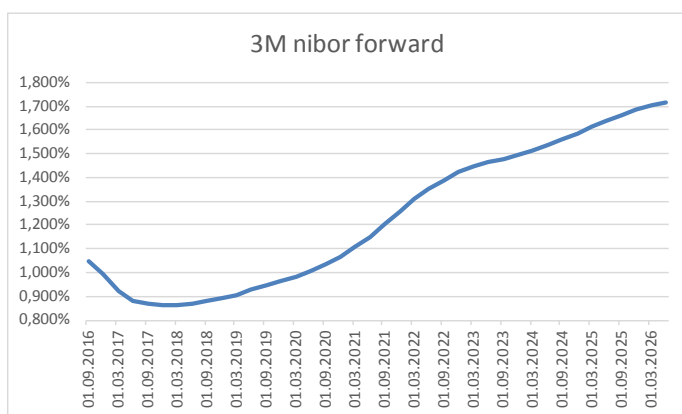
Rapportering i hht. krav i forskrift og eget finansreglement.

Markedet for lån med kommunal risiko.

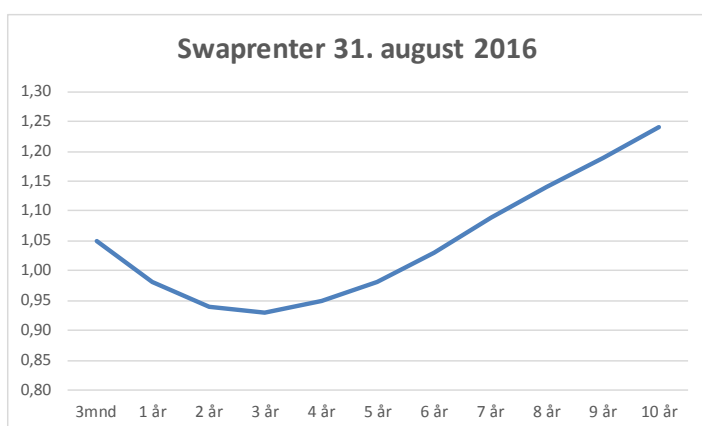
KPI-raten viser en årlig vekst på 4,4% og dette må anses som et godt stykke over den langsiktig nedfelte målsettingen på 2,5%. Mye av prisveksten kan forklares i en svekket krone, som jo er bra for konkurranseutsatte næringer. Likevel, dersom publikums forventninger til fremtidig prisvekst påvirkes av det høye tallet, vil vi nok se utslag av dette i kommende lønnsoppgjør.

Svekkelsen av norsk økonomi, som følgeeffekt av nedturen i oljerelaterte næringer, synes å bli mildere enn tidligere lagt til grunn. Kronesvekkelsen har gitt bedre forhold for mange næringer. Blant annet har vi sett et kraftig oppsving i turiststrømmen til Norge i sommer. At nedturen ser ut til å bli mildere reduserer muligheten for at renten skal komme særlig lengre ned nå. Lave renter trigger boligkjøperne og Norges Bank synes å være bekymret for prisveksten, som særlig kommer til syne i Oslo-området. Kurven under viser 3M FRA-rente (markedsaktørenes prising av 3M niborrente på tidspunkter frem i tid) for en periode på 10 år.

Ut fra forwardkurven ovenfor kan fastrenter (swapper) etableres på disse nivåene ved tertialskiftet:

For å finne den reelle fastrenten må marginen som betales på underliggende lån legges til prisene som fremgår av grafen ovenfor. For lån i Kommunalbanken er marginen 0,7 prosentpoeng.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har sendt forslag til endring av finansforskriften for kommuner/fylkeskommuner ut på høring i sommer. Bakgrunnen for endringsforslagene er at Kommunalbanken i vinter laget en oversikt som viser en betydelig økning i bruk av kort finansiering hos kommuner og fylkeskommuner. Økt bruk av kort finansiering øker refinansieringsrisikoen. Kort oppsummert går forslaget til endring hovedsakelig ut på at den tertialvise rapporteringen til politisk nivå skal vise volumet av lån som forfaller de neste 12 måneder, nettopp for å synliggjøre refinansieringsrisikoen. Forslaget møter nok ingen motstand fra de berørte, men det vil ikke medføre noen praktisk konsekvens for oss, da dette allerede har vært en del av rapporteringen. I tillegg vil KMD endre navnet på forskriften fra «Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning» og erstatte dette med «Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning». Begrepet «finansforvaltning» blir således erstattet med begrepet «finans- og gjeldsforvaltning». Navneendringen kan synes å komme fra en erkjennelse om at det tross alt, for de fleste kommuner og fylkeskommuner, er gjeldssiden som betyr mest for finansresultatet.

Sammensetning av låneporteføljen.

Låneporteføljens samlede volum ved utløpet av august er på 874 millioner. Lånene er etablert via Kommunalbanken og verdipapirmarkedet.

Långiver	31.aug.16	andel
Verdipapirmarkedet	130	0,15
Kommunalbanken	744	0,85
(tall i mill.)	874	1,00

Endringer i låneporteføljen/risikoeksponering i perioden (mai - august).

Nytt lån og refinansiering.

Kommunens sertifikatlån pål. 130.136.000,- kom til forfall den 15. juni. I den anledning ble det avholdt anbudskonkurranse for nytt lån til refinansiering den 8. juni. Samtidig ble det spurt om pris på årets låneopptak for 150.000.000,-, slik at samlet låneforespørsel var på 280.136.000,-. I anbudet var det bedt om at låneforespørselen ble delt i 2:

Lån 1, volum 130.136.000,-:

Beste tilbud kom fra Nordea som har tilrettelagt et sertifikatlån med løpetid 13. juni 2016 til IMM mars 2017. Her er renten flytende og reguleres hver 3. måned på IMM. I tillegg til 3M nibor betales en margin på 0,32 prosentpoeng og denne er fast i hele lånets løpetid. Lånet forfaller til full innfrielse IMM mars 2017.

Lån 2, volum 150.000.000,-:

Beste tilbud kom fra Kommunalbanken som har gitt et lån med flytende rente basert på 3M nibor og renteregulering hver 3. måned. I tillegg til niborrenten betales en margin som kan endres av långiver på kort varsel. Ved utbetaling er denne marginen 0,70 prosentpoeng. Lånet forfaller til full innfrielse i juni 2041. Det er ikke krav om avdragsbetaling før forfallsdato, men kommunen kan gjøre det hvis ønskelig på ordinære termindatoer.

Løpetid på lånene.

Gjennomsnittlig løpetid (tid til forfall/innfrielse) på lånene i porteføljen er 12 år. Lånene fra Kommunalbanken har lang løpetid og forfallsdato ligger mer enn 9 år frem i tid. Ett av kommunens lån har kortere løpetid:

- Sertifikatlån 130 mill forfall mars 2017 utgjør 15% av lånemassen

Oversikt over alle lån:

Långiver	saldo 31.08.2016	andel av samlet volum	forfall/ innfrielse	Løpetid (år) (tid til forfall)
Sertifikatlån FRN +32 ff 03/17	130 136 000	0,149	mars 2017	0,5
Kommunalbanken flytende margin	150 000 000	0,172	juni 2041	25,1
Kommunalbanken flytende margin	175 725 521	0,201	desember 2025	9,4
Kommunalbanken flytende margin	170 000 000	0,194	desember 2025	9,4
Kommunalbanken flytende margin	79 621 790	0,091	desember 2025	9,4
Kommunalbanken flytende margin	87 683 000	0,100	juni 2030	14,0
Kommunalbanken flytende margin	40 000 000	0,046	mars 2031	14,7
Kommunalbanken flytende margin	21 525 000	0,025	desember 2036	20,5
Kommunalbanken flytende margin	19 370 000	0,022	september 2037	21,3
	874 061 311	1,000	Vektet løpetid (år):	12,0

Lån som må forfaller/må refinansieres de neste 12 måneder.

Kortsiktige lån har lavere pris (margin tillegg) enn langsiktige lån. For å oppnå lavest mulig lånerente blir det en avveining i hvilken grad man skal finansiere seg kort. Ved utløpet av 2. tertial er det slik at 15% av lånemassen må refinansieres i løpet av de neste 12 måneder.

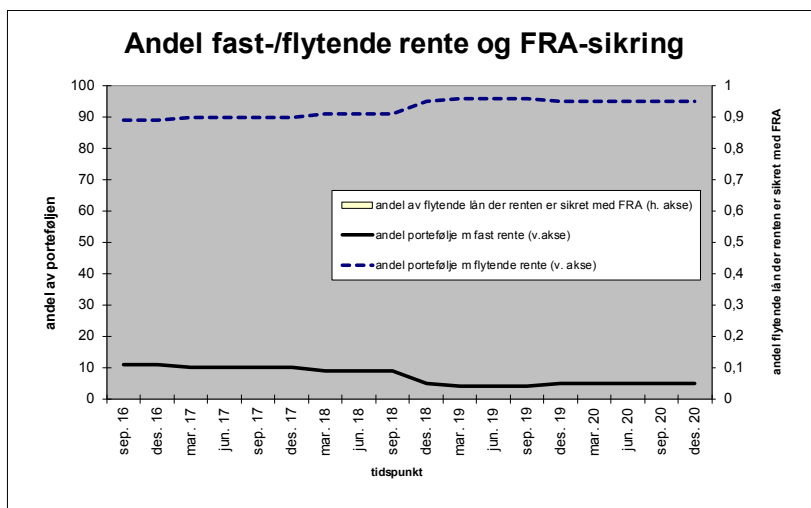
Sammensetningen av låneporteføljen er innenfor begrensningene i finansreglementet og anses som akseptabel.

Om kommunens låneportefølje.

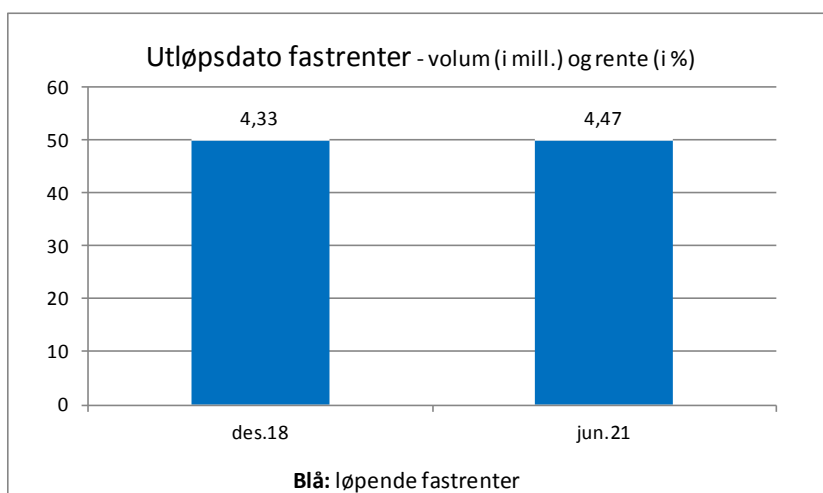
Kommunalbanken: lånene har flytende rente basert på 3M nibor og de rentereguleres hver 3. måned på IMM. I tillegg til niborrenten kommer et margintillegg (som er holdt uendret i 2. tertial) på 0,70 prosentpoeng. Margintillegget kan endres på kort varsel.

Verdipapirmarkedet: lånet har flytende rente og rentereguleres på samme måte som lånene i Kommunalbanken. På dette lånet er marginen lavere; 0,32 prosentpoeng.

Fast rente sikrer kontantstrømmen for det etablerte volumet og gjør porteføljerenten mer stabil. Rentebytteavtaler utgjør kommunens rentesikring. Totalt utgjør faste renter 11% av den samlede lånemassen. I grafen nedenfor er fastrenteandelen fremskrevet ut 2020 med forutsetning om at det ikke foretas nye tilpasninger:

Tabellen nedenfor viser fastrenteposisjonene med utløpstidspunkt, volum og rentenivå. Nivået sikringene er gjort på viser at de er etablert på tidspunkter da renten var høyere enn i dag.

Låneporteføljen har en gjennomsnittlig durasjon (varighet) på 0,63 år, mens rentefølsomheten ligger på 0,62 %.

Strategi for rentesikringer.

Kommunens finansreglement inneholder regler og rammer for bruk av rentesikring. Rentesikringer tas i bruk for å skape forutsigbarhet og stabilitet i kontantstrømmen knyttet til renteutgifter. Etablering av rentesikring skjer i hht. intern strategi for innlån og rentesikring. Rentesikringene foretas under forutsetning om lang tidshorisont og at de vil bli holdt til forfall.

Verdi på låneporteføljen og rentesikringer.

Kommunen har en andel fast rente i sin portefølje. Kommunens fastrenter er etablert ved bruk av rentebytteavtaler. Verdien på rentebytteavtaler skal etter finansforskriften rapporteres. Rentebytteavtalenes verdi (kurs) endres når markedsrentene endres. Jo lengre rentebindingen er, jo større vil kursutslagene bli ved rentendringer. I og med at kommunens rentebytteavtaler er etablert på tidspunkter da markedsrentene var høyere enn nå, er det en

overkurs på sikringene. Overkursen for alle typer rentesikring utgjorde på porteføljenivå omkring 1,7% ved utløpet av 2. tertial.

Flytende lån rentereguleres fortløpende til riktig markedsrente og det vil derfor ikke oppstå nevneverdig kursutslag på denne delen av lånemassen.

Tabellen under viser løpende renteswapper med motpart, hvilken fastrente som betales på disse, sluttdato for fastrenten og markedskursen på rentesikringen. Endringer i markedskursen på rentesikringer skal ikke regnskapsføres så lenge påkrevd dokumentasjon for slik regnskapsføring er etablert. Kommunen har etablert slik dokumentasjon.

Verdivurdering renteswapper

Renteswapper - motpart, kupong, kurs og verdi.

Anvendt sikringsinstrument: renteswap/rentebytteavtale.

Type risiko: variabilitet i kontantstrøm.

Sikringsobjekt: portefølje av flytende lånemasse.

Sikringseffektivitet: Meget høy.

Formål med sikringen: sikring av kontantstrøm.

motpart	kupongrente	sluttdato	volum	markedskurs	markedsverdi	startdato	type sikring
SMN1	4,3300	imm des 18	50 000 000	107,75	53 875 000	løpende	kontantstrøm
DNB	4,4700	imm jun 21	50 000 000	118,10	59 050 000	løpende	kontantstrøm

Ved utløpet av rentebindingsperioden ("sluttdato") vil markedsverdien være lik pålydende ("volum").

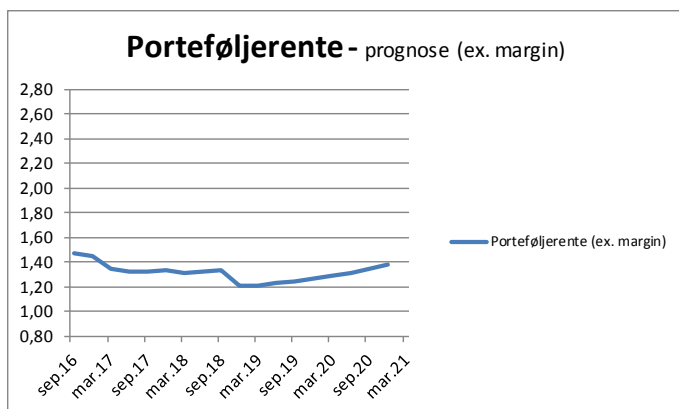
Avvik mellom faktisk forvaltning og krav i finansreglementet.

Ingen bestemmelser i finansreglementet er overtrådt og det har ikke funnet sted avvik fra dette i perioden. I denne sammenheng vises til vedlegget "Avviksanalyse" lengre bak i rapporten.

Markedsrenter og egne betingelser.

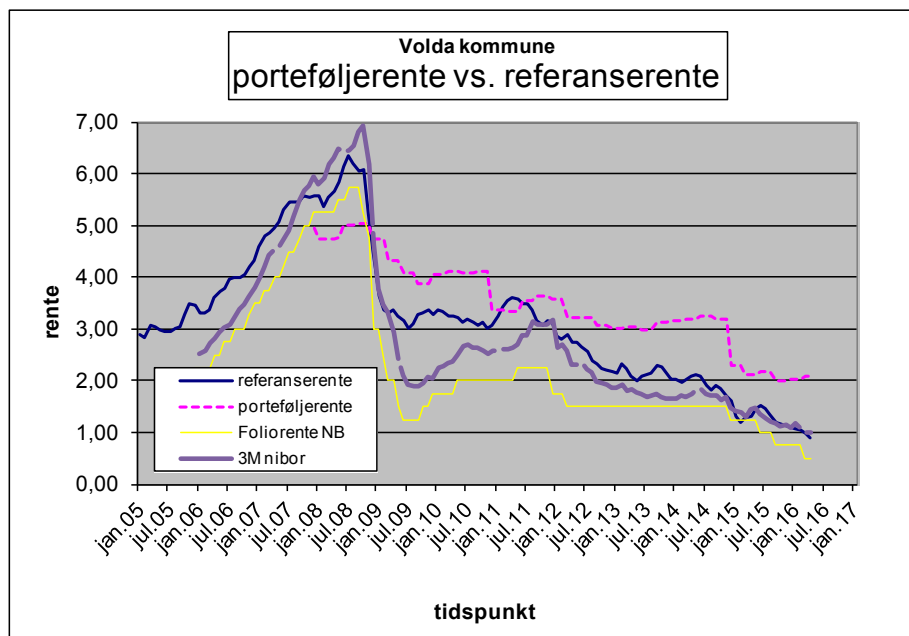
Låneporteføljen har en gjennomsnittrente på 2,02% og dette er 0,08 prosentpoeng lavere enn ved utløpet av 1. tertial.

I grafen under er låneporteføljens gjennomsnittrente fremskrevet for en periode t.o.m. 2020. Fremskrivingen er basert på markedets prising av fremtidig flytende rente (FRA-renten), forventede låneopptak og avdrag, samt fastrenter som forfaller i perioden. Det er også lagt til grunn at det ikke etableres nye fastrenter i perioden. Framskrivningen er gjort eksklusiv margin på lånene, da denne kan endres på kort varsel på lånene i kommunalbanken. I prognosesammenheng legges til grunn at dagens gjeldende margin (0,70 prosentpoeng) vil bli forbli uendret i hele perioden.

Sammenligning av renteutgifter (benchmarking).

Benchmarking av lånerenten foretas mot en referanserente som er sammensatt av 3M nibor (34% vekt) og 4 års fastrente (66% vekt). Gapet som oppstår mellom porteføljerenten og referanserenten i grafen skyldes at porteføljerenten inkluderer kredittmarginen på lånene (som har vært økende over flere år), mens referanserenten er oppgitt uten kredittmargin. I tillegg betyr det svært mye at referanserenten hele tiden får inn i seg de nye lave fastrentene som er gjeldende, mens porteføljerenten beholder de gamle fastrentene som er etablert på høyere nivåer. Etter hvert vil de gamle fastrentene fases ut, slik at gapet reduseres. Med de kredittmarginene som gjelder nå, vil porteføljerenten aldri komme ned til referanserentens nivå.

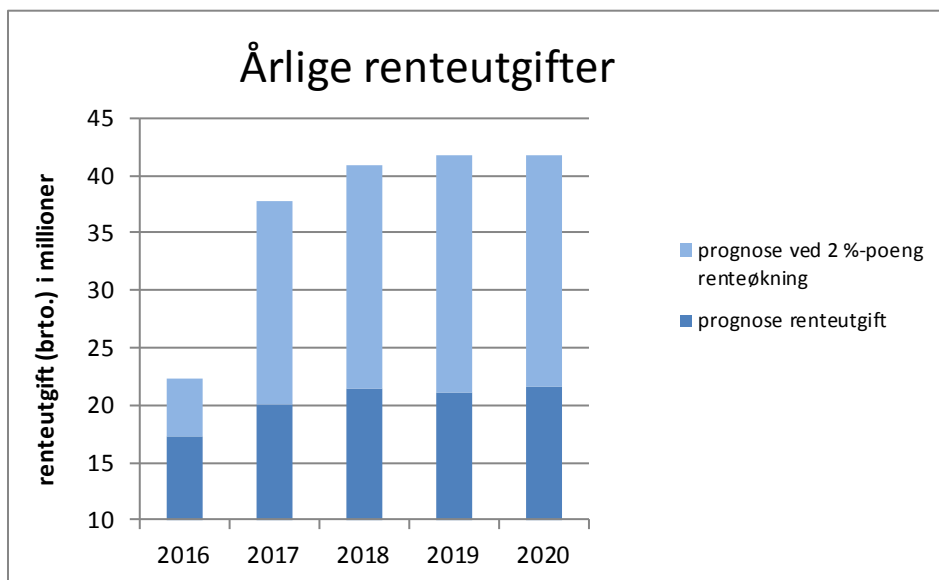
Vurdering og håndtering av finansiell risiko.

Kommunen vurderer den finansielle risikoen i henhold til interne rutiner for finansforvaltning. Dette innebærer periodiske vurderinger, i tillegg til vurderinger i forkant av risikotilpasninger og låneopptak. Vurderingene som gjennomføres blir arkivert.

Samlet vurderes den finansielle risikoen å være tilfredsstillende, ønsket og innenfor rammene i vedtatt finansreglement, intern låne-/sikringsstrategi, forskrift og gjeldende lov.

Rentesjokk.

Kommunens brutto renteutgifter er kalkulert og fremstilt i grafen under. Det er også beregnet hvilken effekt en umiddelbar renteoppgang på 2 prosentpoeng vil få for renteutgiftene. Beregningen er foretatt for perioden 2016-2020.

En eventuell renteoppgang vil også ha betydning for kommunens selvfinansierende lån og aktivaside. Det ikke tatt høyde for dette i beregningen ovenfor.

Levanger, september 2016.
Einar Bangstad

Avviksanalyse låneporteføljen - nøkkeltallsrapport.

Volda kommune

jfr. forskrift om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning, vedtatt finansreglement og intern rutinebeskrivelse for finansområdet.

Rapport "Nå" : 31. august 2016

Rapport "Forrige" : IMM juni 2016

Sammensetning av passiva:	Nå	Forrige		Krav/limit
Andel lån med fast rente:	11 %	11 %	Minimumskrav:	
Andel lån med flytende rente:	89 %	89 %	Minimumskrav:	
herav rentesikret for (resten av) 2016	0 %	0 %		
herav rentesikret for 2017	0 %	0 %		
Gjennomsnittsdurasjon (år):	0,63	0,64	Min.-/makskrav:	0-4 år
Rentefølsomhet (%)	0,62	0,64		
Utløp lengste rentebinding (år)	2021	2021		
Andel største enkeltlån i porteføljen:	20 %	20 %	Maksimalgrense:	35 %
Gjennomsnittlig porteføljerente:	2,02 %	2,02 %		
Anslag renteutgift 2016 (mill. kroner)	17,19	16,57	Budsj. renteutg.	
Anslag renteutgift 2017 (mill. kroner)	20,11	17,19		
Innløsningsverdi passiva (i prosent). Negativ verdi kommer i tillegg til pari kurs, mens positiv verdi kommer til fradrag til pari kurs.	-1,70 %	-1,80 %		
Innløsningsverdi passiva (i mill kroner). Negativ verdi kommer i tillegg til pålydende gjeld, mens positiv verdi kommer til fradrag til pålydende gjeld	13	-16		
Innløsningsverdi FRA-sikring (mill. kr)	0	0		
Lån som skal refinansieres innen 1 år (%)	15 %	15 %	Maksgrense	40 %

Kommentar til "vesentlige markedsendringer":

Kun små endringer i markedet for kreditt med kommunal og fylkeskommunal risiko.

Begrensningene i Finansreglementet er overholdt.

Dato:

signatur

Volda kommune

Vurdering og håndtering av finansiell risiko.

Kontrollskjema

Risiko	Beskrivelse	ja	nei	merknad
Kredittrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 5, avsnitt 1. Stikkord: kvalitet på motpart.	X		
Markedsrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 5, avsnitt 1 / kap 7, avsnitt 2, 3 + kulepkt 1, 2. Stikkord: verdisvingninger i markedet.	X		
Renterisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 7, avsnitt 2, 3 kulepkt 6, 7, 8. Stikkord: stabil finansiering av kommunens virksomhet.	X		
Likviditetsrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 7, avsnitt 1, 3 kulepkt 1, 2. Stikkord: mulighet for realisering på kort varsel.	X		
Valutarisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglementet kap 6 avsnitt 1. Stikkord: kun norske kroner.	X		
Systematisk/ generell markedsrisiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglement kap 7 avsnitt 3 kulepkt 6,7,8. Stikkord: sannsynlighet for verdiendring i et marked.	X		
Usystematisk/ spesifikk risiko	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglementet kap 7, avsnitt 2 (liten mulighet for denne risikoen her, gitt samme låntager). Stikkord: sannsynlighet for at avkastning på objektet avviker fra den generelle markedsutviklingen.	X		
Finansiell risiko samlet	Plassering: egen beskrivelse. Lån/sikring: Finansreglementet kap 5, avsnitt 1. Stikkord: stabil finansiering, samt betalingsdyktig og lite eksponert for risiko.	X		
Rapportering/ rutiner	Finansreglementet kap 10. Er finansreglementets bestemmelser om rapportering oppfylt ?	X		

Ja = i samsvar med finansreglement

Nei = avvik fra finansreglement

Dato:

signatur

ORDLISTE - forklaring til ord og uttrykk.

Niborrente: interbankrente, en rente som bankene kan låne til seg imellom. Mer presist: hva de største bankene i kronemarkedet i utgangspunktet er villig til å tilby likviditet til gjennom valutabytte. Priser stilles for ulike perioder. Mest brukt er 3 mndr.

IMM: internasjonale oppgjørsdatoer - 3. onsdag i hhv. mars, juni, september og desember.

FRA (forward rate agreement): En FRA-kontrakt er en avtale mellom to parter om å låse rentesatsen for et lån eller en plassering for et gitt volum og en gitt periode på et fremtidig tidspunkt. Avtalen gjøres opp til gjeldende Niborrente på tidspunktet for avtalens begynnelse. Mest brukt er 3M-perioder. Det utveksles kun rentebeløp (netto) ved avregning, ingen hovedstol. Kontraktene avregnes på IMM (lik tidspunktet for renteregulering av underliggende lån). Prisen (renten) på kontrakten styres av balansepunktet der låntagere og långivere finner det attraktivt å handle. Dette balansepunktet styres igjen ut fra aktørens forventninger til økonomisk utvikling og bl.a. Sentralbankens rentebane (prognose). Ved å sette de ulike kontraktene etter hverandre kan man finne **forwardkurven** - som blir markedets prising av fremtidig kortrente. Forwardkurven benyttes i budsjettssammenheng for å finne kostnaden på den flytende delen av låneporteføljen for fremtidige perioder (f.eks. økonomiplanperioden).

Durasjon: Lån (og plasseringer) tilbakebetales ved forfall - og renter underveis betales på avtalte terminatoer frem til forfall. Til sammen utgjør dette lånets/plasseringens kontantstrømmer. Durasjon er den gjennomsnittlige tid (antall år) det tar før disse kontantstrømmene utveksles. Kontantstrømmene veies med størrelsen. Mer folkelig (men ikke korrekt) kan man si at durasjonen er et uttrykk for gjennomsnittlig rentebinding.

Rentefølsomhet: et uttrykk som henger nært sammen med durasjon (modifisert durasjon) og gir uttrykk for hvor stor kurssvingningen (verdiendringen) på et lån (eller en plassering) blir ved renteendringer. Følsomheten oppgis i prosent. En rentefølsomhet på 2% betyr at et lån (eller en plassering) vil endre seg i kurs (verdi) med 2% dersom renten endres med ett prosentpoeng.

Obligasjon: En obligasjon er et rentebærende, omsettelig verdipapir, gjerne lagt ut som et standardisert lån i et organisert marked, med lengre løpetid enn ett år ved utleggelse.

Sertifikat: som obligasjon, men med løpetid under ett år ved utleggelse.

Renteswap: (også kalt rentebytteavtale) er en kontrakt mellom to parter (f.eks en bank og kommunen) om bytte av rente. En slik avtale innebærer bytte av fast rente mot flytende/kort rente (for eksempel 3M nibor). Kommunen benytter renteswapper for å få en ønsket struktur med fast-/flytende rente i sin låneportefølje. Det utveksles ingen hovedstol i en renteswap men kun rentedifferansen (mellom fast- og flytende rente) for det avtalte volum. Nåverdien av renteswappen er null ved inngåelse. Senere vil verdien av den svinge i takt med utviklingen for markedsrenten for den avtalte perioden. Ved utløpet av perioden vil nåverdien igjen være null.

Referanserente: en rente det er naturlig å sammenligne egne resultater (porteføljerenten) med (også kalt benchmarking).

Stresstest: Test for å måle effekten av et forhåndsdefinert markedssjokk. Eksempler på mulige stresstestscenarier er 30 prosents aksjekursfall og 2 prosent renteøkning.

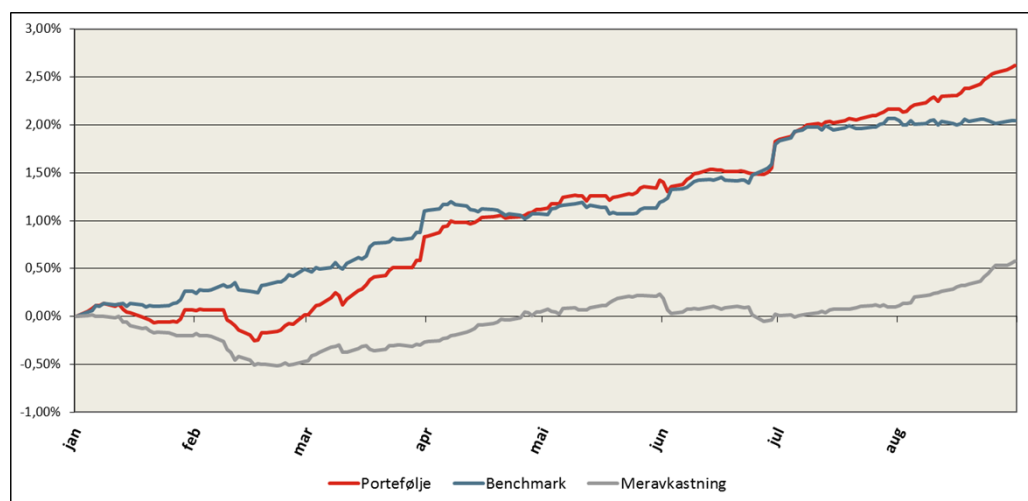
Aktiva (plasseringer i obligasjonsfond, pengemarkedsfond og eideomsfond)

Volda kommunes portefølje er plassert hos Storebrand. Tabellen nedenfor viser porteføljen fordelt på aktivaklasser og fond ved utgangen av august 2016:

Aktiva	Verdi pr 30.08.2016	Andel
Storebrand Norsk Kreditt IG 20	13 708 864	23,7 %
Storebrand Global Kreditt IG	8 764 443	15,1 %
Sum obligasjonsfond	22 473 307	38,8 %
Storebrand Likviditet	19 332 777	33,4 %
Storebrand Rente+	9 499 479	16,4 %
Sum pengemarkedsfond	28 832 256	49,8 %
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	6 645 142	11,5 %
Sum totalt	57 950 704	100,0 %

* Markedsverdi ekskl. bankbeholdning.

Porteføljens avkastning var 2,62 % i pr 30. august 2016, som er 0,57 % høyere enn referanseindeksen. Både obligasjoner og eiendom bidro godt til resultatet så langt i 2016. Grafen nedenfor viser porteføljens utvikling i 2016 sammenliknet med benchmark/referanse.

Det etablert et sett av forhåndsdefinerte referanseindekser for å kunne evaluere forvalternes avkastning i forhold til markedet forøvrig. En referanseindeks gir uttrykk for en veid sammensetning av verdipapirene (f.eks. obligasjoner) i et marked. Endringer i indeksens verdi viser markedets utvikling i gjennomsnitt.

Alle Storebrands fond og pensjonsmidler har krav til samfunnsansvar.

Vurdering og håndtering av finansiell risiko

Kommunen vurderer fortløpende sin finansielle risiko i porteføljen.

Markedskommentar

Aktivaprisinflasjonen fortsetter

Den kortvarige frykten i finansmarkedene rundt BREXIT forsvant fort etter at sentralbankene nok en gang kom på banen med tiltak og annonseringer. Først ut var naturlig nok Bank of England (BoE) som blant annet kuttet renten og annonserte nye kvantitative tiltak på bakgrunn av markedsuro og nedjusteringer av vekstforventningene. Så økte også forventningene om at den europeiske sentralbanken (ECB) skal forlenge og utvide sitt obligasjonskjøpsprogram som følge av lavere vekst- og inflasjonsutsikter i Eurosonen etter BREXIT. Nå forventes det at ECB skal signalisere forlengelse av obligasjonskjøpene på 80 milliarder euro per måned til etter mars 2017. Så selv om sikre statsrenter nå har falt og prisene for sikre statsobligasjoner har steget videre, har likevel mer risikable aktiva som aksjer og selskapsobligasjoner også steget videre i pris. Under normale omstendigheter uten sentralbankdominans og pengetrykningen deres skulle sammenhengen vært motsatt. Perioden med aktivaprisinflasjon styrt av sentralbankene fortsetter med andre ord med full styrke og ser ikke ut til å ville avta i nær fremtid

Fed peiler inn desember

Mens sentralbankene ECB, BoE og Bank of Japan (BoJ) fortsetter og trapper opp sine kvantitative tiltak, prøver den amerikanske sentralbanken (Fed) å normalisere pengepolitikken med rentehevinger. Gang på gang har likevel det forsøket blitt utsatt og skjøvet ut i tid. Ulike usikkerhetsmomenter som markedsuro etter BREXIT, oljeprisfall, dollarstyrking og Kinafrykt over det siste året kombinert med svak økonomisk vekst har bidratt til dette. BNP-veksten har også kun vært 1 prosent i første halvår og mye lavere enn ventet. Dette har ført til videre nedjusteringer av vekstforventningene i USA. Nå signaliserer Fed at en renteheving i desember er svært sannsynlig dersom det ikke skjer noe uventet. Arbeidsmarkedet er fortsatt i bedring, selv om de siste tallene var noe svakere enn ventet. Arbeidsledigheten har falt til under 5 prosent og det har blitt skapt i snitt 186 tusen nye jobber hver måned siden nyttår. Selv om lønnsveksten fortsatt er svak, er det likevel tegn til at den er på vei opp. Veksten i privat konsum er også god og har holdt etterpørselen samlet sett oppe.

Få BREXIT-spor i makrotallene

Globale makrotall for øvrig har holdt seg greit på et brukbart nivå. Amerikanske makrotall klarer seg momentmessig fortsatt best selv om BNP-veksten i første halvår var svak. Tap av makromomentet er tydeligere i Japan og Europa, spesielt hvis man ser utviklingen i forhold til det siste året. Makrotallene i Storbritannia har dabbet videre av, men BREXIT-sporene initielt er svakere enn ventet. Trolig vil effektene komme mer gradvis enn det man tidligere ventet, og mye er avhengig av hvor kjapp utmeldingsprosessen blir. Ny regjering er på plass i Storbritannia, men det er fortsatt usikkert når forhandlingene starter, hvor lenge det vil vare, hva slags avtale det blir, og dermed hvor store økonomiske konsekvenser det gir både for Storbritannia og Eurosonen.

REGNSKAPSSKJEMA 2B

INVESTERINGREGNSKAPET FORDELT PÅ PROSJEKT OG SEKTOR

Tall i		Regulert budsjett	Opprinnelig		
1 kr	Prosjekt	Regnskap 2016	2016	budsjett 2016	Regnskap 2015
Fra regnskapsskjema 2A:					
	Investeringer i anleggsmidler	118 225 139	321 798 929	248 963 000	46 488 129
Fordeling på Sektor					
Sektor Samfunn og rådgjeving:					
Prosjekt 121404	Næringsområde i Furene (pel)	0	0	0	10 182
Prosjekt 121502	Nødstrømsaggregat	0	400 000	0	0
Sum: 12 Samfunn og rådgjeving		0	400 000	0	10 182
Sektor Personal og organisasjon:					
Prosjekt 120900	EDB-utstyr rådhus	299 238	810 000	600 000	323 852
Prosjekt 120900A	Forhandlingsmodulen i Agresso, 2015 (ga)	0	0	0	263 855
Prosjekt 120903	Breibandutbygging i Volda kommune (aho)	0	0	0	0
Prosjekt 121300	Interkommunale IKT investeringar	996 565	1 417 741	1 350 000	40 000
Prosjekt 121401	Oppgradering Ephorte	0	125 000	0	0
Prosjekt 121402	Fråversmodul i RS med integrasjon mot ALTINN	0	130 000	0	0
Prosjekt 121403	Innkjøp nytt journalsystem og oppgradering maskinpark - Volda legesenter	0	0	0	0
Prosjekt 121500	Lesebrett til politikarane	5 074	48 318	0	0
Prosjekt 121501	Oppgradering Win Tid/Min Tid	0	72 500	0	0
Prosjekt 131500	Volda rådhus - Inventar (GAR)	370 797	553 279	0	921 959
Prosjekt 200900	IKT-satsing i grunnskulen (khe)	443 146	648 494	500 000	0
Prosjekt 471500	Volda rådhus - Inventar Barnevern	0	500 000	0	1 037 305
Sum: 13 Personal og organisasjon		2 114 820	4 305 333	2 450 000	2 586 971
Sektor Opplæring og oppvekst:					
Prosjekt 200900	IKT-satsing i grunnskulen (khe)	0	0	0	170 819
Prosjekt 201000	Grunnskulen, inventar (khe)	0	75 203	0	0
Sum: 20 Opplæring og oppvekst		0	75 203	0	170 819
Sektor Helse og omsorg:					
Prosjekt 410900	IKT-utstyr helseavdelinga (rb)	0	0	0	0
Prosjekt 461200	Kombidamparar avdelingskjøkkene (jn)	0	685 000	355 000	0
Prosjekt 461201	Utskifting av dect-telefonar	1 357	0	0	4 495
Prosjekt 461202	Helsenett	0	0	0	0
Prosjekt 461203	Innkjøp hjelpemidler (sbr)	0	0	0	0
Prosjekt 461300	Håndstyrte terminalar PLO	0	103 145	0	9 363
Prosjekt 461400	Utskifting av fatvaskarar (SBR)	0	543 181	0	81 819
Prosjekt 461401	Buss	0	950 000	0	0
Prosjekt 461600	Trygghetsalarmer	0	400 000	400 000	0
Prosjekt 461601	Elektromedisinsk utstyr	84 181	250 000	250 000	0
Prosjekt 461602	Bil til Styrk	168 655	0	0	0
Prosjekt 501404	Alarmanlegg Omsorgssenteret (KMR)	5 035 150	5 207 614	0	11 425
Sum: 30 Helse og omsorg		5 289 343	8 138 940	1 005 000	107 102
Sektor Service og kultur:					
Prosjekt 121501	Oppgradering Win Tid/Min Tid	19 865	0	0	0
Prosjekt 151100	Digitalisering byggesaksarkiv (ijj)	0	63 971	0	0
Prosjekt 151600	IKT utstyr for servicekontoret - kurs med mer (ijj)	200 000	300 000	300 000	0
Prosjekt 600900	Skatepark (ga)	0	0	0	11 390
Sum: 40 Service og kultur		219 865	363 971	300 000	11 390
Sektor Teknisk:					
Prosjekt 111051	Volda rådhus, brann - reinsing og andre driftsutgifter (jbc)	0	0	0	0
Prosjekt 121502	Nødstrømsaggregat	99 438	0	0	0
Prosjekt 131500	Volda rådhus - Inventar (GAR)	116 878	0	0	0
Prosjekt 500908	Volda u-skule, opprusting	184 972	1 216 871	0	137 518
Prosjekt 501002	Skular, spelemiddeltiltak (ki)	0	357 180	0	0
Prosjekt 501004	Ny Øyra skule (ki)	82 568 285	162 122 296	162 500 000	8 449 240
Prosjekt 501101	Omsorgsbustader, erstatning for Mork bustader (ki)	0	200 000	200 000	0
Prosjekt 501109	Fjordsyn, opparbeiding/opprusting av uteområde (ki)	0	0	0	0
Prosjekt 501200	Varmepumpe omsorgssenteret	0	0	0	14 262
Prosjekt 501201	Ombygging Folkestadun	2 392	1 627 631	0	50 775
Prosjekt 501205	Bratteberg skule, byggetiltak (ki)	0	0	0	102 825
Prosjekt 501300	Dusj/garderobe Voldahallen	0	823 309	0	34 407
Prosjekt 501301	nytt brandepot Dravlaus	69 751	70 000	0	83 466
Prosjekt 501302	Bygging av midlertidige husvære - ved Maurtua	38 486	464 376	0	16 980
Prosjekt 501303	ENØK tiltak (i henhold til klimaplanen)	44 612	635 018	0	122 615
Prosjekt 501304	Ombygging ny brannstasjon	35 008	0	0	125 273

Tall i 1 kr	Prosjekt	Regulert budsjett		Opprinnelig	Regnskap 2015
		Regnskap 2016	2016	budsjett 2016	
Prosjekt 501305	Volda rådhus, brann - oppattbygging og servicetilrettelegging	0	3 332 876	0	6 413 804
Prosjekt 501312	Brannskade Røyslidvegen 11A, forsikrings sak (ki)	90 918	141 392	0	-31 069
Prosjekt 501315	Mork skule, leikeapparat (ki)	0	0	0	0
Prosjekt 501353	Øyra skule (kmr)	0	0	0	9 349
Prosjekt 501394	Brannstasjon/FDV-avdeling Gjersdalsbygget (kmr)	0	0	0	0
Prosjekt 501401	Energimerking kommunale bygg	689 050	1 829 134	500 000	157 609
Prosjekt 501402	Samfunnshuset - takteking (KMR)	0	1 673 816	0	18 375
Prosjekt 501403	Omsorgssenteret - takteking (KMR)	13 634	1 000 000	0	0
Prosjekt 501404	Alarmanlegg Omsorgssenteret (KMR)	0	0	0	17 211
Prosjekt 501405	Forprosjekt Campus Høgskulen	0	100 000	0	14 668
Prosjekt 501406	Rådhus 2. etasje, ombygging (amf)	109 021	992 482	0	4 445 746
Prosjekt 501409	Kyrkja i postlokala - ombygging/tilpassing av lokalet ((KMR)	0	0	0	2 373 875
Prosjekt 501410	Omsorgssenteret - renovering varmeanlegg (KMR)	32 941	679 488	0	95 676
Prosjekt 501411	Fjordsyn - renovering varmeanlegg (KMR)	0	701 946	0	73 219
Prosjekt 501500	Oppgradering Mork/Nilletun	241 313	962 923	500 000	117 301
Prosjekt 501501	Omsorgsbustader (5stk) Doktorhaugen	244 527	14 653 386	13 000 000	0
Prosjekt 501504	Lyskjelder kinosal	0	486 743	0	0
Prosjekt 501505	Bilar i høve omorganisering drift./vaktmeister	0	0	0	211 100
Prosjekt 501506	Maurtua/gamle gymnas - takteking Rehabilitering av personheis Ivar Aasenbygget	0	1 600 000	0	12 500
Prosjekt 501507	HVO (KMR)	0	0	0	0
Prosjekt 501508	Voldhallen - tilstand, rehabilitering, nybygg (KMR)	356 459	1 200 000	0	0
Prosjekt 501509	Bustad Kleppevegen (KMR)	0	0	0	0
Prosjekt 501510	Bustad Smalebakken (KMR)	101 683	0	0	0
Prosjekt 501511	Bustad Torvmyrvegen 7 (KMR)	0	0	0	0
Prosjekt 501512	Legesenteret, kontor plass turnuslege(KMR)	713 651	0	0	0
Prosjekt 501513	Sal av Innselset gamle skule (kmr)	0	0	0	0
Prosjekt 501600	Volda omsorgs senter automatisk døråpner	0	300 000	300 000	0
Prosjekt 501601	Fjordsyn - Fellesareal barn	0	200 000	200 000	0
Prosjekt 501602	Etablere FDV/ombygging FDV avdeling	452 085	800 000	800 000	0
Prosjekt 501603	Leikeplassar (skular/barnehagar) ROP (rus og psykisk helse) 7 stk	0	200 000	200 000	0
Prosjekt 501604	midl.bustadar	366 437	12 000 000	12 000 000	0
Prosjekt 501605	EPC gjennomføringstiltak	3 182	25 000 000	25 000 000	0
Prosjekt 501606	Mork skule - kapasitetsutviding	0	2 000 000	2 000 000	0
Prosjekt 501608	Oppgradering kommunale bygg	419 785	4 000 000	4 000 000	0
Prosjekt 501609	Oppgradering klasserom	133 591	150 000	150 000	0
Prosjekt 501610	4.etasje omsorgsenteret	0	200 000	200 000	0
Prosjekt 700903	Myrtun på Rotset, tilbygg for vassverket	239 086	750 656	0	0
Prosjekt 700904	Engeset/Klepp, 3. bygggesteg	755 014	871 760	0	0
Prosjekt 700905	Bustadfelt Bratteberg	613 422	0	0	6 200
Prosjekt 700906	Diverse bustadfelt sentrum	0	0	0	0
Prosjekt 700919	Kommunale vegar, utbetring (aaa)	1 768 645	2 000 000	2 000 000	2 158 894
Prosjekt 700920	Trafikktrygging og miljøtiltak (aaa)	28 411	0	0	169 876
Prosjekt 700923	Gatelys, utskifting PCB-armatur	0	0	0	123 939
Prosjekt 701000	Gatemiljøtiltak (aaa)	0	1 456 166	0	0
Prosjekt 701001	Friluftslivstiltak (rt)	390 767	1 092 208	333 000	243 297
Prosjekt 701004	Bustadfelt Urbakkfoten - Håmyra (aaa) - Utbetring veg frå Rotevatn til Vassbotn (aaa) -	0	3 910 933	3 000 000	0
Prosjekt 701102	Botnavegen	616 960	3 245 753	0	0
Prosjekt 701103	Turveg Rotevatnet (aaa)	38 238	0	0	0
Prosjekt 701200	Næringsområde Øvre Rotset	3 869	4 016 319	4 000 000	57 160
Prosjekt 701202	Bustadfelt på bygdene	0	0	0	17 500
Prosjekt 701204	Veg bak Uppheim til Storgata	0	0	0	57 375
Prosjekt 701300	Kommunal del sentrumsutvikling	144 196	842 311	0	616 853
Prosjekt 701300A	Myldreområde i rådhusparken(T.Stensø)	846 957	143 750	0	0
Prosjekt 701301	Utbygging felt Bratteberg	0	639 253	0	0
Prosjekt 701302	Køyretøy (utskifting av 1993-modell)	0	0	0	99 764
Prosjekt 701303	Plentaktor	0	0	0	0
Prosjekt 701400	Vikeneset og Mork Silanlegg (AAAS)	0	0	0	0
Prosjekt 701401	Utbygging bustadfelt K 10, Klepp	4 263 113	3 993 002	0	495 664
Prosjekt 701402	Arbeidsbil/kombibil 5-seters 4WD	0	218 681	0	0
Prosjekt 701403	Kyrkjegardsgravar	0	41 250	0	0
Prosjekt 701404	Bustadfelt Myragjerdet - utbyggingsavtale	28 309	0	0	0
Prosjekt 701405	Sambindingsveg over Håmyra	156 845	4 488 350	0	46 274
Prosjekt 701406	Lerkane - Storgata, veg og rundkøyning	140 803	-3 356 856	0	3 991 740
Prosjekt 701408	Turveg Flommen gbnr 18/186 (rto)	0	0	0	0
Prosjekt 701409	VA-anlegg Gymnasvegen - Porsemyrvegen (rt)	0	0	0	137 906

Tall i		Regulert budsjett		Opprinnelig	
1 kr	Prosjekt	Regnskap 2016	2016	budsjett 2016	Regnskap 2015
Prosjekt 701450	Dagmar-reparasjon 2014 (rt)	0	0	0	0
Prosjekt 701504	Skulebakken Haugen Lauvstad	142 301	700 000	200 000	0
Prosjekt 701507	Plenetraktor (2015)	0	34 375	0	140 625
Prosjekt 701508	Flomsikring Volda sentrum Melshornsida	44 957	1 000 000	1 000 000	0
Prosjekt 701509	Veghøvel (2015)	0	200 000	0	0
Prosjekt 701510	Vaktbil Teknisk vakt (2015)	0	0	0	465 664
Prosjekt 701511	Utbygging veglys til LED finansiert ved straumsparing	371 581	2 692 472	2 200 000	17 000
Prosjekt 701512	Fast dekke kommunale vegar	0	2 806	0	4 576 774
Prosjekt 701514	Hjullastar (2015) (rto)	2 542 904	2 509 163	0	0
Prosjekt 701516	Bustadfelt Gôtene, Lid (rto)	0	0	0	67 200
Prosjekt 701600	Flomførebygging Heltneelva	0	2 000 000	2 000 000	0
Prosjekt 701601	Fast dekke kommunale areal/vegar finansiert drift	203 856	1 500 000	1 500 000	0
Prosjekt 701602	Kommunal andel Volda Idrettspark	0	250 000	250 000	0
Prosjekt 701603	Maskiner til parkdrift	100 197	150 000	150 000	0
Prosjekt 701604	Maskiner til vegdrift	0	800 000	800 000	0
Prosjekt 701606	Torvmyrvegen, samarbeid med Ørsta	0	250 000	250 000	0
Prosjekt 701607	Trafikktrygging og parkering Oppigarden og Sollia barnehagar (rto)	1 511 714	0	0	0
Prosjekt 721400	Nødnett (RIH)	4 775	556 831	0	138 843
Prosjekt 721600	Brann kjøretøy	370 345	400 000	400 000	0
Sum: 50 Teknisk		102 455 364	279 120 050	239 633 000	36 695 271
Sektor Sjølvkosttenester:					
Prosjekt 700905	Bustadfelt Bratteberg	0	0	0	68 014
Prosjekt 700908	Industriareal Furene	0	0	0	0
Prosjekt 700909	Kommunal kloakk, hovudplan	249 594	0	0	3 020 378
Prosjekt 700910	Kommunal kloakk, avløpsreinsing	0	0	0	0
Prosjekt 700911	Kommunal kloakk, avlaupsreinsing samla pott	221 361	4 871 875	0	550
Prosjekt 700913	Driftsentral VA, edb-program og varsling	0	83 368	0	0
Prosjekt 700925	Volda Vassverk, grunnvassboring Vassbotnen	0	142 259	0	0
Prosjekt 700926	Lauvstad Vassverk, ombygging Vassverk, fornying asbest-sementleidningar	0	162 500	0	0
Prosjekt 701101	(aaa)	36 749	0	0	0
Prosjekt 701201	Hovudplan vatn (leidningsnett, behandling, reinsing)	3 712 617	9 380 121	0	0
Prosjekt 701201A	Dravlausbygda vassverk ny inntaksledning (aaa)	114 730	0	0	0
Prosjekt 701201B	7 tonn gravemaskin for VA (rt)	969 835	0	0	0
Prosjekt 701201C	ATV med belter for tilkomst vassverk (rt)	0	0	0	0
Prosjekt 701201D	Vassledning Porsemyrvegen - Kårstadvegen (rt)	1 008 362	0	0	0
Prosjekt 701201E	Naudstraumaggregat til vassverk (rt)	6 258	0	0	0
Prosjekt 701215	Sundal - Gjersdal	10 050	0	0	0
Prosjekt 701302	Kjøretøy (utskifting av 1993-modell)	0	0	0	193 267
Prosjekt 701305	Hjartåbygda, behandlingsanlegg vatn (aaa)	576 133	0	0	26 579
Prosjekt 701400	Vikeneset og Mork Silanlegg (AAAS)	545 645	8 365 593	0	0
Prosjekt 701401	Utbygging bustadfelt K 10, Klepp	343 260	0	0	0
Prosjekt 701406	Lerkane - Storgata, veg og rundkøyring	0	0	0	677 654
Prosjekt 701409	VA-anlegg Gymnasvegen - Porsemyrvegen (rt)	0	-310 779	0	2 304 317
Prosjekt 701513	Spylevogn/spylehengar(AAA)	0	42 300	0	419 400
Prosjekt 701515	Traktor (2015) (rto)	0	400 000	0	0
Prosjekt 701605	Avløp samleinvestering	117 260	5 000 000	5 000 000	0
Prosjekt 721601	Kjøretøy feing	216 516	400 000	400 000	0
Sum: 51 Sjølvkosttenester		8 128 369	28 537 236	5 400 000	6 710 159
Sektor Utvikling:					
Prosjekt 120902	Volda skisenter, grunnkjøp m.m.	0	0	0	0
Prosjekt 710900	Program GIS (jv)	0	380 553	0	176 363
Prosjekt 711000	Digitalt kartleggingsprosjekt (lke)	8 750	477 643	175 000	6 976
Prosjekt 711001	Matrikkelprosjektet (jv)	0	0	0	12 898
Prosjekt 711200	Merking og gradering av turløyper i Volda kommune (jv)	8 629	0	0	0
Prosjekt 711301	Modul for eigedomsskatt (jv)	0	0	0	0
Sum: 60 Utvikling		17 379	858 196	175 000	196 236
Sektor Barneverntenesta (vertskommune):					
Prosjekt 471500	Volda rådhus - Inventar Barnevern	0	0	0	0
Sum: 70 Barneverntenesta (vertskommune)		0	0	0	0
Sum fordelt		118 225 139	321 798 929	248 963 000	46 488 129

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Heidi Istad

Arkivsak nr.: 2016/963

Arkivkode: 2016005

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

Formannskapet

PLANID 2016005 - AREALDELEN - HØYRING AV FORSLAG TIL PLANPROGRAM OG VARSEL OM PLANOPPSTART.

Administrasjonen si tilråding:

Volda kommunestyre vedtek å starte opp arbeidet med arealdelen av kommuneplanen, jf. plan- og bygningslova §§ 11-5 og 11-12. Framlegg til planprogram vert sendt på høyring og lagt ut til offentleg ettersyn i samsvar med plan- og bygningslova § 11-13. Offentleg ettersyn skal vere i minst seks veker.

Vedleggsliste:

Forslag til planprogram for arealdelen 2018 - 2030

Uprenta saksvedlegg:

Kommunal planstrategi for Volda kommune 2012–2015

Samfunnsdelen 2016 – 2028

Samandrag av saka:

Ein rår til at det arbeidet med ny arealdel for Volda kommune vert starta opp, og at framlegg til planprogram vert lagt ut til høyring i minst 6 veker.

Saksopplysningar/fakta:

Kommunen skal ha ein samla kommuneplan som omfattar samfunnsdel med handlingsdel og arealdel (jf. Plan- og bygningslova §11-1).

Arealdelen av Volda kommune sin kommuneplan vart godkjent av kommunestyret 31.05.1990. Det er seinare godkjent fleire kommunedelplanar der dei fleste er av eldre karakter, og det er eit klart behov for ein gjennomgang av arealbruken i heile kommunen.

I Volda kommune sin planstrategi (vedteken 29.11.2012) vart det vedteke fullstendig revisjon av kommuneplanen sin samfunnsdel og arealdel. Kommuneplanen sin samfunnsdel vart vedteke 26.05.2016.

Arealdelen av kommuneplanen skal omfatte alt areal innanfor kommunen sine grenser, både land- og sjøareal. Arealdelen skal bestå av plankart, føresegner og planomtale med konsekvensutgreiing (jf. Plan- og bygningslova § 11-5). I tillegg vil det bli utarbeidd ROS-analyse (jf. Pbl. §4-3), temakart, fagrapportar m.v. for å sikre eit godt nok grunnlag for å avgjere framtidig arealbruk.

Det krav om planprogram som del av varsling om oppstart av planarbeidet (jf. Plan- og bygningslova § 4-1). For kommuneplanar med retningslinjer og rammer for framtidig utbygging er det krav om konsekvensutgreiing av planen sine verknader for miljø og samfunn.

Kommuneplanen sin samfunnsdel:

Oppstart av arbeid med arealdelen er i samsvar med kommunal planstrategi for Volda kommune 2012–2015 og er ei oppfølging av Samfunnsdelen 2016 – 2028.

Helse og miljøkonsekvensar:

Det skal gjennomførast konsekvensutgreiing av planen sine verknader for miljø og samfunn. Folkehelse, barn og unge og klima og miljø er foreslått som gjennomgåande og førande prinsipp i planarbeidet.

Økonomiske konsekvensar:

Gjennomføring av dei ulike medverknadsprosessane og anna møteverksemd vil krevje at det blir sett av midlar til gjennomføring, både til prosessarbeid og utgreiingsbehov. Planar, rapportar og utredningar som kan verte aktuelle å lage, nemnd i kapittel 5 i planprogrammet, krev også at det blir sett av midlar til gjennomføring. Behov for ressursar vil bli fremja som sak ved fastsetting av planprogrammet.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Det vil bli gjennomført ROS-analyse planforslaget. Det er også føresett revisjon av kommunen sin heilskaplege ROS-analyse.

Vurdering og konklusjon:

Det er utarbeidd forslag til planprogram som skal leggest ut til høyring i samband med varsling om oppstart av arbeid med arealdelen. Planprogrammet er utforma i samsvar med krav i §5 i "Forskrift om konsekvensutgreiingar for planar etter plan- og bygningsloven".

Det er lagt opp til tett kopling mellom samfunnsdelen og arealdelen. Målsettingar og strategiar i samfunnsdelen gir klare føringar for arbeidet med arealdelen. Visjonen "Volda for alle" frå arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel vil også vere visjonen for arbeidet med arealdelen. Folkehelse, Klima og miljø og Barn og unge skal inngå som gjennomgåande perspektiv i alle hovudtema. Arealdelen skal følgje opp målsettingane og strategiane frå samfunnsdelen, men fokuset må vere retta meir mot arealbruksutfordringane, og i arealdelen vil ein fokusere spesielt på følgjande hovudtema:

- Sentrumsutvikling og senterstruktur
- Busetting
- Offentlege og allmenne formål
- Fritidsbusetnad, setrar og naust.

- Landbruk og næringsliv
- Transport og kommunikasjon
- Grønstruktur, friluftsliv og kultur

Med utgangspunkt i målsettingane i Samfunnsdelen er det utforma rettleiande arealstrategiar for kvart hovudtema. Desse langsiktige strategiane handlar om kva vi skal gjere/prioritere for å nå målsettingane. Arealstrategiane fastlegg prinsippa for kommunen si arealforvaltning (kva vi vil prioritere, for å oppnå måla i Samfunnsdelen), og vil vere førande for handsaming av innspel og utlegging av nye areal til utbyggingsføre mål.

Planprogrammet viser opplegg for medverknad, der ein legg vekt på opne møte både i bygdene og i Volda sentrum gjennom heile planprosessen. I fasen for utarbeiding av forslag til ny arealdel vil det bli gjennomført fleire temamøte der ein legg opp til å invitere ressurspersonar innanfor aktuelt tema som kan vere alt frå landbruk, havbruk, bustadbygging, handel og sentrumsutvikling, friluftsliv m.v. Det er ikkje fastsett kva temamøte som er aktuelle, men det er sannsynleg med møte knytt til arealdelen sine hovudtema. Elles vil innspel til planarbeidet også gi føringar for kva møte det vert behov for.

Det er lagt opp til fleire utgreiingar og kartleggingar som del av planarbeidet. Dette vil bli gjennomført av både eigen kompetanse og kjøp av tenester frå aktuelle fagmiljø. Det kan kome fram behov for utgreiingar og kartleggingar som følgje av merknader til planprogrammet, som ein ikkje har føresett. Det vil derfor bli eiga sak om behov for ressursar knytt til utarbeiding av arealdelen, i samband med sak om fastsetting av planprogrammet.

Utarbeiding av ny arealdel for heile kommunen er eit omfattande arbeid og ein tidkrevjande prosess. Det er lagt opp til ein stram tidsplan, der første framlegg til ny arealdel skal vere klar til politisk handsaming august 2017. Det er venta at handsaming av planforslaget vil ta tid, med stor sannsyn for at ein må gjennom fleire rundar med høyring av korrigererte planforslag før endeleg godkjenning. Det er stipulert godkjenning av ny arealdel til april 2018, men dette er avhengig av kompleksitet i merknader til planforslaget.

Framlegg til planprogram skal sendast på høyring og offentleg ettersyn jf. plan- og bygningslova § 11-13. Fristen for å gje innspel skal vere minst seks veker. Det er lagt opp til fastsetting av planprogrammet av kommunestyret i desember 2016.

Rådmannen rår til å starte opp arbeidet med arealdelen av kommuneplanen, jf. plan- og bygningslova §§ 11-5 og 11-12. Framlegg til planprogram skal sendast på høyring og laggast ut til offentleg ettersyn i samsvar med plan- og bygningslova § 11-13. Offentleg ettersyn skal vere i minst seks veker.

Rune Sjurgard
Rådmann

Jørgen Vestgarden
utviklingssjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Klageinstans:

PLANPROGRAM

AREALDELEN 2018 - 2030

Kommuneplan for Volda kommune

Dato: 27.09.2016

1 INNHALD

INNHALD	s. 2
1 INNLEIING OG BAKGRUNN	s. 3
1.1 Kva er ein kommuneplan?	s. 3
1.2 Om planprogram	s. 3
1.3 Formålet med planarbeidet	s. 4
1.4 Om planområdet Volda kommune	s. 4
2 ORGANISERING, PLANPROSESS OG MEDVERKNAD	S. 5
2.1 Organisering	s. 5
2.2 Medverknad	s. 5
2.3 Framdrift	s. 5
3 RAMMER OG FØRINGAR FOR PLANARBEIDET	S. 6
3.1 Nasjonale føringar	s. 6
3.2 Regionale føringar	s. 7
3.3 Lokale føringar	s. 8
3.4 Kommunereform	s. 8
4 UTVIKLINGSTREKK, UTFORDRINGAR OG VIKTIGE PROBLEMSTILLINGAR	s. 9
4.1 Folketal og busetting	s. 9
4.2 Offentlege og allmenntytige formål	s. 9
4.3 Landbruksnæringa	s. 10
4.4 Havbruk	s. 10
4.5 Industriverksemd og næringsaktivitet	s. 10
4.6 Trafikk og kommunikasjonar	s. 10
4.7 Natur, grønstruktur og strandsone	s. 11
4.8 Kulturminne, kulturmiljø og kulturlandskap	s. 11
5 HOVEUDMÅL OG AREALSTRATEGI	s. 12
5.1 Sentrumsutvikling og senterstruktur	s. 13
5.2 Busetting	s. 14
5.3 Offentlege og allmenne formål	s. 14
5.4 Fritidsbusetnad, setrar og naust	s. 15
5.5 Landbruk og næringsliv	s. 15
5.6 Transport og kommunikasjon	s. 16
5.7 Grønstruktur, friluftsliv og kultur	s. 16
6 KONSEKVENSGREIING	s. 17
7 ROS-ANALYSE	s. 19

1 INNLEIING OG BAKGRUNN

1.1 Kva er ein kommuneplan?

Om kommuneplan i plan- og bygningslova, § 11-1:

“Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter samfunnsdel med handlingsdel og arealdel.

Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn.

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende år eller mer, og revideres årlig.”

Om kommuneplanen sin arealdel i plan- og bygningslova, § 11-5:

“Kommunen skal ha en arealplan for hele kommunen (kommuneplanens arealdel) som viser sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk. Det kan utarbeides arealplaner for deler av kommunens område. Kommuneplanens arealdel skal angi hovedtrekkene i arealdisponeringen og rammer og betingelser for hvilke nye tiltak og ny arealbruk som kan settes i verk, samt hvilke viktige hensyn som må ivaretas ved disponeringen av arealene. Kommuneplanens arealdel skal omfatte plankart, bestemmelser og planbeskrivelse hvor det framgår hvordan nasjonale mål og retningslinjer, og overordnede planer for arealbruk, er ivaretatt.”

1.2 Om planprogram

Om planprogram i plan- og bygningslova § 4-1:

“For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet. Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra kravet om planprogram for reguleringsplaner.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn senest samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.”

Om planprogram i Forskrift om konsekvensutgreiingar for planar etter plan- og bygningsloven § 5:

“...Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, beskrive det aktuelle området og hvilke problemstillinger som anses viktige for miljø og samfunn i det konkrete planarbeidet, basert på eksisterende kunnskap. Relevante og realistiske alternativer skal beskrives, og det skal fremgå hvordan behandlingen av disse skal ivaretas i planarbeidet. Det skal også gjøres rede for planprosess med frister, deltakere og opplegg for medvirkning, spesielt for grupper som antas å bli særlig berørt. Det skal foreligge kart over planområdet.

Forslaget til planprogram skal, med utgangspunkt i relevante rammer og krav gitt i § 7 og vedlegg IV, redegjøre for hvilke forhold som skal utredes og belyses i konsekvensutredningen. Det skal beskrives hvilke fremgangsmåter eller metoder som skal benyttes i utredningene for å fremskaffe nødvendig og beslutningsrelevant kunnskap. Planprogrammet skal utformes slik at det kan tas stilling til om planarbeidet er gjennomført i samsvar med planprogrammet.

Ved revisjon av kommuneplanens arealdel skal forslag til planprogram skille mellom utredning av enkeltområder og utredning av planen som helhet. Der det er aktuelt skal planmyndigheten klargjøre hvilken dokumentasjon som forventes å følge nye innspill til byggeområder. Dersom det ved revisjon av kommuneplanens arealdel eller ved utarbeidelse av kommunedelplan tas sikte på å utrede konsekvensene av et konkret tiltak, jf. § 2 bokstav f eller § 3 bokstav c, må dette fremgå av planprogrammet.”

1.3 Formålet med planarbeidet

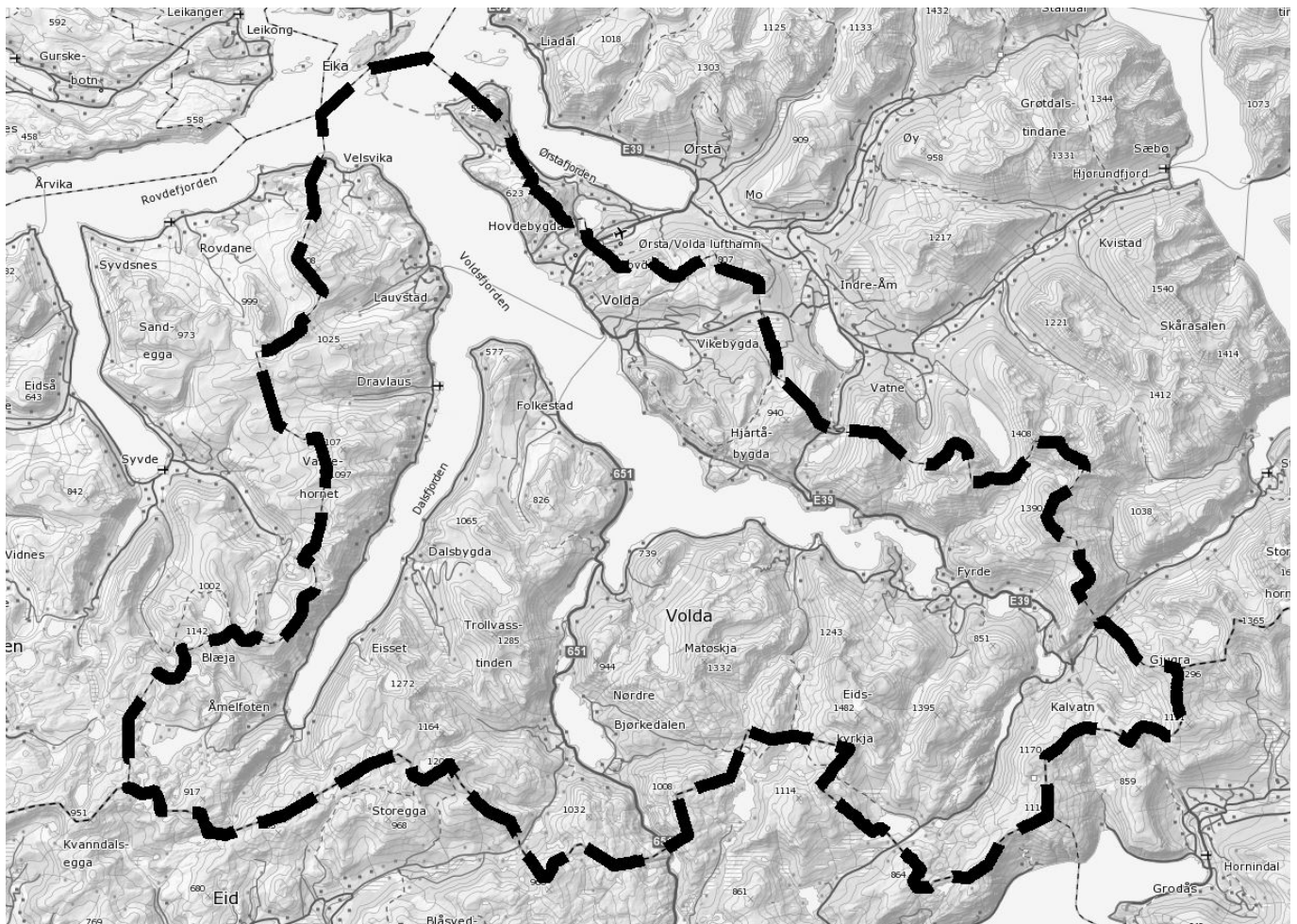
Siste samla arealdel vart godkjent av kommunestyret 31.05.1990. Det er seinare godkjent fleire kommunedelplanar.

Gjeldande arealdel og dei fleste av kommunedelplanane er av eldre karakter, og det er behov for ein gjennomgang av arealbruken i heile kommunen. Mange av dei føresetnadane som gjeldande planar baserer seg på er utdatert. Med bakgrunn i plan- og bygningslova er det behov for å revidere planane slik at dei stettar gjeldande krav og standardar for kommuneplanar. I Volda kommune sin planstrategi (vedteken 29.11.2012) vart det vedteken at fullstendig revisjon av kommuneplanen sin samfunnsdel og arealdel. Kommuneplanen sin samfunnsdel vart vedteken 26.05.2016.

KDP for E39 Volda - Furene	18.12.2014
Kommunedelplan Fysisk aktivitet og anlegg for idrett, friluftsliv og nærmiljøtiltak 2014 - 18.	27.02.2014
Kommunedelplan for Volda Sentrum	18.06.2009
Kommunedelplan for Folkestad	19.06.2008
Kommunedelplan for Bjørkedalen	28.04.2003
Kystsonenplanen	30.01.2003
Kommunedelplan for Selvika/Skjeret	04.07.1997
Kommunedelplan for Grøndalen	19.06.1997
Kommunedelplan for Aldalen og Hjartåbygda	19.12.1996
Kommunedelplan for Steinsvik og Åmelfot	20.05.1994
Kommunedelplan for Dalsbygd	20.05.1994
Kommunedelplan for Dravlaus	20.05.1994
Kommunedelplan for Ulvestadbygda	20.05.1994
Kommunedelplan for Mork	20.05.1994
Kommunedelplan for Aurstad	20.05.1994
Kommunedelplan for Høydal	20.05.1994
Kommunedelplan for Straumshamn	20.05.1994
Kommunedelplan for Fyrde	31.05.1993
Kommuneplanen sin arealdel	30.05.1990
Kommunedelplan for Lid og Berknes	30.05.1990

1.4 Om planområdet Volda kommune

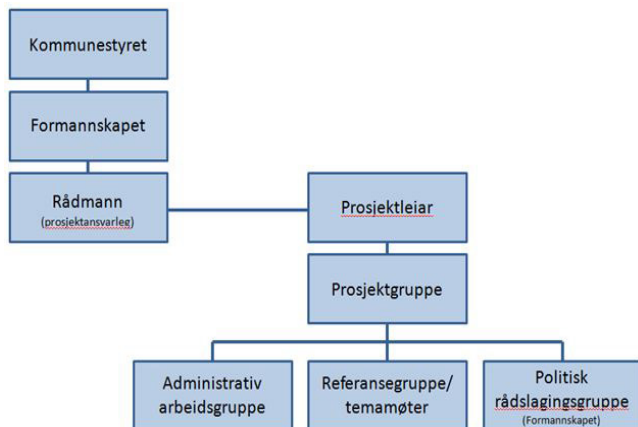
Arealdelen av kommuneplanen skal omfatte alt areal innanfor kommunen sine grenser, både land- og sjøareal. Planområdet er på 548 km².

2 ORGANISERING, PLANPROSESS OG MEDVERKNAD

2.1 Organisering

Planleggar ved Sektor for Utvikling vil ha rolla som Prosjektleiar (PL) og det vil bli sett ned ei prosjektgruppe (PG) på 4-6 personar frå administrasjonen, som har ansvar for den praktiske gjennomføringa av arbeidet. Arbeidet med arealdelen vil vere tema på det administrative planmøtet og administrasjonen sitt leiarmøte og desse to gruppene vil då fungere som ei administrativ arbeidsgruppe. Formannskapet vil bli nytta som ei politisk rådslagingsgruppe og vil få høve til å kome med innspel og råd undervegs i planprosessen. Det vert lagt opp til jamlege orienteringar for Formannskapet. Ut frå dei ulike arealbrukstema kan det vere aktuelt å sette ned eigne referansegrupper og arrangere temamøter for å sikre medverknad frå aktuelle interesser, grupper og samfunnsaktørar.

2.2 Medverknad

I samband med utarbeiding av Samfunnsdelen vart det gjennomført eit breitt og omfattande opplegg for medverknad, der dei fleste grupper vart invitert til å delta. Samfunnsdelen er styrande for arbeidet med arealdelen og mange av innspela frå medverknadsprosessane knytt til Samfunnsdelen, vil også vere med og gi føringar for arbeidet med arealdelen.

I høyringsperioden for planprogrammet foreslår prosjektgruppa å nytte opne folkemøte saman med "opne kontordagar", der enkeltpersonar kan drøfte eigne innspel til framtidig arealbruk.

Folkemøta vil bli arrangert både i Volda sentrum og på bygdene. Vi ønskjer å samarbeide med grendeutvala og vil gjennomføre felles møte for fleire bygder på Mork, i Dalsfjorden, Austefjorden og på Folkestad.

I fasen med kartleggingar, utgreiingar og utarbeiding av forslag til ny arealdel, ser vi det som aktuelt med "arbeidsmøte" knytt til ulike tema. Her vil det bli invitert inn aktuelle deltakarar (næringsliv, lag- og organisasjonar, politisk, ressurspersonar m.v.) og gjennomført medverknadsprosessar for å få fram gode råd og forslag knytt til ulike problemstillingar. Ved behov kan det bli arrangert opne bygdemøte, der det t.d. er aktuelt med større endringar i framtidig arealbruk. Når ein har klart eit utkast til ny arealdel vil planforslaget bli tatt med i Regionalt planforum for drøfting med dei regionale høyringspartane.

I perioden med høyring av forslag til ny arealdel vil det bli arrangert folkemøte både i Volda sentrum og på bygdene. Det kan også vere aktuelt med "opne kontordagar".

2.3 FRAMDRIFT

Tid	Planoppgåve
Juni 2016	Orientering til FSK om planprogram og planprosess.
Juni - september 2016	Utarbeiding av forslag til planprogram
Oktober - november 2016	Offentleg ettersyn og høyring planprogram
Desember 2016	Fastsetting av planprogram
Desember 2016 - august 2017	Gjennomgang og vurdering av innspel til endra/ny arealbruk. Analyser, kartleggingar og utgreiingar. <ul style="list-style-type: none"> • Kjerneområde landbruk • Kartlegging av friluftslivsområder • Barnetrakk • Kulturminneplan • Hovudplan for avløp og vassforsyning • Plan for Veg og trafikk • M.v.
August 2017	Utarbeiding av 1. forslag til Arealdel ROS og KU
August - Oktober 2017	Handsaming av 1. forslag og utlegging til offentleg ettersyn
Oktober - november 2017	Offentleg ettersyn og høyring Arealdelen
Oktober - november 2017	Gjennomgang og vurdering av merknader. Bearbeiding/korrigerering av planforslag, KU og ROS
Desember 2017	Godkjenning/Handsaming av 2.forslag til Arealdel.
Desember 2017 - Februar 2018	Offentleg ettersyn og høyring av 2. forslag til Arealdel.
Februar - Mars 2018	Gjennomgang og vurdering av merknader. Bearbeiding/korrigerering av planforslag, KU og ROS
April 2018	Godkjenning av Arealdelen.
April 2018	Kunngjering av endeleg vedtatt Arealdel.

3 RAMMER OG FØRINGAR FOR PLANARBEIDET

I følge plan- og bygningslova § 1.1 skal planlegging bidra til å samordne statlege, regionale og kommunale oppgåver. Dette kapittelet inneheld nokre av dei viktigaste føringane for planarbeidet.

3.1 Nasjonale føringar

I tillegg til lover, forskrifter, rikspolitiske retningslinjer, stortingsmeldingar m.v. har Staten gjennom Kongeleg resolusjon 12 juni 2015 nedfelt "Nasjonale forventingar til regional og kommunal planlegging". Dette dokumentet inngår i det rullerande plansystemet, er heimla i plan- og bygningslova § 6-1, og markerer på mange måtar starten på arbeidet med kommunale planstrategiar. Regjeringa har tre hovudsatsingar dei peikar på som nødvendig for kommunar og regionar å følge opp:

Gode og effektive planprosessar

Regjeringa har gjennom ymse endringar i lov og forskrift vore tydeleg på at tidsbruken i prosessar skal ned, men samstundes at viktige samfunnsinteresser må sikrast. Det kommunale sjølvstyret skal utvidast, men dette legg også eit større ansvar på kommunen for nettopp å sikre viktige nasjonale og regionale interesser. Det betyr større fokus på tidleg medverknad og tidlege avklaringar, mellom anna gjennom overordna planverk og i regionalt planforum. Regjeringa føreset at det vert sett av tilstrekkeleg ressursar til planbehandling, til føreseielege prosessar i kommunen og til å oppdatere det overordna planverket.

Berekraftig areal- og samfunnsutvikling

Forventingsområdet har nær samheng med internasjonale klimamål og det "grøne skiftet". Transportsektoren står bak ein vesentleg del av klimagassutslepp, og det er teke til orde for å nytte sterkare verkemiddel enn før for å effektivisere transport, mellom anna gjennom meir målretta lokalisering av buområde, arbeidsplassar og transportårer. Også verknadene av klimaendringar må takast større omsyn til og førebyggast. Analyser av risiko og sårbarheit må ligge til grunn. I dette bildet må det leggest til rette areal for utvikling av ny og eksisterande næringsverksemd både på land og på sjø, inkludert landbruk og havbruk. Meir samordna arealplanlegging skal også medverke til å sikre natur-, kultur-, landskaps- og landbruksverdiar, samt areal til rekreasjon og friluftsliv.

Attraktive og klimavenlege by- og tettstadorråde

I dei største byane medverkar sterk vekst til

press på areal og infrastruktur. Samstundes legg veksten også godt til rette for at nye, klimavenlege løysingar kan utviklast og implementerast nettopp i pressområda. Dermed må også dette forventingsområdet i stor grad sjåast i samheng med internasjonale klimamål. Byar og tettstader på alle nivå har potensiale for betre klima- og miljøløysingar, og oftast vil dette også medverke positivt til betre folkehelse, større trivsel og betre levekår.

Betre tilrettelegging for kollektivtrafikk, gange og sykling er eitt av momenta, og tett utnytting av areal kring kollektivaksar og knutepunkt eit anna. Fortetting og transformasjon av område som allereie er utbyggt må prioriterast framfor å legge beslag på nye areal.

Andre nasjonale føringar

Sentrale lover og retningslinjer som legg føringar for kommunal planlegging:

- Lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven).
- Lov om friluftslivet (friluftsloven).
- Lov om jord (jordlova).
- Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven).
- Lov om kulturminner (kulturminneloven).
- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningslova).
- Lov om skogbruk (skogbrukslova).
- Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven).
- Forskrift om konsekvensutretninger for planer etter plan- og bygningsloven (FOR 2014-12-19-1726).
- Forskrift om rikspolitisk bestemmelse for kjøpesentre (FOR 2008-06-27 nr 742).
- Nasjonal jordvernstrategi (Prop. 127 S (2014–2015)).
- Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand. St.meld. nr. 26 (2006–2007).
- Retningslinje for behandling av støy i arealplanlegging (T-1442/2012).
- Rikspolitiske retningslinjer for universell utforming.
- Rikspolitiske retningslinjer for verna vassdrag.
- Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen.
- Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (Kgl.res. av 25. mars 2011).
- Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (Kgl. res. av 26.09 2014).

3.2 Regionale føringer

Regional planstrategi

Regionalt planmynde skal i følge plan- og bygningslova utarbeide ein regional planstrategi minst ein gong i kvar valperiode (PBL §7-1). Den regionale planstrategien skal gjere greie for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringar, vurdere langsiktige utviklingsmoglegheiter og ta stilling til kva spørsmål som skal takast opp gjennom regional planlegging. Både statlege og regionale organ og kommunane skal etter lova leggje planstrategien til grunn for vidare planlegging i regionen.

Regional planstrategi 2016 - 2020 for Møre og Romsdal fylke vart vedteken i april 2016. I planstrategien er det vurdert utfordringar og planbehov med utgangspunkt i følgjande målsettingar:

- Gode og inkluderande lokalsamfunn og byar
- Godt og breitt kultur- og fritidstilbod
- God og tilstrekkeleg kompetanse
- God konkurransekraft og nyskaping
- Gode og samfunnsutviklande samferdselsløysingar
- Gode oppvekst- og levekår
- God miljømessig berekraft

Det er lagt opp til at Fylkesplan for Møre og Romsdal 2017-2020 og Regional delplan for attraktive byar og tettstader skal reviderast. Det skal utarbeidast to nye regionale planar:

- Regional delplan for museum
- Eventuelt regionale delplanar for samordna bustad,- areal og transportplanlegging i mindre område – dersom kommunane ønskjer dette.

Fylkesplan for Møre og Romsdal 2013–2016

Fylkesplan for Møre og Romsdal 2013–2016 vart vedteken av Fylkestinget i desember 2012. Fylkesplanen har til hensikt å gje eit prioriterings- og avgjerdsgrunnlag for mellom anna kommunane i fylket, i spørsmål knytt til samfunnsutvikling. Fylkesplan 2013–2016 har fire satsingsområde og seks gjennomgåande perspektiv. Perspektiva skal medverke til heilskapleg planlegging og arbeid på tvers av satsingsområde og sektorar.

Dei fire satsingsområda:

- Kultur
- Kompetanse
- Verdiskaping
- Samferdsel

Dei seks gjennomgåande perspektiva:

- Barn og unge
- Universell utforming

- Folkehelse
- Likestilling og inkludering
- Internasjonalisering
- Miljø og klima

Fylkesplanen er under revisjon og Fylkesplan 2016 - 2020 er under handsaaming hausten 2016.

Andre regionale føringer av relevans for Volda kommune:

- Fylkesdelplan for inngrepsfrie naturområde. Vedteken 10. april 2000. T-11/00.
- Regional delplan for attraktive byar og tettstader. Vedteken 15. juni 2015. T-32/15.
- Regional delplan for kulturminner av regional og nasjonal verdi. Vedteken 15. juni 2015. T-33/15.
- Regional delplan for folkehelse 2014-2017. Vedteken 10. desember 2013. T-78/13.
- Regional delplan tannhelse. Vedteken 15. oktober 2013. T-59/13.
- Regional plan for vassregion Møre og Romsdal. Vedteken 12. oktober 2009. T-48/09.
- Regional delplan for klima og energi 2015–2020. Vedteken 15. juni 2015. T-24/15.
- Regional plan for vassforvaltning for Møre- og Romsdal vassregion 2015–2021. Ute til høyring og offentlig ettersyn.
- Regional delplan for samfunnsstryggleik og beredskap. Planprogram ute til høyring og offentlig ettersyn. U-67/12.

Figur 4: Framsida til Regional planstrategi for Møre og Romsdal 2016-2020.

3.3 Lokale føringar

Samfunnsdelen

Samfunnsdelen av kommuneplanen vart vedteke av kommunestyret 26.05.2016 og inneheld mål og strategiar innanfor åtte fokusområde; attraktivitet, busetting, Volda i regionen, Volda sentrum, Folkehelse, klima og miljø, tenester og samfunnstryggleik. Samfunnsdelen gir dei overordna føringane for innhaldet i arealdelen. Under er nokre av målsettingane i samfunnsdelen. Innanfor fokusområda er det i tillegg gitt meir konkrete føringar for det vidare arbeidet med arealdelen.

Attraktivitet:	<ul style="list-style-type: none">• Alle skal ha tilgang til natur- og friluftsliv i kvardagen.• Volda sentrum skal vere eit levande midtpunkt i kommunen med attraktive møteplassar.
Busetting:	<ul style="list-style-type: none">• Volda kommune skal kunne tilby nok og varierte byggeklare tomter og bustadar, og attraktive bumiljø.• Redusere den negative folketalsutviklinga på bygdene.
Volda i regionen:	<ul style="list-style-type: none">• Styrke kommunikasjonen i og til Volda og Ørsta.• Styrke og bygge opp Volda-Ørsta som handels-, kultur og opplevingsdestinasjon.
Volda sentrum:	<ul style="list-style-type: none">• Volda skal vere eit attraktivt og særprega sentrum for auka handel og aktivitet.• Fleire skal bu og opphalde seg i Volda sentrum.
Folkehelse:	<ul style="list-style-type: none">• Barn og unge i Volda skal ha eit oppvekstmiljø som motverkar psykiske vanskar og andre livstilssjukdommar.• Volda skal ha eit inkluderande samfunn og motverke sosiale helseforskjellar.
Klima og miljø:	<ul style="list-style-type: none">• Utslepp frå transportsektoren skal redusereast og fleire skal reise med miljøvennleg transport.• Volda kommune skal arbeide for ein berekraftig naturforvaltning og sikre biologisk mangfald.
Tenester:	<ul style="list-style-type: none">• Volda kommune skal ha eit godt omdøme.• Volda kommune skal arbeide for å førebygge utanforskap og inkludere i fellesskapen.
Samfunns tryggleik:	<ul style="list-style-type: none">• Det skal vere gode kommunikasjonar til alle delar av kommunen.• Utbygging skal skje i flaum- og skredsikre område og eksisterande bygningar og infrastruktur skal sikrast

Folkehelse som overordna og førande prinsipp

Volda var, som ein av grunnleggarane av "norsk nettverk av Helse- og Miljøkommuner" (no "Sunne kommuner – WHO's norske nettverk), tidleg ute med å ha helse som tema i kommuneplanen og er nytta som døme av andre kommunar seinare. At Volda blir sett på som ein aktiv kommune i folkehelsearbeid er god omdømmebygging for kommunen. Målretta folkehelsearbeid gjennom mange år kan også ha

samanheng med at Volda nå gjer det godt på fleire folkehelsebarometer. Dette viser at folkehelsearbeid nyttar, og det er viktig å halde fram med dette arbeidet.

Volda kommune skal ha eit "frisk-fokus" og meistringsperspektiv i alt vi gjer, og folkehelse skal vere eit gjennomgåande tema i kommuneplanen.

Kommunedelplanar

Volda kommune har 16 kommunedelplanar for mindre område i kommunen. I tillegg har kommunen fleire tematiske kommunedelplanar:

- Bustadsosial handlingsplan 2010–2014.
- Klimaplan for Volda kommune 2010–2020 med handlingsdel 2013–2016.
- Kommunedelplan for fysisk aktivitet og anlegg for idrett, friluftsliv og nærmiljøtiltak 2014–2018.
- Kommunedelplan for trafikktrygging i Volda kommune 2014–2017 (under arbeid).
- Omsorgsplan 2014–2017.
- Rehabiliteringsplan 2005–2009.

Utval av andre fagplanar og relevante dokument:

- Byregionen Volda-Ørsta. Utfordringar og moglegheiter for regional utvikling og attraktivitet.
- Hovudnett for sykkel i Volda og Ørsta med tiltaksplan.
- Kommunal planstrategi for Volda kommune 2012–2015.
- Regional analyse for Ørsta og Volda 2014. Attraktivitetsanalyse: Befolkningsutvikling, næringsutvikling og scenarier.
- ROS-analyse, Volda kommune 2013.
- Strategi for busetting på bygdene (saksnr. 2012/1314).
- Tettstadsanalyse Volda sentrum.
- Utfordringsnotat for Volda kommune 2015.
- Utviklingsplan Volda sentrum.
- Ørsta og Volda kommunar. Strategiar for regionalt knutepunkt i Furene/Hovdebygda.

3.4 Kommunereform

Volda og Hornindal kommune har gjort vedtak om samanslåing frå 01.01.2020. Som følgje av dette kan det vere behov for endring av tenestestruktur og behov for felles strategi for arealbruk. Volda kommune har frå før eit utstrekt samarbeid med Ørsta kommune og det kan også vere aktuelt med felles strategiar/planar for arealbruk i grenseområda mellom desse to kommunane. I kommunal planstrategi for Volda kommune 2012-2015 vart det lagt opp til å samle alle kommunedelplanane i ein samla arealdel. Forslag til samla arealdel for heile kommunen tidleg haust 2017 med slutthandsaming våren 2018, og det vil derfor vere nødvendig å prioritere dette, før ein tek til på nye delplanar for nye kommunesamanslutningar.

4 UTVIKLINGSTREKK, UTFORDRINGAR OG VIKTIGE PROBLEMSTILLINGAR

4.1 Folketal og busetting

Volda har, lik landet elles, hatt ei befolkningsvekst dei siste åra. Pr. 01.01.2016 var det 9037 innbyggjarar i Volda kommune. Volda kommune har hatt ei relativ folkevekst på 8,6 % i perioden 2006–2016. For landet har folketalet auka med 12,4 % i same periode. Kommunen har jf. Samfunnsdelen målsetting om befolkningsvekst lik gjennomsnittet for landet. Volda ligg sentralt geografisk i høve eit akseptabelt pendlingsomland på om lag 60 000 innbyggjarar, sentrale regionfunksjonar, og bør ha eit godt grunnlag for folketalsvekst.

Opparbeiding av nye byggjefelt vil kunne stimulere til folketalsvekst. I 2015 vart det igangsett 44 og fullført 38 nye bustadar i Volda kommune. I perioden 2006-2015 er det gjennomsnittleg sett i gong 54 nye bustader årleg. Utviklinga held fram mot ei sentralisering nasjonalt, regionalt og lokalt i Volda kommune. I følge tal frå SSB bur 71,5 % av alle innbyggjarane i Volda, i område definert som tettbygd strøk. Strukturen i hushalda har endra seg dei siste tiåra, med mellom anna ein sterk auke i talet på einpersonhushald og par utan heimebuande barn.

Ein må gjere grep i arealdelen for å stimulere til auka bustadbygging som hovudsakleg må skje i og kring Volda tettstad. Det må leggjast til rette for ein stor grad av mindre bueiningar i tettstaden, samtidig som ein legg til rette for den klassiske einbustaden i utkanten av tettstaden og sikrar mogelegheit for bustadetablering i alle delar av kommunen.

4.2 Offentlege og allmenntilgjengelege formål

Volda kommune har fleire store offentlege verksemdar og opp mot halvparten av arbeidsstokken er sysselsett i offentleg sektor. Sjukehuset, Høgskulen, Tingretten og Volda vidaregåande skule er viktige arbeidsplassar, men også viktige funksjonar for heile regionen. Volda er frå gammalt av administrasjonssenter på Søre Sunnmøre, og dei offentlege verksemdene har auka sysselsetjinga dei siste 20 åra.

Dette gjeld særleg kommunen, sjukehuset og høgskulen. Utviklingstrekk i samfunnet peikar på at offentleg verksemd vil ha stor betydning i arbeidslivet framover, og det vil vere viktig å oppretthalde og vidareutvikle desse institusjonane. Framtidige endringar i tenestestruktur kan krevje endra arealbruk. Lokalisering av offentlege og allmenntilgjengelege funksjonar må sjåast i samanheng med målsettingar og strategiar om å redusere utslepp frå transportsektoren, tilgjenge for alle og effektiv ressursbruk. Samtidig vil lokalisering av slike funksjonar kunne bidra til at fleire vil opphalde seg i Volda sentrum og på same måte gi grunnlag for busetting også i bygdесentra.

4.3 Landbruksnæringa

Landbruksnæringa har vore ein av grunnpilarane for busetnaden på bygdene. I Volda har om lag 1/5 av alt jordbruksareal i perioden 2001–2014 blitt omdisponert til andre formål. I same periode har talet på aktive gardsbruk i Møre og Romsdal gått ned med om lag 34 %. Tilsvarande tal for Volda er ein nedgang på 48 %. For Volda sin del har det dei siste femten åra, vore ein nedgang i kjøtproduksjon på 14 % og ein nedgang i mjølkeproduksjon på 25 % .

Dei dyrka areala legg grunnlaget for matproduksjonen som skjer i Volda, men ein må og ha med at areala og har ein særleg verdi i beredskapssamanheng og som kulturlandskapselement. Eit aktivt landbruk som kan vere med på å halde kulturlandskapet i hevd, krev store investeringar med behov for langsiktige rammevilkår. Det er viktig å verne om dei best eigna produksjonsareala. Kommunen kan medverke gjennom god og langsiktig arealplanlegging.

4.4 Havbruk

Volda har ei rekkje naturgitte fortrinn for havbruk: minimal ureining, godt skjerma farvatn og eit sunt klima for produksjon av høgverdig sjømat. I kommunen sin kystsoneplan er det i dag avsett areal for 15 lokalitetar for havbruk; av dette to skjelanlegg, tre settefiskanlegg og resten matfisk (laks, aure, regnbogeare og torsk).

Næringa har gjennomgått ei sterk rasjonalisering og strukturendring gjennom dei siste åra. Både eigarstruktur og driftsstruktur er vesentleg endra. Dette har grunnlag både i samordning gjennom sjukdomshandtering, rasjonaliseringsbehov og samordning av drift over kommunegrenser. Reinsing av avløp og landbasert produksjon er tema som vil vere aktuelle i ein framtidig næringsutvikling. Gjeldande kystsoneplan er såleis ikkje tilpassa dei lokalitetsbehov som næringa i dag står over for. Næringa sjølv har fasa ut mange av dei anleggsområda som var avsett i gjeldande plan. Det er såleis behov for ein gjennomgang av arealbruk knytt til havbruksnæringa.

4.5 Industriverksemd og næringsaktivitet

Volda har høg arbeidsplassdekning, med ein dominerande offentleg sektor som sysselset om lag 46% av arbeidstokken. Sjølv om servicenæringane og sekundærnæringane står for største delen av det private næringslivet utgjør dette ein langt mindre del av dei sysselsette enn i resten av fylket.

Scana Volda AS er ein av dei største arbeidsplassane i Volda, og er ein del av den maritime klynga i regionen. Det har vore ei strukturendring med påfølgjande nedbemanning i den maritime næringa som følgje av oljeprisfallet. Slike strukturendringar har tidlegare vist seg å medføre tomme industribygg, eller transformering av område frå industriverksemd til handel og bustadformål, noko som det og er spor etter i Volda sentrum. Det er ei utfordring å legge til rette for industriverksemda sine skiftande behov for areal og lokalitetar.

Detaljhandelen har og gjennomgått strukturendringar, ved at det vert større vekt på storformathandel med handelsparkar og kjøpesenter utanfor sentrum. Volda sentrum har eldre bygningsmasse som gjer det utfordrande å behalde detaljhandelen i sentrumskjernen. Volda sentrum har likevel potensiale for å utviklast som handelssenter, det er til dømes fortettingspotensiale og korte avstandar mellom målpunkt.

Reislivsnæringa i Volda har gode føresetnadar for å lukkast innan kortferie og det naturbaserte opplevingssegmentet. Dei mange festivalane i regionen er også trekkplaster. I kommunen er det eit klart potensiale i å legge til rette for fleire typar overnattings- og serverings- og servicetilbod knytt til reiselivsnæringa.

4.6 Trafikk og kommunikasjonar

E39 og RV651 går gjennom kommunen og dei to store vegprosjekta Eiksundsambandet og Kvivsvegen har endra trafikkmønsteret i regionen med påfølgjande auka trafikk over Ørsta-Volda lufthamn. Etablering av Voldatunnelen vil flytte gjennomgangstrafikken vekk frå sentrumskjernen, noko som vil opne for nye moglegheiter med omsyn til sentrumsutvikling i Volda.

Volda har ein utfordrande geografi og topografi når det gjeld å få til god kommunikasjon og gode trafikkflysingar, både mellom sentrum og bygdene og internt i Volda sentrum. I samband med målsetting om å redusere fråflyttinga frå bygdene kan gode kommunikasjonar vere viktige tiltak. Volda har utfordringar når det gjeld å sikre bygdene rastrygge vegar. Det er starta opp arbeid for bru over Voldsfjorden.

Bustadbygging oppover i dei relativt bratte fjellsidene i Volda sentrum gjer det utfordrande å få til gode og attraktive gangsamband mellom bustadområda og sentrumskjernen. På same måte gir aukande trafikkmengde gjennom allereie etablerte bustadområde utfordringar i forhold til trafiksikring og trafikkflyt. I sentrumskjernen er det kamp om areala, og det er grunn til å tro at det er potensiale for å auke kollektiv-, sykkel og gangtrafikken.

4.7 Natur, grønstruktur og strandsoner

Naturen i Volda gir eit unikt utgangspunkt for naturoppleving og friluftslivstilbod. Det er eit stadig større fokus å nytte naturen til dagleg fysisk aktivitet og tilgang til slike område er viktig i eit folkehelseperspektiv. Ein samanhengande grønstruktur er viktig for innbyggjaranes helse og levekår, og for å oppretthalde det biologiske mangfaldet. Gode grøntområde nyttast som uformelle møteplassar og bidreg til tettstadsliv. Nærleikeplassar og grønne kilar i bustadområde er med på å auke butrivsel og fremje utandørsaktivitet.

Det er viktig å ta vare på viktige natur- og friluftsområde for framtidige generasjonar. For å utvikle og ivareta areal for friluftslivet i Volda må ein sikre både viktige friluftsområde og gode tilkomstlar. Ei medviten haldning til leikeplassar, grønstruktur og snarveggar er viktig i det vidare arbeidet med kommuneplanen. Tettstadsanalysen for Volda sentrum pekar på at Volda ikkje er god nok på å ivareta koplinga mellom land og sjø. Ei kopling mellom desse elementa er identitetsskapande og kan bidra til å styrke Volda som tettstad.

Kommunen har lange fjordar med lang og til dels lite tilgjengeleg strandsoner. Talet på bygg i strandsona er likevel aukande, noko som indikerer press på den tilgjengelege strandsona.

4.8 Kulturminne, kulturmiljø og kulturlandskap

Kulturlandskap og kulturminne er viktige ressursar for regional og lokal utvikling. Godt ivaretekte kulturminne og miljø er identitetsskapande og gjev opplevingsverdiar som kan vere med å styrke utviklinga i Volda. Slike element inngår ofte i aktive jordbruksareal og tilsyn og stell er ein del av den ordinære drifta.

Eit aktivt jordbruk med slått og beiting med ulike husdyr gjev aktive bygder og vakre landskap. Når areala vert haldne opne vert dei og meir attraktive for friluftsliv og bruk av ålmenta. Eit aktivt jordbruk er den beste måten å hindre gjengroing av kulturlandskapet i Volda, og særleg er beiting gunstig for floraen og som motvekt til attgroing.

Tapet av verneverdige kulturminne og kulturmiljø skal minimerast. Klima- og miljødepartementet har som mål at det innan 2020 skal ligge føre oversikter over verneverdige kulturminne og kulturmiljø for alle kommunane i Noreg.

5 HOVUDMÅL OG AREALSTRATEGI FOR REVISJON AV AREALDELEN

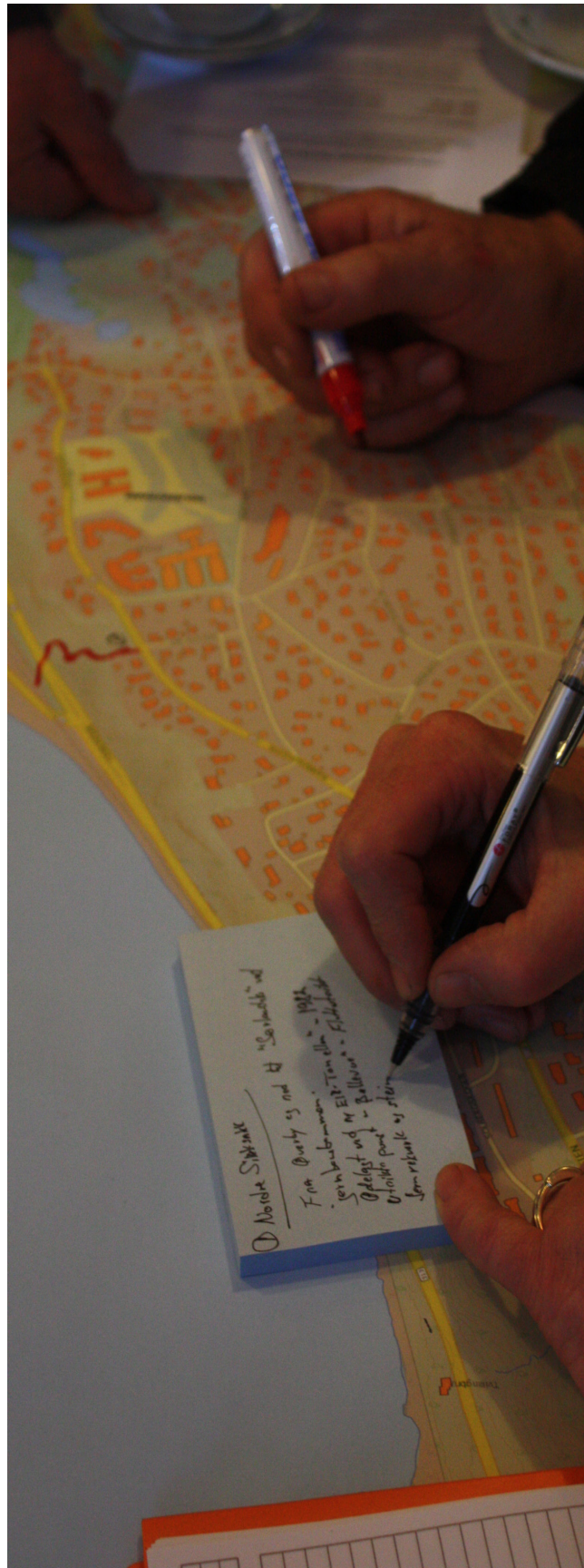
Visjonen "Volda for alle" frå arbeidet med kommuneplanen sin samfunnsdel vil også vere visjonen for arbeidet med arealdelen. Folkehelse, Klima og miljø og Barn og unge skal inngå som gjennomgåande perspektiv i alle hovudtema. Samfunnsdelen gir dei overordna føringane for den framtidige arealforvaltninga i kommunen og inneheld mål og strategiar innanfor åtte hovudtema; Attraktivitet, Busetting, Volda i regionen, Volda sentrum, Folkehelse, Klima og miljø, Tenester og Samfunnstryggleik.

Arealdelen skal følgje opp målsettingane og strategiane frå samfunnsdelen, men fokuset må vere retta meir mot arealbruksutfordringane, og i arealdelen vil ein fokusere spesielt på følgjande hovudtema:

- **Sentrumsutvikling og senterstruktur**
- **Busetting**
- **Offentlege og allmenne formål**
- **Fritidsbusetnad, setrar og naust.**
- **Landbruk og næringsliv**
- **Transport og kommunikasjon**
- **Grønstruktur, friluftsliv og kultur**

Med utgangspunkt i målsettingane i Samfunnsdelen er det utforma rettleiande arealstrategiar for kvart hovudtema. Desse langsiktige strategiane handlar om kva vi skal gjere/prioritere for å nå målsettingane. Arealstrategiane fastlegg prinsippa for kommunen si arealforvaltning (kva vi vil prioritere, for å oppnå måla i Samfunnsdelen), og vil vere førande for handsaming av innspel og utlegging av nye areal til utbyggingsføre mål.

I dei følgjande kapitla er det for kvart hovudtema definert arealstrategiar og lista opp kva utgreiingar, kartleggingar m.v., som vil vere nødvendige for å gi tilstrekkeleg kunnskapsgrunnlag for å avgjere den framtidige arealbruken i kommunen.

5.1 Sentrumsutvikling og senterstruktur

Volda sentrum er kommunen sin største tettstad og klare hovudsenter. I Samfunnsdelen er det formulert eit klart mål om at Volda sentrum skal vere midtpunktet i kommunen og eit tydeleg regionsenter med bymessige kvalitetar saman med Ørsta. Det er også eit mål at Volda sentrum skal vere eit attraktivt og særprega sentrum for handel og aktivitet, der fleire skal bu og opphalde seg. Målsettingar om bymessige kvalitetar og auka busetting krev strategiar for fortetting og transformasjon av delar av sentrumskjernen, der ein må vurdere type utbygging, utnyttingsgrad og byggehøgde.

I kommunen er det fleire små bygdesenter. Det ikkje formulert noko eiga målsetting for utvikling av bygdesentra, anna enn målsetting om å redusere den negative folketalsutvikinga på bygdene. Bygdesentra sin viktigaste funksjon vil slik sett vere å sikre teneleg teneste- og servicetilbod for dei som er busett i bygdene.

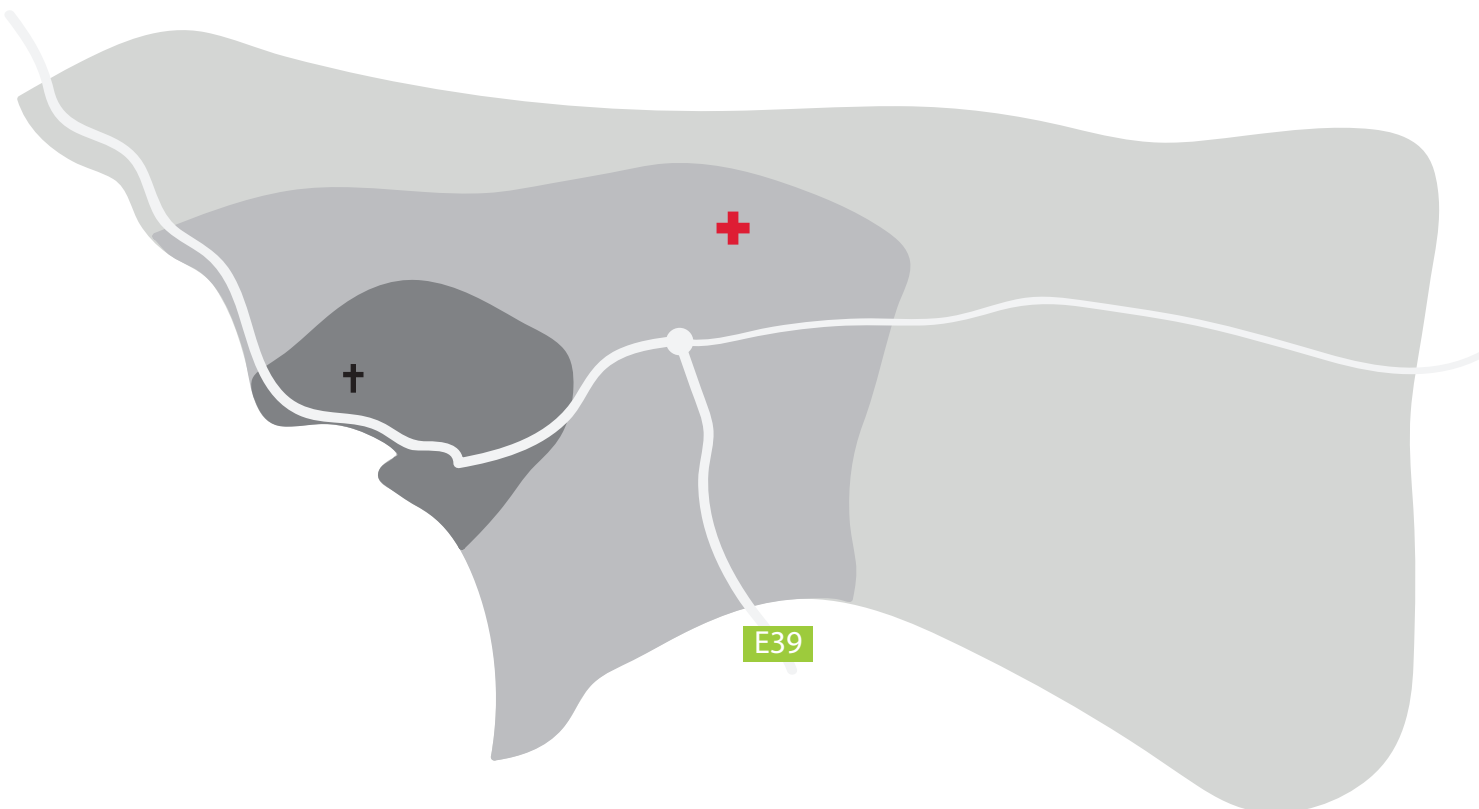
I Samfunnsdelen har ei rekke strategiar som gir føringar når det gjeld fordeling av "sentrumsfunksjonar" og korleis Volda sentrum skal utviklast. Det er ikkje formulert presise føringar for kvar dei ulike funksjonane skal lokaliserast og dette vert ein del av arbeidet med arealdelen.

Arealstrategi for sentrumsutvikling og senterstruktur:

- Volda sentrum skal prioriterast som regionalt handels-, bu- og næringsssentrum, med urbane kvalitetar der detaljhandel skal lokaliserast til sentrumskjernen og institusjonar med krav til uttrykkingstid ikkje vert lokalisert utanfor Volda tettstad.
- Volda sitt særpreg og identitet skal styrkast ved å sikre den eldre trehusbebyggelse og anna særprega arkitektur, ta vare på smug, fjordgløtt og grønne lunger og sikre eit ope sentrum mot fjorden.
- Legge til rette for fortetting og transformasjon i og nær sentrumskjernen, som støttar opp om utvikling av eit sentrum med urbane og berekraftige kvalitetar.

Behov for utgreiingar, kartleggingar m.v.:

- Vurdere sentrumsavgrønsing, senterstruktur, soneinndeling og funksjonsfordeling i Volda sentrum.
- Utarbeide fortettingsstrategi og plan for "miljøgate" for Volda sentrum.
- Utarbeide føresegnar og retningslinjer for estetikk og bygningsmiljø i Volda kommune.

5.2 Busetting

Det er ei viktig førande målsetting at Volda kommune skal ha positiv befolkningsvekst lik gjennomsnittet for landet. Vidare er det ei sentral målsetting i samfunnsdelen å kunne tilby nok og varierte byggeklare tomter og bustader, og attraktive bumiljø. Gjennom fleire av målsettingane går det klart fram at ein ønskjer auka busetting i Volda sentrum. På same vis går det klart fram at ein skal redusere fråflytting frå bygdene.

Arealstrategi for busetting:

- Volda kommune skal ha eit variert bustadtilbod og ledige tomter både i sentrum og i bygdесentra.
- Nye bustadfelt skal lokaliserast i tilknytning til eksisterande busetnad, infrastruktur og handels- og tenestetilbod, og planleggast med gode løysingar for kollektivtransport, sykkel og gange.
- Spreidd utbygging skal skje som utfylling eller forlenging av eksisterande busetting i skred- og flaumsikre område, og slik at ein ikkje punkterar samanhengande grøntområde, kjerneområde landbruk, eller restriksjonsområde med omsyn til kulturminne.

Utgreiingsbehov

- Analyse av bustadbehov, arealbehov – kva har vi og kva treng vi.
- Revisjon av hovudplan for vatn og avløp.
- Gjennomgang av regelverk for bustadtilskot ved spreidd bustadbygging.
- Utarbeide leikeplassnorm med funksjons og utformingskrav til leike- og uteoppfallsareal.

5.3 Offentlege og allmenne formål

Fleire viktige regionale institusjonar som sjukehus, høgskule og Tingretten er lokalisert til Volda sentrum. Ein har mål om at Volda og Ørsta skal utvikle seg til å bli eit tydeleg regionsenter med bymessige kvalitetar, samtidig som ein skal styrke og bygge opp Volda-Ørsta som handels-, kultur og opplevingsdestinasjon. Dette krev bevisste strategiar når det gjeld framtidig lokalisering av offentlege og allmenne funksjonar som kan vere med på å støtte opp om denne ønska utviklinga.

Kommunen har også tenestar rundt om i kommunen både skular, barnehagar, pleie- og omsorgsinstitusjonar og forsamlingshus som må sjåast i samheng med målsettinga om å redusere den negative folketalsutviklinga på bygdene.

Arealstrategiar for offentlege og allmenne formål:

- Offentlege funksjonar med tilhøyrande uteområde skal lokaliserast til Volda sentrum.
- Offentlege og allmenne formål utanfor Volda sentrum skal lokaliserast til bygdесentra.
- Allmenne formål i Volda sentrum skal lokaliserast i gangavstand frå sentrumskjernen med sikte på å utvikle eit sentrum med urbane kvalitetar.

Utgreiingsbehov:

- Kartlegge arealbehov for kommunale og regionale verksemder, allmenntillegge formål og kommunaltekniske anlegg.
- Vurdere behov for arealbruksendringar, føresegnar og retningslinjer for tilpassing av infrastruktur til framtidige klimaendringar (overvatn, havnivåstigning, stormflo m.v.).

5.4 Fritidsbusetnad, setrar og naust.

Gjennom Samfunnsdelen er det formulert målsetting om å styrke og bygge opp om Volda-Ørsta som handels-, kultur og opplevingsdestinasjon. På same måte som ein har eit mål om å styrke Volda-Ørsta som eit attraktivt reise- og friluftslivsområde. Kva val ein gjer når ein forvaltar strandsona, setrane og hytteområda, som gjerne ligg i område som er attraktive friluftslivsområde, vert derfor viktig for den framtidige arealbruken.

Arealstrategiar for fritidsbusetnad, setrar og naust :

- Nye område for fritidsbustader og naust skal i størst muleg grad utnytte eksisterande infrastruktur og organiserast i felt/naustrekker.
- Lokalisering av naust og fritidsbustader skal ikkje vere i konflikt med viktige allmenne interesser, natur- og friluftslivsområde.
- Verdifulle setremiljø skal i størst muleg grad bevarast og nybygging av hytter skal i hovudsak plasserast i felt utanfor viktige setremiljø.

Utgreiingsbehov:

- Oppdatering av "Stølsregisteret" med kartlegging og verdsetting av setremiljø.
- Kartlegging av vassdrag, strandsona og sjøareal.
- Vurdering av behov for nye område for naust og fritidsbusetnad.
- Utarbeide forslag til retningslinjer for bygging av nye hytter og naust.

5.5 Landbruk og næringsliv

Gjennom samfunnsdelen har ein fastsett ei målsetting om at Volda skal kunne tilby ein variert arbeidsmarknad. Det er også eit mål å styrke og bygge opp Volda-Ørsta som handels-, kultur- og opplevingsdestinasjon og vidare er dei målsetting å styrke Volda-Ørsta som eit attraktivt reise- og friluftslivsområde. Det er ingen klare målsettingar når det gjeld landbruksnæringa men det er valt ut fleire ulike strategiar som gjeld næringsliv, der også landbruks- og havbruksnæringa vert sett på som viktige for å nå målsettingane.

Arealstrategiar for landbruk og næringsliv:

- Legge til rette for bærekraftig utvikling av landbruk, skog- og fjordbruk.
- Stimulere til vidareutvikling av detaljhandel med allsidig tilbod i sentrumskjernen.
- Legge til rette for næringsareal knytt til hovudvegnettet og trasèar for kollektivtransport.

Utgreiingsbehov:

- Plan for kjerneområde landbruk
- Avklare behov for næringsareal.
- Avklare behov for areal til havbruksnæringa.
- Avklare og verdsetting av jord- og skogbruksareal.
- Avklare arealbehov for overnattings- og serveringstilbod.
- Avklare behov for og aktuell plassering av areal for mottak og deponi for masser.

5.6 Transport og kommunikasjon

Eit effektivt tenestetilbod er avhengig av gode kommunikasjonsløyningar internt i kommunen, ikkje berre vegar, men og breiband/fibernet og straumforsyning. For å nå målet om å styrke og sikre dei regionale funksjonane som er etablert i Ørsta og Volda, og for å vidareutvikle bu- og arbeidsregionen må ein ha gode transport og kommunikasjonsløyningar. Det same gjeld om ein skal nå målet om å redusere den negative folketalsutviklinga på bygdene. Samtidig vil målsettinga om at utslepp frå transportsektoren skal reduserast og fleire skal reise med miljøvennleg transport gjere at vi må gjere det enklare med sykkel og gange og i større grad prioritere løyningar for kollektivtrafikk. Kva løyningar ein vel for parkering i Volda sentrum vil og gi føringar for i kva grad ein vel sykkel, gange og kollektivtilbodet framfor eigen bil.

Arealstrategiar for transport og kommunikasjon:

- Sikre gode kommunikasjonar i regionen og kommunen med mål om ferjefrie fjordkryssingar.
- Sikre infrastruktur som grunnlag for god kommunikasjon.
- Legge til rette for reduksjon av klimagassutslepp knytt til transport ved å gjere kollektivtilbod, sykkel og gange meir attraktivt.
- Utvikle eit funksjonelt trafikalt køyremønster med veg, gate og parkeringsstruktur som gjer det lett å orientere seg, er trygt for alle, og inviterer til å gå og sykle i/til sentrumskjernen.
- Sikre gode trafikale forhold i bustadområda og vektlegge gang- og sykkelveggar som sikrar trygg ferdsel for barn og unge.
- Utvikle Volda som kollektivknutepunkt og betre offentleg kommunikasjonstilbod.

Utgreiingsbehov:

- Vurdering av dagens og framtidige overordna vegsystem inkl. fjordkryssingar og kollektivtrafikk-løyningar.
- Utarbeide hovudplan for vegsystemet i Volda sentrum inkl. løyningar for kollektivtrafikk og gang- og sykkelstrategi.
- Registrering av Barnetrakk i Volda sentrum og Mork.
- Utarbeiding av retningslinjer for veg- og gateutforming
- Utarbeide parkeringsstrategi for Volda sentrum (betalingsparkering, ...)

5.7 Grønstruktur, friluftsliv og kultur

Dei gode mogelegheitene for naturopplevingar og friluftsliv gjer Volda attraktiv som studie- og bustadkommune. Ei viktig målsetting i samfunnsdelen er derfor at alle skal ha tilgang til natur- og friluftsliv i kvardagen.

Det er viktig å ta vare på det som gjer Volda attraktiv og Volda kommune skal arbeide for ein berekraftig naturforvaltning og sikre biologisk mangfald. Dette er også i samsvar med målet om å styrke Volda-Ørsta som eit attraktivt reise- og friluftslivsområde.

Arealstrategiar for grønstruktur, Friluftsliv og kultur:

- Sikre og utvikle viktige natur- og friluftsområde og legge til rette for tilgang til områda.
- Sikre og vidareutvikle grønstruktur i Volda sentrum med fokus på Utviklingsplanen og strategien "frå fjord til fjell".
- Sikre viktige kulturmiljø og kulturminne.

Utgreiingsbehov:

- Kartlegging og verdsetting av friluftslivsområde.
- Kartlegging av vassdrag, strandsoner og sjøareal.
- Fastsetting av markagrense, grense mot jordbruksareal og byggegrense mot sjø og vassdrag.
- Utarbeide kulturminneplan og sikre viktige område for kulturminne og kulturmiljø

6 KONSEKVENsutGREIING

Som del av arealdelen skal det gjennomførast konsekvensutgreiing, der verknader for miljø og samfunn skal skildrast for alle nye område for utbygging, og der arealbruken vert vesentleg endra i eksisterande byggeområde. Oppdatering av arealdelen i samsvar med vedtekne reguleringsplanar vert ikkje omfatta av kravet om konsekvensutgreiing. Det skal takast utgangspunkt i metodikken skissert i rettleiaren frå MD "Konsekvensutredningar, Kommuneplanens arealdel".

1. Avgrensing av utgreiingsområde/ influensområde.
2. Verdien av området.
3. Omfanget(påverknad) i forhold til 0-verdien.
4. Konsekvens. Samanstilling av verdien av området med omfanget av tiltaket.
5. Samla vurdering av konsekvens.

Vurdering av konsekvens for dei enkelte utgreiingstema og samla konsekvens for utbyggingsforslaget bør kunne etterprøvast og det skal derfor gå tydeleg fram korleis verdien av eit område og omfanget av utbygginga er vurdert og fastsett.

For dei tema der metodikken er uhensiktsmessig, skal det nyttast ein verbal vurdering av foreslått utbyggingsformål med fastsetting av konsekvensar basert på kriteria bestemt på førehand. Konsekvensutgreiinga skal i utgangspunktet baserast på eksisterande kunnskap. Innanfor enkelte fagtema og i enkelte område kan det vere behov for oppdatering av denne kunnskapen. Aktuelle utgreiingstema er basert på krav i Forskrift om konsekvensutgreiingar, med nokre relevante tilpassingar.

Alle forslag til nye/endra arealbruk skal også vurderast opp mot arealstrategiane, og ein skal vurdere den samla verknad av både kvart utbyggingsforslag, men også verknad av dei samla arealbruksendringane i forslaget til ny arealdel. I tabellane under er alle utgreiingstema lista opp. Der er det også vist til aktuelle problemstillingar, kva eksisterande kunnskap vi har, og behov for ny kunnskap.

Miljø			
Utgreiingstema	Problemstilling	Eksisterande kunnskapsgrunnlag	Metode/utgreiingar
Forureining	Nye utbyggingsområde kan medføre ureining, støy, klimaendringar m.m.	Registreringar, Miljødata, Støykartleggingar langs hovudveggar og i samb. med nyare reguleringsplanar.	Hovudplan for vatn og avlaup.
Landbruk og jordressursar	Tap av produksjonsareal, driftsulemper.	Gardskart, FKB-data. Data for produksjonstillegg.	Kjerneområde landbruk, synfaringar.
Naturmangfald og naturmiljø	Endra arealbruk kan endre naturmangfald og naturmiljø.	Naturbase, naturtyperegistreringar.	Synfaringar.
Kulturminne og kulturmiljø	Utbygging kan gje negativ konsekvens for kulturminne-/miljø.	Askeladden.	Kulturminneplan, synfaringar.
Landskap	Ny utbygging kan endre landskap og gi nær og fjernverknad.	Høgde- og terrengdata, ortofoto.	Synfaringar.
Nærmiljø, grønstruktur og friluftsliv	Ny utbygging kan gi negativ konsekvens for nærmiljø, grønstruktur og utøving av friluftsliv.	Generelt kartgrunnlag.	
Energiforbruk og energiløysingar	Ny utbygging kan gi auka energiforbruk.		Konkret vurdering av lokalisering mot viktige strukturar i samfunnet elles GIS-analyse.
Klimaendringar	Utfordringar i forhold til overvasshandtering, stormflo og havnivåstigning.	Kartgrunnlag.	
Vassmiljø og verna vassdrag	Ny utbygging kan gi negative konsekvensar.	Verneforskrift.	Kartlegging av vassdrag. Synfaring.
Strandsone langs sjø og vassdrag	Ny utbygging kan redusere kvaliteten og gi negative konsekvensar for strandsona langs sjø og vassdrag.	Kartgrunnlag.	Strandsonekartlegging. Synfaring.

Samfunn

Utgreiingstema	Problemstilling	Eksisterande kunnskapsgrunnlag	Metode/utgreiingar
Transport og trafikk	Nye utbyggingsområde må vere trafikksikre og fungere i forhold til vegsystemet.	Vegdatabanken, kartgrunnlag.	Trafikktryggingssplan. Hovudplan for veg.
Teknisk infrastruktur	Ny utbygging kan ha konsekvensar for eksisterande infrastruktur og gi behov for større investeringar.	Kartgrunnlag, VA-kart	Hovudplan for vatn og avlaup.
Befolkningsutvikling og tenestebehov	Ny utbygging kan ha konsekvensar for dagens tenestestruktur og gi behov for endringar.	Generelt kartgrunnlag.	Ein må vurdere om utbyggingsområda fører til behov for investering i nye funksjonar eller infrastruktur.
Samfunnstryggleik, risiko og sårbarheit	Nye utbyggingsområde kan gi endra risikobilde. Kan gi endra behov for førebygging og normalisering ved utføresette hendingar.	Eksisterande ROS-analyse.	Revisjon av heilskapleg ROS-analyse og ROS-analyse av arealbruksendringar.
Folkehelse	Mulegheit for å gå og sykle til viktige funksjonar og kvardagsaktivitetar og tilgjenge til bygningar, uteområde og tenester for alle.	Folkehelsebarometer. Generelt kartgrunnlag.	Vurdere helsekonsekvensar av nye tiltak og vektlegge Folkehelseperspektivet. Universell utforming må vurderast som eit overordna prinsipp i nye område.
Estetikk og arkitektur	Ny utbygging kan gi endra estetisk uttrykk i eit område.	Generelt kartgrunnlag	Synfaring.
Barn og unge	Utbygging kan komme i konflikt med verdiar i barn og unge sine oppvekstområde		Barnetrakk-registreringar.
Forholdet til strategiar om arealbruk			

7 ROS-ANALYSE

Kommunen har ein heilskapleg ROS-analyse som vart utarbeidd i 2013, tatt til vitande av Formannskapet i sak 156/13 den 24.09.2013. Det vil vere behov for revisjon av denne. I tillegg til heilskapleg ROS-analyse er det jf. krav om plan- og bygningsloven §4-3 krav om at det ved alle nye planar skal utarbeidast ein risiko- og sårbarheitsanalyse:

”Ved utarbeidelse av planer for utbygging skal planmyndigheten påse at risiko- og sårbarheitsanalyse gjennomføres for planområdet, eller selv foreta slik analyse. Analysen skal vise alle risiko- og sårbarhetsforhold som har betydning for om arealet er egnet til utbyggingsformål, og eventuelle endringer i slike forhold som følge av planlagt utbygging. Område med fare, risiko eller sårbarhet avmerkes i planen som hensynssone, jf. §§ 11-8 og 12-6. Planmyndigheten skal i arealplaner vedta slike bestemmelser om utbyggingen i sonen, herunder forbud, som er nødvendig for å avverge skade og tap”.

Det skal utarbeidast ein oversiktsanalyse(ROS) som skal vise alle risiko- og sårbarheitstilhøve som påverkar om areal er eigna til utbyggingsføre mål og endringar av tilhøva i forhold til planlagt utbygging. Analysen er ei grov kartlegging av mulege risikofaktorar i kommunen for å kunne førebygge større skader på liv, helse, miljø og materielle verdier. Det skal nyttast metode som vist i DSB sitt temahefte nr. 11: ”Samfunnssikkerhet i arealplanlegging”. I tabellen under er det vist kva farekategoriar som skal kartleggast:

Naturfarar	Menneske og verksemdsbaserte farar
Skred	Handtering av farlege stoff
Flaum	Storbrann
Overvatn	Forureining
Stormflod	Ulukker med transportmidlar
Flodbølgje	Sårbare objekt
Havnivåstigning	Tilgjenge for naudetatar
Skog og grasbrann	Elektromagnetiske felt
Ustabile grunnforhold	Terror og sabotasje
Storm/orkan	

Volda Kommune
Stormyra 2
6100 Volda

postmottak@volda.kommune.no

Telefon: +47 70 05 87 00

Faks: +47 70 05 87 01

Åpningstider: 08.00–16.00

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Per Heltne

Arkivsak nr.: 2016/1320

Arkivkode: D11

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

Formannskapet

Kommunestyret

VESTSIDA IL - GARASJE FOR TRAKKEMASKIN - SØKNAD OM KOMMUNAL GARANTI FOR LÅN

Administrasjonen si tilråding:

Volda kommune gjev garanti til Vestsida il for eit lån på kr. 400.000,- i Sparebank 1 Søre Sunnmøre i samsvar med lånetilsegn datert 26.09.2016.

Garantien vert gitt på slike vilkår:

- 1. Garantien er ein simpel kausjon.*
- 2. Garantien skal avkortast i takt med utbetaling av spelemidlar og kompensasjon for mva. til anlegget..*

Vedleggsliste:

Vestsida il - Søknad om komunal garanti

Teikning av anlegget

Kostnadsoppsett og finansieringsplan

Sparebank 1 - Lånetilsegn

Vestsida il - Årsrekneskap 2015 og kontoutskrift

Vestsida il - årsmøtevedtak

Saksopplysningar:

Vestsida IL har søkt om kommunal garanti for eit lån stort kr. kr. 400.000,-, i samband med bygging av garasjebygg for trakkemaskin på eigen eigedom på Lauvstad.

Anlegget er gitt idrettsfunksjonell førehandsgodkjenning med sikte på tilskot frå spelemidlane til idrettsanlegg.

Det er gitt byggeløyve etter reglane i Plan og bygningslova.

Anleggsarbeidet vert starta opp i haust og vert ferdig for å kunne nyttast vinteren 2016-17.

Prosjektet er gitt førehandsgodkjenning for tilskot frå spelemidlane, og det vert fremja søknad om tilskot til prosjektet frå spelemiddelordninga i søknadsrunden for 2017.

I søknaden heiter det elles:

"Vestsida IL eig trakkemaskin og scooter som vert nytta til trakking av ca. 8-10 km med skiløyper i Ulvestaddalen, samt trakking i

Fonnabakken skitrekk på Ulvestad. Hovudformålet med garasjen er å ta vare på desse verdiane på ein god måte gjennom året.

Garasjen vert isolert, slik at det er mogleg å tine maskinene for optimal lagring, men like viktig for å kunne få reparert og vedlikeholde maskinene gjennom vinteren. Slikt utstyr er avanserte maskiner og vert brukt under røffe forhold, og treng normalt ein god del vedlikehald/repasasjon. Idrettslaget eig også ein del anna materiell og utstyr som er spreidd utover på fleire lokale i bygda, og garasjen vil også verte brukt som lager for å samle alle dei verdiane som idrettslaget eig på ein god måte. Vi håpar også at bygget/området kan verte brukt i samband med utandørs arrangement som skirenn/terrengløp og liknande, då det er enkelt å få tak i straum, samtidig som utstyr som trengs for arrangementet er lagra på staden og dermed lett tilgjengeleg.

Vedlagt er kopi av viktigaste dokumenta i byggesøknad, kostnadsoverslag og finansieringsplan. Det vil bli søkt om MVA kompensasjons-midlar i ettertid.

Vi søkjer no om førehandsgodkjenning av tippemiddelsøknad og håpar på snarleg positivt vedtak.

Vi søkjer også om kommunal garanti for lån på kr. 400.000, og **håpar dette kan bli behandla på førstkommande kommunestyremøte 29. september** då vi ønskjer å kome i gang med arbeidet så snart som mogleg og får difor fort bruk for lånet."

Vedlagt søknaden er lånetilsegn frå Sparebank 1 Søre Sunnmøre.

Vedlagt fylgjer og utfyllande informasjon om prosjektet, og om Vestsida IL sin økonomi..

Helse og miljøkonsekvensar:

Eit positivt aktivitetsfremjande tiltak i eit etablert idrettsområde. Vil stimulere til auka fysisk aktivitet og trivsel i bygda.

Økonomiske konsekvensar:

Tiltaket har ein samla kostnad på kr. 943.000.

Dette er tenkt finansiert slik:

Tilskot spelemidlar kr. 314.000, dugnadsarbeid kr. 376.000 , Eigenkapital (inklusive private tilskot) kr. 198.000 og resten må lånefinansierast kr. 55.000.

Utbetaling av spelemidlar vil normalt måtte vente 2-4 år, og lån trengs såleis også til forskottering av spelemidlane.

Det er såleis søkt om samla lån på kr. 400.000.

Lånet vil kunne bli nedbetalt med mottokne spelemidlar-kr. 314.000 innan for ei ramme på 2-4år, og ved eventuell refusjon av MVA til anlegget kr. 113.200 (kan søkjast refundert i 2017 ev. 18).

Lånet er såleis av kortsiktig karakter og tiltaket vil ikkje belaste klubben sin økonomi over lang tid.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen særlege for tiltaket.

Vurdering og konklusjon:

Eg legg til grunn at Vestsida il med dette anlegget kjem i posisjon for å få spelemidlar, og kan søkje refusjon for mva til anlegget.

Det er i dag usikkert når ein kan forvente slike tilskot på grunn av etterslep i søknadsmassen. Erfaringsmessig vil det kunne reknast 2-5 år etterslep for spelemiddeltilskot etter første gangs søknad.

Kommunal garanti som grunnlag for realisering av aktivitetsskapande anlegg og som grunnlag for lånefinansiering av spelemiddelanlegg er eit vedteke prinsipp i gjeldande kommunedelplan *For fysisk aktivitet og anlegg for idrett og friluftsliv* , Jf. Kap. 4.0 verkemidlar, og kap. 5.1-prioritering av tiltak, der det heiter:

"Kommunale garantiordning for lån er eit av dei viktigaste bidrag frå kommunen si side for å fremje laga sine utbyggingsprosjekt og må vidareførast som viktige verkemiddel i høve til anleggsutbygging i lagsregi."

”Kommunen vil innanfor økonomisk rammer i økonomiplan og budsjett etter nærare vurdering stille naudsynte kommunale garantiar for eigenkapitallån og lån til forskottering av spelemidlar for prioriterte anlegg i plan.”

Dette er eit type tiltak det kan stillast garanti for, jf. komm.lova §51. Etter som lånesummen er under kr. 500.000 er det ikkje krav om slik garanti skal godkjennast av Fylkesmannen.

I dokumentasjonen som følgjer søknaden viser idrettslaget til ein sunn økonomi med positivt driftsresultat og pengar til eigenkapital på konto.

Med grunnlag i kommunedelplan og opplysningar i søknad finn ein å kunne tilrå kommunal garanti slik søkt om.

Rune Sjurgard
Rådmann

Jørgen Vestgarden
utviklingssjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Vestsida il

Kopi til:

Idrettsrådet

Økonomistaben

Utvikling

Hei.

Skal til å registrere tippemiddelsøknad og må få registrert eit nytt anlegg slik at eg finn det i søknadsskjema på idrettsanlegg.no.

Anleggsnamn er: Vestsida IL - Garasje for trakkemaskin.

Har også tidligare sendt epost om at leiar for Vestsida IL må endrast i det oppslaget om "søkjar" som ein får på idrettsanlegg.no. Leiar for tida er Bjarne Sætreås, 6133 Lauvstad.

Håpar dette kan gjerast raskt.

Mvh
for Vestsida IL
Arild Sæterås
mob. 92405583

Fra: Arild Sæterås [arild.saeteras@gmail.com]
Sendt: 29. august 2016 22:11
Til: V-Postmottak
Kopi: Per Heltne; Bjarne Sætreås
Emne: Fwd: Vestsida IL - Garasje for trakkemaskin. Søknad om førehandsgodkjenning av tippemiddelsøknad, samt søknad om kommunal garanti for lån.
Vedlegg: 101668667_Tegning_ny_plan.pdf; 101668667_Tegning_ny_fasade4.pdf; 101668667_Tegning_ny_fasade3.pdf; 101668667_Tegning_ny_fasade2.pdf; 101668667_Tegning_ny_fasade.pdf; 101668667_Situasjonsplan.pdf; 101668667_byggesak.pdf; kostnadsoverslag_n_2016 Vestsida IL Garasje for trakkemaskin.ods - førehandsgodkj.pdf; Finansieringsplan Vestsida IL - Garasje for trakkemaskin - førehandsgodkj.pdf

Oppfølgingsflagg: Følg opp
Status for flagg: Flagget

Behovsvurdering:

Vestsida IL eig trakkemaskin og scooter som vert nytta til trakking av ca. 8-10 km med skiløyper i Ulvestaddalen, samt trakking i Fonnabakken skitrekke på Ulvestad. Hovudformålet med garasjen er å ta vare på desse verdiane på ein god måte gjennom året. Garasjen vert isolert, slik at det er mogleg å tine maskinene for optimal lagring, men like viktig for å kunne få reparert og vedlikeholde maskinene gjennom vinteren. Slikt utstyr er avanserte maskiner og vert brukt under røffe forhold, og treng normalt ein god del vedlikehald/repasasjon. Idrettslaget eig også ein del anna materiell og utstyr som er spreidd utover på fleire lokale i bygda, og garasjen vil også verte brukt som lager for å samle alle dei verdiane som idrettslaget eig på ein god måte. Vi håpar også at bygget/området kan verte brukt i samband med utandørs arrangement som skirenn/terrengløp og liknande, då det er enkelt å få tak i straum, samtidig som utstyr som trengs for arrangementet er lagra på staden og dermed lett tilgjengeleg.

Vedlagt er kopi av viktigaste dokumenta i byggesøknad, kostnadsoverslag og finansieringsplan. Det vil bli søkt om MVA kompensasjons-midler i ettertid.

Byggesøknad er til sakshandsaming og vi ønskjer å starte på byggearbeidet så snart søknad er godkjend.

Vi søker no om førehandsgodkjenning av tippemiddelsøknad og håpar på snarleg positivt vedtak.

Vi søker også om kommunal garanti for lån på kr. 400.000, og **håpar dette kan bli behandla på førstkommande kommunestyremøte 29. september** då vi ønskjer å kome i gang med arbeidet så snart som mogleg og får difor fort bruk for lånet.

Venleg helsing
Arild Sæterås
Vestsida IL
92405583

VESTSIDA 12 - GARASSE FOR TRANNEMASKIN

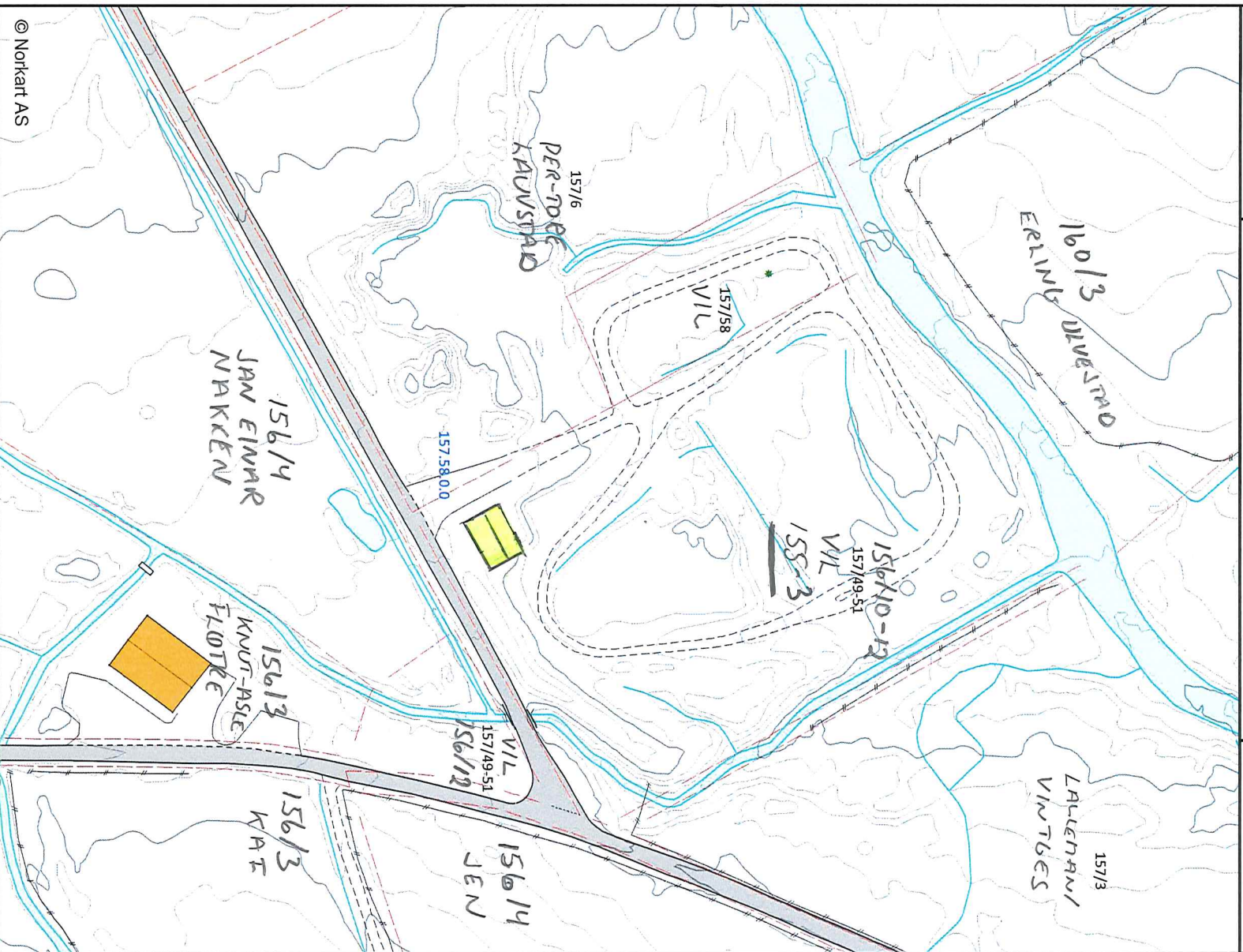
Summørskart

Situasjonskart

Titel:

Dato: 03.08.2016

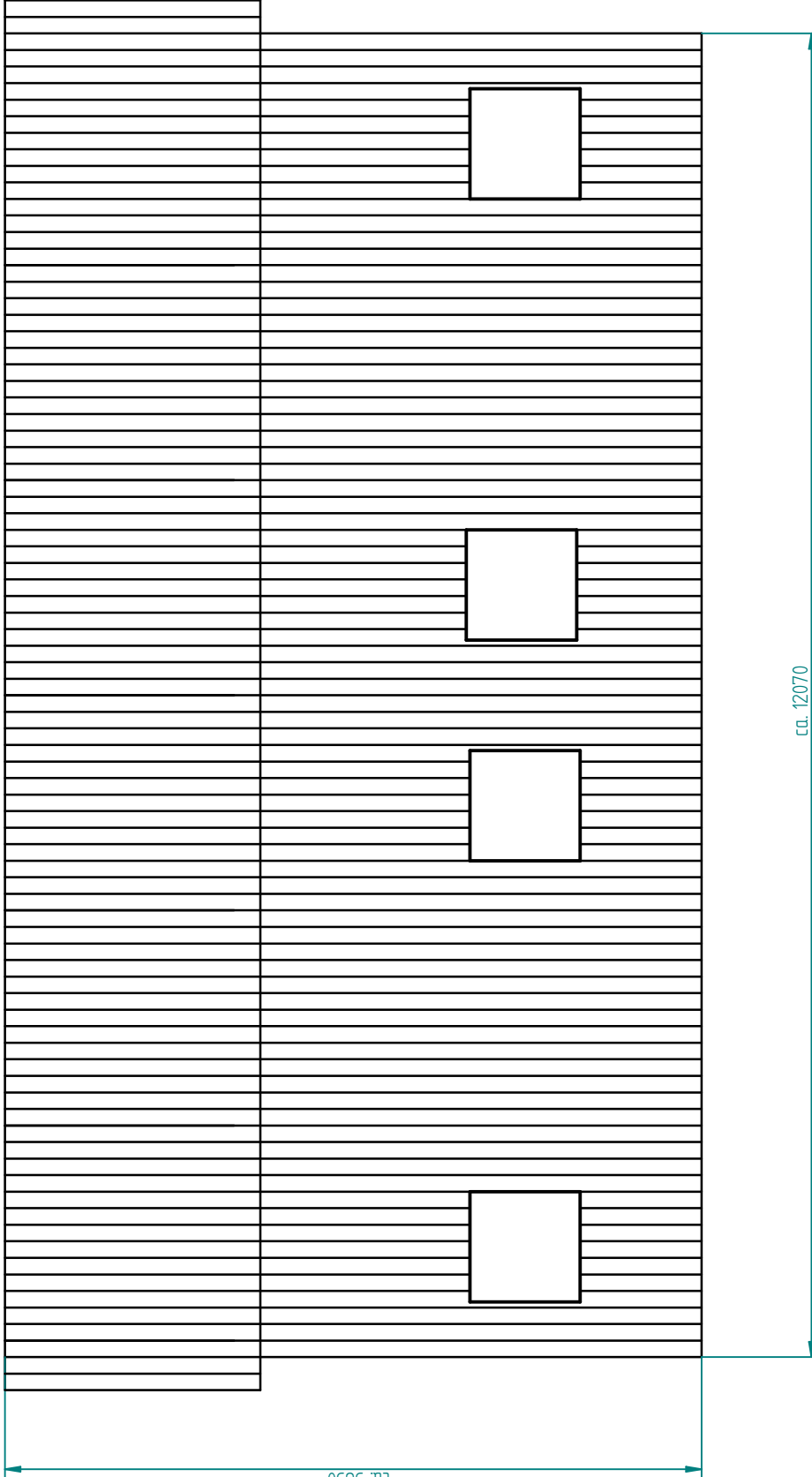
Målestokk: 1:1500

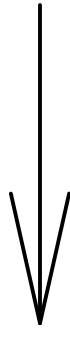
© Norkart AS

Kartopplysninger som vert kravd ved omsetting av eigedomar, skal tingast skriftleg hjå kommunen. Elles er ikkje kommunen ansvarlig. Situasjonkart som skal nyttast i søknadar SKAL ha påteikna rutenet og vere i målestokk 1:1000 eller 1:500.

LEFT

DOOR

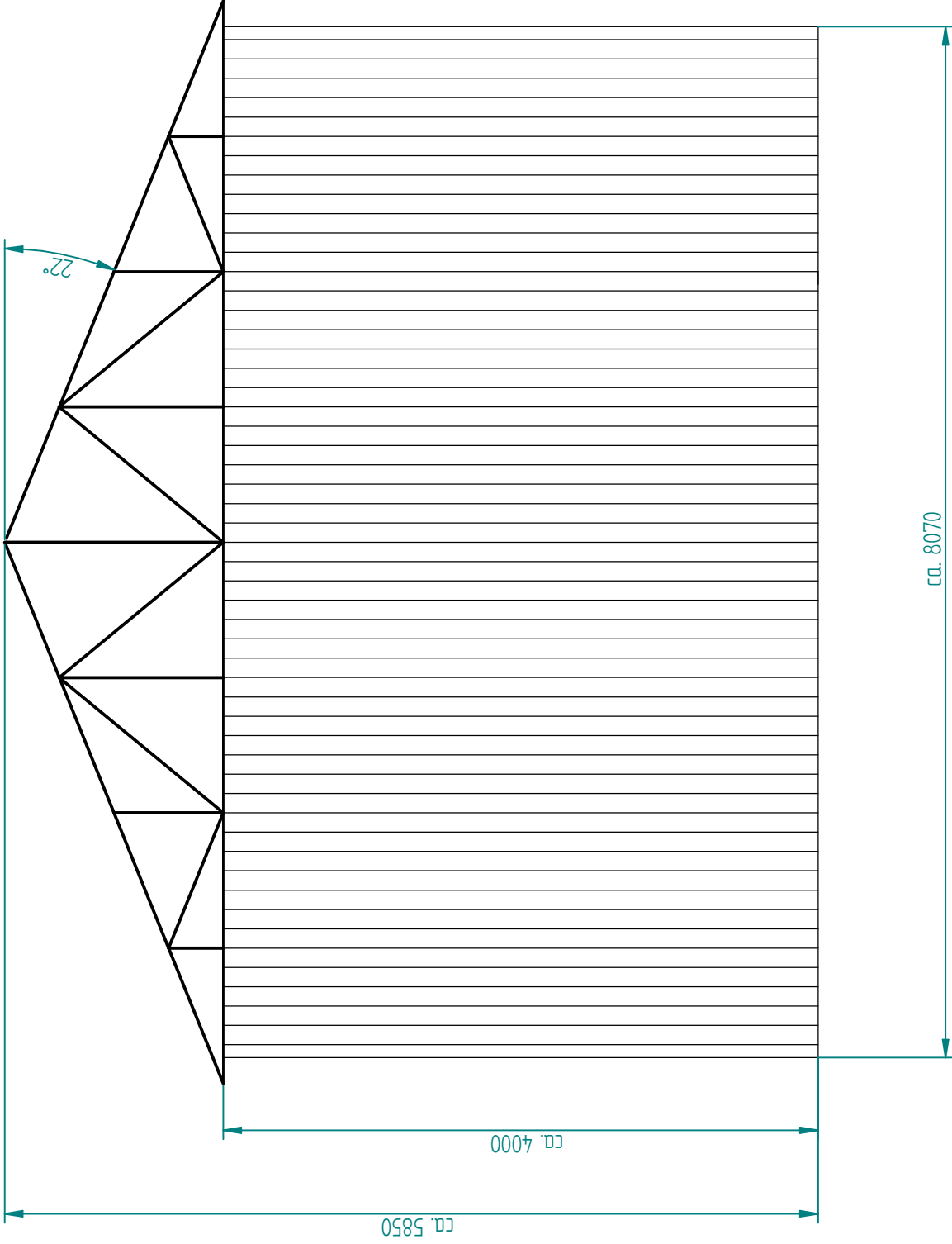
ca. 12070

ca. 5850

75

Hall 8 x 12 x 4

BACK

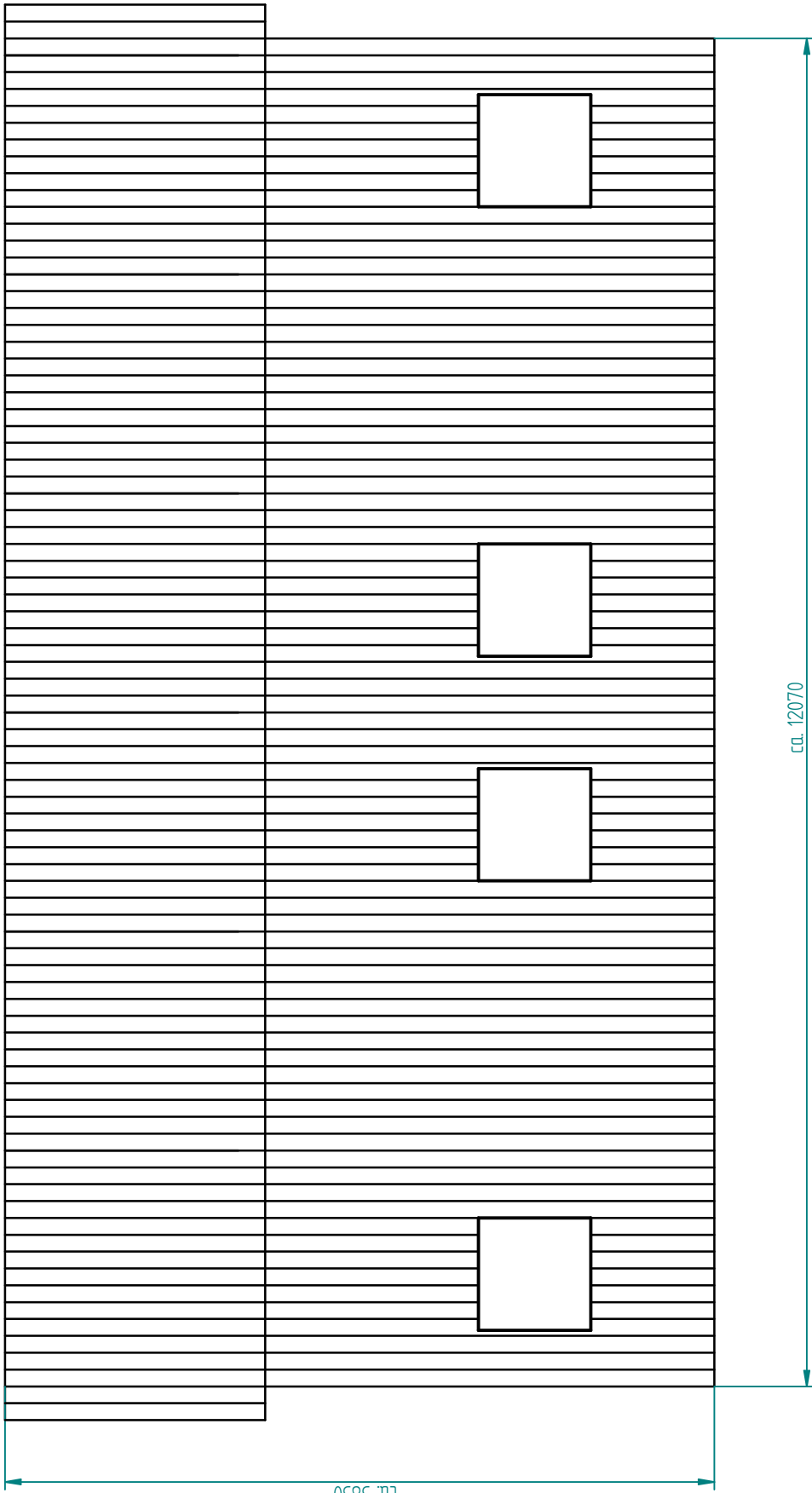

LEFT

RIGHT

Hall 8 x 12 x 4

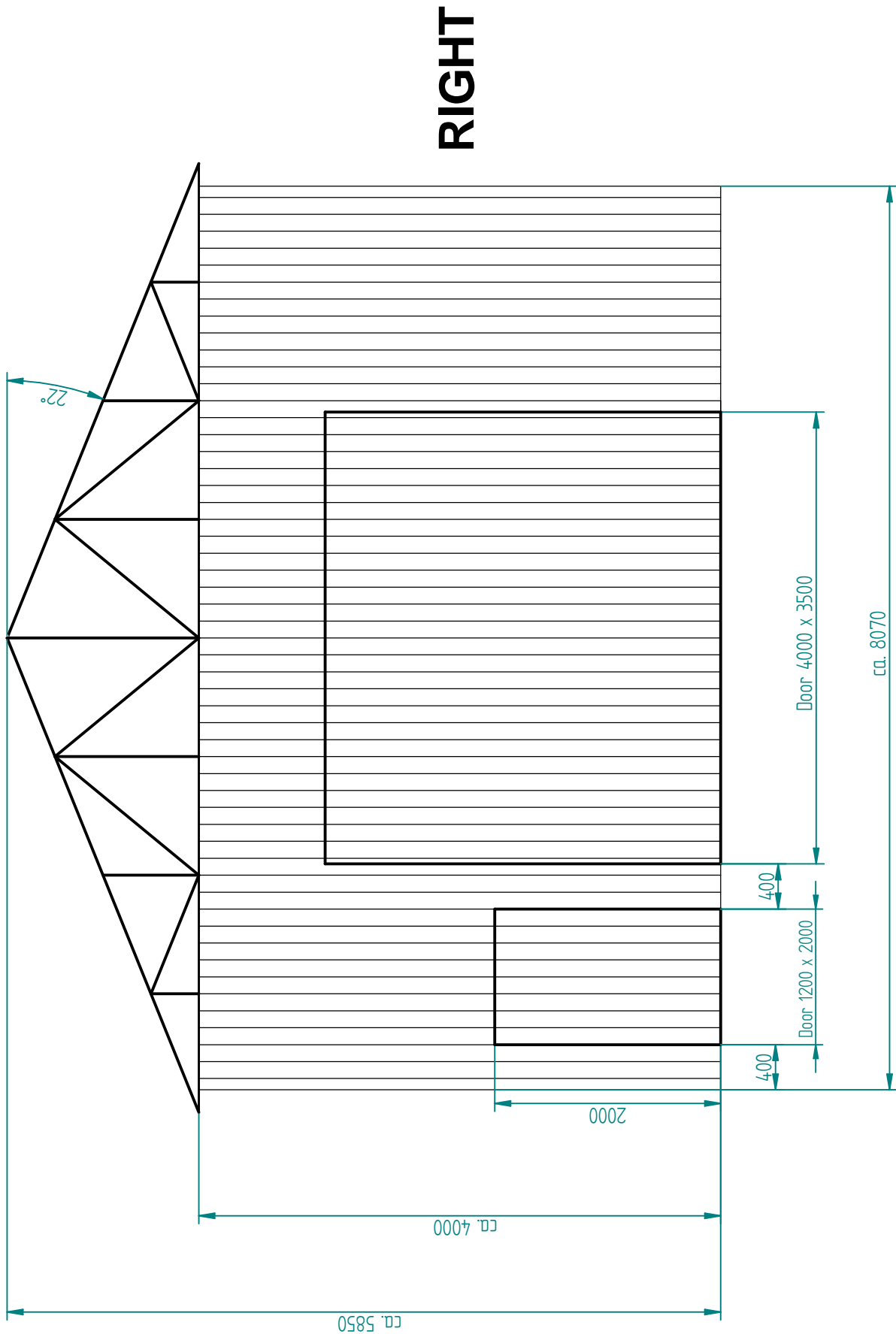
RIGHT

77 DOOR
↑

Hall 8 x 12 x 4

FRONT

RIGHT

LEFT

Hall 8 x 12 x 4

Finansieringsplan	29.08.2016				
Vestsida IL - Garasje for trakkemaskin					
Beskrivelse		Beløp	Kommentar		
Søknadssum tippemidler		314373	1/3 av totalkostnad. Utbetaling etter 3-4 år		
Private tilskudd		33000	Tilsagn frå Marine Harvest med utbetaling ca jan 2017		
Lån		400000	Nødvendig storleik på lån frå okt-16 og til tippemidler utbetalast.		
Dugnad		376750	Berekna verdi av dugnad i tippemiddelsøknad		
Eigenkaptial		165000	Frå kassabehaldning i idrettslaget frå okt-16		

KOSTNADSOVERSLAG

Anleggsnummer

I) Kostnader som gir rett til tilskot

Kostnadstype	Materialkostnader	Arbeidskostnader		Sum kjøp D=A+B	Sum mva. E=Dx0,25	Samla kostnad (inkl.mva.) F=C+D+E
	Av dette kjøp AAv dette kjøp A	Av dette kjøp B	Dugnad C			
Tomt og drens	20 000		45 000	20 000	5 000	70 000
Ringmur/plate	64 396		75000	64 396	16 099	155 495
Stålbygg og port	290 520		179 340	290 520	72 630	542 490
El-installasjon	71 680		32 500	71 680	17 920	122 100
Byggesaksgebyr	4 000			4 000	1 000	5 000
Tilknytning straum	2 500			2 500	625	3 125
5% Adm.kost			44 910	0	0	44 910
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
Sum				0	0	0
Sum			376 750		Sum I: 943 120	

II) Kostnader som ikkje gir rett til tilskot

(f.eks. opparbeiding av parkeringsplass, bygging av publikumstribuner, nødvendig utstyr som ikke er

tilskuddsberettiget)

Kostnadstype	Materialkostnader	Arbeidskostnader		Sum kjøp D=A+B	Sum mva. E=Dx0,25	Samla kostnad (inkl.mva.) F=C+D+E
	Av dette kjøp A	Av dette kjøp B	Dugnad C			
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
				0	0	0
Sum			0		Sum II:	0

III Samla kostnad for anlegget

(Sum I + Sum II)

kr

943 120

Vestsida il
v/Bjarne Sætreås
Nakkevegen 92

6133 LAUVSTAD

<i>Arkivsak nr.</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Avd/Sakshandsamar</i>	<i>Dato</i>
2016/1320	10727/2016	D11	UTV/ PERHEL	12.09.2016

VESTSIDA IL - GARASJE FOR TRAKKEMASKIN - IDRETTSFUNKSJONELL FØREHANDSGODKJENNING.

Vi har motteke søknad ved brev av 29.08.2016 om idrettsfunksjonell førehandsgodkjenning av plan for Idrettsbygg - Garasje for trakkemaskin- på Idrettslaget sin eigedom gnr 156 bnr 12 på Lauvstad.

Planane er ein viktig del i arbeidet med å legge til rette for drift av etablert ski-anlegg og tilrettelegge for fysisk aktivitet i bygda.

Å kunne ta vare på driftsmateriell på ein god måte og legge til rette for rasjonell drift og gode arbeidstilhøve for brukarane, der alt arbeide skjer ved frivillig dugnadsinnsats, er særskild viktig. Tiltaket vil kunne legge til rette for dette.

Anlegget er ikkje direkte nemnt i kommunedelplan for "*Fysisk aktivitet og anlegg for idrett og friluftsliv*", men er tilknytt eksisterande skianlegg som inngår i plan. Tiltaket vil bli søkt rullert inn i kommunedelplanen sin handlingsdel ved årleg rullering for 2017 -18.

Tiltaket er etter søknad gitt godkjenning etter reglane i Plan og bygningslova, jf. vedtak datert 31.08.2016.

Vi har vurdert planane og godkjenner disse med fylgjande merknader:

Fullstendige teikningar og beskriving for fasadeelement og tak, må ligge ved når ein sender inn søknad om tilskot.

(alternativt fullstendig tilbud frå leverandør med beskrivelse).

Skulle planen for anlegget bli endra, må ny oppdatert plan for tiltaket sendast kommunen for godkjenning. Idrettsfunksjonell førehandsgodkjenning gjeld for 2 år, men kan søkjast forlenga. Idrettsfunksjonell førehandsgodkjenning sikrar godkjent vurdering av tiltaket i høve til reglane om søknad om tilskot frå spelemidlane, men gir ikkje garanti for tilskot.

Eit sett av plan/søknad følgjer i retur med kommunen sitt godkjenningsstempel, og eit sett vert vedlagt kopi av brev til M.R. Fylkeskommune.

Kommunen minner om at søknad om tilskot med naudsynte vedlegg må sendast inn på vanleg måte gjennom digital søknadsportal på Idrettsanlegg.no.

Med helsing

Per Heltne
fagansvarleg, plan

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

Kopi:

Møre og Romsdal Fylkeskommune - Kulturavdelinga
Idrettsrådet

Vestsida Idrettslag
v/Inger Lise Fløtre
Vollane 75D
6133 Lauvstad

Deres ref.

Vår ref.

sted

2016.04544

26.09.2016

Tilsagn om finansiering

Vi viser til søknad om finansiering. Basert på den informasjon som her er fremkommet har vi gleden av å tilby følgende:

Nedbetalingslån til følgende vilkår:

Låntakere:	Vestsida Idrettslag, 00990242186
Lånetype og beløp:	Annuitetslån kr 400.000,-
Kontonummer:	3991.82.32250
Nominell rente:	p.t. 4,500% p.a. med etterskuddsvis kapitalisering ved innbetalt terminbeløp
Effektiv rente:	p.t. 5,110%
Løpetid:	15 år
Terminlengde:	30 dager
Terminbeløp:	kr 3.060,- Se vedlagt nedbetalingsplan.
Terminomkostninger:	kr 70,-
Etableringsomkostninger:	kr 3.500,-
Depotomkostninger:	kr 500,-
Tinglysningomkostninger:	
Belastningskonto:	3991.35.30946
Belastningsdato:	03.11.2016
Formål:	

Nedbetalingsplan følger vedlagt. Eventuelle omkostninger til det offentlige er ikke med i beregning av effektiv rente.

Vi tar forbehold om endring i rentesatsene dersom det skjer endringer frem til tilsagnsbrevet med vedlegg er mottatt av banken i underskrevet stand. I låneperioden er satsene underlagt bankens alminnelige regler for renteregulering.

Sikkerhet:

Simpel kausjon for bestemt mellomværende pålydende kr 400.000,-

Objekt(er): Simpel kausjon fra 00939760946 - Volda Kommune

Overnevnte verdier skal tjene som sikkerhet i henhold til vedlagte erklæringer.

Vilkår før utbetaling:

Banken skal motta kopi av forsikringsdokumentasjon/forsikringsattest.

Øvrige vilkår:

Årlig revidert regnskap skal oversendes banken ved kundeansvarlig så snart det foreligger, innen 31.05. hvert år.

Finansieringen er innvilget på betingelse av at låntaker(ne) både per i dag, og til enhver tid i finansieringens løpetid, utøver sin virksomhet i overensstemmelse med alle lovbestemte krav og sanksjoner og innehar eventuelle nødvendige tillatelser/konsesjoner/dispensasjoner. Brudd på disse forutsetninger innebærer at finansieringen i sin helhet kan anses misligholdt.

Med unntak av de bestemmelser som fremkommer av finansavtalelovens § 2, 2.ledd gjelder ikke lovens øvrige bestemmelser.

Forsikring:

Pantsatte aktiva skal til enhver tid være tilfredsstillende forsikret for banken.

Forsikringsselskapet skal på bankens anmodning og for låntakers regning, ha notert banken som panthaver. Lovpålagte forsikringsdekninger forutsettes etablert.

Motregningsrett:

Ved ethvert forfalt utestående krav under nærværende kredittavtale inntreer automatisk motregningsrett for banken uten utstedelse av særskilt motregningserklæring.

Motregningsretten omfatter samtlige konti/tilgodehavender som kunden har i banken.

Tilsagnet er gyldig i 1 - en måned fra dags dato,

og må aksepteres skriftlig av den/de personer som kan signere i henhold til firmaattest.

Dersom lånet ikke er åpnet innen 3 - tre måneder fra dato, faller avtalen om finansiering bort.

Vedlagt følger, for underskrift i henhold til firmaattest og snarlig retur til vår bank:

- Tilsagnsbrev
- Gjeldsbrev
- Pantsettelseserklæring(er)
- Pantedokument(er)
- Kausjonserklæring(er)/Realkausjonserklæring(er)
- Erklæring om forsikring
- Utbetalingsfullmakt

I tillegg vedlegges:

- Nedbetalingsplan

Vi håper dere finner vårt tilbud interessant og står gjerne til disposisjon dersom det skulle være noen spørsmål.

Med vennlig hilsen
SpareBank 1 Søre Sunnmøre

Inger Mari Vik

Akseptformular

Undertegnede bekrefter å ha mottatt tilsagnet med vedlagte dokumenter, som utgjør vår låneavtale. Vi er inneforstått med låneavtalens vilkår og aksepterer disse.

Sted, dato

Vestsida Idrettslag

Erklæring fra kausjonist

Jeg/vi bekrefter å ha mottatt følgende dokumentasjon:

- Tilsagnsbrev
- Gjeldsbrev
- Kausjonserklæring(er)/Realkausjonserklæring(er)
- Eventuelle pantedokumenter
- Orientering om kausjon
- Opplysninger om angrerettloven (kun ved fjernsalg)

Jeg/vi har fått tilstrekkelig informasjon om forpliktelsene og rettighetene i henhold til finansavtaleloven, og tid nok til å sette meg/oss inn i vedlagte avtalers betingelser.

Avtale om kausjon er signert i bankens lokaler:

Ja [] / Nei []

Aksept: sted/dato: _____

Volda Kommune

Vi ber vennligst om bekreftet kopi av godkjent legitimasjon (pass/førerkort utstedt etter 1998/ bankkort m/bilde og fødselsnummer) fra den/de som undertegner på dokumentene.

Vestsida IL
v/ leiar Bjarne Sætreås
6133 Lauvstad

Ekstraordinært årsmøtevedtak 7. september 2016.

Vestsida IL vedtek med dette å bygge garasje til trakkemaskin på Vestsida IL sin eigedom i Ulvestaddalen.

Det vert gitt løyve til å ta opp lån på kr. 400.000 til formålet.

Det vert også gitt løyve til å dekke inn restbeløp frå konto til Vestsida IL, i størrelsesorden ca. kr. 165.000.

Det skal søkjast på tippemidlar, MVA kompensasjonsmidlar, samt private gåver for å dekke inn så mykje som mogleg av desse beløpa.

07.09.2016

Leiar

Referent

Vestsida Idrettslag
Årsoppgåver

	2014	2015
skitrekke	-2400,00	-5411
Arrangemang	6617,60	23324,4
kontingent	15150,00	11215
straum	-7783,73	-4563,92
Tilskot/ gåver	74590,15	91958,1
Div.utg	-1397,50	285
Trakkemaskin	-8094,00	-6853
Trimgruppa	-25922,73	-22775,77
Bru Dalen	-6523,60	-45630,1
Turstiar		-13952
Momskompensasjon		13464
Ballbinge	-196082,50	1656
Resultat	<u>-151846,31</u>	<u>42716,71</u>
 <u>Balanse</u>		
Sparebank 1	60299,59	47916,66
Sparebank Møre	-1,00	10000
Sum	<u>60298,59</u>	<u>57916,66</u>
Eigenkapital pr 01.01.	212144,90	60299,59
Resultat	-151846,31	42716,76
SP.bk møre		
Eigenkapital pr.31.12.	<u>60298,59</u>	<u>103016,35</u>
Lauvstad 5/2-15		
Kasserar		Revisor
Inger Lise Fløtre		Per Tore Lauvstad

VIL 2015	Bilag nr.	Bank Sp.bk.1	Sp.bk Møre	ski-trekk	Arrange-ment	Konti-gent	Straum	Gåver-Støtte	Div.utg +	Bru-Prosjekt	Trim-gruppa	trakke maskin	ball bingje	Turstiar
Beholdning	1.1-15		60299,59	0.38							Ulvestaddalen			
Tussa	1		-2291,92				2291,92							
Kontigent	2		500,00			-500,00								
Kontigent	3		200,00			-200,00								
Kontigent	4		200,00			-200,00								
Støyping	5		-5631,00							5631,00				
Kontigent	6		200,00			-200,00								
kontigent	7		200,00			-200,00								
Forsikring	8		-2564,00	2564,00										
Kontigent	9		200,00			-200,00								
Kontigent	10		400,00			-400,00								
Wist	11		-1622,00									1622,00		
Kontigent	12		200,00			-200,00								
Kontigent	13		100,00			-100,00								
Kontigent	14		200,00			-200,00								
Kontigent	15		200,00			-200,00								
Kontigent	16		200,00			-200,00								
Kontigent	17		200,00			-200,00								
Kontigent	18		200,00			-200,00								
norsk tippir	19		2071,95					-2071,95						
pantepeng	20		2197,00					-2197,00						
Bjarne sætr	21		-18952,00											18952,00
Kontigent	22		200,00			-200,00								
Kontigent	23		200,00			-200,00								
årsavgift	24		-435,00									435,00		
Leige Vestt	25		-500,00											
Wilhelm Fo	26		-15074,00											
coop, Janu	27		-207,00											
Skjenkeløy	28		-1000,00											
Kontigent	29		200,00			-200,00								

Tussa	30	-879,00		879,00		
Innskudd	31	15838,00				
Tussa	32	-844,00		844,00		
Statens jerr	33	-2450,00	2450,00			
Til Jana Alle	34	-1751,00				
Norsk friidr	35	-1000,00		1000,00		
Arbiro	36	-7376,25			7376,25	
Brønnøysur	37	-135,00		135,00		
Jana Allecki	38	600,00				
Sparebnker	39	10000,00			-10000,00	
Tussa	40	3000,00		-3000,00		
Dalsfjord fc	41	10000,00				-10000,00
coop, mars,	42	-9544,00				
innskudd	43	15515,00				
innskudd	44	9100,00				
Kvikk Lunch	45	295,00			-295,00	
Norsk tippi	46	39803,27			-39803,27	
Banktermir	47	-500,00				
Ik Reklame	48	-1250,00				
Tussa	49	-2184,00		2184,00		
Jana Allecki	50	-1545,35				
Innskudd	51	39640,00				
Jan Olav To	52	3870,00				
Malia Ørsta	53	-973,00				973,00
Velsvik Mas	54	-9750,00			9750,00	
Leige Vestt	55	-5942,25				
Utmarkslag	56	5000,00				-5000,00
Volda Mask	57	-7700,10			7700,10	
Coop Vest	58	-6246,00				6246,00
G sport	59	-10035,02			10035,02	
Trio samdri	60	-2059,00				2059,00
Sparebnker	61	-500,00				
Arkeoplan	62	-5769,00			5769,00	

Tussa	63	-695,00		695,00		
Basecamp s	64	-11260,00				
Trio samdri	65	-15494,00			14369,00	1125,00
Agro As	66	2600,00		2600,00		
norsk tippir	67	21643,83		-21643,83		
tussa	68	-670,00		670,00		
Gjensidige	69	-2597,00	2597,00			
Leige Vestt	70	-5946,00				
Coop Vets	71	-5829,00				
Sparebanke	72	-2737,00			2737,00	
Gjensidige :	73	308,00				
transgebyr	74	-63,00				
kontigent 2	75	100,00		-100,00		
kontigent 2	76	100,00		-100,00		
kontigent 2	77	100,00		-100,00		
kontigent 2	78	200,00		-200,00		
kontigent 2	79	100,00		-100,00		
kontigent 2	80	100,00		-100,00		
kontigent 2	81	200,00		-200,00		
kontigent 2	82	100,00		-100,00		
kontigent 2	83	200,00		-200,00		
kontigent 2	84	200,00		-200,00		
Skitrekkinte	85	2200,00	-2200,00			
kontigent 2	86	100,00		-100,00		
kontigent 2	87	100,00		-100,00		
kontigent 2	88	200,00		-200,00		
kontigent 2	89	200,00		-200,00		
kontigent 2	90	200,00		-200,00		
kontigent 2	91	200,00		-200,00		
kontigent 2	92	175,00		-175,00		
kontigent	93	200,00		-200,00		
kontigent 2	94	100,00		-100,00		
kontigent 2	95	200,00		-200,00		

salg av orie	96	2400,00			-2400,00
kontigent 2	97	200,00	-200,00		
kontigent 2	98	200,00	-200,00		
kontigent 2	99	200,00	-200,00		
kontigent 2	100	200,00	-200,00		
kontigent 2	101	200,00	-200,00		
kontigent 2	102	200,00	-200,00		
kontigent 2	103	200,00	-200,00		
kontigent 2	104	200,00	-200,00		
kontigent 2	105	200,00	-200,00		
kontigent 2	106	200,00	-200,00		
Kontigent	107	200,00	-200,00		
kontigent	108	100,00	-100,00		
kontigent	109	100,00	-100,00		
kontigent 2	110	100,00	-100,00		
kontigent	111	100,00	-100,00		
kontigent	112	175,00	-175,00		
kontigent	113	200,00	-200,00		
kontigent 2	114	200,00	-200,00		
kontigent 2	115	200,00	-200,00		
kontigent	116	200,00	-200,00		
kontigent 2	117	200,00	-200,00		
Kontigent	118	200,00	-200,00		
kontigent 2	119	200,00	-200,00		
Kontigent	120	200,00	-200,00		
Norges idre	121	18547,00		-18547,00	
Kontigent	122	200,00	-200,00		
Kontigent	123	200,00	-200,00		
kontigent	124	200,00	-200,00		
Kontigent	125	200,00	-200,00		
Norges idre	126	13464,00			
Kontigent	127	100,00	-100,00		
Kontigent	128	200,00	-200,00		

Kreditrente	129	40,00											
Astrid Ulve:	130	-390,00											
Differanse	131	-126,00					126,00						
Sum:	summe pr.31.12.15	<u>118265,75</u>	<u>5411,00</u>	<u>-11215,00</u>	<u>4563,92</u>	<u>-91958,05</u>	<u>126,00</u>	<u>37450,10</u>	<u>20780,27</u>	<u>6853,00</u>	<u>-1656,00</u>	<u>13952,00</u>	

Foredrag påskedans Trimgruppe Oktoberfest kundeutbyl bankgebyr moms komp
Wilhelmser 01-apr div.arr. og renter

500,00
15074,00
207,00
1000,00

-15838,00

1751,00

-600,00

9544,00

-15515,00

-9100,00

500,00

1250,00

1545,35

-39640,00

-3870,00

5942,25

500,00

11260,00

5946,00

5829,00

-308,00

63,00

-13464,00

-40,00

390,00

-57,00 -6087,75 1250,00 -18429,65 -308,00 23,00 -13464,00

Dato 31.08.2016

Sidenr. 1

00990242186

4168

Org.nr. NO 937899785 Foretaksregisteret

Telefon: 70070000

Vestsida Idrettslag
v/Inger Lise Fløtre
Vollane 75D
6133 LAUVSTAD

Kontoutskrift nr. 8 for konto 3991.35.30946 i perioden 01.08.2016 - 31.08.2016 Privat Brukskonto

IBAN:NO32 3991 3530 946

BIC/SWIFT-adresse: SPTRNO22xxx

Forklaring	Rentedato	Ut av konto	Inn på konto	Bokført	Referanse
Saldo fra kontoutskrift 31.07.2016			156.102,21		
Bedriftsterminal oppgave	0808	4.777,87		0808	19349750000 399589451
Pris Transgebyr Nettbedrift	1508	4,50		1508	21725780000 399559453
Nettgiro fra: Lauvstad Helsel Betalt: 20.08.16	2008		15.000,00	2208	62330242196 399509152
Nettgiro fra: Vesttun Betalt: 30.08.16	3008		165,30	3008	62430328732 399509152

Saldo i Deres favør

166.485,14

Renter/provisjoner beregnet, ikke bokført	0,00	46,68
Betalte omkostninger i år	0,00	0,00

Informasjon om renter/provisjoner/omkostninger for konto 3991.35.30946 pr. 31.08.2016

Forklaring	Pris	Sats%	Grense	Beregn.metode
Kreditrenter		0,050 %		

Vi gjør oppmerksom på at norske banker er pålagt å rapportere valutatransaksjoner og bruk av kort i utlandet til Valutaregisteret.

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Rune Sjurgard

Arkivsak nr.: 2016/1607

Arkivkode: G20

Utvallsaksnr

Utval

Møtedato

Formannskapet

STRATEGI 2030 - HØRINGSNOTAT FOR EN NY STRATEGI FOR UTVIKLING AV SPESIALISTHELSETJENESTEN I MIDT-NORGE

Administrasjonen si tilråding:

Volda formannskap sluttar seg til høyringsuttalen slik den kjem fram i saksutgreiinga, med tillegg av kommuneoverlegen sitt notat som ligg ved saka.

Bakgrunn

Ved brev av 20.06.16 har Helse Midt-Norge RHF sendt ut høyringsnotat for ein ny strategi for utvikling av spesialisthelsetjenesta i Midt-Norge, Strategi 2030. Notatet følgjer vedlagt. Høyringsfristen er 30.september. Utgreiinga er sendt innan fristen og vedtaket vert ettersendt. Sakutgreiinga er gjort av KS-administrasjonen i Molde og er på bokmål.

Vedlegg:

Notat frå kommuneoverlege Arne Gotteberg, 28.09.2016

Sammendrag

Høyringsnotatet redegjør for de tyngste drivkreftene som påvirker både samfunnsutviklingen generelt og utviklingen av helsetjenesten spesielt. Dagens måte å organisere og drive helsetjenestene på, svarer ikke på det som drivkreftene forteller oss. Flere blir syke, flere blir eldre, flere trenger hjelp over lengre tid, flere sykdommer kan behandles med ny og kostbar teknologi og medisiner, i tillegg til at forventningene til spesialisthelsetjenesten vokser. Vi vil framover ha utfordringer med å sikre tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å dekke befolkningens framtidige behov for helsetjenester og til å utføre framtidige oppgaver. Så langt har vi møtt utfordringene med en vekststrategi, ved en betydelig økning i ressursene. Dette er ikke lenger en bærekraftig strategi. Vi kan ikke lenger løse utfordringene ved å ansette flere folk og bruke mer penger.

Helse Midt-Norges ambisjon er å tilby befolkningen i Midt-Norge en fremragende helsetjeneste. Fremragende helsetjeneste dreier seg om å gi den enkelte pasient den beste tilgjengelige kunnskapsbaserte behandlingen som er tilpasset hans eller hennes konkrete situasjon og behov for behandling eller mestring. Fremragende helsetjenester betyr også at

vi evner å prioritere og ser helsetjenesten som en helhet innenfor de ressurser vi har til rådighet.

Høringsnotatet foreslår fire strategiske mål som redskap for å oppnå ambisjonen om en fremragende helsetjeneste;

- Vi innfrir pasientenes helsetjeneste
- Vi tar i bruk kunnskap og teknologi for en bedre helse
- Vi rekrutterer, utvikler og beholder høyt kompetent personell
- Vi er gode lagspillere

Det er ønskelig at høringsinnspillene er på et overordnet nivå, og det er ønskelig at følgende mal blir nyttet:

1. Tilbakemeldinger og innspill knyttet til beskrivelsen av drivkreftene (utfordrings- og mulighetsbildet)

- o Er det enighet om det utfordringsbildet som skisseres?
- o Er det andre utfordringer og muligheter som bør vektlegges?
- o Er det områder som i dag oppleves spesielt utfordrende og som må ha særlig fokus?

2. Tilbakemeldinger og innspill knyttet til dilemmaer og mulige veivalg

- o Noen refleksjoner og innspill knyttet til ulike dilemmaer og mulige veivalg?

3. Tilbakemeldinger og innspill knyttet til foreslått ambisjon og strategiske mål

- o Innspill knyttet til den foreslåtte ambisjonen om en fremragende helsetjeneste
- o Oppleveres de foreslåtte strategiske målene som hensiktsmessige og relevante?
- o Er det andre strategiske mål som vurderes som like viktig/viktigere?

4. Er det viktige områder som ikke inngår i høringsnotatet og som bør komme med i den endelige strategien?

5. Evt. andre innspill

I det følgende vil ovenstående mal danne grunnlag for

Høringsuttale

1. Drivkreftene

Utfordringene som beskrives, er kjente. Demografisk utvikling, sentraliseringstendenser, teknologiutvikling/behandlingsmuligheter, kompetanse- og rekrutteringsbehov, økonomi alt dette er utfordringer for så vel spesialisthelsetjenesten som den kommunale førstelinjetjenesten. Samtidig som disse drivkreftene i samfunnsutviklingen gir utfordringer, ligger det også muligheter i dette, og begge deler er godt beskrevet i høringsnotatet.

Utfordringene må møtes, og mulighetene må utnyttes i et tett samspill og samarbeid mellom spesialisthelsetjenesten og kommunal helsetjeneste. Høringsnotatet har kanskje noe ensidig vinklet dette fra spesialisthelsetjenestens side, og i mindre grad vurdert kommunehelsetjenesten som likeverdig partner i arbeidet med å møte utfordringene og utnytte mulighetene. Det ville vært riktig å ha kommunene med i utformingen av strategien, hvilket ikke er gjort.

I påpekningen av utfordringene burde det vært sterkere fokus på nasjonal og internasjonal kompetansespredning og de muligheter som ligger i dette. Også innvandringsutfordringer for «helsebildet» i Norge, burde vært vurdert også i et

folkehelseperspektiv.

«Forebygging» er klart en utfordring for kommunehelsetjenesten, og vil være et viktig satsingsområde. Spesialisthelsetjenesten må mye tyngre inn på dette feltet, ikke minst i å bidra til kompetansebygging i kommunene. Samtidig er det selvsagt viktig å tenke tverrsektorielt i folkehelsearbeidet, og her er kanskje samfunnsplanleggere vel så viktige som helsearbeidere.

2. Dilemmaer og mulige veivalg

Slik det er formulert i høringsnotatet, gis det et inntrykk av at aktiviteten i spesialisthelsetjenesten ikke skal øke, snarere tvert imot. For å kunne lykkes i dette, ser det ut som det skal skje en større oppgaveoverføring til kommunene. Skal en lykkes i dette, må kommunene i større grad være en likeverdig dialogpartner og mer aktivt kunne delta som premissleverandør for spesialisthelsetjenesten. En slik overføring av oppgaver til kommunen vil også kreve en betydelig overføring av ressurser til kommunene, både i form av kompetanse og personell.

Overføring av oppgaver til kommunene skaper forventninger om økt nærvær av spesialisthelsetjenester for å støtte opp under samhandlingen med kommunene, og kommunene må derfor kunne forvente desentralisering av tjenester fremover.

3. Ambisjon og strategiske mål

Ambisjonen om en «*fremragende helsetjeneste*» er i og for seg prisverdig, men det er grunn til å stille spørsmål ved om begrepsbruken er strategisk riktig. En ting er at begrepet lett kan få karakter av en floskel, noe annet er at det også skaper forventninger i befolkningen mht. hva som skal leveres. Sett i lys av at vi står overfor betydelige prioriteringsutfordringer og økonomiske utfordringer, som jo er tatt opp i høringsnotatet, kan «*fremragende*» som begrep lett bli lite troverdig! De strategiske målene som er satt, kan på mange måter virke selvfølgelige, men inneholder sterke ambisjoner og vil kreve ressurser i operasjonaliseringen. Forståelsen og operasjonaliseringen av det fjerde strategiske målet, «*Vi er gode lagspillere*», vil være sentralt om ambisjonene skal nås. Slik vi ser det, må det her dreie seg om et tett samarbeid, lagspill, mellom spesialisthelsetjenestene og de kommunale helsetjenestene, der også tverrsektoriell kompetansebygging inne helseområdet blir vesentlig.

4. og 5. Andre viktige områder/nye innspill

De distriktsmedisinske sentrene og rehabiliteringsinstitusjonene og deres betydning for helsetilbudene i distriktene har fått relativt liten oppmerksomhet i strategiutforming. Det tjenestetilbudet som gis ved disse institusjonene er svært viktig for at kommunene skal greie å gjennomføre samhandlingsreformen for sin del.

Rune Sjugard
Rådmann

Rune Sjugard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Høringsnotat

Strategi 2030 – Fremragende helsetjeneste

Innholdsfortegnelse

1.	Bakgrunn og innledning.....	3
1.1	Bakgrunn og hensikt med Strategi 2030	3
1.2	Føringer for arbeidet og prosess	3
2.	Hovedpunktene i høringsnotatet	4
3.	Utfordringer og muligheter – de viktigste drivkreftene fram mot 2030.....	6
3.1	Samfunnsperspektivet - demografiske utfordringer og endret sykdomsbilde.....	6
3.2	Pasientperspektivet - utfordringer og forventninger	7
3.3	Arbeidskraftperspektivet	8
3.4	Kunnskaps – og teknologiperspektivet	9
3.5	Konsekvenser av utfordringsbildet/konklusjon på driverne.....	10
4.	Strategi 2030 – «Fremragende helsetjeneste»	11
5.	Strategiske mål	12
5.1	Vi innfrir pasientenes helsetjeneste	12
5.2	Vi tar i bruk kunnskap og teknologi for en bedre helse	13
5.3	Vi rekrutterer, utvikler og beholder høyt kompetent personell.....	14
5.4	Vi er gode lagspillere.....	15
6.	Bruk og operasjonalisering av Strategi 2030	16

1. Bakgrunn og innledning

1.1 Bakgrunn og hensikt med Strategi 2030

Styret i Helse Midt-Norge vedtok i 2015 (sak 3/2015) å iverksette arbeidet med en ny strategi for utviklingen av spesialisthelsetjenesten i Midt-Norge mot år 2030.

Vi står overfor store samfunnsendringer i årene som kommer. Befolknings- og bosettingsmønster er i endring. Behandlingsmulighetene øker og det gjør også kostnadene. Teknologien er i utvikling, og mulighetene er enorme. Forventningene til hva helsetjenesten kan levere er store allerede i dag og vil fortsette å øke. Fremtidsbildet viser at dagens måte å organisere og drive helsetjenestene på, ikke vil være bærekraftig i årene framover.

Helse Midt-Norge må ha strategier, kultur, lederskap og medarbeidere som møter utfordringene, til det beste for pasientene. Mange av forutsetningene for utviklingen av spesialisthelsetjenesten er lite forutsigbare og bestemmes ikke av sektoren alene, men av generelle samfunnsmessige forhold, politiske myndigheter mv. Helse Midt-Norge RHF har ansvar for at befolkningen i regionen får tjenester av god kvalitet i henhold til blant annet helseforetakslovens- og spesialisthelsetjenestelovens bestemmelser, pasient- og brukerrettighetsloven, Nasjonal helse- og sykehusplan og årlige oppdrag og krav fra Helse og omsorgsdepartementet. Likevel er Helse Midt-Norges evne til å forme framtida, tilpasse oss og utvikle spesialisthelsetjenesten innenfor de rammebetingelser som finnes, avgjørende for å kunne tilby pasientene en fremragende helsetjeneste i årene som kommer.

Strategi 2030 skal være vår rettesnor for utvikling og prioriteringer i årene som kommer. Det framlagte forslaget viser våre muligheter, begrensninger og ambisjoner fram mot 2030. Strategien gir en beskrivelse av hvor vi ønsker å være i 2030 og hvilke hovedgrep vi må ta for å komme dit.

Strategi 2030 vil være en overordnet strategi som tar hensyn til det samla utfordrings- og mulighetsbildet vi står overfor i utviklingen av et helhetlig tjenestetilbud og strategien har derfor et perspektiv utover spesialisthelsetjenesten.

Våre ambisjoner skal nås i et samspill med pasienter, deres pårørende, våre medarbeidere, kommuner, forsknings- og utdanningsinstitusjoner, private leverandører av spesialisthelsetjenester og samfunnet forøvrig.

1.2 Føringer for arbeidet og prosess

Styret i Helse Midt-Norge RHF vedtok i oktober 2015 premisser for arbeidet med Strategi 2030. Dette inkluderer blant annet:

- ✓ Det langsiktige utfordringsbildet fra Strategi 2020 ligger i hovedsak fast og arbeidet med ny strategi skal bygge videre på dette.
- ✓ Ny strategi skal bygge på Helse Midt-Norges visjon "På lag med deg for din helse" og verdiene trygghet, respekt og kvalitet.
- ✓ Baseres på nasjonale føringer, som Nasjonal helse og sykehusplan
- ✓ Baseres på regionale vedtak/prioriteringer som anskaffelse og implementering av nytt pasientadministrativt system (PAS) og elektronisk pasientjournal (EPJ) samt bygging av nytt sykehus i Nordmøre og Romsdal.
- ✓ Strategien skal være overordna og gi retning for ønsket utvikling fram til 2030.

- ✓ Strategien skal munne ut i et konkret og kortfattet strategidokument.

Det har vært gjennomført temamessige diskusjoner bl.a. med styrene både i Helse Midt-Norge RHF og i de lokale helseforetak. I tillegg har det vært åpnet for alle å gi innspill gjennom nettsidene til Helse Midt-Norge RHF. Regionalt brukerutvalg og konserntillitsvalgte/konsernverneombud har både gitt innspill til innholdet i notatene og bidratt til diskusjoner om følgende tema:

- Den nye pasientrollen – pasientenes helsetjeneste
- De store dilemmaer i helsetjenesten
- Arbeidskraft og kompetanse
- Fra fragmenterte til helhetlige tjenester

Temaene og diskusjonene rundt disse har hatt som intensjon å bidra til felles forståelse og kunnskap om hvilke utfordrings- og mulighetsbilder og hvilke veivalg vi står overfor. En ambisjon har vært å skape rom for felles refleksjoner i styrene slik at de er bedre rustet for framtidig veivalg.

Dette høringsnotatet, som skal danne grunnlag for Strategi 2030, sendes ut på høring, med høringsfrist 30. september 2016. Det vises til høringsbrev for nærmere informasjon om det praktiske rundt å avgi hørings svar. Høringsinnspillene vil bli sammenfattet og lagt fram for styret i Helse Midt-Norge RHF 13. oktober 2016. Strategi 2030 skal etter planen vedtas av styret i Helse Midt-Norge RHF 10. november 2016.

2. Hovedpunktene i høringsnotatet

Høringsnotatet redegjør for de tyngste drivkreftene som påvirker både samfunnsutviklingen generelt og utviklingen av helsetjenesten spesielt. En voksende og aldrende befolkning, endret sykdomsbilde, et flyttemønster som trekker unge mot byene mens de eldre blir igjen i distriktene, mangel på personell, økt kunnskap og en akselererende teknologisk utvikling som kan forandre hele samfunnet vil påvirke oss. Mangel på koordinerte og sammenhengende tjenester trekkes også fram som en stor utfordring. Så langt har vi møtt utfordringene med en vekststrategi, ved en betydelig økning i ressursene. Fram mot 2030 vil ikke dette være en bærekraftig strategi.

Framtida byr også på nye muligheter som skapes gjennom et høyt kunnskapsnivå, andre måter å arbeide på, avansert teknologi og et tettere samarbeid både mellom sykehusene og mellom sykehus og kommuner, forsknings- og utdanningsinstitusjoner mv. Samtidig vil framtida være preget av vanskelige valg og stor innsats for å sikre en bærekraftig økonomi. Veksten i behov og forventninger til hva helsetjenesten skal tilby vil overgå muligheten vi har for å utdanne og rekruttere personell og samfunnets evne til å betale. De samlede ressurser må derfor benyttes bedre. Våre fremste redskap for å møte utfordringene er å utnytte mulighetene medisinsk teknologisk utvikling og IKT gir oss, i tillegg til kontinuerlig forbedring av driftsmodellene våre.

Framtidas helsetjenester må derfor preges av kultur for fleksibilitet, endringsvilje og tilpasningsevne. Den største risikoen kan være at vi ikke gjør tilstrekkelig endringer. Tydeligere prioriteringer og økonomisk bærekraft reises som premisser for utviklingsarbeidet. Det betyr også å være tydelig på hva spesialisthelsetjenesten ikke lenger skal bidra med.

Helse Midt-Norges ambisjon er å tilby befolkningen i Midt-Norge fremragende helsetjenester. Fremragende helsetjeneste dreier seg om å gi den enkelte pasient den beste tilgjengelige kunnskapsbaserte behandlingen som er tilpasset hans eller hennes konkrete situasjon og behov for behandling eller mestring. Fremragende helsetjenester betyr også at vi evner å prioritere og ser helsetjenesten som en helhet innenfor de ressurser vi har til rådighet.

Høringsnotatet foreslår, basert på vår visjon, verdier, utfordrings- og mulighetsbildet, følgende fire strategiske mål som redskap for å oppnå ambisjonen om en fremragende helsetjeneste;

- ✓ Vi innfrir pasientenes helsetjeneste
Dette betyr;
 - ✓ Vi har pasientenes behov som utgangspunkt for all behandling og kjernen i all pleie
 - ✓ Vi legger til rette for at pasienter og pårørende tar del i behandlingen og mestrer sin situasjon på en god måte
 - ✓ Våre pasienter opplever likeverdighet i møte med helsepersonell
 - ✓ Våre pasienter opplever tilgjengelige, forutsigbare og helhetlige tjenester
 - ✓ Våre pasienter opplever en helsetjeneste som kommuniserer godt og deler informasjon på tvers av nivåene

- ✓ Vi tar i bruk kunnskap og teknologi for en bedre helse
Dette betyr;
 - ✓ Vi baserer all pasientbehandling på kunnskapsbasert praksis
 - ✓ Vi er tydelige på at vi ikke kan tilby «alt til alle»
 - ✓ Vi legger standardiserte pasientforløp til grunn
 - ✓ Vi gir pasientene trygge tjenester av god kvalitet
 - ✓ Vi ser pasientsikkerhet i sammenheng med helse- miljø og sikkerhetsarbeid
 - ✓ Vi har en endringskultur som baserer seg på åpenhet, kontinuerlig læring og deling av erfaringer
 - ✓ Vi har bygd systemer og kultur som gir muligheter til nettverkssamarbeid med industri, akademia, nasjonale og internasjonale helsetjenesteaktører
 - ✓ Vi forbedrer oss gjennom brukererfaringer, forskning, kontinuerlig utvikling og innovasjon
 - ✓ Vi er offensive i å ta i bruk ny teknologi for å gi pasientene god behandling innenfor gjeldende økonomiske rammer
 - ✓ Vi har gjennom arbeid med innovasjon bidratt til at ny kunnskap blir omsatt til god praksis og deles med andre

- ✓ Vi rekrutterer, utvikler og beholder høyt kompetent personell
Dette betyr;
 - ✓ Vi er en attraktiv, lærende og utviklende arbeidsplass som sørger for ivaretagelse av medarbeidere og deres kompetanse
 - ✓ Vi rekrutterer, utvikler og beholder personell med rett kompetanse
 - ✓ Vi har en fellesskapskultur der vi lærer av hverandre og bygger kompetanse på tvers
 - ✓ Vi har synlige og ansvarlige ledere som arbeider mot felles mål
 - ✓ Vi planlegger kompetanseutvikling, utdanning og virksomheten ut fra pasientenes og tjenestens behov
 - ✓ Vi har styrket samarbeidet med utdanningssektoren for å sikre at framtidige medarbeidere utdannes i rett antall og med riktig kompetanse
 - ✓ Vi utvikler og deler kompetansen sammen med primærhelsetjenesten og andre aktører som medvirker i pasientforløpene

- ✓ Vi er gode lagspillere
Dette betyr;
 - ✓ Vi tilbyr en god og sammenhengende helsetjeneste
 - ✓ Vi har et tett og forpliktende samarbeid om behandling og personell
 - ✓ Vi har en kultur for helhet, der det er resultatene for pasientene som teller
 - ✓ Våre pasienter får rett behandling på rett sted til rett tid

- ✓ Vi tar en aktiv rolle i videre utvikling av samhandling med kommunene
- ✓ Vi har et folkehelseperspektiv og bidrar til oppbygging av kunnskap om bedre forebygging, behandling og oppfølging av de store sykdomsgruppene

Disse målene vil utfordre våre ledere og vi må derfor rekruttere, utvikle og støtte våre ledere slik at spesialisthelsetjenesten kan utvikle seg i riktig retning.

3. utfordringer og muligheter – de viktigste drivkreftene fram mot 2030

Utfordringene og mulighetene i helsetjenesten er mange og av ulik karakter. I stedet for å spå om framtida, må vi heller forsøke å forstå hvilke drivkrefter som vil påvirke utviklingen av samfunnet generelt og helsetjenesten spesielt i årene framover mot 2030. For å finne en riktig vei framover må vi forstå driverne og være tilpasningsdyktige i tråd med disse.

Sentrale utviklingstrekk i samfunnet generelt og i arbeidslivet spesielt er økende grad av internasjonalisering, nye arbeids- og organisasjonsformer, en mer heterogen arbeidsstyrke og større andel av eldre i befolkningen. Videre er utviklingstrekken knyttet til krav til kontinuerlig omstilling og læring, nye kompetansekrav og stadig endring i behandlingsmetoder og i teknologi. Drivkreftene og utfordringene i helsetjenesten, og spesialisthelsetjenesten spesielt, kan i hovedsak deles i fire kategorier;

- Samfunnsperspektivet
- Pasientperspektivet
- Arbeidskraftperspektivet
- Kunnskaps- og teknologiperspektivet

3.1 Samfunnsperspektivet - demografiske utfordringer og endret sykdomsbilde

Ved utgangen av 2015 var det 709 166 innbyggere i de tre fylkene som Helse Midt-Norge dekker. Befolkningens alderssammensetning vil i løpet av de neste ti-årene endres kraftig, med stor vekst i folketallet og antall eldre. Dette innebærer betydelig vekst i etterspørselen etter helsetjenester. Framskrivning viser at Helse Midt-Norge vil ha en vekst i folketallet på 93 000 mennesker innen 2030 og en økning på 42 pst. i antall eldre over 67 år.

Alder har stor betydning for utviklingen av sykkelighet. Sykdom øker med alderen, og eldre har ofte flere sammensatte lidelser enn yngre. Behovet for helhetlige og godt koordinerte tjenester vil derfor øke. 70 åringer bruker omtrent dobbelt så mye helsetjenester som en 40 åring. Økt antall eldre og en økning i levealder vil gi en økning i antall mennesker som lever med en kronisk sykdom. I dag står 1 pst. av befolkningen for 20 pst. av bruken av spesialisthelsetjenester¹. 10 pst. av befolkningen står for 66 pst. av bruken. De fleste storforbrukerne er i aldersgruppa 65 til 79 år. Nesten alle disse har en kronisk sykdom, og mange har flere samtidige sykdommer. Det er også en høyere andel pasienter i livets slutfase blant storforbrukere.

Helsetilstanden i den Midt-Norske befolkningen er god, men de sosiale ulikhetene i helse er store. Jo bedre utdanning og økonomi, jo bedre helse. Forekomsten av livsstilsykdommer, kroniske sykdommer, kreft og muskel og skjelettsykdommer vil øke betydelig. Blant unge mennesker er det særlig forventet en økning i behovet for rusbehandling og psykisk helsehjelp. Vi må organisere og dimensjonere helsetjenesten så den også er rustet for å håndtere disse sykdomsgruppene.

¹ Rapport fra SKDE; Storforbrukere av somatisk spesialisthelsetjeneste

Hittil har helsetjenesten hatt stort fokus på behandling av sykdom og senkomplikasjoner, mens det har vært mindre fokus på å fremme helse og forebyggende helseproblemer. For å skape pasientenes helsetjeneste, må spesialisthelsetjenesten interessere seg mer for hva den kan bidra med både for å forebygge at pasientene trenger behandling i spesialisthelsetjenesten, og ved å bidra til at pasienter bedre mestrer sine liv med sykdom. Pårørende er en viktig ressurs for slik mestring. Samtidig kan det være krevende å være pårørende at det i seg selv kan påføre sykdom/manglende egenmestring.

Bosettingsmønsteret har vært i sterk endring og har vært preget av en sterk sentralisering, med befolkningsvekst i byene og markert nedgang i utkantkommuner. Det er særlig de unge og innvandrere som flytter til byene. Denne utviklingen, kombinert med at vi blir stadig flere eldre, som sjelden flytter, vil endre pasientsammensetningen i regionen. Alle kommuner vil få flere eldre, og mange kommuner vil i 2030 ha nærmere en tredjedel av sine innbyggere over 67 år.

Spesialisthelsetjenesten må legge til rette for at de store pasientgruppene med kroniske og sammensatte problemstillinger, i størst mulig grad får sine tjenester nær der de bor. Her vil samhandling med kommunenes helse og omsorgstjeneste være avgjørende for at pasientene skal kunne få et samlet, godt tilbud. Geografiske utfordringer krever et særskilt fokus på likeverdige tilbud til befolkningen selv om tjenestene får ulik utforming. Sentraliseringstendensen som fører til at andelen eldre i distriktene vil øke framover, kombinert med at mange kommuner i vår region har et lavt innbyggertall (48 av 84 kommuner har færre enn 5000 innbyggere), vil kunne skape utfordringer i forhold til å tilby robuste samarbeidsløsninger med kommunene. Teknologisk utvikling i samfunnet og velferdsteknologi vil kunne gi muligheter til utstrakt samarbeid og informasjonsdeling mellom pasient, kommune og spesialisthelsetjeneste til pasientens beste.

En slik tilnærming til demografi, sykdomsutvikling og teknologiske muligheter krever at spesialisthelsetjenesten ser ut over sitt ansvarsområde. Økning i antall pasienter med sammensatte lidelser har stor betydning for kapasitets- og samhandlingsbehov, både i og mellom sykehus og mellom sykehus og kommunale tjenester.

De politiske og lovmessige rammene er i endring. Nye politiske føringer er økt grad av valgfrihet for den enkelte pasient, både i hvordan, hvor, og av hvem helsetjenesten skal ytes, gjennom innføring av fritt behandlingsvalg og økt innslag av private tjenesteytere. Samtidig er det en klar politisk forventning om standardisering ut fra beste kunnskapsbaserte praksis. Det er også en tendens til sterkere politisk styring, samordning og prioritering på nasjonalt nivå.

Den grunnleggende holdningen i det norske samfunnet er at helsetjenesten skal være tilgjengelig for alle. Solidaritetsaspektet står sterkt. Samtidig står den individuelle friheten også sterkt, formulert som ansvar og myndighet over eget liv. En ser også en glidende overgang fra ønsker om, til behov for, og i siste instans rett til tjenester. Bak denne utviklingen ligger både en individsentret rettighetstenkning og velferdsstatens ambisjon om å nå alle.

Det er varslet mulige strukturelle endringer av kommunekartet gjennom det pågående arbeidet med kommunereformen. Videre pågår det en utredning om hvordan eierskapet til spesialisthelsetjenesten skal organiseres.

3.2 Pasientperspektivet - utfordringer og forventninger

Helsetjenesten har blitt mer spesialisert og oppdelt. Antall helsearbeidere har økt, det har blitt flere profesjoner, og hver profesjon er blitt mer spesialisert. Flere «breddespesialiteter» er på vei ut og kunnskapsutvikling virker selvforsterkende i retning oppsplitting. Organiseringen av tjenesten har

fulgt den samme utviklingen. Enheter og utstyr har blitt stadig mer spesialiserte. Oppdeling og avgrensing gir driftsmessig oversikt for helsearbeideren og lederapparatet.

Mye av denne spesialiseringen er til pasientens beste. Samtidig opplever både pasienter og tjenesteapparat ulemper med oppdeling. Pasientene ønsker å bli sett og møtt med helhet, samtidig som de vil ha tilgang til den beste spesialkompetansen. Pasientene kan oppleve tjenestene som uoversiktlige og fragmenterte, og at det glipper i overgangene mellom dem. I overgangen fra den ene helsetjenesten til den andre er det risiko for at kvaliteten svikter og at pasienten blir skadelidende.

Fragmenteringen kan ramme de mest utsatte pasientgruppene, de med sammensatte og store problemer, brukere med psykiske plager, rus-/ avhengighetsproblemer, og de mest sykdomsbelastede eldste med flere sykdommer. Den rammer også alle med kroniske sykdommer som har behov for oppfølging av flere.

Utviklingen som er beskrevet ovenfor krever at helsetjenesten ytes mer helhetlig.

Det er stor ubegrunnet variasjon i forbruk og medisinsk praksis, både mellom sykehus og mellom helseforetak. Med ubegrunnet variasjon menes variasjon i forbruk av helsetjenester som ikke skyldes tilsvarende forskjeller i befolkningens sykkelighet. Dette kan både være et uttrykk for at befolkningen i noen områder ikke får helsetjenester de har bruk for, eller et uttrykk for at befolkningen i andre områder får behandling de ikke har nytte av, eller i noen tilfeller medfører unødig skade. Å redusere ubegrunnet variasjon blir en sentral utfordring for å sikre befolkningen et likeverdig helsetilbud.

Stortingsmeldingen om *Kvalitet og pasientsikkerhet 2014* (Meld. St. 12 (2015 – 2016)) oppsummerer at helsetjenesten har gjennomgående utfordringer innen områdene kommunikasjon og involvering av pasienter og pårørende og kompetanse, læring og ledelse. Meldingen peker på at den norske helsetjenesten er god på *overlevelse*, men ikke nødvendigvis på *opplevelse*. Mange pasienter blir unødig skadet som følge av ytelser eller mangel på ytelser i helse- og omsorgstjenesten. Bedre samhandling, koordinering, kommunikasjon og medvirkning vil redusere og hindre pasientskader, unødig ventetid og ekstra belastning for pasienter og deres pårørende.

Samfunnet beveger seg i retning mer individualisme. Det vil være en økende gruppe pasienter som i tillegg til å ha høye forventninger, også har stor kjøpekraft og betalingsvilje. Disse pasientene vil ønske å kunne kjøpe seg ut av eventuelle helsekøer, gjerne utfra en forventning om kvalitet. I 2016 har omlag 500 000 nordmenn private helseforsikringer, hvorav nesten alle er betalt av arbeidsgiver.

Det skal legges til rette for at pasientene i større grad har mulighet for å bli en del av behandlingsteamet, slik at de sammen med sine pårørende kan bidra mer aktivt i beslutninger om egen helse og behandling. Pasienter og pårørende skal være likeverdige samarbeidspartnere. Prinsippet om at «ingen beslutninger skal tas om meg – uten meg» får gradvis sterkere fotfeste. Det vil være viktig å legge til rette for at pasientene skal få medbestemmelse uten at det medisinske ansvaret overlates til pasienten.

3.3 Arbeidskraftperspektivet

De demografiske endringene gir et økt behov for helsetjenester, men denne utfordringen kan ikke møtes med en tilsvarende økt vekst i spesialisthelsetjenesten. En framskrivning av behovet for personell, som følge av befolkningsendringene, viser at helseforetakene i Midt-Norge vil ha behov for 25 pst. flere årsverk fram til 2030. Kommunene vil ha tilsvarende eller større behov. Dette vil ikke være bærekraftig.

Dette betyr at vi må behandle flere pasienter med relativt sett færre ansatte. Det krever at arbeidsprosesser og pasientforløp kontinuerlig forbedres, for å sikre tjenester i tråd med beste medisinske praksis, riktig ressursbruk og riktig bruk av kompetanse og teknologi. Det betyr også at vi må ta i bruk ny teknologi og tjenesteinnovasjon for å redusere kostnader og behovet for personell. Kompetansebygging sammen med primærhelsetjenesten vil også være sentralt for å gi bedre helhetlig tjenestetilbud og en mer riktig ressursbruk til pasientens beste.

Innen enkelte fag og i enkelte geografiske områder er det rekrutteringsproblemer. Det er behov for bedre oversikt og styring av framtidige behov for bemanning og kompetanse. Nasjonal bemanningsmodell er i ferd med å bli tatt i bruk og vil gi et godt grunnlag for en slik kompetanseplanlegging. Samarbeid med utdanningsinstitusjonene for å sikre tilgang på riktig kompetanse i riktig antall er nødvendig. Kommunale helsetjenester vil stå overfor tilsvarende utfordringer og det vil derfor kunne oppstå konkurranse om arbeidskraft. Det er nødvendig med et godt samarbeid med kommunene om kompetanseplanlegging.

Kompetansen som etterspørres i arbeidslivet, endrer seg raskt og vil kreve mye opplæring og etter- og videreutdanning. Utfordringer knyttet til å rekruttere er en ting, men å beholde ansatte kan bli en enda større utfordring. Det er blitt vanligere å skifte jobb i forhold til tidligere år. Helse Midt-Norges ambisjon er derfor å være en attraktiv arbeidsgiver som fremmer gode utviklingsmuligheter for den enkelte ansatte.

Framover må vi sikre rett kompetanse på rett plass til rett tid.

3.4 Kunnskaps – og teknologiperspektivet

Framtida vil preges av veksten i tilgjengelig medisinsk kunnskap og teknologisk utvikling. Medisinsk forskning og innovasjon bringer fram nye behandlingsmuligheter, legemidler og medisinsk utstyr i stort omfang og stadig høyere tempo. Nye sykdomstilstander lar seg behandle og krevende behandlinger som tidligere enten var for kostbar eller medførte for stor risiko for pasienten, kan nå gjennomføres. Mulighetene endres, og påvirker hva spesialisthelsetjenesten kan gjøre – både på sykehus og utenfor sykehus.

Vi må framover sikre at forskningsresultater og nye innovative løsninger blir tatt i bruk i tjenesten og at de danner grunnlag for en kunnskapsbasert og framtidsretta helsetjeneste. Helse Midt-Norge må i større grad nyttiggjøre seg av nærheten vi har til de store forsknings- og fagmiljøene i vår regionen, med tilgang på kompetanse og teknologi i verdensklasse.

Medisinskfaglig og teknologisk utvikling kan få avgjørende betydning for hvor og hvordan man utfører diagnostikk og behandling, og dermed for organisering av helsetjenesten. Utviklingen kan komme til å gå i to retninger parallelt; ytterligere samling av spisskompetente miljøer og særlig ressurskrevende prosedyrer, samtidig som diagnostikk og behandlingsmuligheter desentraliseres.

Teknologisk utvikling kan både bidra til ønsket spesialisering, for eksempel gjennom personlig tilpasset medisin, og til oversikt og håndtering av store mengder informasjon for bedre styring av helhet, eksempelvis gjennom sanntids deling av pasientinformasjon for god samhandling. Slik medisinsk-teknologisk utvikling øker, og prognosene for bruk av kostbare legemidler tilsier sterk kostnadsvekst og ytterligere spesialisering.

Teknologiselskaper og -utviklere har identifisert helsesektoren som et stort satsingsområde for nyvinninger og innovasjon. Forventningen om at helsesektoren skal bli mer moderne og teknologibasert, vil forsterkes i årene framover.

Med nye personlige innrettede teknologiske hjelpemidler kommer tilfanget av digitalisert informasjon om helse og kropp til å skyte ny fart. «Big data» kan brukes både til å forebygge sykdom og bidra til bedre behandling. Dersom helsetjenesten klarer å utnytte potensialet i pasientenes vilje og evne til egendiagnostikk/egenbehandling og oppfølging, kan det redusere behovet for fysiske konsultasjoner eller kontakter betydelig.

En annen side ved utviklingen er at de friske ønsker bekreftelse på at man er frisk. Flere aktører kobler mobil teknologi med kroppsnære sensorer som registrerer ulike kroppsfunksjoner som for eksempel blodtrykk, blodsukker og som varsler kritiske verdier og nivåer. Dette vil i neste omgang avdekke risikofaktorer og motivere til kontakt med helsetjenesten for å vurdere funn eller avdekke sykdom. Dette kan også øke presset på helsetjenesten. Flere ledende sykehus i USA har iverksatt prosjekter for å se på hvordan de kan ta imot og nyttiggjøre seg pasient-generert helseinformasjon for å sette inn forebyggende tiltak og tidlig innsats mot sine pasienter. IKT vil kunne avgjøre helsetjenestens evne til å utnytte de muligheter man ser for seg på noen år gjennom å fange og nyttiggjøre seg data både til forebygging, diagnostikk og forebygging.

De som ofte benevnes som «Generasjon Y» (født 1982 - 2000) er oppvokst med utstrakt bruk av internettbaserte «dingser». De henter derfor mye av sin kontakt og informasjon både i arbeid og i fritid og underholdning fra sine nettverk, og er typisk mer vant til å dele informasjon enn eldre generasjoner. Samfunnet vil derfor endre seg i retning nettverksbasert fram mot 2030. Med samfunnsendringen endrer våre ansatte og våre pasienter seg og vil forvente at nødvendig informasjon og svar «alltid» er tilgjengelig. Dette krever at vi endrer måten vi arbeider på.

Det er store ulikheter i forhold til hvilke ressurser pasienter og deres pårørende har i forhold til å benytte seg av teknologi, slik som nettbaserte tjenester. Bruk av ny teknologi i den eldre befolkningen vil mest sannsynlig stige med de nye generasjoner som har erfaring fra teknologibruk i arbeidsliv og fritid. Likevel vil nok kunnskap om digital teknologi være mindre i den eldre befolkningen enn i andre grupper en god stund framover. Det vil være viktig å ha en bevissthet på å sikre at innføring av ny teknologi ikke bidrar til større ulikheter innen helsetjenesten i årene som kommer.

3.5 Konsekvenser av utfordringsbildet/konklusjon på driverne

Samfunnet er i stadig endring. Også helsetjenesten påvirkes av dette. Dagens måte å organisere og drive helsetjenestene på, svarer ikke på det som drivkreftene forteller oss. Flere blir syke, flere blir eldre, flere trenger hjelp over lengre tid, flere sykdommer kan behandles med ny og kostbar teknologi og medisiner, i tillegg til at forventningene til spesialisthelsetjenesten vokser. Vi vil framover ha utfordringer med å sikre tilstrekkelig kompetanse og ressurser til å dekke befolkningens framtidige behov for helsetjenester og til å utføre framtidige oppgaver. Så langt har vi møtt utfordringene med en vekststrategi, ved en betydelig økning i ressursene. Dette er ikke lenger en bærekraftig strategi. Vi kan ikke lenger løse utfordringene ved å ansette flere folk og bruke mer penger.

Vi må organisere tjenestetilbudet og arbeide annerledes enn før. Relativt blir det færre ansatte på flere pasienter. Vi må derfor organisere bruken av tilgjengelig personell og ledere på en bedre måte og sikre rett kompetanse fram i tid. Vi må benytte mulighetene som utviklingen i medisinsk kunnskap, teknologi og innovasjoner kan gi oss. Vi må rigge oss for å ivareta og behandle de store sykdomsgruppene som kommer. For å lykkes må vi løse utfordringene i nært samarbeid med kommunene. De samlede ressurser i samfunnet må utnyttes bedre. Vi kan ikke fortsette som før, vi er nødt til å endre oss.

Vi står overfor et utfordringsbilde preget av høyt endringsbehov. Framtidas helsetjenester må ha nødvendig fleksibilitet og tilpasningsevne. Dette vil kreve at vi utvikler en kultur som sikrer både endringsvilje og endringskompetanse i organisasjonen.

Framtida vil være preget av vanskelige prioriteringer og stor innsats for å sikre en bærekraftig utvikling slik som drivkreftene viser. Helsetjenesten vil ikke kunne tilby «alt til alle». Det vil være uforenlig både med samfunnets bærekraft og foretaksgruppas økonomiske bæreevne. Det forventes ikke realvekst i ressurstilgangen til spesialisthelsetjenesten de kommende årene ut over kompensasjon for aktivitetsvekst som følge av endring i befolkningens størrelse og sammensetning. Som bakteppe er det også viktig å ha med seg at enkelte land i Europa har hatt kutt i sine helsebudsjetter på grunn av en krevende økonomisk situasjon. God kontroll med økonomien er en forutsetning for riktige prioriteringer, og legger grunnlaget for en bærekraftig utvikling av spesialisthelsetjenesten. En tydelig prioritering må til for å skjerme og videreutvikle tilbudet til de pasientgruppene som har størst behov for å få sin behandling hos oss. Ikke minst må det en tydeligere prioritering til for at vi fortsatt kan gjøre nødvendige investeringer i bygninger, medisinsk teknisk utstyr, IKT og forskning og utvikling.

Det er noen utviklingstrekk som kan utfordre den norske velferdsmodellen med likeverdig helsetilbud. Prioriteringer utfordres i to dimensjoner. For det første synes de økonomiske rammene å bli stadig strammere. For det andre gjennom at det stadig utvikles kostbar behandling til nytte for enkeltpersoner, uten at dette sees i et samfunnsperspektiv. Dette innebærer mindre penger til andre pasientgrupper og andre aktiviteter i sykehusene, hvis vi ikke evner å effektivisere driften tilsvarende. Konsekvensen kan bli at vi må ta beslutninger som utfordrer vår evne til å tilby en likeverdig helsetjeneste.

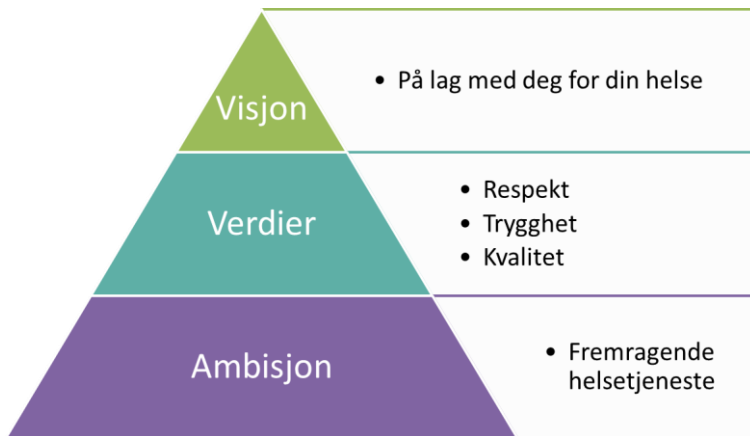
Vi må samarbeide bedre internt i foretaksgruppa og med andre deler av helsetjenesten om en hensiktsmessig arbeids- og ansvarsdeling. God samhandling er avgjørende for å sikre befolkningen trygge, effektive og likeverdige helsetjenester.

4. Strategi 2030 – «Fremragende helsetjeneste»

Helse Midt-Norge legger til grunn en ambisjon om å tilby våre pasienter en fremragende helsetjeneste. En fremragende helsetjeneste oppnår vi kun i lag med pasienter og deres pårørende. Fremragende helsetjeneste dreier seg om å gi den enkelte pasient den beste tilgjengelige kunnskapsbaserte behandlingen som er tilpasset hans eller hennes konkrete situasjon og behov for behandling eller mestring. Fremragende helsetjenester betyr også at vi evner å prioritere og ser helsetjenesten som en helhet innenfor de ressursene vi har til rådighet. Det betyr at spesialisthelsetjenesten av og til må si nei.

Vi skal bidra til at pasientene tilbys en fremragende helsetjeneste uansett hvor de befinner seg i pasientforløpet. Fremragende helsetjeneste betyr at vi tar et ansvar for å spille andre gode, både innen spesialisthelsetjenesten og i vår samhandling med kommunene. I dette ligger også at det tilrettelegges for at pasientene og deres pårørende skal gis mulighet til å delta aktivt i beslutninger om egen helse og behandling. Det handler om å skape et godt møte mellom pasient, pårørende og helsetjenesten. I en fremragende helsetjeneste blir alle pasienter og pårørende behandlet med respekt, opplever åpenhet, folkeskikk og god kommunikasjon i møte med vår tjeneste. Den offentlige helsetjenesten skal fortsatt være en bærebjelke i velferdsstaten, og være den tjenesten pasientene velger. Ambisjonene er høye. Vi ønsker å tilby befolkningen i Midt-Norge en god og framtidretta helsetjeneste, både medisinsk, teknologisk og omsorgsmessig.

Vår ambisjon bygger både på vår visjon «På lag med deg for din helse» og regionens tre verdier; respekt, trygghet og kvalitet. Dette er illustrert i figuren under. Utøvelsen av verdiene er vesentlig for bygging av tillit og omdømme. Vår visjon og våre verdier ligger fast. Nå er det derfor den foreslåtte ambisjonen med tilhørende strategiske mål som er til høring.

5. Strategiske mål

Basert på vår visjon, verdier, utfordrings og mulighetsbildet foreslås fire strategiske mål som redskap for å oppnå ambisjonen om en fremragende helsetjeneste.

5.1 Vi innfrir pasientenes helsetjeneste

Nøkkelen til god helse ligger ikke nødvendigvis kun i fravær av sykdom alene. Stadig flere lever hele eller store deler av livet med en diagnose eller skade. God helse ligger også i mestring; evnen til å mestre sin egen situasjon, oppleve selvbestemmelse og føle verdighet. Denne erkjennelsen krever en endring i måten vi møter pasientene på.

Å skape pasientenes helsetjeneste handler om å skape et godt møte mellom helsetjenesten, pasient og pårørende. Pasientenes helsetjeneste handler også om holdninger og folkeskikk. Pasientene og deres pårørende skal oppleve likeverdighet i sitt møte med helsepersonell. Pasientene skal få tilpasset informasjon og opplæring samt ha reell mulighet til å delta i beslutninger knyttet til egen behandling. Helsepersonell skal legge til rette for samvalg ved spørsmål om ulike behandlingsalternativ og informerte valg. Dette vil kreve økende kompetanse innen helsekommunikasjon.

Pasientenes behov skal være utgangspunktet for utvikling, praksis og ledelse av helsetjenesten. Spesialisthelsetjenesten må sammen med kommunene legge til rette for gode og helhetlige pasientforløp, innen og på tvers av behandlingsnivå og geografi. Pasientene skal oppleve at vi samarbeider tett med andre for å gi en helhetlig behandling. Ikke minst vil anskaffelse av en felles pasientjournaløsning med kommunene muliggjøre dette.

I 2030 innfrir vi pasientenes helsetjeneste. Dette betyr;

- ✓ Vi har pasientenes behov som utgangspunkt for all behandling og kjernen i all pleie
- ✓ Vi legger til rette for at pasienter og pårørende tar del i behandlingen og mestrer sin situasjon på en god måte

- ✓ Våre pasienter opplever likeverdighet i møte med helsepersonell
- ✓ Våre pasienter opplever tilgjengelige, forutsigbare og helhetlige tjenester
- ✓ Våre pasienter opplever en helsetjeneste som kommuniserer godt og deler informasjon på tvers av nivåene

5.2 Vi tar i bruk kunnskap og teknologi for en bedre helse

Oppdatert og god utnyttelse av kunnskap er en forutsetning for å levere trygge og gode helsetjenester gjennom hele pasientforløpet, og for å utnytte ressursene effektivt. Våre beslutninger og handlinger skal baseres på kunnskapsbasert praksis. Systematisk innhenting og anvendelse av brukererfaringer vil være viktig del av kunnskapsgrunnlaget.

Vi kan framover ikke lenger tilby alt til alle. Det vil ikke være forenlig med vår bæreevne. Vi må prioritere tydeligere for å skjerme og videreutvikle tilbudene til de pasientgruppene som har størst behov for å få behandling hos oss. Det betyr også å fjerne ubegrunnet variasjon. Utfordringen handler ikke bare om at noen får for mye behandling, men også at andre får for lite, og at noen får feil behandling.

Utdanning, kompetanseutvikling, forskning, innovasjon, kunnskapsoppsummeringer, bruk av teknologi, kvalitetssystemer og ledelse er sentrale virkemidler for en kunnskapsbasert helsetjeneste. Gode helsetjenester er avhengige av å skape og ta i bruk ny kunnskap, omsette forskning til innovasjon og bedre praksis. For å drive gode sykehus er klinisk forskning i klinikken/avdelingene og implementering av ny kunnskap i klinisk praksis gjennom lokale og regionale pasientforløp viktig. Utviklingen av kultur for å forbedre og finne nye måter å arbeide og samarbeide på blir viktig.

Medisinskfaglig utvikling og utvikling innen helseteknologi er internasjonal i sin natur. Selv om det vil utføres mye fremragende forskning og innovasjon i Midt-Norge og Norge frem mot 2030, vil en stor del av grunnlaget for medisinskfaglig utvikling og utvikling innen helseteknologi komme utenfra. Samfunnet utvikler seg i retning nettverksbasert, derfor vil våre ansatte også utvikle seg i samme retning. Endringstakten vil øke med økt tilgang på kunnskap. Mye av denne kunnskapen vil være tilgjengelig innenfor nettverk på tvers av industrier. Helse Midt-Norge bør derfor legge vekt på å bygge systemer og kultur som gjør at vi kan delta i og invitere til at industri, akademia, nasjonale og internasjonale helsetjenesteaktører deltar i våre nettverk, og at vi kan delta i andres nettverk. Det er viktig å utnytte potensialet til forskning og innovasjon for å effektivisere helsetjenesten. Vi må bli bedre til å utnytte fordelene av å ha nærhet til store og viktige samfunnsinstitusjoner og bedrifter, som for eksempel NTNU og SINTEF.

Innovasjon vil være en nøkkelfaktor for å redusere det økende gapet mellom ressurser og behov i framtidens helsetjeneste. Innovasjon dreier seg om å utvikle og innføre nye og bedre tjenester, men også om endringer i virksomheten i form av bedre og mer kostnadseffektive prosesser, organisatoriske løsninger og pasientflyt.

Helsesektoren er en virksomhet med høy risiko og det hender at pasienter og brukere blir unødig skadet i møte med helsetjenesten. For at pasientene skal motta en trygg og sikker behandling, må også helsepersonell ha det trygt og sikkert på arbeidsplassen. God pasientsikkerhet gjør på sin side arbeidsplassen til et tryggere sted for medarbeiderne. For å kunne unngå uønskede hendelser i helsetjenesten er det nødvendig å bli mer bevisst på sammenhengen mellom arbeidsmiljø, pasientsikkerhetskultur og risiko for uønskede hendelser. Vi må bygge en fellesskapskultur der vi lærer av hverandre og utvikler kompetanse på tvers.

I 2030 tar vi i bruk kunnskap og teknologi for en bedre helse. Dette betyr;

- ✓ Vi baserer all pasientbehandling på kunnskapsbasert praksis
- ✓ Vi er tydelige på at vi ikke kan tilby «alt til alle»
- ✓ Vi legger standardiserte pasientforløp til grunn
- ✓ Vi gir pasientene trygge tjenester av god kvalitet
- ✓ Vi ser pasientsikkerhet i sammenheng med helse- miljø og sikkerhetsarbeid
- ✓ Vi har en endringskultur som baserer seg på åpenhet, kontinuerlig læring og deling av erfaringer
- ✓ Vi har bygd systemer og kultur som gir muligheter til nettverkssamarbeid med industri, akademia, nasjonale og internasjonale helsetjenesteaktører
- ✓ Vi forbedrer oss gjennom brukererfaringer, forskning, kontinuerlig utvikling og innovasjon
- ✓ Vi er offensive i å ta i bruk ny teknologi for å gi pasientene god behandling innenfor gjeldende økonomiske rammer
- ✓ Vi har gjennom arbeid med innovasjon bidratt til at ny kunnskap blir omsatt til god praksis og deles med andre

5.3 Vi rekrutterer, utvikler og beholder høyt kompetent personell

Motiverte ansatte og deres kompetanse er sykehusenes og helsetjenestens viktigste ressurs. Spesialisthelsetjenesten må være en god arbeidsplass som sørger for å ivareta medarbeiderne og deres kompetanse. Helse Midt-Norge må bli en attraktiv arbeidsgiver for å rekruttere, utvikle og beholde medarbeidere. Å lykkes med utdanning, rekruttering og kompetanseutvikling er avgjørende for å nå ambisjonen om en fremragende helsetjeneste.

Driverne medfører et krav om betydelig endring i arbeidsprosessene, organiseringen, hvordan teknologien understøtter pasientbehandlingen, og dermed hvordan kompetansen brukes. Digitalisering og automatisering vil kunne bidra til å minske ressursbehovet på enkelte områder, mens nye områder og kompetansefelt vil vokse fram innen bl.a. IKT, fysikk, biologi og logistikk. Rett kompetanse skal møte pasienten i hele forløpet. Det betyr at kompetansen må organiseres og styres i forhold til pasientforløp og pasientbehandling. Kvaliteten skal sikres gjennom at medarbeidere med relevant og dokumentert kompetanse gjennomfører behandlingen. Dette åpner opp for at vi kan tenke annerledes på hvem som utfører aktiviteten gjennom oppgavedeling i forhold til den profesjonsbaserte planleggingen vi hittil har bygget på.

Vi trenger å videreutvikle kulturen for å drive kontinuerlig endringsarbeid, bli bedre i planlegging av aktiviteten og sikre at pasienten møter den kompetente medarbeider og det kompetente teamet, og som planlegger for fremtidens kompetansebehov. Å være leder i spesialisthelsetjenesten er krevende og fokuset på lederutvikling må derfor styrkes.

Behovet for kunnskapsoppdatering, etter- og videreutdanning øker fordi fagutvikling og teknologisk utvikling stadig går raskere. Derfor må vi legge til rette for mer effektiv læring og utvikling i arbeidshverdagen.

Sammen med utdanningsinstitusjonene må det framtidige behovet estimeres bedre og innholdet videreutvikles slik at det blir mer relevant i forhold til pasientenes og tjenestens behov. Videre må spesialisthelsetjenestens lovpålagte hovedoppgave om utdanning planlegges og gjennomføres med økt kvalitet og riktig ressursbruk og tettere integrert i daglig drift. Læringsmål må nås raskere gjennom å videreutvikle måten opplæring, grunn-, etter- og videreutdanning gjøres på.

I 2030 rekrutterer og beholder vi høyt kompetent personell. Dette betyr;

- ✓ Vi er en attraktiv, lærende og utviklende arbeidsplass som sørger for ivaretagelse av medarbeiderne og deres kompetanse
- ✓ Vi rekrutterer, utvikler og beholder personell med rett kompetanse
- ✓ Vi har en fellesskapskultur der vi lærer av hverandre og bygger kompetanse på tvers
- ✓ Vi har synlige og ansvarlige ledere som arbeider mot felles mål
- ✓ Vi planlegger kompetanseutvikling, utdanning og virksomheten slik at den er tilpasset pasientenes og tjenestens behov
- ✓ Vi har styrket samarbeidet med utdanningssektoren for å sikre at framtidige medarbeidere utdannes i rett antall og med riktig kompetanse
- ✓ Vi utvikler og deler kompetansen sammen med primærhelsetjenesten og andre aktører som medvirker i pasientforløpene

5.4 Vi er gode lagspillere

Det er nødvendig å få samhandlingen innenfor spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten til å fungere hver for seg. Like nødvendig er det å få samhandlingen mellom spesialisthelsetjenesten og den kommunale helse- og omsorgstjenesten til å fungere. En samhandlingsorientert helsetjeneste til en aldrende befolkning med mer sammensatte lidelser vil være preget av mange overganger og behov for presisjon i samhandlingen både i forhold til helsefaglig kvalitet og tid/logistikk. Dette krever godt lagspill.

Innebygget kunnskap i systemet for kommende felles pasientjournal betyr at helsearbeiderne får hjelp til å gi riktig behandling til riktig tid, i tråd med beste praksis for pasientbehandling. Pasientjournalen skal også redusere mulighetene til å gjøre feil. Koblet sammen med forutsigbare pasientforløp får vi en mer effektiv og sammenhengende helsetjeneste som øker pasientsikkerhet og kvalitet på tvers av helsetjenestenivåene i hele regionen.

Utvikling og endring av helsetjenesten skal skje i et samarbeid mellom pasienter, pårørende, helseforetakene, kommunene og andre som yter helsetjenester. Framtidas kapasitetsutfordringer må i større grad løses ved at pasientene behandles utenfor sykehus. Det betyr forebygging, nye pasientforløp, innovasjon, bruk av ny teknologi og ikke minst samarbeid i og om helse på tvers av nivåer. Vi må tenke annerledes om hva en spesialisthelsetjeneste og et sykehus er. En påstand er at vi hittil har vært altfor opptatt av å organisere husene, ikke så mye av tjenestene som ytes der. De globale trendene trekker i retning av at helsetjenestene i økende grad flytter hjem til den enkelte.

Våre pasienter skal få rett behandling på rett sted til rett tid. Dette krever også en tydeligere oppgavedeling og samarbeid mellom sykehusene. I den videre utvikling av sykehus tilbudet, må alle sykehus samarbeide tettere enn i dag. Skal vi evne å opprettholde en desentralisert helsetjeneste og unngå sentralisering, må sykehusene i større grad arbeide sammen i team. Nasjonal helse og sykehusplan legger til grunn at det skal være team av sykehus akkurat som det skal være team av helsepersonell. Små og store sykehus er gjensidig avhengige av hverandre. Store sykehus må for eksempel overlate oppgaver til mindre sykehus, for å utnytte felles kapasitet og kompetanse. Da blir det viktig for tryggheten og kvaliteten i behandlingen at samhandlingen mellom sykehusene bygger på god rolleforståelse og gjensidig respekt. Dette krever også et godt lagspill.

En fremragende helsetjeneste fordrer også et godt internt lagspill i hvert enkelt sykehus, DPS og DMS. Ulike profesjoner må jobbe sammen i velfungerende team, slik at kompetansen utnyttes til det beste for pasientene.

Vi må utvikle en kultur for helhet der det er resultatene for pasientene som teller. Dette innebærer forpliktelser om samarbeid både innen og mellom ulike lokasjoner, positiv omtale av kollegaer og gjensidig støtte og hjelp for å bedre virksomheten. Vi skal være lagspillere, som alle skal bidra til å spille andre gode.

Presset på spesialisthelsetjenesten er avhengig av tilbudet som gis i kommunene. Presset som kommunene opplever er avhengig av tilbudet som gis i spesialisthelsetjenesten. Resultatet av det tjenestetilbudet pasientene får er helt avhengig av samarbeid og samordning.

Det er ikke et mål at aktiviteten i spesialisthelsetjenesten skal øke, snarere tvert i mot. For å møte framtidens utfordringer må spesialisthelsetjenesten interessere seg mer for hva den kan bidra med både for å forebygge at pasientene ikke trenger behandling i spesialisthelsetjenesten og ved å bidra til at de som har fått behandling mestrer sine liv med sykdom. Herunder må spesialisthelsetjenesten i større grad bistå kommunene med nødvendig kunnskap og kompetanse som kan nytte gjøres i forebyggende arbeid.

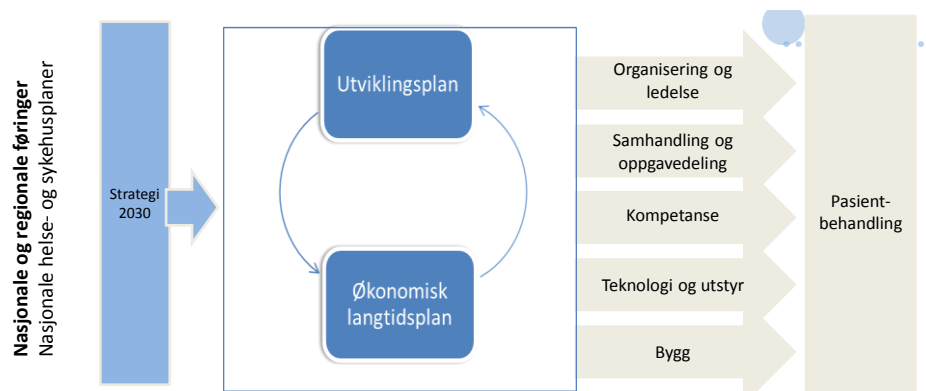
I 2030 er vi gode lagspillere. Dette betyr;

- ✓ Vi tilbyr en god og sammenhengende helsetjeneste
- ✓ Vi har et tett og forpliktende samarbeid om behandling og personell
- ✓ Vi har en kultur for helhet, der det er resultatene for pasientene som teller
- ✓ Våre pasienter får rett behandling på rett sted til rett tid
- ✓ Vi tar en aktiv rolle i videre utvikling av samhandling med kommunene
- ✓ Vi har et folkehelseperspektiv og bidrar til oppbygging av kunnskap om bedre forebygging, behandling og oppfølging av de store sykdomsgruppene

6. Bruk og operasjonalisering av Strategi 2030

Strategi 2030 vil, når denne blir vedtatt, være vår rettesnor for utvikling og prioriteringer i årene som kommer. Det vil være viktig at strategien gjøres kjent og brukes aktivt i organisasjonen. Strategien vil være på et overordna nivå. Operasjonalisering av strategien vil både skje gjennom arbeid med utviklingsplaner og andre regionale fagplaner, samt videre arbeid med utvikling av kultur, lederskap og medarbeidere i foretaksgruppa.

Sammenhengen mellom ulike strategier og planer er illustrert i figuren nedenfor. Alle helseforetakene starter nå arbeidet med å lage utviklingsplaner. Arbeidet med utviklingsplaner vil ha en langt bredere og omfattende involvering og medvirkning enn hva arbeidet med Strategi 2030 har hatt. Utviklingsplanene skal virke sammen med langtidsplan/langtidsbudsjett og skal gi samlet retning for utvikling av kompetanse, teknologi, samhandling, organisering, bygg mv. Utviklingsplanen skal vise mulige endringer i oppgavefordeling og sykehusstruktur, aktivitet, kapasitetsbehov, organisering og driftsøkonomi, samt konsekvenser av endringer og alternative løsninger. Utviklingsplanene skal beskrive et mål bilde og tilhørende tiltak som leder til pasientenes helsetjeneste og god pasientbehandling.

Helse Midt-Norge RHF har et ansvar for at utviklingsplanene i helseforetakene sees i sammenheng og sikrer det totale helsetilbudet i regionen. Basert på de lokale utviklingsplanene og sørge for ansvaret vil Helse Midt- Norge RHF utarbeide en regional utviklingsplan. Denne vil inngå som grunnlag for Helse og omsorgsdepartementets neste revisjon av Nasjonal helse og sykehusplan. Revidering av øvrige regionale strategier og fagplaner vil bli gjennomført etter at Strategi 2030 og utviklingsplanene er vedtatt.

Det legges opp til at Strategi 2030 rulleres hvert fjerde år.

Saksutgreiinga frå KS Møre og Romsdal er av overordna karakter og er , i og for seg, svært god.

Kommuneoverlegen er ikkje usamd i noko som står der men - ut frå si grasrottilknytting - ville han ha utfyllt meire og problematisert dette med intensjonen om "Fremragende helseteneste" og at kva dette er blir definert nokså einsegn frå helseføretaket si side.

Det virkar som om HF definerar kva som er "fremragende helseteneste" og tek for gitt at kommunane har musklar, kompetanse, økonomi og personell til å levere det dei meiner vi skal.

Det står i overskrifta at det gjeld utviklinga av spesialisthelsetenesta, som blir forventet å ikkje auke noko meire (?) men i notatet går det mange stadar tydeleg fram at for å nå måla innanfor spesialisthelsetenesta forutsetter det ein betydeleg oppgåveoverføring til og samhandling med kommunane.

Det er i og for seg ein god intensjon og smigrande å sjå så stor tillit og høge ambisjonar andre, som kanskje ikkje kjenner det, har om vårt arbeide. Det er heilt klart at dette er ting vi i kommunane ønskjer å strekke oss mot. Men så langt - og heilt sikkert langt inn i framtida - er vi enno ikkje komne dit. Vi har hengende over oss den daglege arbeidsbelastninga, dei økonomiske realitetane og "kravet til forsvarlege tenester". Vi leverer høgt på å implemetener Samhandlingsreforma, men vi veit at fleire av våre tenester strevar, bærer preg av slitasje og stundom sviktar på å levere opp til dei forventningane andre har til oss.

Kommuneoverlegen får i aukande grad slike varsel frå til dømes fastlegane, kommunale tenester for rus og psykiatri og frå personell som tek imot utskrivingsklare pasientar frå helseføretaket

Kommunesida burde ha vore vesentleg sterkare med saksutgreiinga og ballansert meire utforminga av strategiane og uttala seg om kva som er realistisk for kommunane å levere på.

For Helse Midt Norge HF uttalar seg ikkje berre om helseføretaket sine spesialisthelsetenester, men ser føre seg ein betydeleg oppgåveoverføring til kommunane eller i samspel med kommunane.

Det vil i alle fall krevje betydeleg større og meire robuste kommunar med økonomi, personell og kompetanse, og det er vi ikkje komne enno og det vil ta lang tid

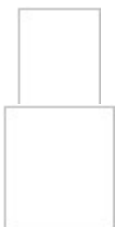
Sjølv om Samhandlingsavtalane seier at dette ikkje skal skje, ser vi altfor ofte at fagfolk i HF også no har klare og sterke meiningar om kva pasientane og

befolkninga kan og skal forvente av dei kommunale helse og omsorgstenestene. Og vi ser ein betydeleg oppgåveoverføring utan at ein har kvalitessikra at "terrenget stemmer med kartet"

Dette gjeld jo for-øvrige også helsedirektoratet og departementet, jamf. Utskrivingsklare pasientar og 24-timars øyeblikkeleg hjelp opplegg innanfor rus og psykiatri.

Det må, i det minste, settast mykje større påtrykk og økonomi på å gi Stortingsmelding 26: "Fremtidens primærhelseteneste" eit reellt innhald og det løftet den har ambisjonar om, slik at primærhelsetenesta er godt nok rigga for oppgåvene før vi kan matche HF sine ambisjonar.

Mvh

Arne Gotteberg

Kommuneoverlege Volda og Ørsta
kontor: helseavdelinga i Volda rådhus
Tlf 70 05 87 00/41660124

arne.gotteberg@volda.kommune.no

Handsaming:

Formannskapet drøfta saka.

Ordføraren kom med slikt framlegg:

Saka vert utsett.

Røysting:

Utsetjingsframlegget vart samrøystes vedteke.

Tilråding i formannskapet - 06.09.2016 til kommunestyret:

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Rune Sjurgard

Arkivsak nr.: 2016/1414

Arkivkode: 024

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

Formannskapet
Kommunestyret

NY KOMMUNELOV - HØYRING NOU 2016:4

Administrasjonen si tilråding:

Volda kommunestyre viser til kommunelovutvalet si innstilling og debattgrunnlaget frå KS og har følgjande innspel til arbeidet med ny kommunelov:

Vedleggsliste:

Debattgrunnlag ny kommunelov, KS

Innstilling frå Ørsta formannskap til kommunestyret 24.08.2016

Uprenta saksvedlegg:

Ny kommunelov - høyring NOU 2016:4

Lov om kommuner og fylkeskommuner - <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-09-25-107>

Saksopplysningar:

Bakgrunn og handsaming

I 2013 vart det oppnemnt eit utval med mandat til å gjere ein samla gjennomgang av gjeldande kommunelov frå 1992. Generell målsetjing har vore å styrke det kommunale sjølvstyret, avdekke svakheiter med gjeldande lov og gjere framlegg om forbetringar for å sikre klarare rammer for kommunene si verksemd. Med utgangspunkt i dette skulle utvalet kome med eit heiskapeleg framlegg til ny lov om kommuner og fylkeskommuner. Lova skal vere ei rammelov bygd på prinsippa om juridisk rammestyring og kommunal organisasjonsfridom.

Utvalet kom med si tilråding til kommunal- og moderniseringsdepartementet i NOU 2016:4. Framlegget er sendt på høyring til kommunene. Innspel frå kommunene vert meld til Kommunenes Sentralforbund Møre og Romsdal etter handsaming i formannskapet og kommunestyret. Fylkesutvala til KS og dei fylkesvise rådmannsutvala vil drøfte dette innan 27. september. KS sitt endeleg høyringssvar vert handsama på landsstyremøte 28. oktober. Under vert det gjort ein kort gjennomgang av framlegget med vekt på å få fram det som er nytt eller ulikt det som følgjer av gjeldande kommunelov.

Kommunalt sjølvstyre

Det vert gjort framlegg om å lovfeste det innan nasjonale rammer gitt i lov. Det betyr at statsforvaltninga ikkje kan gi oppgåver eller plikter i rundskriv, rettleiarar, retningsliner eller tolkningsuttale, men det må gjerast i lov.

Det er visse prinsipp det vert lagt vekt på vert etterlevd. Det er:

- forholdsmessigheit – ikkje større inngripen frå nasjonale mynde enn naudsynt for å ivareta aktuelle mål,
- nærleiksprinsippet – oppgåver bør leggest til organ som er så nær innbyggjarane som mogeleg
- finansieringsprinsippet – innanfor nasjonal økonomisk politikk bør det vere frie inntekter som gjev økonomisk handlingsrom.

Folkevalde organ

Her er det stort sett framlegg om vidareføring av gjeldande regelverk. Kun organ som er omtalt i lova kan opprettast. Kommunestyret vil få stor handlefridom for kva oppgåver som vert lagt til utval, kva mynde dei skal ha (besluttande, innstillande eller utgreiande) og kor lenge dei skal fungere (faste eller mellombelse). Det vert definert kven som er folkevalde, både valde ved val og indirekte ved oppnemning i eit folkevald organ. Det vert trekt grense mot tilsette, t.d. ved val av representantar i partssamansette utval m.m.

Ordførar vil etter framlegget til ny lov få forslagsrett i alle utval med unntak av kontrollutvalet. I dag har ordførar møte- og talerett. Ordførar vil og få mynde til å opprette utval som kan førebu ikkje prinsipielle saker.

Reglane om fritak, suspensjon m.m. vert stort sett vidareført. Det vil etter framlegget bli høve til å suspendere ordførar om vedkomande vert tiltalt for straffbare tilhøve. Det vil og bli høve til å fråta ordførar vervet om vedkomande med sin oppførsel viser at ho/han er uskikka til å utføre vervet. Det krev 9/10 fleirtal i kommunestyret.

Fleirtalet i utvalet meiner at krav til kjønnsbalanse ved forholdstalsval skal gjelde organet som heilskap. Etter framlegget skal kandidatar frå det underrepresenterte kjønnet rykke opp på den lista som har fått flest røyster.

Framlegg til godtgjeringsreglar er stort sett som i dag. Det nye er at det er høve til å søkje om etterløn i inntil tre månader for folkevalde i verv som utgjer over 50 % av full stilling. Det vert tilrådd at det vert gjort endring i særlover slik at folkevalde får same rett til velferdsordningar som tilsette i kommunen har (ferielov, folketrygdlov og andre velferdslover).

Etter framlegget vil kommunestyret som organ få innsynsrett i alle dokument i kommunen. Andre organ vil ha innsynsrett i saker dei har til handsaming, eller i dokument dei treng for å belyse saker som er til handsaming. Det er ikkje framlegg om utvida innsynsrett for den einskilde folkevalde. Teiepliktreglane gjeld som tidlegare. Kommunestyret kan vedta at dokument som administrasjonen har unntatt offentlegheit skal vere offentlege. Det er ikkje absolutt teieplikt frå lukka møte. Grunnlaget for teieplikt er dei vanlege reglane innan området.

Det vert stort sett gjort framlegg om at reglane om sakshandsaming og møteoffentlegheit vert som i dag. Det vert gjort framlegg om å utvide høvet til å lukke møte ved informasjon frå kommunen sin advokat og i samband med medarbeidersamtaler med rådmannen. Det vert ikkje innstilt på at ein kan lukke møte i samband med orientering/opplæring ved innleiing av ei konkret sak. Det vert vidare gitt større høve til å halde møter som fjernmøte, t.d. via videomøte.

Det vert gjort framlegg om at delegering vert om lag som i dag. Det er ei mindre avgrensing ved at det ikkje vert høve til å delegere avgjerder av prinsipiell karakter til andre rettssubjekt (t.d. eignedomsselskap m.m.). Det må og gå fram av lov at det er høve til delegering.

Informasjon og innbyggjardeltaking

Etter framlegget vert det lovfesta generell informasjonsplikt, både for eigen verksemd og for den verksemda andre rettssubjekt gjer på vegner av kommunen. Det skal leggest til rette for at alle kan få tilgong til slik informasjon.

Det er framlegg om å auke kravet til talet på underskrifter for å krevje innbyggjarframlegg fremja frå to til åtte prosent av innbyggjartalet med eit maksimumskrav på 1000 innbyggjarunderskrifter. Det vert etter framlegget lovfesta at kommunestyret kan bestemme rådgevande folkerøysting om framlegg som gjeld kommunen si verksemd.

Administrasjon

Det vert gjort framlegg om at ny tittel på øvste leiar av administrasjonen vert kommunaldirektør og ikkje rådmann som i dag. Det vert lagt vekt på å ha ei klar rollefordeling mellom folkevalde og administrasjon. Kommunaldirektør har leiaransvar innanfor dei instruksar, retningsliner og pålegg kommunestyret gjev. Utgreiing av saker skal gi eit faktisk og rettsleg grunnlag for å treffe vedtak. Er det moment som har sentral betydning for iverksetjinga av vedtak skal det folkevalde organet underrettast om det. Det løpande personalansvaret er kommunaldirektøren sitt ansvar.

Kommunal økonomi

Her er det ein god del endringar. Det er sett inn ein ny formålsbestemming med krav om at økonomien skal forvaltast slik at handleevna vert teken i vare over tid. Det vert stilt krav om at det skal utarbeidast eit samla rekneskap for kommunen, både for kommunen, kommunale føretak og eventuelle andre verksemdar som er ein del av kommunen.

Hovudprinsippa for skilje mellom drift og investering vert det gjort framlegg om å ha som i dag. Omsynet til formuesbevaring er sentralt her.

Det er mindre endringar når det gjeld lånefinansiering ved at det vert høve til lånefinansiering ved kjøp av aksjar i eignedomsselskap (på visse vilkår). Avdrag ved betaling av lån skal

følgje kapitalslitet for investeringar, lån må altså vere nedbetalt når antatt økonomisk levetid er ute.

Det vert stilt krav om balanse i årsbudsjett og økonomiplan. Det vil ikkje lenger bli høve til å dekkje eventuelle meirforbruk på komande års budsjett om kommunen har reserver. Er det pengar på disposisjonsfondet skal meirforbruk dekkast over dette.

Kommunale føretak og interkommunalt samarbeid

Det vert stilt krav om utarbeiding av eigarskapsmelding minst ein gong i valperioden med oversikt over prinsipp for eigarstyringa, kva verksemd ein har interesser i (AS, IKS, samvirke, kommunalt oppgåvefelleskap, vertskommunesamarbeid m.m), og kva føremålet med verksemda er.

Det vert visse avgrensingar på kven som kan sitte i styret i kommunale føretak.

Det vert høve til å organisere interkommunalt samarbeid innan dei skrankane som lovverket set. Det mest aktuelle er via regionråd (som ikkje må følgje fylkesgrenser), kommunalt oppgåvefelleskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeføretak.

Eigenkontroll

Framlegget er i det vesentlege som i dag. Det nye er at kommunene får høve til å bringe lovligheita av statsforvaltninga si overprøving inn for rettsleg prøving.

For kontrollutval tilrår utvalet vidareføring av noverande reglar.

For revisjon vert det om lag som i dag, med ei mindre utviding av rekneskapsrevisor sitt ansvar for å kontrollere at bruk av kommunale midlar er i samsvar med løyving gitt av kommunestyret. Det er og eit krav om å vurdere risiko, feil og manglar ved oppfølginga av budsjettvedtak og økonomiforvaltninga.

Det vert gjort framlegg om at reglane om internkontroll vert samla i kommunelova, ikkje i særlovgivninga som i dag. Det vert gjort framlegg om ein gjennomgong av særlovgivninga slik at berre kommunelova skal regulere dette området. Det vert klarare definert kva ansvar kommunaldirektøren har her, hovudansvaret for kva som skal gjerast, og rapporteringsplikt til kommunestyret. Det er og gjort framlegg om lovfesting av tilsyn frå statleg organ, slik som det er i særlovgivninga i dag.

Statleg kontroll og tilsyn

Det vert gjort framlegg til om lag same reglar som i dag, men det vert presisert at det kun er endelege vedtak og den offentlegrettslege sida av vedtak som vert lovlegheitskontrollert.

Kommuner som har eit akkumulert meirforbruk på tre prosent eller meir av driftsinntektene, vert tatt inn i ROBEK-registeret. Målet er at ein ikkje skal få ei negativ utvikling over tid som gjev alt for stort meirforbruk, men at ein kjem raskt i gong med arbeidet for å få orden på den økonomiske styringa. Vert ein ført inn i ROBEK-registeret, er det krav om tiltaksplikt, ein plan med konkrete tiltak for å få tilbake den økonomiske kontrollen og balanse i den økonomiske styringa.

Minimumsavdrag

Volda kommune nytter vektingsmodellen ved utrekning av minimumsavdrag. I denne modellen inngår kvart einaste annleggsmiddel (med restverdi og attverande levetid) i grunnlaget for utrekning av minimumsavdrag.

Vetingsmodellen er difor også kalt reknearksmodellen og avansert metode.

I forslag til ny kommunelov vert det lagt opp til at det ikkje lenger er lov å nytte denne modellen. Dersom Stortinget følgjer innstillinga til utvalet, så må alle kommunar bruke forenkla metode, I denne modellen er det kun 3 tal som inngår i grunnlaget for utrekning av minimumsavdrag (tala i parentes er med for å illustrere modellen.):

- Sum avskrivningar (32 mill kr)
- Sum lånegjeld (700 mill kr)
- Sum verdi varige driftsmidler (800 mill kr)

Minimumsavdraget ver rekna ut ved å dele sum lånegjeld (700 mill kr) med sum varige driftsmidler (800 mill kr) og multiplisere dette talet med avskrivningar (32 mill kr). I dette tilfellet vert minimumsavdraget 28 mill kr.

Utvalet innser at kommunar som må gå over til bruk av forenkla metode, får ei vesentleg auke i minimumsavdraga. Dette får store konsekvensar for Volda kommune, og kan føre til samla auka avdragsutgifter på ca 20 mill kr for Volda kommune i komande økonomiplanperiode.

Vurdering og konklusjon:

Gjeldande kommunelov er frå 1992, og det er viktig med ein god prosess både politisk og administrativt når den no skal reviderast. Rådmannen legg likevel fram sak utan tilråding utover innleiingstekst og viser til KS sitt debatthefte utarbeidd i samband med høyringsprosen:

<http://www.ks.no/contentassets/f3dea1b78bdf48eb913d9d37e0fb456f/kommuneloven-debattgrunnlag-juni2016.pdf>

Rune Sjurgard
Rådmann

Utskrift av endeleg vedtak:

Kommunal og moderniseringsdepartementet
KS Møre og Romsdal

Debattgrunnlag ny kommunelov

Innhold

1. Overordnede vurderinger	6
1.1. Blir det mer selvstyre?	7
1.2. Blir det bedre lokaldemokrati?	9
1.3. Blir kommuneloven enklere og mer tilgjengelig?	10
2. Formålsparagrafen (NOU kap. 3)	11
3. Kommunalt selvstyre (NOU kap. 4)	14
3.1. Lovfeste det kommunale selvstyret og dets rammer (NOU kap. 4.7)	16
3.2. Prinsipper for forholdet mellom staten og kommunene (NOU kap. 4.9)	17
4. Folkevalgte og folkevalgte organer	22
4.1. Folkevalgte organer (NOU kap. 8.4 og 8.6)	23
4.2. Ordfører (NOU kap. 10)	28
4.3. Fritak, suspensjon o.l. (NOU kap. 12)	29
4.4. Valg av medlemmer til folkevalgte organer (NOU kap. 13)	30
4.5. Godtgjøring og velferdsgoder (NOU kap. 14)	31
4.6. Parlamentarisme (NOU kap. 9)	32
4.7. Utvidet innsynsrett og taushetsplikt (NOU kap. 15)	33
4.8. Saksbehandlingsregler og møteoffentlighet (NOU kap. 16)	34
4.9. Habilitet (NOU kap. 17)	35
4.10. Delegering og innstillingsrett (NOU kap. 8.7)	36
4.11. Disposisjoner uten fullmakt eller myndighet (NOU kap. 8.8)	38
5. Informasjon og innbyggerdeltakelse	39
5.1. Informasjonsplikt (NOU kap. 6)	40
5.2. Innbyggerdeltakelse (NOU kap. 7)	41

6.	Administrasjonen (NOU kap. 8.5 og 8.6)	43
7.	Kommunal økonomi	46
7.1.	Overordnede bestemmelser om økonomiforvaltningen (NOU kap. 19.4)	47
7.2.	Regnskapsplikten og konsernregnskap (NOU kap. 19.5)	48
7.3.	Låneopptak og avdrag på lån (NOU kap. 19.8)	50
7.4.	Balanse i årsbudsjett og inndekning av merforbruk (NOU kap. 19.6)	51
7.5.	Disposisjoner i strid med reglene om lån og garantier (NOU kap. 20)	52
8.	Kommunale foretak og interkommunalt samarbeid	53
8.1.	Kommunale foretak (NOU kap. 11)	54
8.2.	Interkommunalt samarbeid (NOU kap. 18)	56
9.	Egenkontroll	58
9.1.	Kontroll og tilsyn, kommunestyrets overordnede tilsynsansvar (NOU kap. 23)	60
9.2.	Kontrollutvalget og kontrollutvalgssekretariatet (NOU kap. 25)	62
9.3.	Revisjon (NOU kap. 26)	64
9.4.	Internkontroll (NOU kap. 24)	65
9.5.	Kommunen som tilsynsinstans (NOU kap. 28)	68
9.6.	Kommunenes styring og kontroll med ekstern virksomhet (NOU kap. 27)	69
10.	Statlig kontroll og tilsyn	70
10.1.	Lovlighetskontroll (NOU kap. 29.1)	71
10.2.	Statlig kontroll med budsjett og låneopptak – ROBEK (NOU kap. 19.11)	72
10.3.	Statlig tilsyn (NOU kap. 29.2)	73

Innledning

Kommunelovutvalget la 10.3.2016 fram NOU 2016:4 Ny kommunelov. Utvalget har foretatt en helhetlig gjennomgang av kommuneloven for å styrke det kommunale selvstyret og fremmer forslag til ny lov om kommuner og fylkeskommuner. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sendte utredningen på høring 6.4. med høringsfrist 6.10.

Dette er et faglig debattgrunnlag for høringsarbeidet i den enkelte kommune/fylkeskommune og KS' egne organer som innspill til Landsstyrets behandling 28.10. Fylkesstyrene og de fylkesvise rådmannsutvalgene bes om å drøfte kommunelovutvalgets forslag og oppsummere medlemsinnspill innen 27.09.

Utvalget foreslår at grunnstammen i dagens kommunelov videreføres. Etter utvalgets vurdering ivaretar loven de mest sentrale hensynene på en god måte, samtidig som det på flere områder er behov for endringer og justeringer.

Utvalget mener forslag til endringer i loven samlet sett bidrar til å styrke det kommunale selvstyret, forbedre egenkontrollen hos kommunene inkludert styring og kontroll med virksomheter som utfører oppgaver for kommunen og forenkle reguleringen av kommunesektoren. Utvalgets grunnleggende vurderinger og hensyn:

1. Styrket kommunalt selvstyre
2. Styrket folkevalgt styring i kommunene
3. Effektive, tillitsskapende og bærekraftige kommuner
4. En økonomiforvaltning som bygger opp under selvstyret og den lokale handlefriheten
5. En god egenkontroll og mer samordnet statlig kontroll og tilsyn
6. Kommuneloven skal bli enklere og mer tilgjengelig for brukerne

Debattgrunnlaget er i hovedsak strukturert etter oppbyggingen av lovforslaget. Etter mandatet skal hensynet til forenkling, oversiktighet, lesbarhet og praktisk anvendbarhet stå sentralt ved utarbeiding av lovteksten. Dette er det enklere å vurdere ved å følge lovforslagets oppbygging enn oppbyggingen av utredningen. Av hensyn til KMDs ønske om at høringsvarene refererer til kapitlene i kommunelovutvalgets utredning, er disse vist til i parentes bak overskriftene.

Det gjøres rede for utvalgets forslag med vekt på nye forslag/forslag til endringer i dagens kommunelov. Dernest følger en foreløpig vurdering og anbefaling fra administrasjonen i KS samt spørsmål som det er særlig aktuelt å få tilbakemeldinger på før KS' hørings svar utarbeides.

Kommunelovutvalgets forslag og debattgrunnlaget bør ses i sammenheng med forslagene om å etablere en tvisteløsningsmekanisme for rettslige tvister mellom stat og kommune og en ny bestemmelse i kommuneloven § 10 b om råd i kommuner og fylkeskommuner for ungdom, eldre og personer med funksjonsnedsettelse. Se [KS' hørings svar om tvisteløsningsmekanisme](#) og [ny bestemmelse § 10 b](#). Det vises også til uttalelsen fra Landsstyret i KS 26.5.

Kommuner og fylkeskommuner og tilhørende organer er stort sett benevnt i fellesskap som kommune av forenklingshensyn.

Vi håper debattgrunnlaget er til hjelp i høringsarbeidet og ser fram til medlemmenes innspill før KS' endelige hørings svar oversendes KMD etter Landsstyrets behandling 28.10.

KS, juni 2016
Lasse Hansen
Administrerende direktør

1. OVERORDNEDE VURDERINGER

KS har særlig vurdert om lovforslaget gir mer selvstyre, bedre lokaldemokrati og en enklere og mer tilgjengelig kommunelov.

1.1.

Blir det mer selvstyre?

For KS er det helt sentralt at lovforslaget bidrar til å styrke det kommunale selvstyret. Landsstyret i KS (26.5.) ga på dette området en overordnet uttalelse, som gjengis her.

«En kommunelov for styrket selvstyre og mindre detaljert statlig styring.»

Kommunelovutvalget kommer med viktige forslag for å ivareta det kommunale selvstyret, og KS vil arbeide for at disse realiseres i ny kommunelov. Landsstyret er enig i at bestemmelser om kommunesektoren legges i kommuneloven i stedet for i en rekke særlover. Landsstyret støtter at loven i sitt formål understreker at den «skal fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyret.

Landsstyret er enig i at en lovfesting av legalitetsprinsippet synliggjør at nasjonale myndigheter ikke kan styre kommunene som om de var en del av statsforvaltningen, og bygger opp under tankegangen om partnerskap og større likeverdighet mellom stat og kommune. Landsstyret understreker at lovkravet innebærer at statsforvaltningen ikke kan pålegge kommunene oppgaver eller plikter i statlige rundskriv, veiledere, retningslinjer eller tolkningsuttalelser.

KS mener det er nødvendig å lovfeste noen hovedprinsipper for forholdet mellom kommunesektoren og staten. Det er bred enighet om at rammestyring er hovedprinsippet for den statlige styringen av kommuner og fylkeskommuner. Samtidig er det en utfordring at rammestyringsprinsippet ikke alltid følges i praksis av statsforvaltningen. Loven bør gi en helhetlig beskrivelse av ulike former for statlig styring og tydelig få fram at selvstyret kommer før statlige begrensninger på handlefriheten:

- *Det kommunale og fylkeskommunale selvstyret bør ikke begrenses mer enn det som er nødvendig for å ivareta nasjonale mål*
- *Offentlige oppgaver bør desentraliseres og legges til organer som er så nær innbyggerne som mulig*
- *Kommuner og fylkeskommuner bør ha inntekter som kan disponeres fritt, innenfor rammene av nasjonal økonomisk politikk*

Landsstyret deler utvalgets oppfatning av at en god egenkontroll er av stor betydning. Landsstyret er enig i at rådmannens ansvar for internkontroll

bør tydeliggjøres i kommuneloven til erstatning for den stadig mer omfattende internkontrollreguleringen i særlovgivningen. Krav til internkontroll hører hjemme i kommuneloven. KS forutsetter samtidig at særlovgivningen blir gjennomgått i en egen prosess med sikte på at lov og forskrift om internkontroll for kommuneplikter kan oppheves slik at kun kommunelovens internkontrollbestemmelse skal gjelde.

Landsstyret tar til etterretning av utvalget etter mandatet ikke skulle vurdere de grunnleggende prinsipper og rammer for det statlige tilsynet. Landsstyret støtter samtidig utvalgets forslag om

å styrke samordningen av tilsyn, slik at tilsynet blir bedre og mer effektivt både for tilsynsorganene og for kommunene. Det er positivt at Fylkesmannen og de statlige tilsynsmyndighetene pålegges konkrete samhandlingsplikter. Det samme gjelder kjennskap til relevante revisjonsrapporter i kommunen og å kunne avlyse planlagte tilsyn dersom kommunen nylig selv har gjennomført kontroll.

Kommunelovutvalgets innstilling er et omfattende dokument. Landsstyret vil til høsten komme tilbake til en mer helhetlig høringsuttalelse.»

1.2.

Blir det bedre lokaldemokrati?

Forslaget til ny kommunelov består av flere viktige elementer som legger til rette for et godt lokaldemokrati, men det er grunn til å vurdere enkelte forhold noe nærmere.

Kommunestyrets rolle er tydeliggjort, blant annet ved at adgangen til å delegerer myndighet til andre folkevalgte organer, ordføreren, øverste administrative leder og andre rettssubjekt er tatt eksplisitt inn i loven. Samtidig er det grunn til å vurdere delegering av fullmaktsrepresentasjon og delegering til andre rettssubjekt.

Innenfor visse rammer gis kommunestyret stor frihet til å organisere de underordnede folkevalgte organene. Det kan like fullt stilles spørsmål ved om kommunestyret er gitt tilstrekkelig frihet til politisk organisering, for eksempel å opprette andre folkevalgte organer enn de som blir tillatt etter kommuneloven og annen lov, om formannskapet også bør kunne opprette arbeidsutvalg, og om det er behov for egne regler om kommunestyrekomitéer.

Det er lagt til rette for at kommunestyret bedre kan ivareta det overordnede ansvaret for kommunen. Kommunestyret får som folkevalgt organ en utvidet innsynsrett i administrasjonens dokumenter, kombinert med en taushetsplikt. Kommunestyret blir også sikret mer styringsinformasjon om en større del av den kommunale virksomheten, blant annet gjennom bestemmelsene om økonomiforvaltning, eierstyring, egenkontroll av selskaper og rapportering til kommunestyret om internkontroll og resultat av statlig tilsyn.

Det er lagt mer vekt på langsiktighet og helhet i økonomiforvaltningen, noe som også tydeliggjør at folkevalgte styrer ressursbruken. Det foreslås en plikt til å benytte finansielle måltall som et verktøy for den langsiktige styringen av kommunenes økonomi, med tilhørende utvidet krav til å redegjøre

for kommunens økonomi i årsberetningen. Det foreslås plikt til å utarbeide et samlet regnskap for kommunen som juridisk enhet. Her kan det vurderes om ikke kommunene bør få plikt til å avlegge konsernregnskap når tjenesteproduksjon er lagt til hel- eller deleide virksomheter utenfor kommunen som juridisk enhet.

Forslaget legger grunnlag for bedre styring og kontroll med selskaper mv ved å innføre krav om at kommunen skal utarbeide eierskapsmelding.

Minimumskravet til antall medlemmer i kontrollutvalget øker fra tre til fem. Kontrollutvalget og regnskapsrevisor får et tydeligere ansvar på økonomiområdet. Det lages en samlet plan for revisjon av egen virksomhet og selskaper, basert på risiko- og sårbarhetsvurderinger. Kontrollutvalget og revisor får rett til innsyn i den delen av ekstern virksomhet som utfører tjenester for kommunen.

En ny og mer omfattende bestemmelse om internkontroll til erstatning for internkontrollregulering i særlovene legger grunnlag for at internkontroll i større grad er en del av ordinær ledelse og virksomhetsstyring.

Aktiv innbyggerdeltakelse er vektlagt i formålsparagrafen. Innbyggerforslag og folkeavstemninger videreføres. Informasjonsplikten utvides til også å omfatte virksomhet som andre rettssubjekter utfører på vegne av kommunen. Det er grunn til å vurdere nærmere om loven gir tilstrekkelig gode vilkår for kommunestyret til å involvere innbyggerne eller særskilte grupper i politikkutvikling på ønsket måte.

Lovforslaget legger vekt på å tydeliggjøre rollen til de folkevalgte og til administrasjonen, blant annet ved at organer enten skal være folkevalgte eller administrative og ved å lovfeste at øverste administrative leder har det løpende personalansvar for den enkelte.

1.3.

Blir kommuneloven enklere og mer tilgjengelig?

I tråd med mandatet har det vært sentralt for utvalget å gjøre loven enklere og mer tilgjengelig. Utvalget har forsøkt å oppfylle mandatet om forenklinger dels ved å avklare spørsmål som etter dagens rett er uklare og foreslå språklige og strukturelle forbedringer. Dels er forenkling søkt gjort ved å ta inn i kommuneloven enkelte grunnleggende regler for kommunal virksomhet som i dag følger av særlover og ulovfestet rett:

- Internkontrollregler som bare gjelder kommunene, foreslås flyttet fra særlov til kommunelov
- Fastslå at selvkostprinsippet krever hjemmel i særlov, samt regler for beregning av selvkost
- Nærmere regler om rettsforholdet mellom stat og kommune
- Nærmere angivelse av det rettslige innholdet i det kommunale selvstyret
- Foreslå prinsipper for regler som også har betydning for utforming av nye lover
- Regulere rettsvirkninger av brudd på rettsregler, blant annet økonomibestemmelser i kommuneloven

Regler som berører generelle sider ved kommunen bør flyttes fra særlov og forskrift til kommuneloven. Å samle mer i kommuneloven vil øke kommunelovens betydning og gjøre det lettere for kommuner og andre som arbeider mot kommunene å orientere seg om én lov fremfor å finne svar i ulike særlover og forskrifter. Det gir et mer samlet grunnlag for utvikling av det kommunale selvstyret og kommuner

som er effektive, tillitsskapende og bærekraftige, i samsvar med lovens formål.

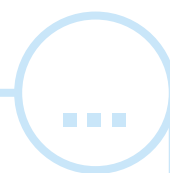
Det er positivt med rettslige avklaringer i loven av spørsmål som er uklare etter gjeldende rett. Mer uttømmende og detaljert lovgivning istedenfor skjønsmessige bestemmelser som det kan være vanskelig å tolke innholdet av vil kunne bidra til forenkling. Språklige og strukturelle forenklinger i lovteksten gjør loven lettere å lese.

2. FORMÅLS- PARAGRAFEN

(NOU KAP. 3)

UTVALGET FORESLÅR

Utvalget foreslår å lovfeste en formålsbestemmelse med følgende elementer: Kommunalt selvstyre og rammer for dette, lokaldemokrati og innbyggerdeltakelse, samt en tjenesteytende og samfunnsutviklende kommune som er effektiv, tillitsskapende og bærekraftig (§ 1):

«Formålet med loven er å fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyre og legge nødvendige rammer for det. Loven skal legge til rette for et sterkt og representativt lokaldemokrati med aktiv innbyggerdeltakelse. Loven skal legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner kan yte tjenester og drive samfunnsutvikling til beste for innbyggerne, og bidra til at kommuner og fylkeskommuner er effektive, tillitsskapende og bærekraftige.»

I tillegg til å videreføre elementer fra dagens formålsbestemmelse, foreslår utvalget å ta inn at loven skal «fremme det kommunale og fylkeskommunale selvstyret». En lovfesting av det kommunale selvstyret er nytt. Etter flertallets oppfatning er det kommunale selvstyret så grunnleggende og sentralt i Norge at det bør fremgå direkte i en formålsbestemmelse. At kommunalt selvstyre uttrykkelig nevnes i formålsbestemmelsen, vil i seg selv kunne bidra til å styrke det kommunale selvstyret, blant annet gjennom økt bevissthet. Å bruke uttrykket kommunalt selvstyre i formålsbestemmelsen vil også kunne påvirke tolkningene av lovens øvrige bestemmelser.

Utvalget mener bestemmelsen ikke bør bli en opprømsing av alle gode formål. Etikk er tatt ut av formålsbestemmelsen. Utvalget understreker at en høy etisk standard fortsatt er like viktig selv om begrepet *etisk* ikke er eksplisitt brukt i lovteksten. Det er etter utvalgets vurdering nødvendig å ta med dette som et eget formål siden det uansett vil inngå i kravet til tillitsskapende kommune. Kommunens helhetlige samfunnsansvar og oppgaver er beskrevet. Formålsbestemmelsen er viktig for tolkning av de øvrige bestemmelsene i loven.

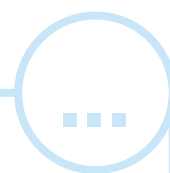
ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Formålsbestemmelsen virker god og dekkende for lovens innhold og gir klart uttrykk for hva som er formålet med loven og bestemmelsene i den. Det er positivt at formålet fastslår at loven ikke bare skal legge til rette for, men fremme selvstyret.

3. KOMMUNALT SELVSTYRE

(NOU KAP. 4)

UTVALGET FORESLÅR

Utvalget foreslår å gi det kommunale selvstyret en tydelig rettslig forankring i kommuneloven. Det gjelder både hovedinnholdet i selvstyret, rammene for selvstyret og enkelte prinsipper for hvordan nasjonale myndigheter skal forholde seg til det kommunale selvstyret. Utvalget mener selvstyret ved dette blir synliggjort og gitt et rettslig vern, og at det sammen med andre forslag¹ vil styrke selvstyret og motvirke en utvikling med mer detaljert statlig styring².

1. Statens egeninitierte lovlighetskontroll krever at «særlige grunner» foreligger. Kommuners klageadgang mv ved pålegg på tilsyn gjort mer reell. Lovfeste en ny og mer omfattende bestemmelse om internkontroll til erstatning for internkontrollregulering i særlovgivningen. Styrke fylkesmannens rolle ved samordning av tilsyn.

2. Utvalget peker på at det er forhold utenfor kommuneloven som har størst innvirkning på rammene for det kommunale selvstyret, særlig særlovgivningen og finansieringssystemet.

3.1.

Lovfeste det kommunale selvstyret og dets rammer

(NOU KAP. 4.7)

Med kommunalt selvstyre mener utvalget at kommunene, ved folkevalgte kommunale organer, selv kan styre og ta beslutninger om det kommunen selv ønsker, så lenge annet ikke fremgår av eller i medhold av lov.

Utvalget viser til at kommunalt selvstyre er viktig for innbyggerne, lokalsamfunnet, lokaldemokratiet og Norge som nasjon. Norge er forpliktet til lovfesting etter det europeiske charteret om lokalt selvstyre og er det landet i Norden som har svakest regulering av dette prinsippet. Utvalget mener at det kommunale selvstyret i praksis er under press. Det er på mange områder en stor grad av statlig styring, og lovgivningen synes å bli mer detaljert.

Utvalget mener at *prinsippet om det kommunale selvstyret bør lovfestes i kommuneloven*. En lovfesting av det kommunale selvstyret vil etter utvalgets vurdering kunne føre til at det blir økt fokus på at nasjonale interesser skal avveies mot hensynet til lokaldemokratiet når nye lover vedtas. Dette vil kunne styrke det kommunale selvstyret. Det å gi det kommunale selvstyret et nærmere rettslig innhold vil i seg selv kunne ha en positiv effekt både for ny lovgivning og i anvendelsen av statlige styringsvirkemidler. Det å formulere et lovkrav og nærmere klargjøre innholdet i lovkravet vil også klargjøre kompetanseforholdet mellom statsforvaltningen og kommunene. Utvalget mener derfor at en lovfesting både rettslig og reelt vil kunne styrke det kommunale selvstyret.

Utvalget mener det kommunale selvstyre skal framgå av lovteksten – ikke gjennom en uttrykkelig definisjon, men ved å lovfeste sentrale elementer:

- Kommunen er eget rettssubjekt (og slik ikke underlagt statens hierarkiske organisasjon)
- Kommunen tar avgjørelser på eget initiativ og ansvar
- Kommuner skal ha både geografiske grenser og demokratiske lokalvalg

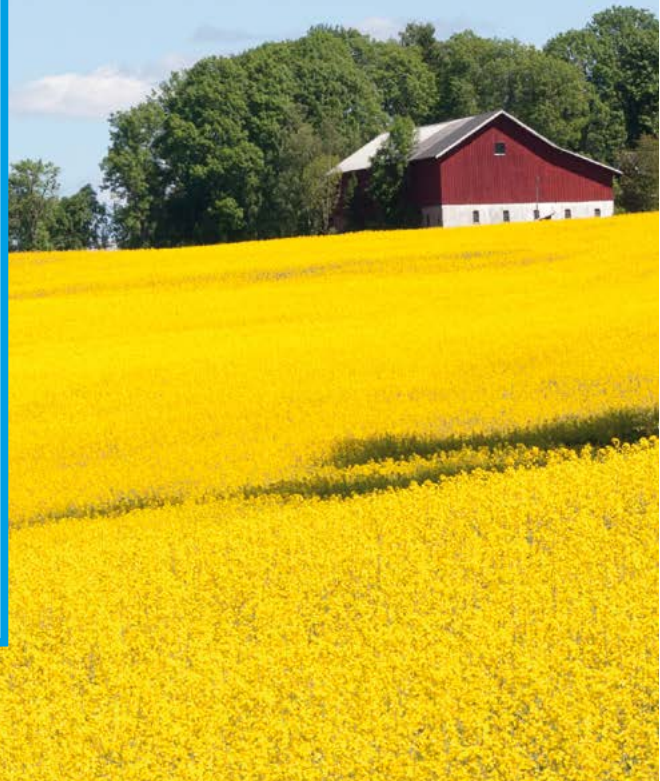
For å se helheten i det kommunale selvstyret mener utvalget det bør lovfestes at det kommunale selvstyret må utøves *innenfor nasjonale rammer gitt i lov*. Dette understreker en sentral side ved det kommunale selvstyret, nemlig at selvstyret begrenses av lover fastsatt av Stortinget. Det er opp til Stortinget hva slags og hvor detaljerte lover som fastsettes, og dermed hvor stort handlingsrom kommunene i praksis skal ha for sitt selvstyre.

Utvalget foreslår å lovfeste at begrensninger i det kommunale selvstyre krever hjemmel i lov (*legalitetsprinsippet*). En slik lovfesting vil synliggjøre at nasjonale myndigheter ikke kan styre kommunene som om de var en del av statsforvaltningen, og den vil bygge opp under tankegangen om partnerskap og større likeverdighet mellom stat og kommune. Lovkravet innebærer at statsforvaltningen ikke kan pålegge kommunene oppgaver eller plikter i statlige rundskriv, veiledere, retningslinjer eller tolkningsuttalelser. Utvalget påpeker at lovkravet vil bli mer effektivt om kommunen har søksmålsadgang og kan bringe saker om statlig inngripen overfor kommunene inn for rettslig prøving.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Lovfesting av det kommunale selvstyret og legalitetsprinsippet er i samsvar med tidligere innspill fra KS til regjeringen og Stortinget. Utvalgets vurderinger og forslag virker dekkende og tydeliggjør at det kommunale selvstyret vil kunne styrkes særlig overfor statsforvaltningen.

3.2.

Prinsipper for forholdet mellom staten og kommunene

(NOU KAP. 4.9)

Det følger av mandatet at utvalget skal vurdere fordeler og ulemper ved å lovfeste prinsipper for forholdet mellom nasjonale myndigheter og kommunene for å *utfylle* rammestyringsprinsippet.

Det er stor politisk oppslutning om enkelte prinsipper for forholdet mellom nasjonale myndigheter og kommunene. Disse prinsippene blir imidlertid ikke alltid fulgt i praksis. Utvalget mener dette

taler for å lovfeste prinsippene om forholdet mellom nasjonale myndigheter og kommunene i kommuneloven. Flertallet mener at en lovfesting vil kunne bidra til å motvirke en utvikling i retning av blant annet stadig større detaljstyring av kommunene.

En lovfesting av prinsippene vil ikke begrense Stortingets og regjeringens/departementenes myndighet til å vedta lover og forskrifter som regulerer

kommunens oppgaver, plikter, geografiske inndeling, mv. Dette gjelder selv om de lover og forskrifter som vedtas ikke er i overensstemmelse med de prinsipper som er foreslått i kommuneloven. Prinsippene oppstiller imidlertid en norm for avveining mellom nasjonale interesser og de hensynene som tilsier lokal handlefrihet. Denne avveiningen bør statsforvaltningen redegjøre for og drøfte når nye lover og forskrifter forberedes, og vil slik gi et bedre beslutningsgrunnlag for både regjeringen og Stortinget. Prinsippene i lovbestemmelsen har dermed karakter av saksbehandlingsregler.

Prinsippene gir samtidig uttrykk for styrings signaler for hvordan nasjonale myndigheter bør opptre i forhold til det kommunale selvstyret. De vil også synliggjøre kommunens plass og rolle i det norske forvaltningssystemet. Utvalgets flertall mener at en lovfesting av slike prinsipper vil gi grunnlag for argumentasjon og bidra til å sikre at de hensynene som prinsippene skal ivareta, i større grad blir vektlagt ved utarbeidelse av lover og i statsforvaltningens myndighetsutøvelse.

Prinsippene vil etter utvalgets vurdering slik også kunne få betydning for innretning og innhold i statsforvaltningens bruk av tilsyn og øvrig kontrollmyndighet, for eksempel ved klagebehandling. Utvalget legger til grunn at prinsippene etter en konkret vurdering vil kunne få betydning ved tolkning av lover og forskrifter.

Prinsippene er ikke absolutte. De gir uttrykk for hvordan nasjonale myndigheter bør utøve sin myndighet. Dette bør etter utvalgets vurdering gjenspeiles i lovteksten ved at det i bestemmelsene benyttes *bør* og ikke *skal*. Da prinsippene er utformet som bør-regler, vil manglende drøftelse av prinsippene ikke gi grunnlag for domstolsprøving for å prøve gyldigheten av lover eller forskrifter.

Utvalget mener at rammefinansieringsprinsippet som eget prinsipp ikke bør lovfestes. Rammestyringsprinsippet bør utfylles med andre prinsipper som er mer konkrete i sitt innhold, og samtidig gir en helhetlig beskrivelse av de ulike formene for statlig styring som påvirker kommunenes handlingsrom.

Forholdsmessighetsprinsippet

Det at nasjonale myndigheter ikke bør gripe inn overfor kommunesektoren i større grad enn nødvendig for å ivareta de aktuelle målene, er sentralt for å ivareta det kommunale selvstyret. Flertallet i utvalget mener det er behov for å styrke praktiseringen av forholdsmessighetsprinsippet. Flertallet mener en lovfesting av prinsippet vil kunne bidra til at prinsippet i større grad blir fulgt, fordi det da blir synliggjort på en klarere måte.

Forholdsmessighetsprinsippet er foreslått slik (§ 2-3, 1. ledd): «*Det kommunale og fylkeskommunale selvstyret bør ikke begrenses mer enn det som er nødvendig for å ivareta nasjonale mål.*»

Utgangspunktet er at det gjelder et lovkrav, slik at forholdsmessighetsprinsippet særlig er rettet mot Stortingets innskrenkninger i det kommunale selvstyret gjennom lov. Men det kan også få betydning ved tolkningen og anvendelsen av bestemmelser som gir statsforvaltningen myndighet til å overprøve kommunale vedtak. Prinsippet anerkjenner statlig styring og kontroll, men stiller krav til de vurderingene som må gjøres ved innføring og anvendelse av slike styringsmidler.³

Nærhetsprinsippet

Det at ansvaret for oppgaver bør legges så nær innbyggerne som mulig er et prinsipp som er lagt til grunn både i Norge og i det europeiske charteret

3. Lovfestingen er i stor grad en kodifisering av krav i utredningsinstruksen om at det skal utredes ulike alternativer for statlig styring av kommunene, samt retningslinjer for utforming av lover og forskrifter rettet mot kommunesektoren fastsatt av KMD.

om lokalt selvstyre. Nærhetsprinsippet er således et anerkjent prinsipp, men som ikke gir noe klart svar på til hvilket beslutningsnivå en konkret oppgave skal legges. Demokrati og deltakelse er en av verdiene som begrunner det kommunale selvstyret. Nærhet bidrar til at innbyggerne kan påvirke hvordan oppgavene blir utført i lokalsamfunnet. Dette er en helt grunnleggende forutsetning for kommunalt selvstyre. Flertallet i utvalget mener dette taler for å lovfeste prinsippet, og at det krever en nærmere begrunnelse og avveining for å fravike dette.

Nærhetsprinsippet er foreslått slik (§ 2-3, 2. ledd): «*Offentlige oppgaver bør fortrinnsvis legges til organer som er så nær innbyggerne som mulig.*» I følge lovmerknadene innebærer dette at offentlige oppgaver bør desentraliseres, at slike oppgaver fortrinnsvis bør legges til kommunene. Samtidig gir forbeholdet *som mulig* en viktig begrensning. Vurderingen av hva som er mulig beror på målet som er satt, og dette målet vil bero på nasjonal politikk.

Finansieringsprinsippet

Uten økonomisk handlefrihet vil kommunenes rettslige handlefrihet ha mindre reell betydning. Gjennom finansieringssystemet kan staten legge til rette

for å styrke det kommunale selvstyret.⁴ Det sentrale er at staten gjennom finansieringssystemet bidrar til at kommuner og fylkeskommuner har et økonomisk handlingsrom som gir muligheter for lokale prioriteringer og initiativ. Forslaget sikter mot å bidra til at de samlede inntektene til den enkelte kommune både dekker lovpålagte oppgaver og gir rom for å utøve lokal politikk og lokale initiativ. Etter utvalgets vurdering vil det være snevert kun å knytte en lovbestemmelse til tilfeller der kommunene har merutgifter som følge av endringer i regelverk eller oppgaver, og til spørsmålet om full kompensasjon (ofte omtalt som fullfinansieringsprinsippet).

Finansieringsprinsippet er foreslått slik (§ 2-3, 3. ledd): «*Innenfor rammene av nasjonal økonomisk politikk bør kommuner og fylkeskommuner ha frie inntekter som gir økonomisk handlingsrom.*» Begrepene *frie* og *økonomisk handlingsrom* sikter til at kommunene i hovedsak bør ha inntekter som kan disponeres fritt. Bestemmelsen fastsetter samtidig at statens finansiering av kommunene må skje innenfor rammene av den nasjonale økonomiske politikken.

4. Utvalgets flertall trekker frem tre forhold fra charterets artikkel 9 om lokale myndigheters økonomiske ressurser: 1. Staten har en sentral oppgave i å sørge for at det er samsvar mellom kommunenes inntekter og oppgaver. Kommunene har i dag ikke adgang til å fastsette et høyere skattøre for den kommunale inntektsskatten enn det Stortinget har fastsatt. Sektoren har ellers begrensede muligheter for å skaffe seg et utvidet inntektsgrunnlag. Nivået på den statlige finansieringen av kommunesektoren er dermed en sentral forutset-

ning for økonomisk handlingsrom lokalt. 2. Økonomisk handlefrihet forutsetter at kommunene gis mulighet til å disponere inntektene ut fra egne lokalpolitiske prioriteringer, noe som innebærer at det ikke gis statlige føringer for hvordan midlene skal benyttes. 3. Finansieringen av kommunesektoren må skje innenfor rammene av statens nasjonaløkonomiske politikk og handlingsrommet i statsfinansene. Etter flertallets vurdering bør alle disse tre sentrale forholdene gjenspeiles i en lovttekst om prinsipper for statlig finansiering av kommunesektoren.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Lovfesting av prinsipper for forholdet mellom stat og kommune er i samsvar med tidligere innspill fra KS. Lovfesting vil kunne bidra til at kommunalt selvstyre blir tatt hensyn til på en bedre måte, og dermed gi større gjennomslagskraft i både lovgivnings- og lovtolkningssammenheng, og slik bidra til større etterlevelse av rammestyringsprinsippet. Ordlyden i prinsippene bør tydelig framheve selvstyret før begrensningene som innskrenker selvstyret.

Forholdsmessighetsprinsippet er spilt inn av KS tidligere, sammen med det lokalpolitiske prinsipp (begrensninger i det kommunale selvstyret bør forbeholdes de tilfeller hvor det er klart behov for sentrale nasjonale føringer) og tydelighetsprinsippet (når kommunene pålegges oppgaver i loven, skal det kommunale selvstyret framheves i loven). Administrasjonen er enig med utvalget i at de hensyn som ligger til grunn for de to siste prinsippene langt på vei blir ivarettatt ved en lovfesting av forholdsmessighetsprinsippet.

Nærhetsprinsippet er også spilt inn av KS tidligere. Selve lovteksten kan virke noe uklar – plasseringen av ordet «*fortrinnsvis*» i setningen gjør at ordet kan bli oppfattet som en begrensning framfor en prioritering av kommunene, slik det står i lovmerknaden: «*Dette prinsippet innebærer at offentlige oppgaver bør desentraliseres. Dette betyr at slike oppgaver fortrinnsvis bør legges til kommunene.*» Det bør være tilstrekkelig med én begrensning, og begrensningen på selvstyret bør komme etter formålet om desentralisering av oppgaver. Lovteksten bør presisere at det handler om *folkevalgte* organer, for å tydeliggjøre lokaldemokratiet overfor statsforvaltningen. Et alternativ er at «*fortrinnsvis*» utgår og «*folkevalgte*» kommer inn i setningen: «*Offentlige oppgaver bør legges til folkevalgte organer som er så nær innbyggerne som mulig.*» Eventuelt med et tillegg: «*..., fortrinnsvis til kommunene.*»

Fullfinansieringsprinsippet og *konneksitetsprinsippet* (samsvar mellom oppgaver og ressurser) er spilt inn av KS tidligere. Utvalgets begrunnelse for å bruke finansieringsprinsippet som et mer dekkende begrep virker hensiktsmessig. Lovteksten kan imidlertid virke noe utydelig, ettersom begrensningene kommer før handlefriheten. Ved å snu setningen kommer selvstyret før begrensningene: «*Kommuner og fylkeskommuner bør ha frie inntekter som gir økonomisk handlingsrom, innenfor rammene av nasjonal økonomisk politikk.*» Begrepet «*frie inntekter*» blir ofte relatert til kommunenes inntektssystem (skatt og rammetilskudd) og finansiering av lovpålagte og egeninitierte oppgaver. Begrepet relateres kanskje ikke like tydelig til andre ubundne inntektskilder kommunene kan ha. For å få fram siktemålet tydeligere kan et alternativ være: «*Kommuner og fylkeskommuner bør ha inntekter som kan disponeres fritt, innenfor rammene av nasjonal økonomisk politikk.*»

?

SPØRSMÅL

Hvordan bør lovfesting av prinsippene av forholdet mellom stat og kommune utformes?

4. FOLKEVALGTE OG FOLKEVALGTE ORGANER

UTVALGET FORESLÅR

Utvalgets utgangspunkt er at kommunestyret innenfor visse rammer har frihet til å organisere de underordnede folkevalgte organene slik de selv finner hensiktsmessig og ønskelig. Samtidig mener utvalget det er viktig at det er noen felles rammer og grunnleggende forutsetninger for hvordan disse folkevalgte organene skal være. Dette for å sikre forutsigbarhet, likhet og gjenkjennelighet mellom kommuner og at visse grunnleggende prinsipper følges.

4.1. Folkevalgte organer

(NOU KAP. 8.4 OG 8.6)

Utvalget foreslår i hovedsak å videreføre dagens regler om folkevalgte organer, men tydeliggjøre hvilke folkevalgte organer som kan opprettes, hvilke regler som gjelder for dem, og hvilke navn som skal brukes om dem – og hvem som er folkevalgte.

Utvalget har vurdert å ta inn en generell definisjon av folkevalgt organ, men har kommet til

at det er tydeligere å liste opp de organer som er folkevalgte organer etter kommuneloven. Utvalget mener at reglene om *folkevalgte organer bør være uttømmende regulert*, enten i kommuneloven eller i særlov, og foreslår at bare organer som er omtalt i lov, skal kunne opprettes. Utvalget mener det bør være klare rammer for å sikre betryggende saks-

behandling, tilfredsstillende valg av medlemmer til organet, åpenhet m.m. Selv om utvalget mener disse rammene bør være klare og tydelige, ønsker utvalget at kommunene skal ha stor organisasjonsfrihet og foreslår derfor at kommunen fortsatt kan opprette en rekke ulike typer organer.

Utvalget mener at det i hovedsak ikke er behov for å endre dagens regler om *kommunestyret*. Kommunestyrets rolle er tydeliggjort i lovforslaget, blant annet ved at adgangen kommunestyret har til å delegerer sin myndighet til andre er tatt eksplisitt inn i loven. Utvalget mener det fortsatt er behov for et organ utover kommunestyret som ivaretar helhetsperspektivet, og foreslår at bestemmelsen om *formannskapet* i hovedsak videreføres.

Utvalget mener regelverket for komiteer og utvalg kan forenkles og tydeliggjøres samtidig som kommunens handlingsrom utvides. Utvalget foreslår å slå sammen komiteer og faste utvalg etter dagens kommunelov § 10 til *utvalg*, jfr lovforslaget § 5-5. Kommunestyret vil ha relativt stor handlingsfrihet med hensyn til oppgaver, myndighet, varighet og så videre for slike utvalg. Utvalgene kan være faste eller midlertidige, og de kan bli tildelt beslutningsmyndighet, innstillingsrett eller bare utredningsoppgaver. Dagens kommunedelsutvalg, kontrollutvalg og partssammensatte utvalg vil være omfattet av de generelle reglene for utvalgene, samtidig som de fortsatt har noen særregler. Utvalg kan opprettes for kommunale formål, for deler av den kommunale virksomheten eller for en geografisk del av kommunen. Saksbehandlingsreglene, inkludert reglene om åpenhet, vil gjelde fullt ut for alle utvalg (og dermed også det som i dag er komiteer). Det innebærer at kommunestyret ikke lenger får adgang til å fastsette andre saksbehandlingsregler og lukke møter for dagens komiteer. Det foreslås at utvalg bare kan opprettes av kommunestyret selv og (til en viss grad) ordfører. Det er nytt.

Utvalgene skal kunne opprette arbeidsutvalg med medlemmer valgt blant medlemmene i utvalget.

Reglene om *kontrollutvalg*, *partssammensatte utvalg*, *kommunestyre- og fylkestingskomiteer og styrer for institusjoner* videreføres i hovedsak. For parlamentarisk styrte kommuner videreføres bestemmelsene om *kommuneråd og styre for kommunerådets ledelse* for særskilte deler av den kommunale virksomheten.

Etter utvalgets vurdering er det viktig at de folkevalgte organene er gjenkjennelige fra kommune til kommune, og at det er lett å finne lovens regler for de ulike organene. Utvalget foreslår derfor en lovbestemmelse som fastslår at organene skal ha navn som inkluderer lovens betegnelse. Et kommunestyre skal således hete kommunestyre. For betegnelser som begynner med kommune, kan kommunen i stedet bruke betegnelsen *by* eller *herad*. For eksempel vil *kommunestyre* kunne kalles *bystyre*. Av hensynet til det kommunale selvstyret foreslås det at et slikt lovkrav om å bruke bestemte betegnelser på organene, begrenses til de mest sentrale organene. Flertallet mener et lovkrav om å bruke bestemte betegnelser bør gjelde for kommunestyre, formannskap, kommuneråd, utvalg og kommunestyrekomiteer. Et mindretall foreslår at parlamentarisk styrte kommuner også skal kunne bruke betegnelsen *regjering* i stedet for *råd*.

Utvalget mener det er hensiktsmessig å tydeliggjøre i loven hvem som er folkevalgt. Det foreslås å lovfeste at folkevalgte etter kommuneloven er kommunestyremedlemmer og personer som et folkevalgt organ etter kommuneloven har valgt inn i et folkevalgt organ. Folkevalgte organer som har medlemmer som andre har valgt, for eksempel ansattrepresentanter i partssammensatte utvalg, vil således ha både medlemmer som er folkevalgt og medlemmer som ikke er det.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Administrasjonen er enig i at kommunestyrets oppgaver og ansvar bør omtales noe nærmere i bestemmelsene i kommuneloven. Det bør fortsatt fremgå at kommunestyret er kommunens øverste organ, og at det treffer vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov eller delegeringsvedtak. Det er positivt med en utvidelse av omtalen av delegering i egne ledd i bestemmelsen, men det bør vurderes nærmere om forslaget er tydelig nok (se eget kapittel).⁵

Kommunestyret bør ha stor frihet til å organisere kommunens arbeid. Utvalgets forslag legger langt på vei til rette for dette, men det bør vurderes nærmere om kommunestyret gis tilstrekkelig handlefrihet. Det bør vurderes nærmere om kommunestyret bør ha adgang til å opprette andre folkevalgte organer enn de som er omtalt i kommuneloven eller annen lov, herunder om det bør være en generell definisjon av folkevalgt organ, og om kommunestyret bør ha adgang til å fastsette andre saksbehandlingsregler for et organ enn det som følger av lov.

Administrasjonen er enig i at bestemmelsene om formannskapet i hovedsak videreføres, men formannskapet bør fortsatt kunne opprette arbeidsutvalg på samme måte som utvalgene.

De foreslåtte forenklingene av regelverket for komiteer og faste utvalg støttes. Av hensyn til å styrke kommunestyret som øverste organ, virker det hensiktsmessig at det bare er kommunestyret som kan opprette utvalg (ordfører gis anledning til å opprette visse utvalg, se kap 5.2), og at kommunestyret gis stor handlefrihet med hensyn til oppgaver, myndighet, varighet osv for slike utvalg. Av hensyn til å tydeliggjøre skillet mellom politikk og administrasjon virker det ryddig at organer enten skal være folkevalgte eller administrative. At utvalgene skal kunne opprette arbeidsutvalg støttes, men det må vurderes nærmere om disse kun skal bestå av utvalgets medlemmer eller om også andre kan velges som medlemmer av arbeidsutvalg.

Administrasjonen kan ikke se at det er behov for å videreføre reglene om kommunestyre- og fylkestingskomiteer særskilt. Reglene om utvalg gir kommu-

5. Også andre lovforslag bidrar til å styrke kommunestyret som kommunens øverste organ, særlig med hensyn til å sikre kommunestyret styringsinformasjon om kommunens samlede virksomhet. Det gjelder ny plikt for kommunene til å utarbeide et samlet regnskap for kommunen som juridisk enhet. Det gjelder forslag som skal legge grunnlag for bedre styring og kontroll med selskaper mv. og krav om rapportering

om internkontroll og statlig tilsyn til kommunestyret. Forslaget om å lovfeste at kommunestyremedlemmer ikke har adgang til å bli valgt til styret i kommunale foretak, slik at dobbeltroller og habilitetsproblematikk unngås, handler om å gjøre kommunestyret mer strategisk. Det vises til egne vurderinger av disse forslagene.

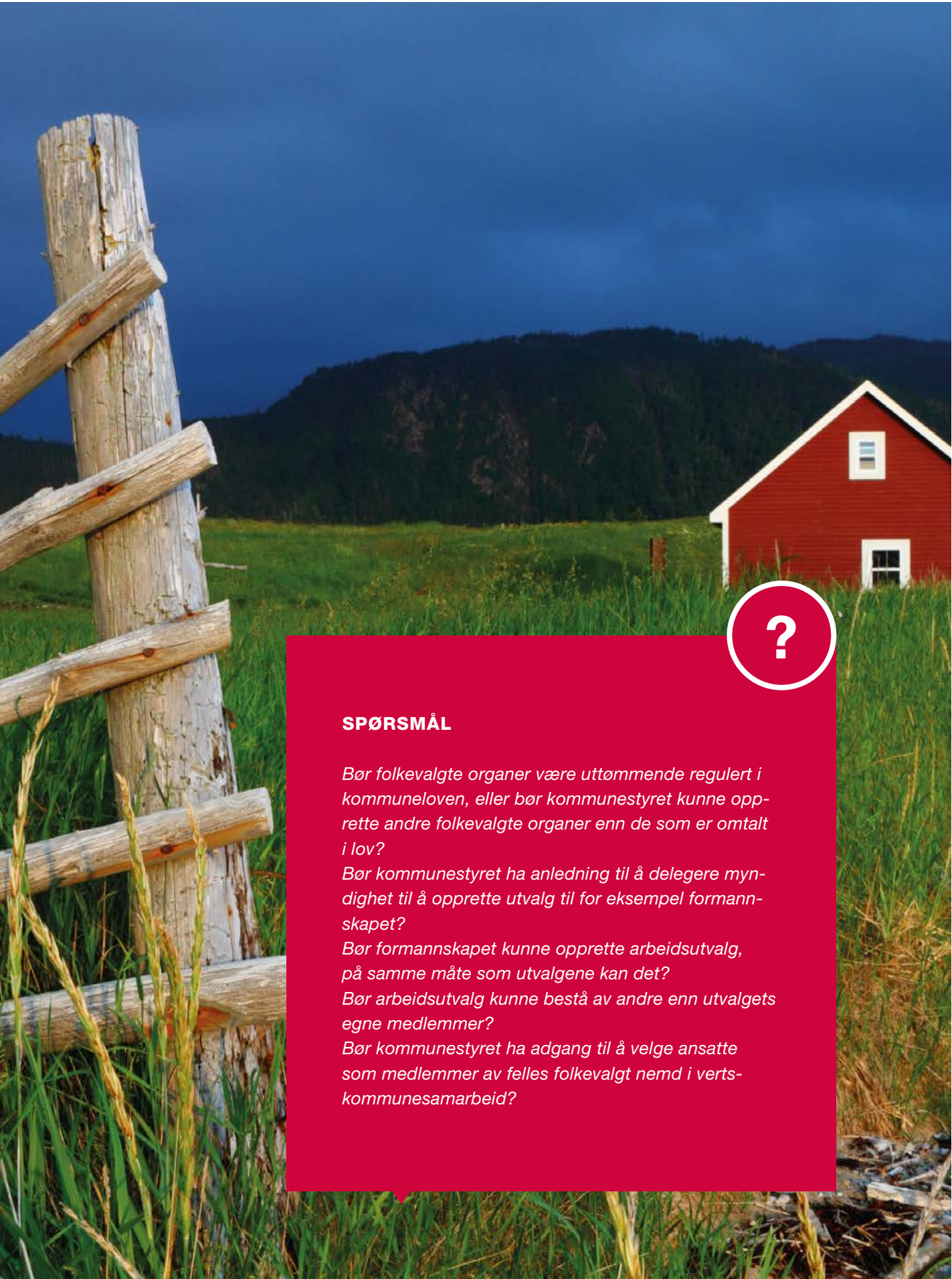
nestyret tilstrekkelig handlefrihet til å opprette utvalg med det innhold som er beskrevet for kommunestyre- og fylkestingskomiteer i § 5-7. Reglene om valg til folkevalgte organer ivaretar kravet til kjønnsrepresentasjon.

En mulig utilsiktet konsekvens av lovforslaget er at kretsen av valgbare i vertskommuner med folkevalgt nemd innsnevres til å gjelde kun folkevalgte. I dag velges ofte administrative medarbeidere inn i denne nemda. De vil i så fall bli definert som folkevalgte, noe som strider mot prinsippet som er lagt til grunn om rene folkevalgte organer. Dette bør vurderes nærmere.

Det virker hensiktsmessig å definere nærmere hvem som er folkevalgt, og at det omfatter både kommunestyremedlemmer (direkte valgt av folket) og personer som et folkevalgt organ etter kommuneloven har valgt inn i et folkevalgt organ (indirekte valgt av folket).

Administrasjonen deler utvalgets vurdering av at det bør være noen felles rammer og grunnleggende forutsetninger for hvordan de folkevalgte organene skal være, for å sikre forutsigbarhet, likhet og gjenkjennelighet mellom kommuner og at visse grunnleggende prinsipper følges, som åpenhet i saksbehandlingen, kjønnsrepresentasjon i sentrale organer og lignende. Samtidig er det grunn til å vurdere nærmere om forslaget gir tilstrekkelig gode vilkår for innbyggerdeltakelse når saksbehandlingsreglene skal gjelde fullt ut og rådmannen har ansvar for å påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet.

I forbindelse med kommunesammenslåing er det gode erfaringer, særlig fra Danmark, med å etablere rådgivende utvalg for å utvikle politikkkfelt som går på tvers av de gamle kommunene. I dagens kommunelov er det hjemmel for dette etter §10, pkt 5. I tillegg til politikere kan utvalgene inkludere innbyggere, næringsliv, lag og foreninger, og på den måten kan de også fungere som medvirkningstiltak. Det bør vurderes nærmere om det fortsatt bør være adgang til å opprette en slik type utvalg med enklere saksbehandlingsregler og utvidede valgbarhetsregler slik at innbyggere i andre kommuner også kan velges inn. En mulighet er at slike utvalg reguleres som folkevalgte organer, men at det gis adgang for kommunestyret til visse unntak fra saksbehandlingsregler og valgbarhetsregler. En annen mulighet er særskilt å regulere denne type utvalg som komiteer. Enda en mulighet er å regulere denne type utvalg som medvirkningsorgan under bestemmelser om innbyggerdeltakelse framfor bestemmelsene om folkevalgte organer.

SPØRSMÅL

Bør folkevalgte organer være uttømmende regulert i kommuneloven, eller bør kommunestyret kunne opprette andre folkevalgte organer enn de som er omtalt i lov?

Bør kommunestyret ha anledning til å delegerer myndighet til å opprette utvalg til for eksempel formannskapet?

Bør formannskapet kunne opprette arbeidsutvalg, på samme måte som utvalgene kan det?

Bør arbeidsutvalg kunne bestå av andre enn utvalgets egne medlemmer?

Bør kommunestyret ha adgang til å velge ansatte som medlemmer av felles folkevalgt nemd i vertskommunesamarbeid?

4.2. Ordfører

(NOU KAP. 10)

Utvalget foreslår å styrke ordførers rolle ved å gi ordfører forslagsrett (nå bare møte- og talerett) i folkevalgte organer unntatt kontrollutvalget. Det foreslås også at ordfører kan opprette utvalg på eget initiativ, gis myndighet til å treffe vedtak i saker som ikke har prinsipiell betydning og til å fatte enkelte

hastevedtak. Dersom slik myndighet blir delegert, skal ordføreren rapportere tilbake til kommunestyret om hvordan myndigheten er benyttet. Utvalget foreslår at kommunestyret selv kan bestemme direktevalg av ordfører.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Forslaget om direkte valg av og utvidet myndighet til ordfører følger opp tidligere forsøk som er gjennomført ved flere lokalvalg. Selv om forsøkene ble vurdert som positive av departementet, ble det aldri fremmet forslag om lovendring. Forslaget gir det enkelte kommunestyre større handlefrihet og innbyggerne større påvirkning ved valg av ordfører. På den annen side påpekes det at hensynet til det kollektivet ansvaret kommunestyret har når det gjelder politisk styring av kommunen på lokalt plan bør veie tyngre. Administrasjonen støtter forslaget som gir økt handlefrihet til kommunestyrene.

Å foreslå at direkte valg av ordfører gjennomføres ved preferansevalg med supplerende stemmegiving kan være en praktisk og god løsning ved at de som stemmer får større innflytelse og at kandidaten får et større flertall bak seg.

SPØRSMÅL

Bør kommuneloven åpne for direkte valg av og utvidet myndighet til ordfører?

4.3. Fritak, suspensjon o.l.

(NOU KAP. 12)

Utvalget foreslår at reglene om uttreden videreføres, men tydeliggjør og forenkler fritaksreglene. Bestemmelsen om at kommunestyret eller fylkestinget kan vedta å suspendere en folkevalgt dersom det er utferdiget siktelse eller reist tiltale mot en folkevalgt for diverse straffbare forhold foreslås videreført. Som ny bestemmelse foreslår utvalget at ordfører (ikke varaordfører) skal kunne suspenderes (2/3 flertall i kommunestyremøte) hvis ordføreren blir tiltalt for straffbare forhold, og at ordfører skal kunne

få erstatning i enkelte tilfeller. Det foreslås også at en ordfører skal kunne fratras vervet på visse vilkår (9/10 flertall i kommunestyret). Det skal kun skje hvis ordfører blir vurdert som ikke skikket til å ivareta vervet. Et mindretall i utvalget vil ikke lovfeste at kommunestyret skal kunne frata en folkevalgt ordførervervet.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Lovforslaget inneholder ikke kriterier for vurderingen av uskikkethet. Hva som skal til for at ordfører anses uskikket, vil kunne by på tolkningsproblemer. Skal en ordfører fratras vervet, bør reglene tydeliggjøres med hensyn til hva som skal vektlegges ved vurderingen. Dersom en ordfører som suspenderes skal ha krav på tapt arbeidsfortjeneste, vil det tilsi like regler som for ansatte som suspenderes.

SPØRSMÅL

Skal ordfører kunne suspenderes eller fratras vervet, og bør i så fall ordfører og varaordfører behandles likt?

4.4.

Valg av medlemmer til folkevalgte organer

(NOU KAP. 13)

Utvalget viser til at andelen kvinner i så vel formannskap som faste utvalg er rundt 40 pst og over, men tallene varierer mye fra kommune til kommune og er slik i strid med målet med regelverket. Utvalgets flertall mener kravet til kjønnsbalanse ved forholdsvalg også bør knyttes til sammensetningen av organet som helhet, og ikke bare til det enkelte listeforslag, som i dag. Flertallet foreslår at dersom det ene kjønn blir underrepresentert i

organet som helhet, skal kandidater fra det underrepresenterte kjønn rykke opp på den listen som har fått *flest* stemmer. Dersom kandidatene fra det underrepresenterte kjønn skal rykke opp fra den listen som har fått færrest stemmer, slik det er etter domstolloven, kan de to største partiene i praksis avgjøre hvilket kjønn det minste partiet kan være representert med i organet.

En slik regel vil innebære en viss inngripen i partienes rett til selv å bestemme hvilke personer de ønsker å la seg representere med. På den annen side vil kandidater på listen med *færrest* stemmer ha et mindre tillitsvotum i befolkningen bak seg.

Utvalgets mindretall foreslår å videreføre gjeldende rett. Mindretallet viser til at flertallets forslag vil medføre at noen partier i praksis kan tvinge andre partier til å velge inn en folkevalgt av et bestemt kjønn og at dette utgjør et demokratisk problem. Mindretallet mener at demokratihensyn her må gå foran hensynet til kjønnsbalanse, og viser til at regelen flertallet foreslår vil medføre et ytterligere kompliserende element i allerede utilgjengelige regler.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Flertallets forslag representerer en viss inngripen i lokaldemokratiet. Et absolutt krav til kjønnsbalanse for utvalg som helhet ved forholdstallsvalg kan få negative effekter for samarbeidsklima mellom partier/partigrupper i kommunestyret, fordi det kan åpne for at ett parti/partigrupper valgte representant(er) bestemmes av hvem som velges fra andre lister. I tillegg vil en slik regel ytterligere komplisere gjennomføringen av valg av folkevalgte organer etter forholdstallsprinsippet. Gitt at krav til kjønnsbalanse settes til utvalget som helhet, kan en variant av flertallets forslag være at kandidater fra det underrepresenterte kjønn skal rykke opp fra den listen som har fått færrest stemmer. En slik liste vil ha færre stemmer bak seg i valget, og det kan argumenteres for at dette er en noe mindre inngripen i det lokale demokratiet.

SPØRSMÅL

Bør krav til kjønnsbalanse også knyttes til sammensetningen av organet som helhet, og ikke bare til det enkelte listeforslag, og bør i så fall kandidatene fra det underrepresenterte kjønn rykke opp fra den listen som har fått flest stemmer eller færrest stemmer?

4.5. Godtgjøring og velferdsgoder

(NOU KAP. 14)

Utvalget mener det er viktig med gode økonomiske støtteordninger for personer som er valgt til kommunale tillitsverv. Uten slike ordninger vil rekrutteringen til vervene kunne bli svært skjev. Dagens ordninger er etter utvalgets vurdering tilfredsstillende, og utvalget ser ikke behov for å gjøre vesentlige endringer på dette området.

Utvalget foreslår likevel at folkevalgte i verv på minst halv tid skal ha rett til ettergodtgjøring i inntil tre måneder dersom vedkommende ikke har en jobb å gå tilbake til. Annen inntekt som opparbeides i perioden for ettergodtgjøring, skal gå til fradrag i godtgjøringen. Dette skal ikke bare gjelde for lønnsinntekt, men også for næringsinntekt, honorarer, pensjonsinntekt og lignende. Ettergodt-

gjøringen skal etter utvalgets forslag også forkortes med inntekt som den folkevalgte frivillig avstår fra.

Utvalget mener det er viktig for det representative demokratiet at folkevalgte har de samme rettigheter til ulike velferdsordninger som ansatte i kommunene har. Dette gjelder etter utvalgets vurdering enten det dreier seg om rettigheter etter folketrygdloven, ferieloven eller annen velferdslovgivning. Det lå ikke i utvalgets mandat å foreslå endringer i denne type særlovgivning, men utvalget mener den aktuelle særlovgivningen bør endres slik at folkevalgte med omfattende tillitsverv, det vil si folkevalgte som har et tillitsverv som tilsvarer minst 50 pst stilling, gis de samme rettigheter til ulike velferdsgoder som ansatte i kommunene.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

I heftet «Økonomiske vilkår for folkevalgte» anbefaler KS at folkevalgte som har det å være folkevalgt som sin *hovedbeskjeftigelse* gis etterlønn i inntil tre måneder dersom vedkommende ikke har en annen jobb å gå tilbake til. Hensikten er at ettergodtgjøring skal sikre inntekt for de som har det å være folkevalgt som sin hovedbeskjeftigelse, uavhengig av hvor mange prosent stilling det tilsvarer. En person som arbeider i tilsvarende 60 pst stilling og er folkevalgt i 40 pst stilling, vil etter utvalgets forslag ikke ha krav på ettergodtgjøring, selv om det å være folkevalgt utgjør godt over halvparten av personens beskjeftigelse. Av hensyn til personer som arbeider i mindre enn 100 pst stilling og rekrutteringen til lokalpolitikken, bør folkevalgte som har et tillitsverv som sin hovedbeskjeftigelse ha rett til ettergodtgjøring og gis de samme rettigheter til ulike velferdsgoder som ansatte.

Forslaget om å gi folkevalgte rettigheter innen velferdslovgivningen støttes, men bør i likhet med ettergodtgjøring knyttes til om den folkevalgte har dette som sin hovedbeskjeftigelse. Dette bør reguleres i kommuneloven, og aktuell særlovgivning bør justeres i henhold til dette.

?

SPØRSMÅL

Er regelverket for godtgjøring tilfredsstillende utformet, og er terskelen på tilsvarende 50 pst stilling riktig satt for å få ettergodtgjøring og gi rett til ulike velferdsordninger?

4.6. Parlamentarisme

(NOU KAP. 9)

Utvalget vil bevare muligheten for å ha parlamentarisk styreform som alternativ til formannskapsmodellen, men stille strengere krav for å kunne innføre parlamentarisme (krav om 2/3 flertall mot simpelt flertall i dag) og beholde simpelt flertall for å gå tilbake til formannskapsmodellen som fortsatt skal være hovedmodellen. Det foreslås av hensyn til åpenhet, at kommunerådet minst én gang i halvåret skal rapportere til kommunestyret om vedtak rådet har truffet i saker som har prinsipiell betydning. Et mindretall i utvalget vil ikke åpne for parlamentarisme.

Flertallet i utvalget vil styrke kommunestyret og opposisjonen i parlamentarisk styrte kommuner, og det foreslås å innføre en rett for kommunestyre-representanter til å fremsette private forslag (som i Oslo). Kommunerådet selv gis rett til å opprette politiske stillinger uten at kommunestyret må godkjenne dette. Det foreslås å innføre et krav om å fratse andre verv for å unngå dobbeltroller.

*

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

De foreslåtte endringene vil bidra til en sterkere forankring i kommunestyret for å innføre parlamentarisme og styrke kommunestyret og opposisjonen.

?

SPØRSMÅL

Er regelverket om parlamentarisme godt utformet?

4.7.

Utvidet innsynsrett og taushetsplikt

(NOU KAP. 15)

Utvalget foreslår å utvide de folkevalgte organenes rett til innsyn i administrasjonens dokumenter.

Rettsstilstanden på området med henvisning til ulovfestet rett og pålegg om reglement er uklar. Forslaget er ment å være en lovfesting og presisering av gjeldende rett og innebærer at et folkevalgt organ på visse vilkår har en utvidet rett til innsyn i administrasjonens saksdokumenter. Retten strekker seg lengre enn det som følger av de generelle regler om allmennhetens innsyn.

Etter utvalgets forslag skal kommunestyret som organ i utgangspunktet ha innsynsrett i alle dokumenter i kommunen. Andre folkevalgte organer bør etter utvalgets vurdering ikke ha samme innsynsrett. De bør kun ha innsynsrett i dokumenter som organet selv har til behandling, eller dokumenter i andre saker som er nødvendig for å få belyst en sak organet selv har til behandling. Utvalget ønsker at krav om innsyn skal være forankret i saksbehandling i folkevalgte organer, og foreslår derfor ikke regler om utvidet innsynsrett for enkeltmedlemmer av et folkevalgt organ. Den enkelte folkevalgtes innsynsrett vil følge av de generelle reglene i offentlighetsloven og må behandles etter dette regelverket.

Utvalget mener det er viktig at opplysninger som er underlagt taushetsplikt, ikke blir spredt mer enn absolutt nødvendig. For opplysninger som er taushetsbelagte eller unntatt offentlighet, følger det da med en taushetsplikt for de folkevalgte. Kommunestyret vil kunne vedta at dokumenter som administrasjonen har unntatt offentlighet, likevel skal være offentlige. I slike tilfeller vil de folkevalgte ikke ha taushetsplikt om opplysningene i dokumentene.

Den foreslåtte bestemmelsen om de folkevalgtes taushetsplikt innebærer ikke at de folkevalgte har taushetsplikt om alt som drøftes eller kommer

frem i lukkede møter. En slik taushetsplikt følger heller ikke av dagens regler, og det er ikke hjemmel til å innføre dette gjennom kommunale reglement. Utvalget har heller ikke funnet grunn til å innføre en så vid taushetsplikt i en ny lovbestemmelse om taushetsplikt. Når et organ vedtar at opplysningene i et dokument ikke lenger skal unntas offentlighet, vil de folkevalgte også kunne omtale disse opplysningene utad selv om de har vært gjenstand for forhandlinger i et lukket møte.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Utvalgets vurderinger og forslag støttes.

SPØRSMÅL

Bidrar lovforslaget til en tilfredsstillende klargjøring av folkevalgtes innsynsrett og taushetsplikt?

4.8.

Saksbehandlingsregler og møteoffentlighet

(NOU KAP. 16)

Etter utvalgets oppfatning bør hovedelementene i saksbehandlingsreglene videreføres, men tydeliggjøres og utvides noe, slik at reglene i utgangspunktet skal gjelde for alle folkevalgte organer.

Utvalget mener dagens regler om møteoffentlighet i hovedsak fungerer bra, og at de ulike hensyn avveies på en god måte. Det foreslås at folkevalgt organ kan lukke møter hvor kommunen mottar informasjon fra kommunens advokat og hvor det er forhold ved saken som tilsier at det er grunn for det (§ 11-5, 3. ledd). Dette innebærer en utvidelse av dagens adgang til lukking etter kommuneloven § 31 nr. 5, hvor det stilles strenge vilkår for å kunne lukke, og hvor vilkårene ofte kan være vanskelig å tolke. Utvalget foreslår at det folkevalgte organet kan lukke møter for eksempel hvor det er behov for å motta fortrolig informasjon fra kommunens advokat i en kontraktstvist, hvor kommunen vurderer å heve en kontrakt og har behov for å få informasjon fra sin advokat om sin rettslige stilling uten at medkontrahenten blir kjent med at kommunen vurderer å heve kontrakten. Kommunen kan i slike tilfeller også sladde sakslisten og møteprotokoller (§11-3, 3. ledd og § 11-4, 2. ledd).

Utvalget foreslår at folkevalgte organer kan unnta fra offentlighet saksliste og møteprotokoll fra medarbeidersamtaler med rådmannen (§ 11-3, ledd og § 11-4, 2. ledd). Andre tilfeller hvor folkevalgte organer ut fra personsensitive forhold kan ha behov for å sladde sakslister og møteprotokoller drøftes ikke.

Utvalget drøfter hvorvidt det skal innføres en adgang til å lukke møter i folkevalgte organer i en innledende fase av saksbehandlingen hvor folkevalgte har behov for orientering/opplæring i en

konkret sak. Et flertall mener at det ikke bør gjøres unntak fra kravet om møteoffentlighet ved saksforberedende opplæring og viser til at offentlighet er et bærende element for å sikre demokratiske rettigheter og at en slik regel kan tolkes ulikt og gi grunnlag for misbruk. Et mindretall ønsker en mulighet for å lukke slike møter. Mindretallet viser særlig til at det er viktig å tilrettelegge for læring og gode beslutningsprosesser og gi folkevalgte mulighet til å sette seg inn i et saksområde før man drøfter realiteter og beslutter.

Utvalget foreslår å utvide adgangen til å ha fjernmøter. Forslaget ivaretar innsynsretten for innbyggerne ved at det skal være mulig å følge forhandlingene via sosiale media.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Å utvide adgangen til fjernmøter støttes.

SPØRSMÅL

Bør kommunestyret ha adgang til å fastsette andre saksbehandlingsregler, inklusive regler om åpenhet for et organ enn det som følger av loven?

Er det behov for en hjemmel for å kunne lukke møter hvor kommunen mottar informasjon fra kommunens advokat?

Bør det være adgang til å sladde sakslistene og møteprotokoller ved slike møter?

Er det andre tilfeller hvor kommunen eventuelt kan ha behov for å sladde sakslistene og møteprotokoll?

Bør det være adgang til å lukke møter i en innledende fase av saksbehandlingen hvor folkevalgte har behov for orientering/opplæring i en konkret sak?

4.9. Habilitet

(NOU KAP. 17)

Utvalget har ikke gått inn på noen nærmere vurdering av habilitetsreglene da det ligger utenfor utvalgets mandat. Utvalget mener at det ikke er behov for å gjøre vesentlige endringer i habilitetsreglene i kommuneloven. På enkelte områder kan det imidlertid likevel være behov for enkelte klargjøringer, presiseringer og språklige forbedringer.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Forslagene støttes.

4.10. Delegering og innstillingsrett

(NOU KAP. 8.7)

Lovforslagets § 5-2 3.- og 4. ledd inneholder bestemmelser om delegering, hvor 3. ledd omhandler delegering innad i kommunen og 4. ledd omhandler delegering til andre rettssubjekter.

Det foreslås presisert at kommunestyret kan delegerere myndighet til andre folkevalgte organer, ordføreren eller øverste administrative leder innenfor rammen av denne eller annen lov. Der loven sier at kommunestyret selv skal ta en avgjørelse, kan kommunestyret ikke delegerere.

Det fremmes forslag om å lovfeste at kommu-

nestyret kan delegerere sin myndighet til å treffe vedtak til andre rettssubjekter bare dersom det gjelder saker som ikke har prinsipiell betydning. Myndighet til å treffe vedtak om lovpålagte oppgaver kan bare delegeres til andre rettssubjekter hvis denne loven eller annen lov gir adgang til det.

Kommunestyret står fritt til å organisere innstillingsretten slik det ønsker. Dagens bestemmelse § 39 nr. 2, foreslås videreført i § 5-11, om kommunens reglement for innstillingsrett og delegering av myndighet.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Lovforslaget inneholder ikke en klargjøring av delegering av fullmaktsrepresentasjon, som eksempelvis bestemmelser som klargjør forholdet mellom kommuneloven og aksjeloven. Etter aksjeloven § 5-1(2) har aksjeeier rett til å møte med fullmektig etter eget ønsket. Det vil si at aksjeeier kan utpeke hvem man vil til å representere seg på generalforsamlingen. Spørsmålet er hvordan dette løses for en kommune som aksjeeier. Skal en kommune kunne overlate til eksempelvis ordfører i en annen kommune å representere seg på generalforsamlingen, eller skal en kommune være bundet til å la seg representere av egen ordfører eller den han eller hun utpeker innenfor egen kommune? Hvis det siste er løsningen, innebærer dette en innskrenkning av den retten som følger av aksjeloven som sier at aksjeeier kan velge selv hvem som skal representere seg på generalforsamlingen. Hvis en kommune ikke kan delegerere fullmakten til noen utenfor egen kommune, innebærer dette en begrensning som private aksjeeiere ikke har.

Det kan være praktiske grunner til at to eller flere kommuner ønsker å gi fullmakt til en og samme person i et selskap der de alle er aksjeeiere. Det kan også være hensiktsmessig av andre grunner enn de rent praktiske at en slik løsning er ønskelig. Av den grunn bør kommunen som aksjeeier ha større frihet med hensyn til delegering enn det lovforslaget åpner opp for. Kommunen bør kunne overlate fullmaktsrepresentasjon til ordfører eller annen folkevalgt også i en annen kommune. Dette vil samsvare med aksjelovens regler og stille

en kommune mer på lik linje med private aksjeeiere. Verken lovforslaget § 5-2, 3. ledd eller andre bestemmelser i lovforslaget løser dette spørsmålet.

I lovforslaget § 5-2, 4. ledd er inntatt en bestemmelse om delegering til andre rettssubjekter. Med andre rettssubjekter inngår også selskaper, både selskaper kommunen selv eier eller sammen med andre, samt selskaper der kommunen ikke har noe eierskap. Det vil si at bestemmelsen omhandler hvilke oppgaver kommunen kan overlate til et selskap. Det skilles ikke mellom selskaper kommunen eier selv og selskaper eid av andre. Dette er ikke vurdert av utvalget. Etter ordlyden i første punktum skal det kunne delegeres myndighet til å treffe vedtak i saker av ikke prinsipiell betydning. Det er ikke fullt ut klargjort hva som menes med vedtak – om dette omfatter alle avgjørelser, herunder privatrettslige avgjørelser kommunen treffer.

Ordlyden i § 5-2, 4. ledd, første punktum tilsier en innskrenkning av gjeldende rett. I dag kan en kommune overlate oppgaver også av prinsipiell karakter til et selskap som kommunen enten eier alene eller sammen med andre. For eksempel legges avgjørelser knyttet til fast eiendom som kommunen eier ofte til et eiendomsselskap kommunen eier. Dette gjøres både av praktiske og økonomiske grunner. Forslaget om å begrense delegeringsadgangen til saker av ikke prinsipiell karakter vil innskrenke kommunens selvstyre og legge begrensninger på hva som kan overlates til et selskap. På den annen side kan det argumenteres for at denne begrensningen fører til at alle prinsipielle avgjørelser fattes av folkevalgte, noe som kan sies å styrke selvstyret. Det er usikkert om dette er tilsiktet fra utvalgets side, og det bes om synspunkter på dette.

Ordlyden i § 5-2, 4. ledd, andre punktum innebærer også en innskrenkning av gjeldende rett. Her foreslås at lovpålagte oppgaver bare skal kunne overlates til et eget rettssubjekt dersom «denne eller annen lov tillater det». I dag er det motsatt. Etter gjeldende rett kan kommunen overlate lovpålagte oppgaver til et annet rettssubjekt så langt dette ikke strider mot lov. Lovforslaget vil innebære en innskrenkning av kommunens frihet til å overlate lovpålagte oppgaver til egne selskaper eller til andre rettssubjekter den driver sammen med andre, enten det er sammen med andre kommuner eller private. En slik innskrenkning begrenser mulighetene til interkommunalt samarbeid. Det er ikke behov for en slik innskrenkning og gjeldende rett bør videreføres. Dette vil harmonisere bedre med utvalgets hovedformål om å styrke kommunens selvstyre.

SPØRSMÅL

Bør en kommune fortsatt kunne overlate oppgaver også av prinsipiell karakter til et selskap?

4.11. Disposisjoner uten fullmakt eller myndighet

(NOU KAP. 8.8)

Utvalget omtaler tre alternative forslag til konsekvenser for kommunen dersom en ansatt eller folkevalgt går ut over sin myndighet eller fullmakt.

- Ingen legitimasjonsvirkning (kommunen blir ikke bundet)
- Legitimasjonsvirkning kun for avtaler om dagligdagse forhold
- Legitimasjonsvirkning (kommunen blir bundet)

Etter at NOU'en ble skrevet, har Høyesterett i sak HR 2016-476- A drøftet om det gjelder en alminnelig legitimasjonsregel for kommuner. Saken gjaldt et forhold der administrasjonssjefen i en kommune hadde, i strid med kommunens finansreglement, inngått avtaler med en bank om finansielle instrumenter. Avtalene påførte kommunen en betydelig finansiell risiko. Høyesterett kom i motsetning til de tidligere instanser til at avtalene var bindende for kommunen, og frifant banken. Kommunens passivitet gjennom lengre tid etter at det var klarlagt at finansreglementet var overtrådt, medførte at kommunen var bundet.

Høyesterett konkluderer med at det ikke

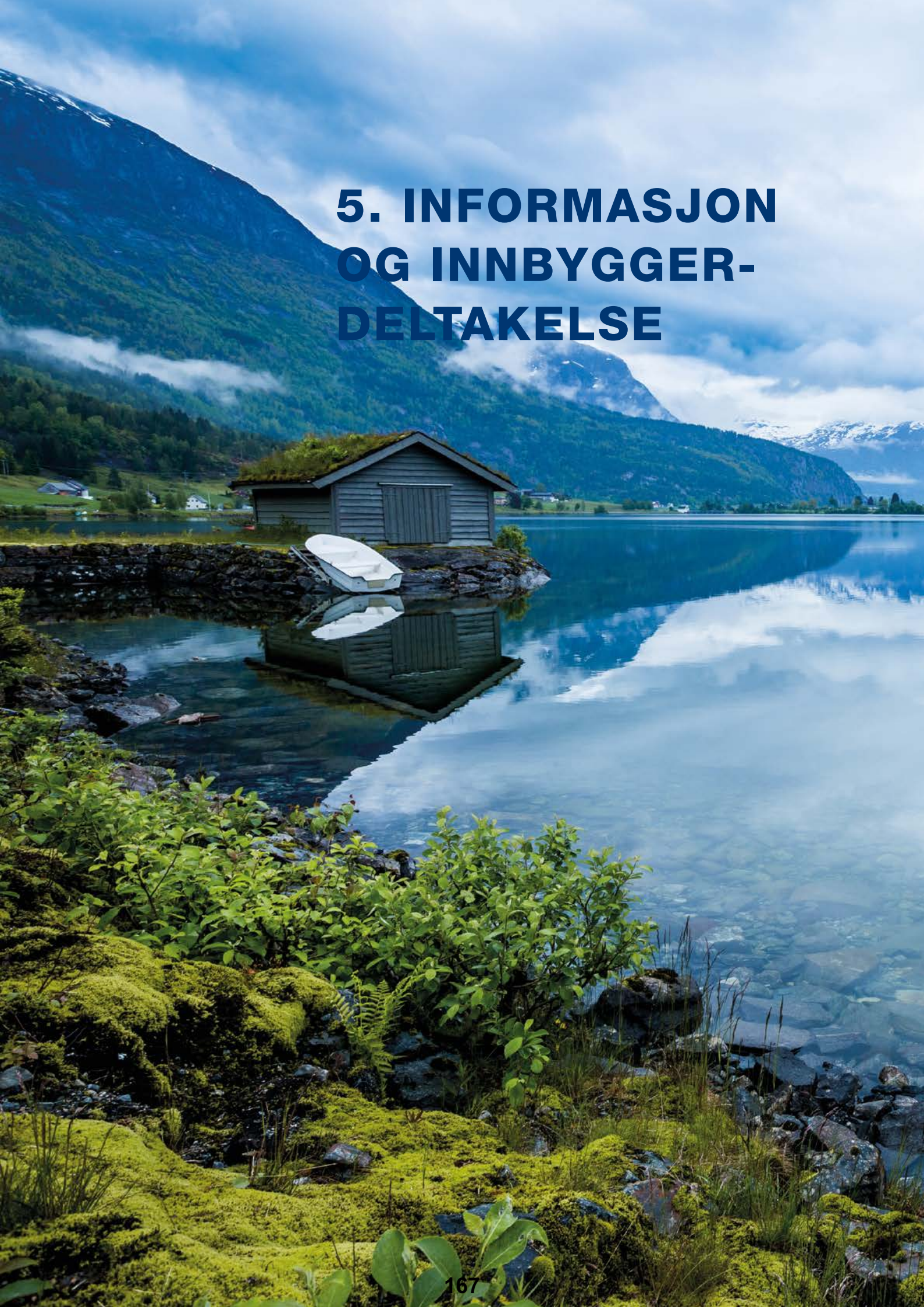
gjelder en alminnelig legitimasjonsregel for kommunene, heller ikke for privatrettslige disposisjoner. Høyesterett begrunner dette blant annet med at det følger av at kommuneloven § 6 uttrykker at beslutningskompetansen i kommunen ligger til kommunestyret, eller den kommunestyret delegerer til. Derfor kommer de alminnelige legitimasjonsreglene i avtaleloven ikke til anvendelse. Derimot kan det foreligge særlige situasjoner, som redegjort av Høyesterett, som likevel kan begrunne et ansvar for kommunen.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Gjeldende rett videreføres slik det fremkommer av avgjørelsen i den nevnte høyesterettsdommen.

5. INFORMASJON OG INNBYGGER- DELTAKEELSE

5.1. Informasjonsplikt

(NOU KAP. 6)

Etter utvalgets vurdering bør det i den nye kommuneloven legges vekt på at det skal være enkelt å få tilgang til informasjon om kommunens virksomhet. Utvalget foreslår at den generelle informasjonsplikten presiseres som en plikt for kommunene til å legge til rette for at alle kan få tilgang til den informasjonen kommunene gir om virksomheten sin (§4-1, 1. ledd, andre punktum).

Utvalget foreslår å utvide kommunenes plikt til å informere (§4-1, 1. ledd, første punktum). Kommunene skal ikke bare informere om virksomhet som skjer i kommunene, men også om virksomhet som andre rettssubjekter utfører for kommunene.

Stadig mer av kommunenes tradisjonelle virksomhet utføres i dag av kommunale selskaper, interkommunale samarbeid eller private. Det sentrale i informasjonsplikten vil etter utvalgets vurdering være å informere om aktiviteter og lignende som har direkte innvirkning på innbyggerne i kommunen.

Utvalget er opptatt av at kommunene i størst mulig grad praktiserer meroffentlighet. Utvalget mener likevel at det ikke er behov for å ha en oppfordring om å utvise meroffentlighet etter offentlighetsloven i kommuneloven. Det vil innebære en dobbeltregulering, da dette allerede følger av offentlighetsloven.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Undersøkelser viser at spesielt åpenhet, informasjon og innsyn oppleves som viktig for tilfredsheten med den lokaldemokratiske styringen. Særlig sterk er effekten av informasjonsarbeid: Kommuner som driver aktivt og bredt informasjonsarbeid skårer bedre på alle dimensjoner ved godt demokratisk styre. Å legge til rette for at alle kan få tilgang til informasjon vil bidra til at de som blir berørt, men ikke selv oppsøker informasjonen, får informasjon om de ulike tjenester kommunen yter og saker som blir behandlet i politiske organer og i administrasjonen. Forslaget gir tilstrekkelig frihet til å vurdere nærmere, ut fra lokale behov og tilgjengelige ressurser, hvilke konkrete forhold det skal informeres om, hvor mye det skal informeres, hvordan det skal informeres og til hvem. Plikten til å informere også om virksomhet som andre rettssubjekter utfører for kommunene bør ses i sammenheng med forslagene som skal gi kommunestyret styringsinformasjon om mer enn virksomheten som skjer i kommunen.

SPØRSMÅL

Virker utvalgets forslag til utvidet informasjonsplikt rimelig?

5.2. Innbyggerdeltakelse

(NOU KAP. 7)

Utvalget legger til grunn at det representative lokaldemokratiet skal utgjøre kjernen i styringssystemet i den nye kommuneloven, og at innbyggerdeltakelse vil utgjøre et viktig supplement. Utvalget mener kommunene bør ha stor frihet til selv å avgjøre hvordan og i hvor stor grad de ønsker å legge til rette for innbyggerdeltakelse. Utvalget foreslår at reglene om innbyggerdeltakelse og folkeavstemninger i all hovedsak videreføres. Det foreslås ikke noen ytterligere regulering av andre deltakelsesformer. Utvalget vil heller ikke lovfeste noen generell

bestemmelse om deltakelse utover det som ligger i formålsbestemmelsen.

Formålet med *innbyggerforslag* er at innbyggerne i en kommune skal ha mulighet til å sette nye saker på den politiske dagsordenen. Utvalget mener ordningen med innbyggerforslag bør videreføres, men foreslår en økning i kravet til antall underskrifter fra to til åtte prosent for å skape økt relevans for bruken av ordningen (§12-1). 1000 underskrifter er likevel alltid tilstrekkelig, også i en fylkeskommune.

Etter utvalgets vurdering bør ikke den nye kommuneloven legge særlige begrensninger på kommunenes frihet til å gjennomføre lokale *folkeavstemminger* (§12-2). Det bør imidlertid fremgå av selve lovbestemmelsen at virkeområdet for bestemmelsen er begrenset til kommunens virksomhet.

Utvalget foreslår ikke at det innføres en adgang til å kunne gjennomføre bindende lokale folkeavstemminger, eller at et bestemt antall innbyggerne i en kommune skal kunne kreve at en sak blir lagt ut til en rådgivende folkeavstemming.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Antallet kanaler for innbyggerdeltakelse synes å bety lite i både små og store kommuner for vurdering av lokaldemokratiet. Det som betyr noe er hvordan kanalene brukes – at de brukes aktivt og at innspill som kommer gjennom disse kanalene brukes inn i beslutningsprosesser. Det taler for at kommunestyrene har stor handlefrihet på området.

Lovforslaget omfatter innbyggerforslag og folkeavstemming. Disse to ordningene har preg av å være sikringsbestemmelser. Samtidig må dette ses sammen med blant annet informasjonplikten og [KS' høring](#) om hensynet til at kommunene skal ha stort handlingsrom på området.

SPØRSMÅL

Er terskelen for innbyggerforslag for høy?

Er utvalgets forslag om folkeavstemming dekkende?

Bør det være en generalbestemmelse om innbyggerdeltakelse?

Bør det lovfestes medvirkningsordninger for innbyggerne generelt eller særskilte grupper?

Bør slike medvirkningsordninger i tilfelle reguleres som folkevalgte organer eller som innbyggerdeltakelse?

6. ADMINISTRASJONEN

(NOU KAP. 8.5 OG 8.6)

Utvalget legger til grunn at det er behov for en sterk og tydelig folkevalgt styring av kommunen av hensyn til lokaldemokratiet og kommunens legitimitet. En god administrasjon vil kunne bidra til å løfte det folkevalgte nivået i kommunen. Tittelen kommunedirektør foreslås for øverste administrative leder. Utvalget understreker at de folkevalgte og administrasjonen med sine ulike roller og oppgaver er gjensidig avhengig av hverandre for at kommunen skal kunne drives på en demokratisk og faglig god måte og at et godt samspill mellom folkevalgte og administrasjon er avgjørende. Utvalget mener det er behov for å tydeliggjøre folkevalgtes og administrasjonens ulike roller og oppgaver og foreslår følgende:

- Ledelsesansvaret til øverste administrative leder presiseres til å gjelde *«innenfor de instruksjer, retningslinjer eller pålegg kommunestyret eller fylkestinget gir»* (§13-1, 2. ledd).
- Øverste administrative leder tillegges et presisert ansvar for forsvarlig utredning av saker til folkevalgte organer: *«Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak»* (§ 13-1, 3. ledd).
- Øverste administrative leder gis et selvstendig ansvar for å gjøre folkevalgte organ oppmerksom på særskilte iverksettingsutfordringer: *«Hvis kommunedirektøren blir oppmerksom på faktiske og rettslige spørsmål som har sentral betydning for iverksettelsen av vedtaket, skal han eller hun gjøre det folkevalgte organet oppmerksom på det på en egnet måte.»*, (jf. § 13-1, 4. ledd)
- Øverste administrative leder får lovfestet ansvar for løpende personalansvar for den enkelte. Utvalget nevner ansettelse, oppsigelse og

tjenestlig reaksjon som eksempler på dette (§13-1, 7. ledd).

- Kommunestyret har fortsatt ansvar for ansettelse av øverste administrative leder samt et overordnet ansvar for kommunens arbeidsgiverpolitikk.
- Organer (utvalg, arbeidsgrupper mm) skal enten være folkevalgte eller administrative (og følge ulike organers regelsett).

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

KS har både gjennom Folkevalgt-programmet og «Skodd for framtida», som er et verktøy for utvikling av lokale arbeidsgiverstrategier, understreket behovet for et godt samspill mellom folkevalgte og administrasjonen. En tydelig avklaring av roller, samt aksept og respekt for disse, er viktig for å skape et godt samspill.

?

SPØRSMÅL

*Bidrar presiseringene i lovforslaget i tilstrekkelig grad til en tydeliggjøring av folkevalgte og administrasjonens ulike roller?
Hva bør være tittelen på øverste administrative leder?*

7. KOMMUNAL ØKONOMI

UTVALGET FORESLÅR

Utvalget mener kommuneloven skal legge et godt grunnlag for en økonomiforvaltning som bygger opp under selvstyret og den lokale handlefriheten.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Administrasjonen mener at utvalget i all hovedsak har foretatt gode avveininger og ikke satt unødvendige begrensninger for det lokale selvstyret gjennom økonomireglene.

7.1.

Overordnede bestemmelser om økonomiforvaltningen

(NOU KAP. 19.4)

Utvalget foreslår en ny formålsbestemmelse som legger til grunn at kommunene skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid, og at kommunene ikke skal ta vesentlig finansiell risiko. Dette løfter idealet om langsiktig økonomiforvaltning sterkere frem i loven, samtidig som det presiseres at den ikke er ment å være grunnlag for lovlighetskontroll.

Utvalget følger opp formålsbestemmelsen med å foreslå en lovfestet plikt til å benytte finansielle måltall som et verktøy for den langsiktige styringen av kommunens økonomi, med tilhørende utvidet krav til å redegjøre for kommunens økonomi i årsberetningen. Åpenhet og transparens er viktig for det lokale selvstyret, og bruken av finansielle måltall kan bidra til å synliggjøre økonomiske prioriteringer på en enkel og lettfattelig måte. Ikke minst i årsmeldingen hvor konsekvenser av mer kortsiktige økonomiske prioriteringer kan synliggjøres opp mot de nye måltallene.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Langsiktig økonomisk handlefrihet bidrar til å skape tillit til det lokale selvstyret slik at ressursene forvaltes på beste måte også for kommende generasjoners innbyggere. Forslagene støttes.

7.2.

Regnskapsplikten og konsernregnskap

(NOU KAP. 19.5)

Utvalget foreslår en ny plikt for kommunene til å utarbeide et samlet regnskap for kommunen eller fylkeskommunen som juridisk enhet, dvs. et samlet regnskap for kommunekasse, kommunale foretak og eventuelle andre virksomheter som er en del av kommunen. Målet er å gi både kommunestyret og innbyggerne bedre oversikt over kommunens samlede økonomiske utvikling og stilling. Utvalget foreslår at kommunen ikke bør pålegges en plikt til

å utarbeide konsernregnskap som omfatter både kommunen som rettssubjekt og andre rettssubjekter (selskaper) som kommunen er hel- eller deleier av (interkommunale selskaper og aksjeselskaper). Utvalget begrunner dette bl.a. med at det er tvilsomt om nytteverdien av slik regnskapsinformasjon forsvarer kostnadene ved å innføre en konsernregnskapsplikt.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Administrasjonen støtter forslaget om at kommunen får plikt til å utarbeide et samlet regnskap for kommunen som juridisk enhet. Samtidig viser en FoU-rapport som BDO og AgendaKaupang har utarbeidet på oppdrag fra KS at alle kommuner er deltagere i interkommunale selskaper, og i gjennomsnitt deltar en kommune i 4-5 interkommunale selskaper. FoU-rapporten viser at det i kommunens styringsdokumenter er lite fokus på tjenesteproduksjon og økonomi i denne type virksomheter. Konserntall som produseres gjennom SSB-Kostra kvalitetssikres i liten grad av kommunene, også der de benyttes i sammenligningen med andre. BDO og AgendaKaupang viser til at behovet for konsoliderte regnskaper i kommunal sektor ikke primært er av finansiell karakter, men av styringskarakter. Det handler om å gi et bilde av den samlede tjenesteproduksjonen levert av den enkelte kommune. Dette tilsier at kommunene bør få plikt til å utarbeide konsernregnskaper der

tjenesteproduksjon er lagt til virksomheter utenfor kommunen som juridisk enhet, men at dette kan innføres gradvis. Konsernregnskapsplikt vil kunne medføre økte kostnader for kommunene i en overgangsperiode.

Hovedprinsippene for skille mellom drift og investeringer foreslås videreført. Dette innebærer at det fortsatt vil være slik at tilskudd til andres investeringer vil måtte finansieres av løpende inntekter og ikke av kapitalinntekter. Dette må ses i sammenheng med at formuesbevaring er et sentralt prinsipp i den kommunale økonomiforvaltningen. En åpning for å bruke kapitalinntekter til tilskudd til andres investeringer ville åpnet for en overføring av større formuesverdier fra kommunen, og en svekking av kommunenes formue og fremtidige generasjoners økonomiske handlefrihet. Tilskudd til kommunalt eide virksomheters investeringer vil ikke føre til tilsvarende svekkelse av formuen, men utvalget foreslår likevel ingen unntaksregel for slike tilskudd og viser bl.a. til at dette kan føre til høyere opplåning for kommunenes egne investeringer. Et konsernregnskap vil gi kommunestyrene en samlet oversikt over virksomheten, også den som drives utenfor kommunen, og innvendingene mot bruk av kapitalinntekter til finansiering av investeringer i kommunalt eide virksomheter bør da være mindre.

SPØRSMÅL

Bør kommunene få plikt til å avlegge konsernregnskap når tjenesteproduksjon er lagt til hel- eller del-eide virksomheter utenfor kommunen som juridisk enhet?

7.3.

Låneopptak og avdrag på lån

(NOU KAP. 19.8)

Adgangen til lånefinansiering av investeringer foreslås utvidet til kjøp av aksjer i bestemte typer eidselskaper og en tydeliggjøring av at låneadgangen også gjelder andre særskilte formål fastsatt i lov. Dette innebærer at en kommune fortsatt ikke vil kunne lånefinansiere investeringer i selskaper (kjøp av aksjer, kapitalinnskudd og lignende). Dette vil kunne virke begrensende på kommunenes muligheter til å velge mest hensiktsmessige finansieringsform for virksomhet kommunen mener det er mest hensiktsmessig å organisere utenfor kommunens egen organisasjon.

Når det gjelder låneopptak for videre utlån, foreslår utvalget en videreføring av dagens prinsipper, dvs. at mottaker ikke driver næringsvirksomhet, og at midlene skal nyttes til investeringer.

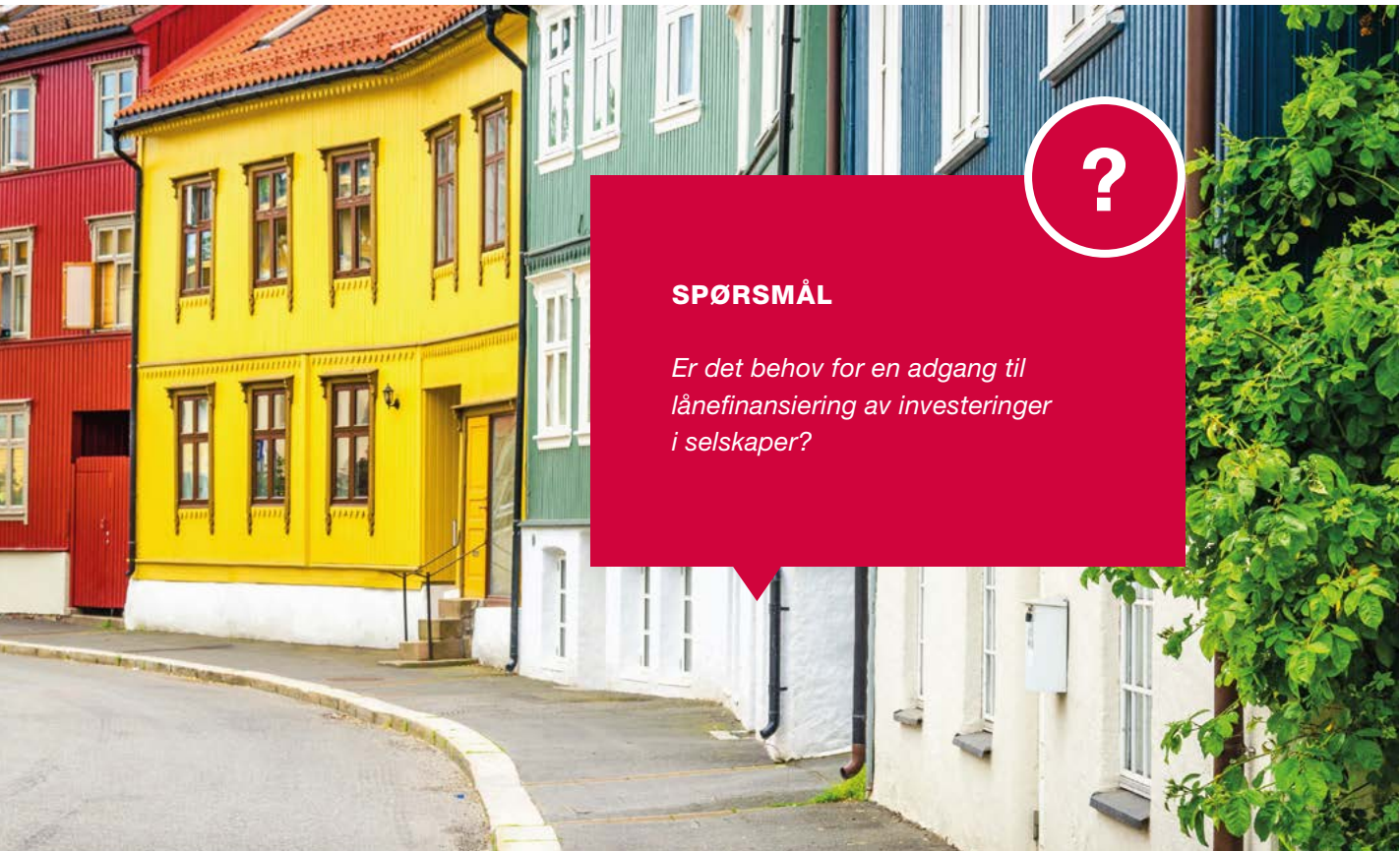
Dette betyr at kommunene ikke kan ta opp lån for videreutlån til andre kommuner eller fylkeskommuner. Dette vil kunne virke begrensende på rollen som samfunnsutvikler, men med utvidet låneadgang kan kommunen komme under press for å bidra i finansieringen av investeringsoppgaver andre enn kommunen har ansvaret for å prioritere og å gjennomføre. En slik utvidelse av låneadgangen vil også kunne føre til begrensninger i kommunenes økonomiske handlingsrom, herunder det finansielle grunnlaget for rollen som tjenesteyter.

Det foreslås en ny beregningsmetode for beregning av minimumsavdrag på lån, som sikrer at avdragene følger kapitalslitet for investeringene, og slik at lån er nedbetalt når investeringens økonomiske levetid er utløpt.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Administrasjonen støtter utvalget i at dagens prinsipper for låneopptak for videre utlån videreføres. Ny metode for beregning av minimumsavdrag på lån er en forbedring sammenlignet med dagens modell hvor minimumsavdragene kan være så lave at restgjelden for en investering over tid er høyere enn bokført verdi av investeringen. Kommunen vil også kunne sitte igjen med restgjeld knyttet til en investering når investeringens økonomiske levetid er utløpt. Utvalget har gjort et grovt anslag som indikerer at 110 – 120 kommuner vil få økte minimumsavdrag med det nye forslaget, og at dette samlet vil utgjøre i størrelsesorden $\frac{1}{2}$ - $\frac{3}{4}$ mrd. kroner. Dette vil bety at enkelte kommuner på kort sikt vil få redusert økonomisk handlingsrom ved den nye modellen, men samtidig innebærer dagens modell et brudd med det finansielle ansvarsprinsipp (den som har nytten av et tiltak skal også bære kostnadene ved det) som ikke bør videreføres i ny kommunelov.

SPØRSMÅL

Er det behov for en adgang til lånefinansiering av investeringer i selskaper?

7.4.

Balanse i årsbudsjett og inndekning av merforbruk

(NOU KAP. 19.6)

Utvalget foreslår nye regler for inndekning av regnskapsmessig merforbruk. Med gjeldende regler kan kommunene skyve inndekning av regnskapsmessig merforbruk til kommende års budsjett, selv om kommunen har tilgjengelige midler på disposisjonsfond. Utvalget foreslår en endring i dette ved at eventuelt merforbruk skal så langt det er mulig dekkes av tilgjengelige midler på disposisjonsfond før regnskapet avsluttes. Tilsvarende skal et regnskapsmessig mindreforbruk avsettes til disposisjon før regnskapet avsluttes.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Den nye tilnærmingen vil gjøre det enklere for bl.a. folkevalgte å se hvilket handlingsrom som ligger i kommunens regnskap. Forslagene støttes.

7.5.

Disposisjoner i strid med reglene om lån og garantier

(NOU KAP. 20)

Utvalget mener at rettsvirkningene av brudd på økonomibestemmelsene bør klargjøres. Utvalget foreslår å lovfeste regler for privatrettslig ansvar dersom det skjer disposisjoner i strid med økonomibestemmelsene i kommuneloven. Forslaget bygger på prinsippet om at brudd på kommunelovens regler i alminnelighet bare skal lede til privatrettslig ugyldighet i tilfeller der rettsbruddet var synlig for kommunens kontraktsmotpart. En slik regulering gir begge parter grunner til å forsøke å unngå brudd på reglene, og gir etter utvalgets syn en rimelig risikovurdering.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Forslaget innebærer en klargjøring av rettsvirkningene og vil bidra til forutsigbarhet for kommunene og deres kontraktsmotparter. Det kan samtidig ikke ses bort fra at regler om privatrettslig ugyldighet kan innebære økte dokumentasjonskrav fra kommunens kontraktsmotparter, f.eks. i forbindelse med inngåelse av låneavtaler. Forslaget støttes.

8. KOMMUNALE FORETAK OG INTERKOMMUNALT SAMARBEID

8.1. Kommunale foretak

(NOU KAP. 11)

Kommunale foretak er en del av kommunen, og skal styres etter de samme prinsipper som de øvrige delene av kommunen. Kommunale foretak ledes av et styre som står ansvarlig overfor kommunestyret. Det foreslås å videreføre organisasjonsmodellen, men med noen endringer (kap. 9 i lovforslaget).

Utvalget foreslår å innføre et krav om at kommunestyret skal utarbeide en eierskapsmelding for virksomhet som drives i selskaper (AS, IKS, samvirkeforetak, kommunalt oppgavefelleskap (dagens interkommunalt samarbeid etter § 27), vertskommunesamarbeid) minst en gang i valgperioden. Eierskapsmeldingen skal også omfatte kommunale foretak. Eierskapsmeldingen skal inneholde (§ 27-1) prinsippene for eierstyringen, oversikt over selskaper og foretak og formålet med selskapene og foretakene.

Utvalget mener det kan oppstå utfordringer hvor medlemmer av styret i kommunale foretak også er medlemmer av kommunestyret. Utvalget

mener en slik rollekombinasjon kan svekke allmenhetens tillit til forvaltningen og foreslår noen valgbarhetsbegrensninger ved at medlemmer av kommunestyret eller fylkestinget eller daglig leder ikke kan være medlemmer av styret (§ 9-5). De ordinære valgbarhetsreglene om hvem som er valgbar og hvem som er utelukket fra valg skal også gjelde (§§ 7-2 og 7-3).

Utvalget foreslår at kommunestyret i parlamentarisk styrte kommuner gis en generell adgang til å delegere sin myndighet etter bestemmelsene om kommunale foretak til kommunerådet. Forslaget innebærer at kommunerådet overtar kommunestyrets rolle overfor kommunale foretak. Myndighet til å opprette eller nedlegge kommunale foretak kan likevel ikke delegeres. Utvalgets forslag er i tråd med et forsøk gjennomført i Oslo kommune og som er evaluert av Agenda Kaupang. Evalueringen konkluderer med at forsøket har gitt positive resultater.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Forslaget om eierskapsmelding er i tråd med KS' anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll og tilråding fra PwC i rapporten «Kommunestyrets overordnede tilsynsansvar».

Styret i et kommunalt foretak er etter gjeldende rett ikke å regne som et folkevalgt organ. Dette er foreslått videreført. En kombinasjon av folkevalgte og andre i styret, eller et styre bestående av bare folkevalgte kan medføre tvil om styret da er å regne som et folkevalgt organ. Administrasjonen foreslår at det presiseres at styret i et kommunalt foretak ikke er et folkevalgt organ, uavhengig av sammensetningen av styret.

Kommunale foretak er en del av kommunen som rettssubjekt. Det kan synes unødvendig å lovfeste at kommunestyremedlemmer og medlemmer i toppledergruppen ikke har adgang til å bli valgt til styret i kommunale foretak (§ 9-5, 2 ledd). Forslaget betyr at kommunen får mindre handlingsrom enn eiere av et aksjeselskap. Aksjeloven hindrer ikke eier i å sitte i styret. Dette innebærer også en innskrenkning av det kommunale selvstyret som foreslås lovfestet i formålsparagrafen (§ 1). Et alternativ kan være å innføre habilitetsbestemmelser slik utvalget selv er inne på. Dette bør vurderes.

Utvalget har ikke kommentert hvorfor det bør være andre regler for valgbarheten til et styre i et kommunalt foretak, eller det å være medlem av et folkevalgt organ å behandle vedtak en selv har truffet i et underordnet utvalg. Dette savnes.

SPØRSMÅL

*Bør kommune-
styremedlemmer
og medlemmer i
toppledergruppen
ikke lenger ha
adgang til å velges
til styret i kommu-
nale foretak?*

8.2. Interkommunalt samarbeid

(NOU KAP. 18)

Utvalget mener den nye kommuneloven bør inneholde en bestemmelse som fastslår at kommuner kan samarbeide med hverandre for å løse felles oppgaver. Utvalget foreslår også å ta inn i loven en opplisting av de vanligste samarbeidsformene samt at kommunene kan samarbeide også på andre måter, men at de da kun kan benytte samarbeidsformer de har rettslig adgang til å benytte.

Utvalget foreslår å ta bort dagens regel i § 27 som gir kommunene adgang til å opprette et styre til å løse felles oppgaver. I stedet foreslås en regionrådsmodell og kommunalt oppgavefelleskap.

Utvalget foreslår at oppgavefelleskapet skal organiseres med et representantskap der alle deltagerne i oppgavefelleskapet skal være representert.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Det bør vurderes om begrepet kommunesamarbeid bør erstatte interkommunalt samarbeid (§17-1). Det handler om samarbeid mellom kommuner for å utføre felles oppgaver. Ordet interkommunalt brukes ikke i de konkrete ordningene. Derimot brukes vertskommunesamarbeid.

Forslaget om regionråd støttes.

Forslaget om kommunalt oppgavefelleskap støttes derimot ikke fullt ut, fordi det innebærer en innskrenkning i forhold til dagens regler om § 27 samarbeid med hensyn til organisering. I dagens regel heter det at en eller flere kommuner og/eller fylkeskommuner «kan opprette et eget styre til løsning av felles oppgaver». Det stilles ikke krav om at alle deltagerne skal være representert i styret eller til antall deltagere. Det er opp til deltagerne å bestemme både styrets sammensetning og størrelse. Dette gir stor fleksibilitet for kommunene. Det kan være positivt at alle deltagerne er representert, men dette framstår som unødvendig formalistisk. Hvorvidt alle må være representert i samarbeidsorganet bør være opp til deltagerne å bestemme og kan være avhengig av type oppgaver som ønskes løst. Det bør ikke være nødvendig å pålegge et representantskap med deltagelse fra alle. Et styre der kommunene selv bestemmer antall og hvem som skal sitte i styret slik som i dag, bør være tilstrekkelig.

En klargjøring av det økonomiske ansvaret (§ 19-2) og at det kreves at det tas stiling til om oppgavefelleskapet skal være eget rettssubjekt eller ikke (§ 19-4, 4. ledd bokstav b), er positivt og vil hindre fremtidig tolkningstvil.

Det er også positivt å lovfeste krav om eget regnskap for både regionråd og kommunale oppgavefelleskap (§ 14-8). Dette gjelder uavhengig av om det kommunale oppgavefelleskapet er eget rettssubjekt eller ikke. Dette vil blant annet bidra til å hindre mistanke om kryss-subsidiering og sikre tilliten til kommunenes virksomhet.

?

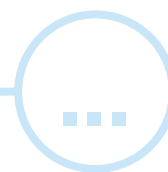
SPØRSMÅL

*Er det riktig å stille krav om representantskap som forutsetter at alle deltagerne er representert?
Bør begrepet interkommunalt samarbeid erstattes med begrepet kommunesamarbeid?*

9. EGENKONTROLL

UTVALGET FORESLÅR

Egenkontrollen er viktig for den folkevalgte styringen av kommunen og for å forebygge misligheter og styrke tilliten til kommunene både blant innbyggerne og hos nasjonale myndigheter. En styrket egenkontroll vil bygge opp under det kommunale selvstyret og legge til rette for redusert statlig tilsyn med kommunene.

9.1.

Kontroll og tilsyn, kommunestyrets overordnede tilsynsansvar

(NOU KAP. 23)

Utvalget viderefører at det er kommunestyret som har det overordnede ansvaret for all kommunal virksomhet. Ansvaret omfatter både virksomhetens lovlighet og prioriteringene innenfor lovens ramme. Kommunestyret skal oppnevne et kontrollutvalg til å føre løpende kontroll med kommunens virksomhet på kommunestyrets vegne. I tillegg har øverste administrative leder et ansvar for å føre kontroll med kommunens virksomhet (internkontroll). Utvalget mener en god egenkontroll er av stor betydning og

forslår å styrke både den administrative og folkevalgte delen av egenkontrollen. Utvalget mener det er viktig at all egenkontroll innrettes slik at det er mulig å lære mest mulig av egenkontrollen, for i neste omgang å legge til rette for bedre folkevalgt styring og kontroll og for at feil som er begått, ikke blir gjentatt.

Utvalget mener offentlige organer skal være underlagt *ekstern kontroll*, blant annet for å sikre rettighetene til svake parter.⁶ Utvalget mener at

6. Domstolskontroll og Sivilombudsmannens kontroll er de to hovedsporene for kontroll med kommunal virksomhet i *uavhengige organer*. I tillegg er det etablert omfattende ordninger for at *statsforvaltningen* kan føre tilsyn med og kontrollere kommunal virksomhet. Statsforvaltningens organer skal sørge for at forvaltningsvirksomheten innenfor eget ansvarsområde drives lovlig og ivareta føringer fra overordnet nivå innenfor lovens ramme.

måten tilsyn og kontroll fungerer på, har stor betydning for det kommunale selvstyret, og har vurdert elementer i *statsforvaltningens* tilsyn og kontroll med kommunene. Utvalget er opptatt av at statsforvaltningskontrollen skal innrettes i respekt for at kommunene er selvstendige rettssubjekter. De inngår ikke i statsforvaltningshierarkiet, og de kan ikke instrueres uten at det er gitt særskilt hjemmel for det.

Utvalget peker på en ubalanse i forholdet mellom statsforvaltningens styring og det kommunale selvstyret som det bør rettes opp i. Utvalget mener kommunene bør gis mulighet til å bringe lovligheten av statsforvaltningens overprøving inn for rettslig prøving i et uavhengig organ.

Kommunestyret har det overordnede ansvaret for å sørge for at kommunen er organisert og drives slik at lover og forskrifter blir overholdt, samt at målene for virksomheten blir oppfylt. Utvalget foreslår å videreføre kommunestyrets øverste og generelle ansvar for kontrollen med kommunen virksomhet (§ 22-1). Kommunestyrets rett til å få seg forelagt enhver sak til orientering eller avgjørelse videreføres. Det samme gjelder kommunestyrets rett til å gjøre om vedtak som er truffet av andre folkevalgte organer eller administrasjonen. Denne retten gjelder bare i samme utstrekning som andre folkevalgte organer eller administrasjonen selv kunne ha gjort om vedtaket.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

I tillegg til egenkontrollen og ekstern kontroll i uavhengige organer, er det grunn til å understreke innbyggernes kontroll gjennom den demokratiske styringskjeden der folkevalgte står til ansvar overfor innbyggerne i valg, og der innbyggerne kan kontrollere også mellom valg.

God egenkontroll er viktig for et godt lokaldemokrati og bør også redusere grunnlaget for statlig styring og kontroll. Flere undersøkelser understreker utvalgets vurdering av at måten statsforvaltningens kontroll og tilsyn utøves på har betydning for det kommunale selvstyret.

Selve lovforslaget viderefører bestemmelsen om lovlighetstilsyn og forsterker samordningskravene. Det er i samsvar med KS' politikk om at tilsynet må være klart avgrenset som lovlighetstilsyn og samordnes bedre nasjonalt og regionalt.

I utredningen påpekes betydningen av at tilsyn og kontroll bidrar til læring. Lovlighets-tilsynet ligger fast, men tilsynet må *innrettes* slik at det i større grad medvirker til læring. Samtidig er det grunn til å understreke at det er andre og bedre kilder til læring enn tilsyn. Det vises til NIBR-rapporten «Hvordan påvirker det statlige tilsynet kommunene og det kommunale selvstyret» og PwC-rapporten «Kommunestyrets overordnede tilsynsansvar», begge på oppdrag fra KS. Begge rapportene viser at statlige tilsyn i varierende grad ser ut til å ha læringseffekt.

9.2.

Kontrollutvalget og kontrollutvalgssekretariatet

(NOU KAP. 25)

Utvalget viderefører kommunestyrets plikt til selv å velge et kontrollutvalg (§ 23-1), inkl. leder og nestleder, og at minst ett medlem også er medlem i kommunestyret. For å styrke kontrollutvalgets arbeid og legitimitet økes minimumskravet til antall medlemmer i kontrollutvalget fra tre til fem. Det foreslås ikke særlige regler for hvem som skal kunne velges som leder av kontrollutvalget. Utvalget viderefører reglene om hvem som ikke kan velges samt foreslår å utelukke personer med sentrale verv eller stillinger i kommunale eller fylkeskommunale selskaper og personer som har en ledende stilling eller som er medlem eller varamedlem av styret i et interkommunalt samarbeid.

Etter forslaget vil det fortsatt være opp til den enkelte kommune å fastsette lokale reglement for gjennomføring av høringer i regi av kontrollutvalget. Kravene om at kontrollutvalgets sekretariat skal være uavhengig videreføres, og det innføres ikke kompetansekrav til dette. Et mindretall mener revisjonen bør kunne utføre sekretariatsfunksjonen for kontrollutvalget.

Kontrollutvalgets plikt til å rapportere resultatene av sin kontroll til kommunestyret videreføres. I kontrollsaker som skal oversendes til kommunestyret presiseres øverste administrative leders uttalelsesrett før kontrollutvalget behandler saken (§ 23-5).

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

I «Kommunestyrets overordnede tilsynsansvar» anbefaler PwC at kontrollutvalget består av flere enn minimumskravet om tre medlemmer (de vurderer ikke spørsmålet om lovfesting). De mener et kontrollutvalg med fem medlemmer er et mindre sårbart organ der man får en bedre debatt og bredere kompetanse. PwC anbefaler også kommunestyrene å vurdere om mer enn ett kommunestyremedlem bør sitte i kontrollutvalget. Bakgrunnen er at det er vanskelig for de «eksterne» medlemmene i kontrollutvalget å være tilstrekkelig orientert om kommunens virksomhet. God kjennskap til samspillet mellom folkevalgte, administrasjon og den kommunale forvaltningen generelt er en viktig forutsetning for å gjøre en god jobb i kontrollutvalget. Deltagelse i kommunestyret vil trolig styrke denne forståelsen og gjøre kontrollutvalgsmedlemmet bedre rustet for kontrollutvalgsrollen. Det er imidlertid pekt på det prinsipielt uheldige i kombinasjonen av verv i både kommunestyret og kontrollutvalget. Argumentasjonen er at kommunestyret er øverste beslutningsorgan i kommunen og at kontrollutvalget bør være uavhengig av beslutningsprosessen.

?

SPØRSMÅL

Bør minimumskravet øke fra tre til fem medlemmer, og bør det lovfestet at mer enn ett kommunestyremedlem sitter i kontrollutvalget?

9.3. Revisjon

(NOU KAP. 26)

Utvalget foreslår endringer for å klargjøre innholdet i *regnskapsrevisjon* og regnskapsrevisors rolle. Utvalget foreslår at regnskapsrevisors rolle i bevilgningskontrollen utvides noe (§ 24-6), slik at regnskapsrevisor, som en del av den finansielle revisjonen, også skal utføre enkle kontroller med om bruken av kommunenes midler, det vil si disposisjonene i regnskapet, har hjemmel i kommunestyrets budsjettbevilgning. Utvalget foreslår at det innføres en lovpålagt forenklet revisorkontroll med etterlevelsen av bestemmelser og vedtak i økonomiforvaltningen. For regnskapsrevisor innebærer forslaget et utvidet ansvar for å vurdere risikoen og se etter vesentlige feil og mangler, ved både oppfølgingen av kommunestyrets budsjettvedtak og økonomiforvaltningen. Regnskapsrevisor får med dette et tydeligere ansvar for å ta tak i svakheter på økonomiområdet og rapportere slike til kontrollutvalget. For kontrollutvalget betyr lovforslaget en tydeliggjøring av ansvaret for å føre tilsyn med økonomiforvaltningen.

Utvalget understreker at *forvaltningsrevisjon* er en av bærebjelkene i kommunenes egenkontroll. I hovedsak videreføres gjeldende regler om forvaltningsrevisjon. Definisjonen (§ 23-3) utvides slik at den dekker praksis med at forvaltningsrevisjon også innebærer vurderinger av om lov og forskrift eller kommunens reglement følges (regeletterlevelse). Utvalget mener det ikke er hensiktsmessig å stille konkrete krav til hvor mange forvaltningsrevisjoner som skal gjennomføres hvert år. Etter utvalgets vurdering er det heller ikke et krav om at det skal utføres årlige forvaltningsrevisjoner et treffende virkemiddel med tanke på å oppnå bedre

og målrettet forvaltningsrevisjon. Utvalget foreslår at gjeldende krav i kontrollutvalgsforskriften § 9 om årlige forvaltningsrevisjoner ikke videreføres. Utvalget foreslår at loven i stedet fastslår at kommunestyret skal vedta en plan for hver valgperiode etter innstilling fra kontrollutvalget om hvilke områder som skal/bør undergis forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko og vesentlighetsvurdering, og den skal sikre at det regelmessig gjennomføres forvaltningsrevisjon i et omfang i samsvar med kommunens størrelse, kompleksitet og risiko.

Utvalgets flertall legger til grunn at *adgangen til å konkurranseutsette* kommunal revisjon videreføres (§ 24-1), mens mindretallet vil oppheve denne adgangen. Det foreslås etablert en nasjonal ordning for *kvalitetskontroll med revisorer* i kommunesektoren, men det er ikke utarbeidet et lovforslag til dette. Utvalget har kommet til at det ikke bør etableres en statlig sertifiserings- og tilsynsordning for kommunal revisjon.

SPØRSMÅL

Bør adgangen til å inngå avtale med annen revisor oppheves?

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Administrasjonen støtter at regnskapsrevisors oppgaver på økonomiområdet utvides noe for å styrke den folkevalgte kontrollen med økonomiforvaltningen.

Det er naturlig at definisjonen av forvaltningsrevisjon utvides til å dekke praksis med etterlevelsesrevisjon. Det støttes, som foreslått, at kommunestyret skal vedta en plan for hver valgperiode etter innstilling fra kontrollutvalget om hvilke områder som skal/bør undergis forvaltningsrevisjoner, basert på risiko- og vesentlighetsvurdering, framfor at det stilles krav om årlige forvaltningsrevisjoner. Dette er også langt på vei i samsvar med tilrådingene fra PwC om hvordan kommunestyret kan styrke sitt overordnede tilsynsansvar: De tilrår at kommunestyret utarbeider et «årshjul» for hvordan de kan utøve kontroll- og tilsynsrollen gjennom hele valgperioden, og at kommunestyret i større grad involveres i arbeid med overordnet analyse og planer for forvaltningsrevisjon og selskapskontroll for å få bedre kjennskap til risikobildet i kommunen. PwC tilrår også at kommunestyrets ansvar og plikter på dette område presiseres i kommuneloven.

9.4 Internkontroll

(NOU KAP. 24)

I dag er krav til internkontroll kort regulert i kommuneloven og med stadig mer omfattende bestemmelser i særlovgivningen. Utvalget foreslår å lovfeste en ny og mer omfattende bestemmelse om internkontroll til erstatning for internkontrollregulering i særlovgivningen (§25-1). Utvalget mener krav til internkontroll hører hjemme i kommuneloven. En samlet bestemmelse i kommuneloven til erstatning for særlovgivningen vil gjøre reguleringen mer samordnet, helhetlig og enklere å forholde seg til for

kommunene. Særlovgivningen foreslås gjennomgått i en egen prosess med sikte på at lovbestemmelser og tilhørende forskrifter om internkontroll for kommuneplikter (plikter som bare er pålagt kommuner) kan oppheves slik at kun kommunelovens internkontrollbestemmelse skal gjelde.

Hovedbestemmelsen fastslår at øverste administrative leder skal føre systematisk kontroll med administrasjonens virksomhet for å sikre at lover, forskrifter og vedtak følges. Med dette

fastslås at kommunen skal ha en internkontroll, og at øverste administrative leder skal være ansvarlig. Internkontroll gjelder alle deler av administrasjonens virksomhet, men ikke de folkevalgte og folkevalgte organer. Internkontrollen må være systematisk, dvs at arbeidet må være planmessig og metodisk, ikke tilfeldig og spontant. Hensikten er å sikre at lover, forskrifter og vedtak følges. Det innebærer at internkontrollen gjennomgående innrettes slik at den sørger for etterlevelse både av generelle regler i lover og forskrifter og av konkrete folkevalgte og administrative vedtak. Utvalget mener det ikke er behov for å ha en uttømmende regulering av *formål* og *hensyn* med en god internkontroll.

I mange av dagens bestemmelser om internkontroll er det relativt detaljert listet opp *elementer som skal inngå* i en internkontroll. Utvalget mener en så detaljert regulering er unødvendig og har lagt vekt på å være tydelig på de overordnede, og sentrale elementene og vurderingene i internkontrollen. Utvalget foreslår å videreføre mange av enkeltelementene fra sektorreguleringen i ny bestemmelse om internkontroll i kommuneloven. Den foreslåtte bestemmelsen angir hva som minimum må gjøres av internkontroll etter kommuneloven (§25-1, 2. ledd): Utarbeide en beskrivelse av virksomhetens oppgaver, mål og organisering; tilpasse virksomhetens størrelse, egenart, aktiviteter og risikoforhold; følge opp avvik og risiko for avvik som er avdekket gjennom internkontrollen; dokumentere i den form og det omfang som er nødvendig og formålstjenlig; evaluere og forbedre skriftlige prosedyrer og andre tiltak for internkontroll. Dette innebærer at visse

enkeltelementer fra særlovgivningen ikke videreføres. Utvalget mener dette kan være gode enkeltelementer å ha med i en internkontroll, men at det bør stilles lovkrav om kun det sentrale ved internkontroll og at andre forhold kan være godt egnet for omtale i veiledere og annet pedagogisk materiell. Utvalget foreslår ingen forskriftshjemmel om internkontroll i kommuneloven. Detaljeringsgraden må også ses i lys av forslaget om tilsynshjemmel for internkontrollen.

Utvalget foreslår *en hjemmel for å føre statlig tilsyn* med at kravet til internkontroll etter internkontrollbestemmelsen i kommuneloven er oppfylt (§ 25-3). En slik bestemmelse er ny i kommuneloven, men innebærer i hovedsak å videreføre ordninger som allerede finnes i særlovgivningen. For at statlig tilsyn ikke skal utvides som følge av å flytte internkontrollreglene fra særlovene til kommuneloven, foreslår utvalget at statlig tilsyn er begrenset til internkontroll som gjelder kommuneplikter. Det innebærer blant annet at statlige myndigheter ikke kan føre tilsyn med etablert internkontroll på at administrasjonen følger opp kommunestyrets vedtak. I grove trekk kan det sies at det statlige tilsynet kan kontrollere at kravene til internkontroll faktisk er fulgt opp, men at kontrollen ikke inkluderer hvordan kommunene velger å gjennomføre dette innenfor lovens rammer.

Utvalget foreslår å *lovfeste krav om rapportering* (§ 25-2) om internkontroll (videreføring, men ikke krav til å rapportere i årsberetningen) og tilsyn (nytt) til kommunestyret.

SPØRSMÅL

Er bestemmelsene om internkontroll i kommuneloven til erstatning for internkontrollreglene i særlovene godt nok utformet?

Bør det stilles krav om at rapporteringen til kommunestyret og fylkestinget om internkontroll og tilsyn gjøres i årsberetningen?

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Forslagene om et mer samordnet regelverk om internkontrollen, samlet i kommuneloven til erstatning for særlovene og med mindre detaljrikdom enn dagens regelverk, er i tråd med tidligere innspill fra KS. Også Riksrevisjonen har gitt uttrykk for et behov for et mer samordnet og forenklet regelverk for internkontroll. Administrasjonen er enig i at internkontrollbestemmelsene hører hjemme i kommuneloven. Blant annet understrekes det i KS idehefte om rådmannens internkontroll at internkontrollen i større grad må være en del av ordinær ledelse og virksomhetsstyring. Administrasjonen deler utvalgets syn på at det er de overordnede og sentrale elementene og vurderingene i internkontrollen som lovfestes, selv om flere elementer vil kunne inngå i internkontrollen. En relativt smal bestemmelse er viktig også fordi det foreslås hjemmel til å føre tilsyn med internkontrollbestemmelsen. Det bør da være tilsyn med at kravene til internkontroll faktisk er fulgt opp, ikke *hvordan* kommunene velger å følge opp lovkravet.

Administrasjonen understreker betydningen av at en ny og mer omfattende bestemmelse i kommuneloven faktisk er til erstatning for, og ikke i tillegg til internkontrollregulering i særlovgivningen. Det vises i den sammenheng til gjennomgangen av særlovshjemmelen for tilsyn, der samtlige departementer etter egenvurdering konkluderte med at tilsynshjemlene skulle bestå.

Administrasjonen støtter kravet om årlig rapportering til kommunestyret om internkontroll og resultater fra statlig tilsyn. For at kommunestyret skal følge opp tilsyns- og kontrollaktivitetene bedre, tilrår PwC at kommunene bør sørge for å ha en tertial- og årsrapportering som inkluderer god og tilstrekkelig informasjon om egenkontroll og statlig tilsyn. Det er grunn til å vurdere nærmere om kravet til rapportering bør legges til årsberetningen, ut fra samme hensyn som utvalget viser til for å innføre utvidet krav til å redegjøre for kommunens økonomi i årsberetningen.

Det kan være aktuelt å forenkle tilsynshjemmelen på internkontroll rent språklig. For å få fram formålet om etterlevelse tydeligere og dempe inntrykket av kontroll med administrasjonen, kan det være et alternativ å endre foreslått setning slik (§25-1, 1. ledd): *«Kommunedirektøren i kommunen og fylkeskommunen skal føre systematisk kontroll for å sikre at lover, forskrifter og vedtak følges i administrasjonens virksomhet.»*

9.5. Kommunen som tilsynsinstans

(NOU KAP. 28)

Kommunene er på enkelte områder tilsynsinstans og fører tilsyn med kommunale tjenester og vedtak. Dette er ordninger som er hjemlet i særlovgivningen, og som i praksis skal erstatte, eventuelt supplere, det statlige tilsynet på disse konkrete områdene. Utvalget tar ikke stilling til om og når tilsyn bør organiseres på denne måten, men foreslår at der kommunen skal gjennomføre lovpålagt tilsyn med egen virksomhet eller eiendom, skal kommunen legge til rette for at likebehandling sikres, og at kommunens tilsyn blir så uavhengig som mulig. Utvalget er imidlertid delt i synet på om det bør innføres særlige regler om dette i kommuneloven, og i tilfelle hvilke krav som bør innføres.

Flertallet mener kommuneloven bør inneholde en bestemmelse om gjennomføring av kommunalt tilsyn (§26-1). Flertallet mener det vil innebære en generell styrking av tilliten til kommunene som tilsynsmyndighet. En generell regulering i kommuneloven vil kunne bidra til mer objektive tilsyn med større integritet og tillit. En slik bestemmelse vil kunne gjelde generelt for alle sektorer og egner seg således for regulering i kommuneloven. Særlovgivning som i dag har bestemmelser med samme formål, bør i så fall gjennomgå. Det vil ikke være hensiktsmessig med bestemmelser i særlovgivningen som er tilsvarende bestemmelsen i kommuneloven. En bestemmelse i kommuneloven vil kunne utformes på ulikt vis og ha ulik effekt. Flertallet mener en bestemmelse med krav om uavhengighet og likebehandling er den beste reguleringsmåten. Blant flertallet er det et mindretall som mener at det også bør være et krav om dokumentasjon.

Et mindretall i utvalget mener kommuneloven ikke bør regulere dette spørsmålet. Mindretallet viser til at det gjelder et alminnelig forbud mot *usaklig*

forskjellsbehandling i forvaltningsretten. De mener flertallets lovforslag ikke synes å medføre noe annet enn en kodifisering av dette forbudet. Mindretallet antar at en lovfesting av et alminnelig prinsipp på ett særskilt område lett vil skape uklarhet og usikkerhet knyttet til kravets innhold og rekkevidde, og ønsker derfor ikke å gi en slik lovregulering. Mindretallet er enig i at tilsynet bør være så *uavhengig som mulig*. De forstår lovforslaget slik at det hverken gir en plikt til en bestemt organisering av kommunen eller en begrensning i den alminnelige instruksjonsmyndigheten, og det reelle innholdet begrenses da til å representere en idealnorm eller gi et politisk styringssignal. Slik mindretallet ser det, har en slik bestemmelse begrenset positiv effekt. Samtidig vil en slik ny lovbestemmelse lett kunne skape usikkerhet og uklarhet knyttet til hvordan uavhengighetskravet skal forstås.

SPØRSMÅL

Bør kommuneloven inneholde en bestemmelse om gjennomføring av kommunalt tilsyn? I tilfelle: Er prinsippene om likebehandling, uavhengighet og dokumentasjon gode?

9.6. Kommunenes styring og kontroll med ekstern virksomhet

(NOU KAP. 27)

Utvalget mener det eksisterende regelverket for selskapskontroll i kommuneloven fungerer etter hensikten, men vil tydeliggjøre at eierskapskontroll er en oppgave for revisjonen (og ikke kontrollutvalgssekretariatene). Utvalget vil legge grunnlag for bedre styring og kontroll med selskaper mv. ved å innføre krav om at kommunen skal utarbeide eierskapsmelding (§27-1), og ved å lovfeste at revisor og kontrollutvalget har rett til innsyn i den delen av ekstern virksomhet som utfører tjenester for kommunen (23-6). Utvalget foreslår at kontrollutvalget skal lage en samlet plan for gjennomføring av forvaltningsrevisjon i kommunene og i selskapene (§23-3, 2. ledd) og viderefører kontrollutvalgets plikt til å utarbeide en egen plan for eierskapskontroll (§23-4).

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

I KS anbefalinger om eierstyring, selskapsledelse og kontroll anbefales utarbeidelse av eierskapsmelding. Også PwC fremhever at kommunestyret, for å styrke sin tilsynsrolle, bør påse at KS anbefalinger om eierskap følges opp, med utarbeidelse av eierstrategier og Eiermeldinger. Forslagene støttes.

10. STATLIG KONTROLL OG TILSYN

UTVALGET FORESLÅR

Utvalget vil videreføre hovedtrekkene i kommunelovens regler om lovlighetskontroll og statlig tilsyn, men effektivisere tilsynet ved bedre samordning av tilsyn rettet mot kommunesektoren.

10.1. Lovlighetskontroll

(NOU KAP. 29.1)

Utvalget mener det er viktig å kunne få prøvd om kommunale vedtak er lovlige. Utvalget foreslår at hovedstammen i regelverket for lovlighetskontroll blir videreført, men at det er behov for enkelte innholdsmessige endringer og tydeliggjøringer i regelverket for lovlighetskontroll: Det må foreligge *særlige* grunner for at departementet *på eget tiltak* skal kunne ta opp et vedtak til lovlighetskontroll. Utvalget foreslår at det framgår direkte av loven at det kun er endelige vedtak og den offentligrettslige siden av et vedtak som kan være gjenstand for lovlighetskontroll.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Forslagene støttes.

10.2.

Statlig kontroll med budsjett og låneopptak – ROBEK

(NOU KAP. 19.11)

ROBEK-bestemmelsene i utvalgets forslag er i hovedtrekk en videreføring av dagens ordning. Etter utvalgets vurdering er det likevel en svakhet ved gjeldende lov at kommuner som opparbeider seg et større merforbruk, i enkelte tilfeller ikke vil komme inn under ROBEK-ordningen før på et senere tidspunkt. Ut fra dette foreslås det at kommuner som ved avleggelsen av årsregnskapet har et akkumulert merforbruk på tre prosent av driftsinntektene eller mer, skal omfattes av ROBEK-ordningen.

Når det gjelder kommunene i ROBEK-registeret forslår utvalget en tiltakspått, det vil si utarbeide og nedfelle konkrete tiltak for å gjenvinne økonomisk kontroll og balanse. Dette er et nytt krav for

kommunene, men lovforslaget stiller ikke krav til tiltaksplanens utforming. Hensiktsmessigheten av de prioriteringer som kommunestyret gjør, er ikke gjenstand for lovlighetskontroll. Fundamentet for det lokale selvstyret vurderes gjennom dette å være ivaretatt. For kommuner i ROBEK-registeret innebærer utvalgets forslag at fylkesmannens godkjenning av låneopptak også omfatter myndighet til å fastsette begrensninger på hvilke investeringer som kan gjennomføres. Dette må ses i sammenheng med at ett låneopptak og én investering ha helt andre økonomiske konsekvenser enn andre låneopptak og investeringer.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Forslagene støttes.

10.3. Statlig tilsyn

(NOU KAP. 29.2)

Utvalget skulle etter mandatet ikke vurdere de grunnleggende prinsipper og rammer for det statlige tilsynet. Utvalget viderefører bestemmelsen om *lovlighetstilsyn* (§31-2). Det samme gjelder bestemmelsen om *innsyn og undersøkelser* (§31-3). Det innebærer at fylkesmannen kan kreve at kommunen gir de opplysninger og meldinger om enkeltsaker eller sider av kommunens virksomhet som fylkesmannen mener er nødvendige for å gjennomføre tilsyn. Fylkesmannen kan også foreta de undersøkelsene som fylkesmannen mener er nødvendige.

Utvalget mener kommunene bør ha fulle *partsrettigheter* i hele tilsynsprosessen, slik at bestemmelser om forhåndsvarsling og klagerett

gjelder fullt ut ved statlig tilsyn generelt og ikke bare ved saker om pålegg (§31-5). Ordningen i kommuneloven med en særskilt rettefrist før pålegg benyttes, foreslås tatt ut (§31-4), slik at de alminnelige reglene i forvaltningsloven om blant annet forhåndsvarsel om pålegg vil gjelde. Utvalget legger til grunn at den samlede tilsynsprosessen normalt vil ta kortere tid enn i dag og at kommunene vil ha reell klagemulighet ved uenighet om fylkesmannens vurderinger.

Utvalget foreslår å styrke *samordningen av tilsyn* som utføres av ulike tilsynsmyndigheter, slik at tilsynet blir bedre og mer effektivt både for tilsynsorganene og for kommunene, og slik at belastnin-

gen på enkeltkommuner ikke blir unødvendig stor. Fylkesmannen og de statlige tilsynsmyndighetene pålegges konkrete samhandlingsplikter (§31-6). Det er planlagt tilsyn som skal samordnes, ikke hendelsesbasert tilsyn. Samordningsplikten gjelder statlig tilsyn generelt og ikke kun praktiske sider og bruk av reaksjoner som i dag. Samordningsplikten skal omfatte både planlegging, prioriteringer og gjennomføring av tilsyn.

Utvalget viderefører plikten for alle tilsynsmyndigheter til å underrette fylkesmannen om tilsynsplaner og om varsel om pålegg eller andre sanksjoner. Nytt er det at fylkesmannen kan fastsette frister for når underretning om tilsynsplaner skal være sendt fylkesmannen for at tilsyn kan gjennomføres det aktuelle året.

Utvalget foreslår at fylkesmannen skal vurdere det samlede omfanget av tilsyn med den enkelte kommune. Denne vurderingen skal de ulike tilsynsmyndigheter bruke når tilsynsvirksomhet planlegges. Fylkesmannen skal også kunne pålegge øvrige tilsynsmyndigheter å tilpasse tilsynsaktivitetene for å unngå at det samlede omfanget blir større enn forsvarlig.

Fylkesmannen gis plikt til å drøfte prioriteringer

og gjennomføring av planlagt tilsyn og tilsynsplaner med kommuner (§31-7, 2. ledd). Bestemmelsen om at tilsynsmyndigheten skal ha *dialog* med kommunen før pålegg eller andre sanksjoner med vesentlige virkninger for kommunen vedtas, videreføres.

Utvalget ønsker å styrke *samordningen av tilsynsvirksomheten med kommuner og fylkeskommuner* (§31-7). Utvalget foreslår en ny bestemmelse som pålegger tilsynsmyndighetene å ta hensyn til kommunens og fylkeskommunens egen interne kontrollvirksomhet og det samlede statlige tilsynet som berører den aktuelle kommunen, når tilsynsmyndigheten planlegger, prioriterer og gjennomfører tilsyn. Tilsynsmyndighetene skal kjenne til relevante revisjonsrapporter i kommunen og eventuelt vurdere å utsette eller avlyse planlagte tilsyn dersom kommunen nylig selv har gjennomført kontroll med det samme temaet.

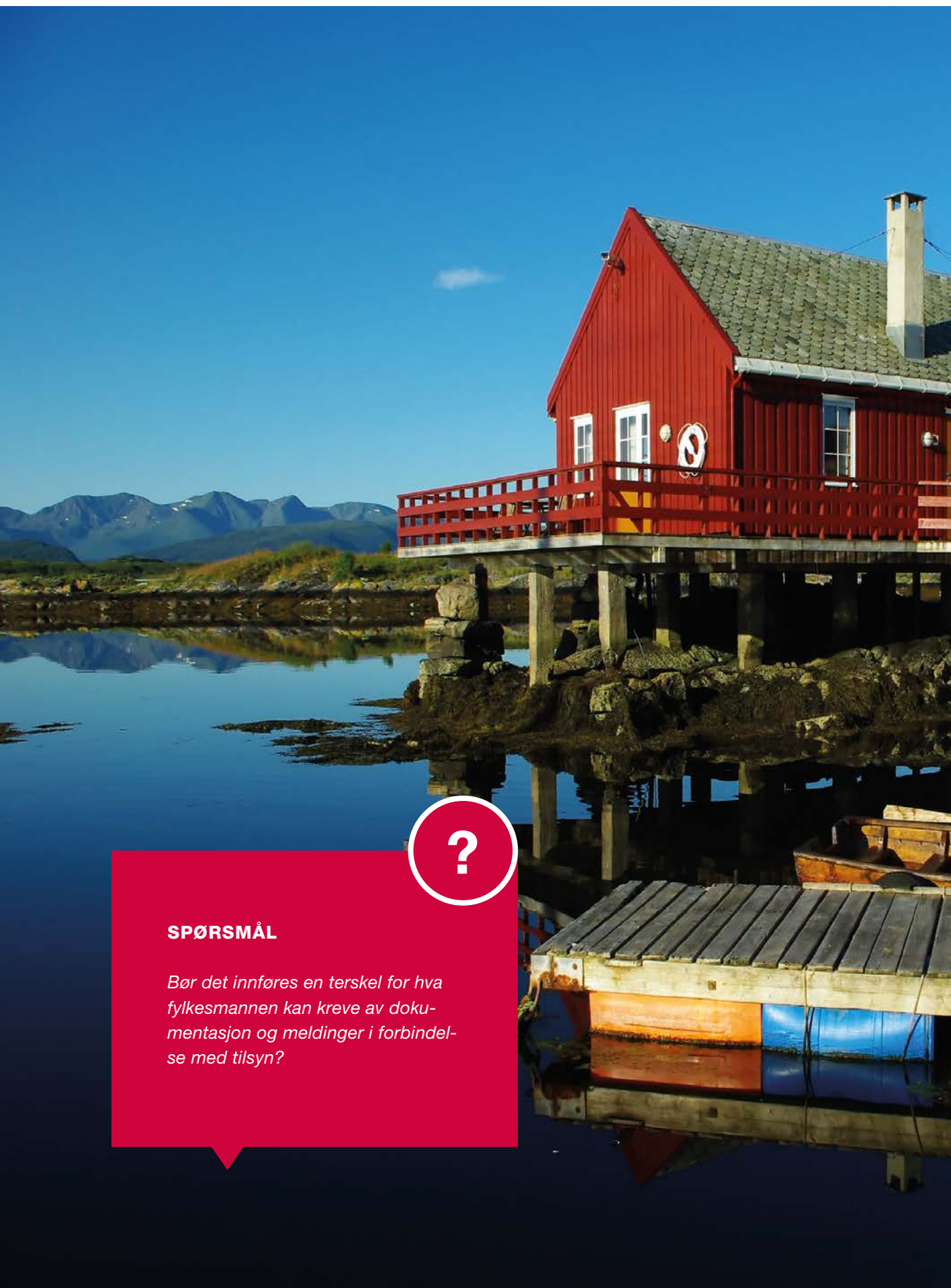
Dagens kommunelov åpner ikke for at tilsynsmyndigheten kan ilegge tvangsmulkt, men det er enkelte hjemler for å ilegge tvangsmulkt i særlovgivningen. Utvalget mener tvangsmulkt ikke er et godt styringsmiddel overfor kommunene, og ønsker ikke å innføre en slik hjemmel i kommuneloven.

ADMINISTRASJONENS FORELØPIGE VURDERING OG ANBEFALING

Forslagene om å videreføre lovlighetstilsyn, ha mer dialog med kommunene i forkant av tilsyn, mer samordning av statlige tilsynsmyndigheter og mer samordning av tilsynsvirksomhet med kommunenes egne interne kontrollvirksomhet er i samsvar med tidligere innspill fra KS til regjering og Storting. Rapporten fra PwC om kommunestyrets overordnede tilsynsansvar viser at det er manglende kommunikasjon mellom tilsynsmyndigheten og kommunene. Som et minimumskrav for forbedring foreslår de å opprette systematiske kontaktpunkter mellom kommunene og fylkesmannen.

De konkrete lovbestemmelsene virker langt på vei dekkende. Det kan imidlertid vurderes nærmere om det bør settes en terskel for hva fylkesmannen kan kreve av opplysninger i forbindelse med tilsyn.

?

SPØRSMÅL

Bør det innføres en terskel for hva fylkesmannen kan kreve av dokumentasjon og meldinger i forbindelse med tilsyn?

Postadresse: KS
Postboks 1378 Vika, 0114 Oslo
Besøksadresse: Haakon VII's gt. 9, 0161 Oslo

Telefon: 24 13 26 00

ks@ks.no
www.ks.no

Plan og utviklingsstaben for vidare handsaming

<i>Saksnr</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Saksansvarleg</i>	<i>Arkiv</i>	<i>Dato</i>
2016/1436	11276/2016	NUPEN	024	29.08.2016

Melding om vedtak i Ørsta formannskap 24.08.16, PS 92/16:

NY KOMMUNELOV - HØYRING NOU 2016:4

Saksprotokoll i Ørsta formannskap - 24.08.2016

VEDTAK:

Ørsta kommunestyre viser til kommunelovutvalet si innstilling og debattgrunnlaget frå KS og har følgjande innspel til arbeidet med ny kommunelov:

Innspel ny kommunelov:

Innleiingsvis vil Ørsta formannskap peike på at høyring av ny kommunelov fell saman med andre, omgripande endringar og reformer som gjeld kommunalt forvaltingsnivå. Mellom desse er kommunereforma, fylkesmannens framtidige struktur og nye oppgåver til større kommunar. Det er behov for å sjå desse i samanheng. Ein etterlyser at høyringsframlegget er tydelegare på samanhengen mellom statlege reformer og lovendringar. Vil endringane i kommunelova krevje større kommunar? Høyringsframlegget kan vere tydelegare på kva lovendringa vil krevje av kommunale ressursar, både økonomiske og faglege. Til dømes vil krav om kornsernkneskap medføre auka kostnader for kommunane. Ny kommunelov må sikre at nye oppgåver frå staten skal vere fullfinansierte.

Vidare kan lovframlegget vere tydelegare på kva for kontrolloppgåver staten med dette vil gje slepp på. Det er elles positivt at statlege krav og pålegg får eit tydeleg lovkrav.

Kap 4.10 Delegering og innstillingsrett

Eit av hovudmåla med lovframlegget er å styrke det kommunale sjølvstyret. Gjeldande rett til delegering av lovpålagde oppgåver til eigne rettssubjekt må halde fram. Dette er særleg viktig for interkommunalt samarbeid.

Kap 8.5 og 8.6 Administrasjon

Tittel på øvste administrative leiar vert foreslått endra frå rådmann til kommunedirektør. Denne tittelen vil gjere det mindre tydeleg kven som er øvste leiar. I dag er kommunaldirektør ein mykje brukt tittel på ulike kommunale

leiarstillingar, så like titlar vil skape forvirring. Rådmann er like nøytralt som fylkesmann, jordmor og helsesøster og bør framleis nyttast.

Kap 15 (innsynsrett og teieplikt)

Det er foreslått utvida lovfesta innsynsrett i administrative dokument til kommunestyret som organ. Saman med utgreiing om teieplikt er desse forholda gjort greie for på 15 sider i NOU-en. Dette er tenkt som ei forenkling, men vert komplisert å følgje opp utan ein tydeleg rettleiar. Administrativt er ein bekymra for korleis dette skal følgjast opp og korleis teieplikta skal kunne sikrast.

Kap 23 og kap 24 Tilsyn og eigenkontroll

Balansen mellom statleg styring gjennom fylkesmannen og kommunens eigenkontroll er viktig, men også utfordrande. Det er viktig at tilsyna medfører læring og at tilsynsmyndet har respekt for det kommunale sjølvstyret. Fylkesmannen har eit viktig mynde i klagesaker og vert oftast opplevd som sakleg og nøytral både av kommunal forvaltning og brukarar/innbyggjarar. Dette er også ei sikring for "like" tenester uavhengig av bustadkommune.

Ørsta formannskap støttar ei tydeleggjering i kommunelova av roller, oppgåver og ansvar for internkontroll i kommunen. Ei samordning av regelverket knytt til internkontroll frå særlover til kommunelova er ynskjeleg.

Handsaminga (9 r.f.)

Ordførar fremja forslag:

Notat frå leiarmøtet vert gjort om til formannskapet si innstilling.

Paul Kristian Hovden (KRF) fremja slikt tillegg:

Ny kommunelov må sikre at nye oppgåver frå staten skal vere fullfinansierte.

Innspel ny kommunelov:

Innleiingsvis vil Ørsta formannskap peike på at høyring av ny kommunelov fell saman med andre, omgripande endringar og reformer som gjeld kommunalt forvaltingsnivå. Mellom desse er kommunereforma, fylkesmannens framtidige struktur og nye oppgåver til større kommunar. Det er behov for å sjå desse i samanheng. Ein etterlyser at høyringsframlegget er tydelegare på samanhengen mellom statlege reformer og lovendingar. Vil endringane i kommunelova krevje større kommunar? Høyringsframlegget kan vere tydelegare på kva lovendinga vil krevje av kommunale ressursar, både økonomiske og faglege. Til dømes vil krav om konsernrekneskap medføre auka kostnader for kommunane. Ny kommunelov må sikre at nye oppgåver frå staten skal vere fullfinansierte.

Vidare kan lovframlegget vere tydelegare på kva for kontrolloppgåver staten med dette vil gje slepp på. Det er elles positivt at statlege krav og pålegg får eit tydeleg lovkrav.

Kap 4.10 Delegering og innstillingsrett

Eit av hovudmåla med lovframlegget er å styrke det kommunale sjølvstyret. Gjeldande rett til delegering av lovpålagde oppgåver til eigne rettssubjekt må halde fram. Dette er særleg viktig for interkommunalt samarbeid.

Kap 8.5 og 8.6 Administrasjon

Tittel på øvste administrative leiar vert foreslått endra frå rådmann til kommunedirektør. Denne tittelen vil gjere det mindre tydeleg kven som er øvste leiar. I dag er kommunaldirektør ein mykje brukt tittel på ulike kommunale leiarstillingar, så like titlar vil skape forvirring. Rådmann er like nøytralt som fylkesmann, jordmor og helsesøster og bør framleis nyttast.

Kap 15 (innsynsrett og teieplikt)

Det er foreslått utvida lovfesta innsynsrett i administrative dokument til kommunestyret som organ. Saman med utgreiing om teieplikt er desse forholda gjort greie for på 15 sider i NOU-en. Dette er tenkt som ei forenkling, men vert komplisert å følgje opp utan ein tydeleg rettleiar. Administrativt er ein bekymra for korleis dette skal følgjast opp og korleis teieplikta skal kunne sikrast.

Kap 23 og kap 24 Tilsyn og eigenkontroll

Balansen mellom statleg styring gjennom fylkesmannen og kommunens eigenkontroll er viktig, men også utfordrande. Det er viktig at tilsyna medfører læring og at tilsynsmyndet har respekt for det kommunale sjølvstyret. Fylkesmannen har eit viktig mynde i klagesaker og vert oftast opplevd som sakleg og nøytral både av kommunal forvaltning og brukarar/innbyggjarar. Dette er også ei sikring for "like" tenester uavhengig av bustadkommune.

Ørsta formannskap støttar ei tydeleggjering i kommunelova av roller, oppgåver og ansvar for internkontroll i kommunen. Ei samordning av regelverket knytt til internkontroll frå særlover til kommunelova er ynskjeleg.

Ved røysting:

Paul Kristian Hovde (KRF) sitt forslag fekk 9 røyster

Ordførar sitt forslag fekk 9 røyster

Forslag frå Paul Kristian Hovde (KRF) vert lagt inn i innleiinga, tredje siste setning.

Ordførar sitt forslag, med tillegg, fekk 9 røyster og vart vedteke

Retts utskrift

Ingeborg Myklebust Bjørneset

Politisk sekretær

ØRSTA KOMMUNE

SAKSFRAMLEGG

Sakshandsamar: Arnstein Nupen

Arkivsak: 2016/1436

Løpenr.: 10448/2016

Utvalsaksnr.

Utval

Møtedato

92/16

Ørsta formannskap

24.08.2016

Saka gjeld: **NY KOMMUNELOV - HØYRING NOU 2016:4**

TILRÅDING TIL VEDTAK:

Ørsta kommunestyre viser til kommunelovutvalet si innstilling og debattgrunnlaget frå KS og har følgjande innspel til arbeidet med ny kommunelov:

Saksvedlegg:

1. Debattgrunnlag ny kommunelov, KS
2. Notat frå leiarforum 17.08.16 (vert utdelt i møtet)

Uprenta saksvedlegg:

Ny kommunelov - høyring NOU 2016:4

Saksopplysningar:

Bakgrunn og handsaming

I 2013 vart det oppnemnt eit utval med mandat til å gjere ein samla gjennomgang av gjeldande kommunelov frå 1992. Generell målsetjing har vore å styrke det kommunale sjølvstyret, avdekke svakheiter med gjeldande lov og gjere framlegg om forbetringar for å sikre klarare rammer for kommunene si verksemd. Med utgangspunkt i dette skulle utvalet kome med eit heiskapeleg framlegg til ny lov om kommuner og fylkeskommuner. Lova skal vere ei rammelov bygd på prinsippa om juridisk rammestyring og kommunal organisasjonsfridom.

Utvalet kom med si tilråding til kommunal- og moderniseringsdepartementet i NOU 2016:4. Framlegget er sendt på høyring til kommunene. Innspel frå kommunene vert meld til Kommunenes Sentralforbund Møre og Romsdal etter handsaming i formannskapet og kommunestyret. Fylkesutvala til KS og dei fylkesvise rådmannsutvala vil drøfte dette innan 27. september. KS sitt endeleg høyringssvar vert handsama på landsstyremøte 28. oktober.

Under vert det gjort ein kort gjennomgang av framlegget med vekt på å få fram det som er nytt eller ulikt det som følgjer av gjeldande kommunelov.

Kommunalt sjølvstyre

Det vert gjort framlegg om å lovfeste det innan nasjonale rammer gitt i lov. Det betyr at statsforvaltninga ikkje kan gi oppgåver eller plikter i rundskriv, rettleiarar, retningsliner eller tolkningsuttale, men det må gjerast i lov.

Det er visse prinsipp det vert lagt vekt på vert etterlevd. Det er:

- forholdsmessigheit – ikkje større inngripen frå nasjonale mynde enn naudsynt for å ivareta aktuelle mål,
- nærleiksprinsippet – oppgåver bør leggest til organ som er så nær innbyggjarane som mogeleg
- finansieringsprinsippet – innanfor nasjonal økonomisk politikk bør det vere frie inntekter som gjev økonomisk handlingsrom.

Folkevalde organ

Her er det stort sett framlegg om vidareføring av gjeldande regelverk. Kun organ som er omtalt i lova kan opprettast. Kommunestyret vil få stor handlefridom for kva oppgåver som vert lagt til utval, kva mynde dei skal ha (besluttande, innstillande eller utgreiande) og kor lenge dei skal fungere (faste eller mellombelse). Det vert definert

kven som er folkevalde, både valde ved val og indirekte ved oppnemning i eit folkevald organ. Det vert trekt grense mot tilsette, t.d. ved val av representantar i partssamansette utval m.m.

Ordførar vil etter framlegget til ny lov få forslagsrett i alle utval med unntak av kontrollutvalet. I dag har ordførar møte- og talerett. Ordførar vil og få mynde til å opprette utval som kan førebu ikkje prinsipielle saker.

Reglane om fritak, suspensjon m.m. vert stort sett vidareført. Det vil etter framlegget bli høve til å suspendere ordførar om vedkomande vert tiltalt for straffbare tilhøve. Det vil og bli høve til å fråta ordførar vervet om vedkomande med sin oppførsel viser at ho/han er uskikka til å utføre vervet. Det krev 9/10 fleirtal i kommunestyret.

Fleirtalet i utvalet meiner at krav til kjønnsbalanse ved forholdstalsval skal gjelde organet som heilskap. Etter framlegget skal kandidatar frå det underrepresenterte kjønnet rykke opp på den lista som har fått flest røyster. Framlegg til godtgjeringsreglar er stort sett som i dag. Det nye er at det er høve til å søkje om etterløn i inntil tre månader for folkevalde i verv som utgjør over 50 % av full stilling. Det vert tilrådd at det vert gjort endring i særlover slik at folkevalde får same rett til velferdsordningar som tilsette i kommunen har (ferielov, folketrygdlov og andre velferdslover).

Etter framlegget vil kommunestyret som organ få innsynsrett i alle dokument i kommunen. Andre organ vil ha innsynsrett i saker dei har til handsaming, eller i dokument dei treng for å belyse saker som er til handsaming. Det er ikkje framlegg om utvida innsynsrett for den einskilde folkevalde. Teiepliktreglane gjeld som tidlegare. Kommunestyret kan vedta at dokument som administrasjonen har unntatt offentlegheit skal vere offentlege. Det er ikkje absolutt teieplikt frå lukka møte. Grunnlaget for teieplikt er dei vanlege reglane innan området.

Det vert stort sett gjort framlegg om at reglane om sakshandsaming og møteoffentlegheit vert som i dag. Det vert gjort framlegg om å utvide høvet til å lukke møte ved informasjon frå kommunen sin advokat og i samband med medarbeidersamtaler med rådmannen. Det vert ikkje innstilt på at ein kan lukke møte i samband med orientering/opplæring ved innleiing av ei konkret sak. Det vert vidare gitt større høve til å halde møter som fjernmøte, t.d. via videomøte.

Det vert gjort framlegg om at delegering vert om lag som i dag. Det er ei mindre avgrensing ved at det ikkje vert høve til å delegere avgjerder av prinsipiell karakter til andre rettssubjekt (t.d. eigedomsselskap m.m.). Det må og gå fram av lov at det er høve til delegering.

Informasjon og innbyggjardeltaking

Etter framlegget vert det lovfesta generell informasjonsplikt, både for eigen verksemd og for den verksemda andre rettssubjekt gjer på vegner av kommunen. Det skal leggast til rette for at alle kan få tilgong til slik informasjon.

Det er framlegg om å auke kravet til talet på underskrifter for å krevje innbyggjarframlegg fremja frå to til åtte prosent av innbyggjartalet med eit maksimumskrav på 1000 innbyggjarunderskrifter. Det vert etter framlegget lovfesta at kommunestyret kan bestemme rådgjevande folkerøysting om framlegg som gjeld kommunen si verksemd.

Administrasjon

Det vert gjort framlegg om at ny tittel på øvste leiar av administrasjonen vert kommunaldirektør og ikkje rådmann som i dag. Det vert lagt vekt på å ha ei klar rollefordeling mellom folkevalde og administrasjon. Kommunaldirektør har leiaransvar innanfor dei instruksar, retningsliner og pålegg kommunestyret gjev. Utgreiing av saker skal gi eit faktisk og rettsleg grunnlag for å treffe vedtak. Er det moment som har sentral betydning for iverksetjinga av vedtak skal det folkevalde organet underrettast om det. Det løpande personalansvaret er kommunaldirektøren sitt ansvar.

Kommunal økonomi

Her er det ein god del endringar. Det er sett inn ein ny formålsbestemming med krav om at økonomien skal forvaltast slik at handleevna vert teken i vare over tid. Det vert stilt krav om at det skal utarbeidast eit samla rekneskap for kommunen, både for kommunen, kommunale føretak og eventuelle andre verksemdar som er ein del av kommunen.

Hovudprinsippa for skilje mellom drift og investering vert det gjort framlegg om å ha som i dag. Omsynet til formuesbevaring er sentralt her.

Det er mindre endringar når det gjeld lånefinansiering ved at det vert høve til lånefinansiering ved kjøp av aksjar i eigedomsselskap (på visse vilkår). Avdrag ved betaling av lån skal følgje kapitalslitet for investeringar, lån må altså vere nedbetalt når antatt økonomisk levetid er ute.

Det vert stilt krav om balanse i årsbudsjett og økonomiplan. Det vil ikkje lenger bli høve til å dekkje eventuelle meirforbruk på komande års budsjett om kommunen har reserver. Er det pengar på disposisjonsfondet skal meirforbruk dekkast over dette.

Kommunale føretak og interkommunalt samarbeid

Det vert stilt krav om utarbeiding av eigarskapsmelding minst ein gong i valperioden med oversikt over prinsipp for eigarstyringa, kva verksemd ein har interesser i (AS, IKS, samvirke, kommunalt oppgåvefelleskap, vertskommunesamarbeid m.m), og kva føremålet med verksemda er.

Det vert visse avgrensingar på kven som kan sitte i styret i kommunale foretak. Det vert høve til å organisere interkommunalt samarbeid innan dei skrankane som lovverket set. Det mest aktuelle er via regionråd (som ikkje må følgje fylkesgrenser), kommunalt oppgåvefelleskap, vertskommunesamarbeid, interkommunalt selskap, aksjeselskap eller samvirkeforetak.

Eigenkontroll

Framlegget er i det vesentlege som i dag. Det nye er at kommunene får høve til å bringe lovligeita av statsforvaltninga si overprøving inn for rettsleg prøving.

For kontrollutval tilrår utvalet vidareføring av noverande reglar.

For revisjon vert det om lag som i dag, med ei mindre utviding av rekneskapsrevisor sitt ansvar for å kontrollere at bruk av kommunale midlar er i samsvar med løyving gitt av kommunestyret. Det er og eit krav om å vurdere risiko, feil og manglar ved oppfølginga av budsjettvedtak og økonomiforvaltninga.

Det vert gjort framlegg om at reglane om internkontroll vert samla i kommunelova, ikkje i særlovgivinga som i dag. Det vert gjort framlegg om ein gjennomgang av særlovgivinga slik at berre kommunelova skal regulere dette området. Det vert klarare definert kva ansvar kommunaldirektøren har her, hovudansvaret for kva som skal gjerast, og rapporteringsplikt til kommunestyret. Det er og gjort framlegg om lovfesting av tilsyn frå statleg organ, slik som det er i særlovgivinga i dag.

Statleg kontroll og tilsyn

Det vert gjort framlegg til om lag same reglar som i dag, men det vert presisert at det kun er endelege vedtak og den offentlegrettslege sida av vedtak som vert lovlegheitskontrollert.

Kommuner som har eit akkumulert meirforbruk på tre prosent eller meir av driftsinntektene, vert tattt inn i ROBEK-registeret. Målet er at ein ikkje skal få ei negativ utvikling over tid som gjev alt for stort meirforbruk, men at ein kjem raskt i gong med arbeidet for å få orden på den økonomiske styringa. Vert ein ført inn i ROBEK-registeret, er det krav om tiltaksplikt, ein plan med konkrete tiltak for å få tilbake den økonomiske kontrollen og balanse i den økonomiske styringa.

Vurdering og konklusjon:

Gjeldande kommunelov er frå 1992, og det er viktig med ein god prosess både politisk og administrativt når den no skal reviderast. Rådmannen legg likevel fram sak utan tilråding utover innleiingstekst, men viser til notat frå leiarforum i høve administrative innspel.

Ørsta, 15.08.2016

Wenche Solheim
rådmann

Eldar Rune Øye
stabsleiar plan- og utvikling

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Asbjørn Moltudal	Arkivsak nr.:	2013/760
		Arkivkode:	256

Utvallsaknr	Utval	Møtedato
	Formannskapet Kommunestyret	

KOMMUNAL GARANTI - LÅN TIL KYRKJELEGE INVESTERINGAR

Administrasjonen si tilråding:

Under føresetnad av Fylkesmannen si godkjenning gir Volda kommune Volda kyrkjelege fellesråd ein sjølvskyldnarkausjon for ei låneramme på inntil kr. 1.690.000 -, med tillegg av 10% i 36,2 år med tillegg av inntil 2 år. Låneramma skal nyttast til investeringar slik det går fram av søknaden frå Volda kyrkjelege Fellesråd d.s. 08.09.2016.

Garantiansvaret vert å redusere i takt med nedbetalinga på låna.

Vedleggsliste:

1. Søknad frå Volda kyrkjelege fellesråd om kommunal garanti d.s. 08.09.2016
2. Fylkesmannen sitt skriv d.s. 14.06.2016 vedkomande godkjenning av vedtak om kommunal garanti - kyrkjelege investeringar 2016.

Uprenta vedlegg:

- PS sak 31/16 Volda kommunestyre - Kommunal garanti - Lån til Kyrkjelege investeringar 2016

Samandrag av saka:

Volda kyrkjelege fellesråd søker i skriv d.s. 08.09.2016 om kommunal garanti på lån stort kr. 1.690.000,- .

Rådmannen tilrår søknaden.

Saksopplysningar/fakta:

Volda kommunestyre vedtok i PS sak 31/16 å garantere for ei låneramme til Volda kyrkjelege fellesråd på kr. 5.000.000,- .

Med tilvising til at reglane knytt til garantiar jfr. kommunelova §51 nr.3 og tilhøyrande forskrift ikkje er oppfylgt ved at det i søknaden er sett for lang lengde på garantitida, kunne ikkje Fylkesmannen godkjenne låneopptaket på kr. 3.250.000,-. Skrivet frå Fylkesmannen d.s. 14.06.2016 fylgjer vedlagt til vitende.

Fellesrådet har på nytt handsama saka og skriv i søknaden til kommunen:

Som de er kjend med godkjende Fylkesmannen kommunal garanti til ei samla låneramme på kr.1.750.000 til tiltak på gravplassane.

Kommunal garanti til lån, med ei samla ramme på kr. 3.250.000, til sju tiltak på kyrkjebygga vart ikkje godkjend. Bakgrunnen for avslaget at tre av tiltaka vi planla å lånefinansiere vart rekna som ordinært vedlikehald. Dei fire andre tiltaka reknar vi med er å sjå på som investering slik at Fylkesmannen kan godkjenne kommunal garanti for lån til desse.

Dette gjeld følgjande fire tiltak:

Bygg	Bygningsdal	Tiltak	Beløp	Økonomisk levetid	Vekta levetid
Volda kyrkje	Ringeautomatikk	Fornyng ringeautomatikk	125 000	40 år	3,1 år
Dalsfjord kyrkje	Hovudinngang	Ny tilkomst for brukarar med funksjonsh.	100 000	40 år	2,5 år
Kyrkjebygg	Brannalarm	Fornyng alarmanlegg	250 000	15 år	2,3 år
Volda kyrkje	Orgel	Rehabilitering hovudorgel- del 1	1 150 000	40 år	28,3 år
		Sum tiltak	1 625 000	Snitt levetid: 36,2 år	
		Reservepost	65 000		
		Totalt	1 690 000		

Ut frå vekta levetid er aktuell nedbetalingstid 36 år. Garantibeløp og garantibeløp vert då kr.1.690.000 med tillegg av 10% i 36 år med tillegg av 2 år.

Fellesrådet handsama saka i møte 22. august, sak VKF 23/2016 og gjorde slikt vedtak;

"Fellesrådet søker Volda kommune om kommunal garanti på eit lån på 1.690.000 til investeringstiltak på kyrkjebygga."

Helse og miljøkonsekvensar:

Vurdert i PS-sak 31/16

Økonomiske konsekvensar:

Tidlegare tok kommunen opp låna i si låneportefølgje til kyrkjelege investeringar. Med endringa i kyrkjelovgjevinga skal Kyrkja som sjølvstendig juridisk og økonomisk eining sjølv stå for låna. Kommunen sitt økonomiske ansvar vert ivareteke gjennom årleg løyving som skal dekkje opp drift og kapitalutgifter knytt til den lovpålagde krav til tenesta. I realiteten er det ikkje endringar i økonomisk risiko for kommunen i høve den gamle ordninga der kommunen tok opp lånet og den nye ordninga der kommunen i staden garanterer for lånet.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen

Vurdering og konklusjon:

Kostnadane ved renter og avdrag på låna til Kyrkjeleg fellesråd vert finansiert gjennom årlege investeringstilskot frå Volda kommune. Frå 2016 disponerer rådet inntil kr. 800.000,- pr. år i kommunalt investeringstilskot.

Sist saka var oppe vurderte rådmannen det slik at føresetnaden for låneopptaket er fylgt opp for økonomiplanperioden gjennom kommunestyret sitt vedtak. Med lågare låneopptak no enn det som då var føresett (sak PS 31/16), er det etter rådmannen sitt syn ikkje grunnlag for å drøfte det på nytt.

I det rådmannen syner til utførleg vurdering og konklusjonen i sak PS 31/16 har eg ikkje noko meir å merke til denne saka.

Eg rår til at kommunen stiller omsøkt sjølvskyldnarkausjon, men minner om at dette kan skje berre dersom Fylkesmannen godkjenner det.

Rune Sjurgard
Rådmann

Asbjørn Moltudal
Rådgjevar

Utskrift av endeleg vedtak:

Fylkesmannen i Møre og Romsdal
Fylkeshuset,
6404 Molde
Volda kyrkjelege felle råd
Boks 17, 6101 Volda
Økonomiavdelinga

DEN NORSKE KYRKJA

Volda kyrkjelege fellestråd

Postboks 17
6101 Volda
Tlf: 70074090
epost: kyrkjeverja@volda.kyrkja

Volda kommune
Stormyra 2
6100 Volda
Att: Asbjørn Moltudal

Volda 08.09.2016
Vår sakshandsamar: JS
Vår ref.: 16/00001-003
Arkivkode: 163

Søknad om kommunal garanti - lån til tiltak på kyrkjebygga

Eg viser til fellestrådet sin søknad om kommunal garanti av 22.02.2016, kommunestyret sitt vedtak i sak 31/16 den 31.03.2015 og Fylkesmannen sitt svar på godkjenning av kommunal garanti av 14.06.2016.

Som de er kjend med godkjende Fylkesmannen kommunal garanti til ei samla låneramme på kr. 1.750.000 til tiltak på gravplassane.

Kommunal garanti til lån, med ei samla ramme på kr. 3.250.000, til sju tiltak på kyrkjebygga vart ikkje godkjend. Bakgrunnen for avslaget at tre av tiltaka vi planla å lånefinansiere vart rekna som ordinært vedlikehald. Dei fire andre tiltaka reknar vi med er å sjå på som investering slik at Fylkesmannen kan godkjenne kommunal garanti for lån til desse.

Dette gjeld følgjande fire tiltak:

Bygg	Bygningsdal	Tiltak	Beløp	Økonomisk levetid	Vekta levetid
Volda kyrkje	Ringeautomatikk	Fornyng ringeautomatikk	125 000	40 år	3,1 år
Dalsfjord kyrkje	Hovudinngang	Ny tilkomst for brukarar med funksjonsh.	100 000	40 år	2,5 år
Kyrkjebygg	Brannalarm	Fornyng alarmanlegg	250 000	15 år	2,3 år
Volda kyrkje	Orgel	Rehabilitering hovudorgel- del 1	1 150 000	40 år	28,3 år
		Sum tiltak	1 625 000	Snitt levetid:	36,2 år
		Reservepost	65 000		
		Totalt	1 690 000		

Ut frå vekta levetid er aktuell nedbetalingstid 36 år. Garantibeløp og garantibeløp vert då kr. 1.690.000 med tillegg av 10% i 36 år med tillegg av 2 år.

22. august 2016 handsama fellestrådet sak VKF 23/2016 Låneopptak og investering i 2016 og gjorde følgjande vedtak om finansiering av desse tiltaka:

Fellestrådet søker Volda kommune om kommunal garanti på eit lån på 1.690.000 til investeringstiltak på kyrkjebygga.

Eg derfor ber om at Volda kommune gjer naudsynte garantivedtak og søker Fylkesmannen om godkjenning slik at vi kjem vidare med investeringstiltaka.

Venleg helsing

Jøstein Stråbø
Kyrkjeverje

**FYLKESMANNEN
I MØRE OG ROMSDAL**

Saksbehandlar, innvalstelefon

fagkoordinator Martin Gjendem Mortensen, 71 25 84 40

Vår dato

14.06.2016

Dykkar dato

11.05.2016

Vår ref.

2016/2028/MAMO/334

Dykkar ref.

2013/760

Volda kommune

VOLDA KOMMUNE			
Saksnr.	2013/1863	Avt	OKG
Løpnr.		Sks	Hsk
15 JUN 2016			
Arkivdel:	Emne2		
Klassering P:	256		
Klassering S:			

Volda kommune - Kommunal garanti - Kyrkjelege investeringar 2016

Viser til søknad om å få stille kommunal garanti ovanfor Volda kyrkjelege Fellesråd frå 4. april i år, samt utfyllande opplysningar i oversendinga datert 10. mai.

Fylkesmannen godkjenner at kommunen stiller ein garanti ovanfor Volda kyrkjelege fellesråd på 1 750 000 kroner.

Fylkesmannen godkjenner ikkje at kommunen stiller ein garanti til Volda kyrkjelege fellesråd på 3 250 000 kroner.

Fylkesmannen sine merknadar

Fylkesmannen skal godkjenne kommunale garantiar, jf kommunelova § 51 og rundskriv H-8/01 frå Kommunal- og regionaldepartementet (no Kommunal- og moderniseringsdepartementet). Godkjenninga av eit vedtak inneberer både ein lovlegkontroll av vedtaket og ein kontroll av hensiktsmessigheita, eller realiteten i vedtaket. Fylkesmannen har mynde til å nekte godkjenning dersom vilkåra i lova er brutt.

Kommunestyret i Volda fatta følgjande vedtak den 31. mars i år, sak 31/16:

«Under føresetnad av Fylkesmannen si godkjenning gir Volda kommune Volda kyrkjelege fellesråd ein sjølvskyldnarkausjon for ei låneramme inntil kr. 5.000.000 -, med tillegg av 10%, med tillegg av inntil 2 år. Låneramma skal nyttast til investeringar slik det går fram av søknaden frå Volda kyrkjelege Fellesråd d.s. 22.02.2016.

Låneramma og garantiane vert fordelt slik:

- Lån kr. 3.250.000,- med tillegg av 10% i 25 år med tillegg av inntil 2 år.
- Lån kr. 1.750.000,- med tillegg av 10% i 38 år med tillegg av inntil 2 år.

Garantiansvaret vert å redusere i takt med nedbetaling på låna.»

Garantien for lånet på 3 250 000 kroner er føreset til:

Bygg	Bygningsdel	Tiltak	Beløp
Volda kyrkje	Tårnur	Forgylling tal og visarar	500 000
Volda kyrkje	Ringautomatikk	Fornyng ringautomatikk	125 000
Volda kyrkje	Yttervegger tårn	Måling og reperasjon	500 000
Austefjord kyrkje	Yttervegger og tårn	Måling	500 000
Dalsfjord kyrkje	Hovudinngang	Ny tilkomst for brukarar med funksjonshemming	100 000
Kyrkjebbygg	Brannalarm	Fornyng alarmanlegg	250 000
Volda kyrkje	Orgel	Rehabilitering hovudorgel- del 1	1 150 000
Reservepost			125 000
Totalt			3 250 000

Garantien for lånet på 1 750 000 kroner er føreset til:

Kyrkjegard	Element	Tiltak	Kapital
Dalsfjord	Omregulering	Restfinansiering og slutføring	970 000
Kyrkjegardar	Planar	Planlegging utviding Leirshaugen gravplass	250 000
Leirshaugen gravplass	Gravplan	Etablere urnelund Leirshaugen gravplass	250 000
Lid Gravplass	Utviding + P-areal	Kjøpe grunn og etablere P-plass	250 000
Reservepost			30 000
Totalt			1 750 000

Fylkesmannen skal i hovudsak vurdere to moment i høve til godkjenning av kommunale garantiar. For det første skal fylkesmannen vurdere om verksemda som tek opp lånet driv næring. Fylkesmannen kjem til at det ikkje er snakk om næringsverksemd i denne saka.

Det andre fylkesmannen skal ta stilling til, er om reglane knytt til garantiar er oppfylt, jf kommunelova § 51 nr 3 og tilhøyrande forskrift. I forskrifta går det mellom anna fram av § 3 at «[v]ed garantier knyttet til investeringer skal garantiens varighet ikkje overstige investeringsobjektets levetid.» Påfølgjande avsnitt seier at «[v]ed garantier for driftsutgifter skal garantitiden settes så kort som mulig.»

Fylkesmannen kan godkjenne garantien for lånet på 1 750 000 kroner under føresetnad av at dei 30 000 kronene som er avsett til «reservepost» blir nytta til investeringar som ikkje reduserer levetida til investeringane for det lånet totalt sett.

For garantien på 3 250 000 kroner finn fylkesmannen at det er satt for lang lengde på garantitida. Fylkesmannen etterspurte ei nærare vurdering av levetida for nokre av tiltaka i denne garantien i brev frå 25. april i år. Kommunen svarte mellom anna følgjande den 11. mai i år:

Følgjande tiltak er ikkje opplagt å rekne som påkosting/nyanlegg, men ligg nærare vedlikehaldstiltak:

Bygg	Bygningsdel	Tiltak	Beløp	Økonomisk levetid	Vektet levetid
Volda kyrkje	Tårn	Forgylling tal og visarar	500 000	25 år	3,8 år
Volda kyrkje	Yttervegger tårn	Måling og reperasjon	500 000	15 år	2,3 år
Austefjord kyrkje	Ytterveggar og tårn	Måling	500 000	15 år	2,3 år

Fylkesmannen kjem til same konklusjon. Som nemnt i brevet vårt frå 25. april i år, er ikkje kommunane avskore frå å stille garantiar til driftsutgifter, men garantiar til slike utgifter må bli satt «så kort som mulig», jf garantiforskrifta § 3. Tidlegare var det satt maksimalt eitt år for slike utgifter, utan at det går eksplisitt fram av gjeldande forskrift. Det kan likevel vere grunn til å ta utgangspunkt i ein slik tidshorisont for driftsutgifter.

På bakgrunn av dette kan ikkje fylkesmannen godkjenne garantilengda for garantien på 3 250 000 kroner.

Om ønskeleg, kan kommunestyret ta stilling kva det skal bli garantert for og lengde på garantien for garantien på 3 250 000 kroner på nytt, og sende saka til ny vurdering.

Vedtak

Med heimel i § 51 nr. 1 i kommunelova og rundskriv H-8/01 frå Kommunal- og regionaldepartementet (no Kommunal- og moderniseringsdepartementet, godkjenner fylkesmannen vedtak i kommunestyret frå 31. mars i år, sak 31/16, om å garantere for eit lån til Volda kyrkjelege fellelsråd.

Lånet skal finansiere:

Kyrkjegard	Element	Tiltak	Kapital
Dalsfjord	Omregulering	Restfinansiering og slutføring	970 000
Kyrkjegardar	Planar	Planlegging utviding Leirshaugen gravplass	250 000
Leirshaugen gravplass	Gravplan	Etablere urnelund Leirshaugen gravplass	250 000
Lid Gravplass	Utviding + P-areal	Kjøpe grunn og etablere P-plass	250 000
		Resevepost	30 000
		Totalt	1 750 000

Kommunen sitt garantiansvar gjeld hovudstol pålydande 1 750 000 kroner, med tillegg av 10 pst av til kvar tid gjeldande hovudstol. Kommunen sitt maksimale ansvar er på 1 925 000 kroner.

Garantien vert godkjent som sjølvskuldnar kausjon.

Kommunen sitt garantiansvar skal reduserast gradvis i samsvar med føresett nedbetaling av lånet over 38 år, med eit tillegg to år. Garantien fell i sin heilheit vekk etter 40 år.

Det er eit vilkår for godkjenninga at det ikkje vert utbetalt utbytte frå verksemda.

Med heimel i § 51 nr. 1 i kommunelova og rundskriv H-8/01 frå Kommunal- og regionaldepartementet (no Kommunal- og moderniseringsdepartementet, godkjenner ikkje fylkesmannen vedtak i kommunestyret frå 31. mars i år, sak 31/16, om å garantere for eit lån på 3 250 000 kroner til Volda kyrkjelege fellelsråd.

Med helsing

Rigmor Brøste (e.f.)
ass. fylkesmann

Martin Gjendem Mortensen

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur.

Kopi:

Søre Sunnmøre kommunerevisjon IKS Bjørndalsveien 10 6065 ULSTEINVIK

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar: Asbjørn Moltudal

Arkivsak nr.: 2015/1199

Arkivkode: Q14

Utvalsaksnr

Utval

Møtedato

Formannskapet

OMLEGGING AV SKULEBAKKEN PÅ ULVESTAD - HAUGEVEGEN - GODKJENNING AV AVTALAR

Administrasjonen si tilråding:

Avtalane mellom Volda kommune og eigarane av gnr. 160 bnr. 15 ,gnr. 160 bnr. 8 og gnr. 160 bnr. 16 vert godkjende slik dei ligg som **vedlegg 2 til 4** i denne saka.

Vedleggsliste:

1. Reguleringskart for «Skulebakken på Lauvstad» eigengodkjend 02.05.2013
K.sak 57/13
2. Avtale mellom Volda kommune og eigar av gnr. 160 bnr. 8
3. Avtale mellom Volda kommune og eigar av gnr. 160 bnr. 15
4. Avtale mellom Volda kommune og eigar av gnr. 160 bnr. 16

Samandrag av saka:

Det vert rådd til at formannskapet godkjenner vedlagde avtalar om areal med eigarane langs «Skulebakken på Lauvstad». Bakgrunnen for saka er politisk prioritering av omlegging og opparbeiding av Skulebakken på Lauvstad.

Saksopplysningar/fakta:

Kommunestyret vedtok i møte 02.05.13, sak 57/13, reguleringsplan for «Skulebakken på Lauvstad» . Denne planen legg til rette for omlegging og opparbeiding av Skulebakken.

Kommunestyret har finansiert prosjektet i 2015 og 2017 med til saman kr. 2,5 mill. Dette er gjort under budsjetthandsaming utan noko kostnadskalkyle på prosjektet. Administrasjonen starta å sjå på prosjektet med utgangspunkt i ei opprusting av dagens veg innanfor ei kalkule

på kr 0,5 mill. Med bakgrunn i politiske signal med opptrapping av løyving har ein arbeidd vidare med å omlegging i samsvar med reguleringsplanen for vegen.

Prosjektet er no under prosjektering og planen er at det no i juni vert ferdigstilt komplett grunnlag til anbuds konkurranse på utføring. Anbudsfristen er 10. oktober og utlyst med atterhald om finansiering. Veganlegget er kalkulert til kr 5,8 mill der grunnkjøp kjem i tillegg. Endelege prisar vert kjent etter anbudsopning.

Det vart halde eit orienteringsmøte med grunneigarane på **Lauvstad i vår** der det vart orientert om prosjektet. I dette møtet vart det frå begge partar sett fram ynskje om at erstatninga av turvande areal skal fastsetjast ved friviljug skjøn etter §4 i skjønsløva.

Det er såleis sendt brev til grunneigarane med oppmoding om avståing av naudsynt areal til gjennomføring av planen. Likelydande førespurnad vart sendt alle 3 aktuelle partar i planområdet.

Når avtalen er godkjent i formannskapet vil det verte kravd skjøn, og advokat Reidar Andresen vert kommunen sin prosessfullmektig.

Vurdering og konklusjon:

Kommunen har no motteke signert avtale frå alle aktuelle grunneigarar. Avtalane med kart fylgjer vedlagt denne saka som saksgrunnlag.

Totalt areal som må løysast inn til vegføremålet er i underkant av 4,4 mål m².

Helse og miljøkonsekvensar:

Er avklart i k-sak 57/13.

Økonomiske konsekvensar:

Kostnadane med ervervet vert belasta prosjekt 701504 – "Skulebakken Haugen Lauvstad" Ervervet er ein del av samla prosjekt som basert på førebelse kalkylar krev ei tilleggsfinansiering på 3,3 mill i tillegg til grunnkjøp. Dette vert å avklare i samband med handsaminga av budsjettet for 2017. Volda kommune har hatt relativt store investeringar på veg i det siste, og relativt store investeringar kjem i åra framover for å utløyse nye byggjefelt i Volda sentrum. Kva prioritert rekkjefølgje dei ulike vegprosjekta skal ha, vert noko kommunestyret må ta stilling til i samband med handsaminga av budsjett og økonomiplan.

Naturmangfaldlova:

Er avklart i k-sak 57/13

Samfunnsplanen:

Er i samsvar med samfunnsplan.

Rune Sjugard
Rådmann

Asbjørn Moltudal
Rådgevar

Utskrift av endeleg vedtak:

Grunneigarane med underskriven avtale
Adv. Reidar Andresen Grimmergata 5, 6102 Ålesund
Teknisk sektor

AVTALE

Mellom eigar av gnr. 160 bnr. 15 Wenche Haugen Lillenes (som seljar)

og

Volda kommune v/ordføraren (som kjøpar)

er det i dag inngått slik avtale:

1. I samband med gjennomføring av reguleringsplan Skulebakken - Lauvstad, godkjend i Kommunestyret 2.5.13, sak 57/13, sel eigar av gnr. 160 bnr.15 til Volda kommune ein parsell slik det er vist med gul farge på kartet som følger denne avtalen (om lag 810 m²), med tillegg av naudsynte skråningar/skjeringar. Til fråtrekk for dette arealet går det arealet som i dag vert nytta til vegføremål og som det ikkje skal gjevast erstatning for. Arealet skal nyttast til vegføremål.
2. Partane er samde om at erstatninga skal fastsetjast av Søre Sunnmøre Tingrett som friviljug skjøn etter § 4 i skjønnslova. Vederlaget skal fastsetjast etter oreigningsrettslege prinsipp, som også skal gjelde sakskostnader, jamfør § 54 i skjønnslova. Det er semje om at skjønnet kan slåast saman med andre skjøn Volda kommune krev.

Alle kostnader med tingrettsskjønnet, medrekna kostnader til nødvendig juridisk hjelp, vert dekt av Volda kommune. Kostnadane med eit mogleg overskjøn skal betalast i samsvar med reglane i § 43 i skjønnslova.
3. Grensene for areala kommunen skal overta skal nærare oppmålast etter at anlegget er ferdig. Kommunen syter for oppmåling utan kostnad for seljaren, og seljar gir kommunen fullmakt til å krevje kart- og delingsforretning.
4. Kommunen får høve til å ta grunnen i bruk straks, mot at grunneigaren får utbetalt 3 % p.a. av erstatningssummen frå den datoen grunnen vert teken i bruk til endeleg oppgjær skjer.
5. Seljarane pliktar å utferde heftefritt skøyte innan 1 måned etter at dei har fått tilbod om endeleg oppgjær, jamfør punkt 2 og 4 ovanfor.
6. Denne avtalen er bindande for seljaren ved underskrift og for kommunen etter vedtak i rette styreorgan.
7. Tvist eller tvil vedkomande tolking og gjennomføring av denne avtalen skal avgjerast ved ordinær rettargang ved Søre Sunnmøre Tingrett.

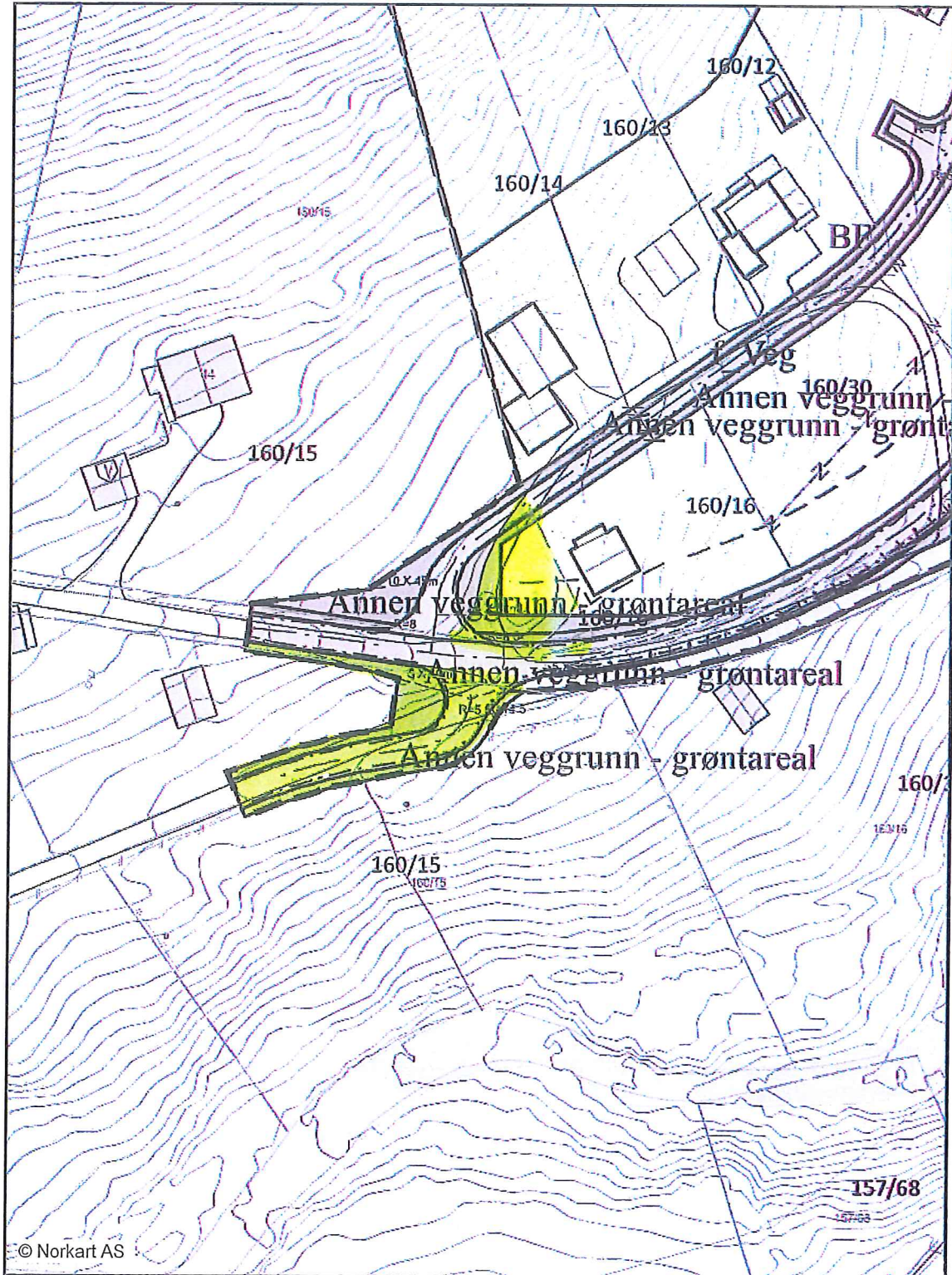
Volda, den
Wenche Haugen Lillenes
Wenche Haugen Lillenes
Eigar gnr. 160 bnr. 15

Volda kommune
ordførar

1:1000

24.06.2016

Kart må vere i kurant målestokk og med rutenett for å kunne nyttast i søknader.

AVTALE

Mellom eigar av gnr. 160 bnr. 8 Elias P. Ulvestad v/Svein Hallvard Arnesen (som seljar)

og

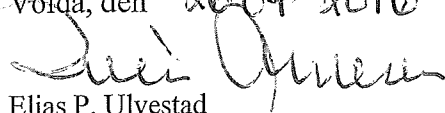
Volda kommune v/ordføraren (som kjøpar)

er det i dag inngått slik avtale:

1. I samband med gjennomføring av reguleringsplan Skulebakken - Lauvstad, godkjend i Kommunestyret 2.5.13, sak 57/13, sel eigar av gnr. 160 bnr. 8 til Volda kommune ein parsell slik det er vist med gul farge på kartet som følgjer denne avtalen (om lag 3 da.), med tillegg av naudsynte skråningar/skjeringar. Arealet skal nyttast til vegføremål.
2. Partane er samde om at erstatninga skal fastsetjast av Søre Sunnmøre Tingrett som friviljug skjøn etter § 4 i skjønnslova. Vederlaget skal fastsetjast etter oreigningsrettslege prinsipp, som også skal gjelde sakskostnader, jamfør § 54 i skjønnslova. Det er semje om at skjønnet kan slåast saman med andre skjøn Volda kommune krev.

Alle kostnader med tingrettsskjønnet, medrekna kostnader til nødvendig juridisk hjelp, vert dekt av Volda kommune. Kostnadane med eit mogleg overskjøn skal betalast i samsvar med reglane i § 43 i skjønnslova.
3. Grensene for areala kommunen skal overta skal nærare oppmålast etter at anlegget er ferdig. Kommunen syter for oppmåling utan kostnad for seljaren, og seljar gir kommunen fullmakt til å krevje kart- og delingsforretning.
4. Kommunen får høve til å ta grunnen i bruk straks, mot at grunneigaren får utbetalt 3 % p.a. av erstatningssummen frå den datoen grunnen vert teken i bruk til endeleg oppgjer skjer.
5. Seljarane pliktar å utferde heftefritt skøyte innan 1 månad etter at dei har fått tilbod om endeleg oppgjer, jamfør punkt 2 og 4 ovanfor.
6. Denne avtalen er bindande for seljaren ved underskrift og for kommunen etter vedtak i rette styreorgan.
7. Twist eller tvil vedkomande tolking og gjennomføring av denne avtalen skal avgjerast ved ordinær rettgang ved Søre Sunnmøre Tingrett.

Volda, den 26.04.2016

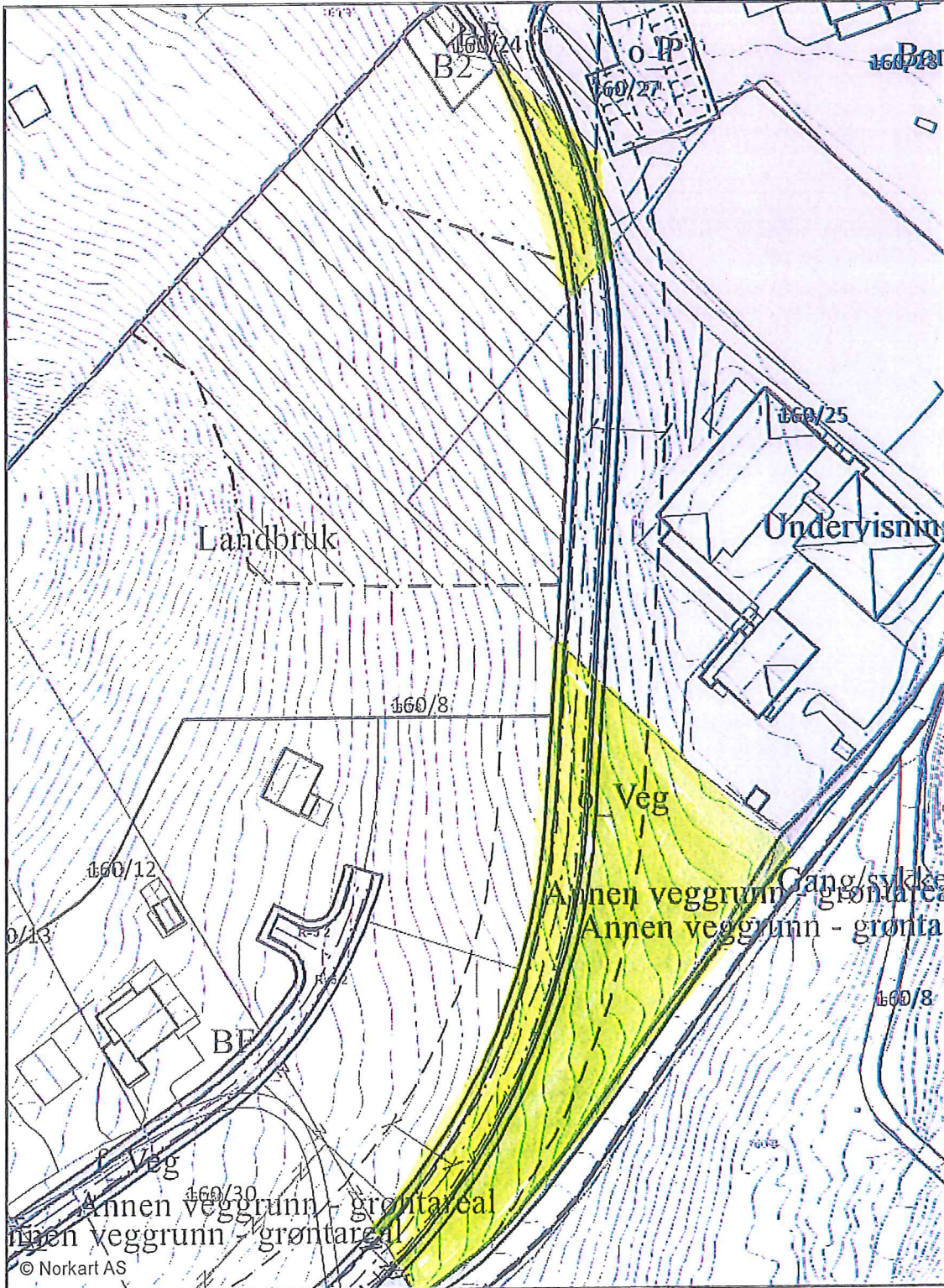

Elias P. Ulvestad
v/Svein Hallvard Arnesen
Eigar gnr. 160 bnr.8

Volda kommune
ordfører

1:1000

10.03.2016

Kart må vere i kurant målestokk og med rutenett for å kunne nyttast i søknader.

AVTALE

Mellom eigar av gnr. 160 bnr. 16 Paul Michael Segerheden (som seljar)

og

Volda kommune v/ordføraren (som kjøpar)

er det i dag inngått slik avtale:

1. I samband med gjennomføring av reguleringsplan Skulebakken - Lauvstad, godkjend i Kommunestyret 2.5.13, sak 57/13, sel eigar av gnr. 160 bnr. 16 til Volda kommune ein parsell slik det er vist med gul farge på kartet som følgjer denne avtalen (om lag 480m²), med tillegg av naudsynte skråningar/skjeringar. Arealet skal nyttast til vegføremål.
2. Partane er samde om at erstatninga skal fastsetjast av Søre Sunnmøre Tingrett som friviljug skjøn etter § 4 i skjønsløva. Vederlaget skal fastsetjast etter oreigningsrettslege prinsipp, som også skal gjelde sakskostnader, jamfør § 54 i skjønsløva. Det er semje om at skjønnet kan slåast saman med andre skjøn Volda kommune krev.

Alle kostnader med tingrettsskjønnet, medrekna kostnader til nødvendig juridisk hjelp, vert dekt av Volda kommune. Kostnadane med eit mogleg overskjøn skal betalast i samsvar med reglane i § 43 i skjønsløva.
3. Grensene for areala kommunen skal overta skal nærare oppmålast etter at anlegget er ferdig. Kommunen syter for oppmåling utan kostnad for seljaren, og seljar gir kommunen fullmakt til å krevje kart- og delingsforretning.
4. Kommunen får høve til å ta grunnen i bruk straks, mot at grunneigaren får utbetalt 3 % p.a. av erstatningssummen frå den datoen grunnen vert teken i bruk til endeleg oppgjær skjer.
5. Seljarane pliktar å utferde heftefritt skøyte innan 1 månad etter at dei har fått tilbod om endeleg oppgjær, jamfør punkt 2 og 4 ovanfor.
6. Denne avtalen er bindande for seljaren ved underskrift og for kommunen etter vedtak i rette styreorgan.
7. Tvist eller tvil vedkomande tolking og gjennomføring av denne avtalen skal avgjerast ved ordinær rettgang ved Søre Sunnmøre Tingrett.

Volda, den

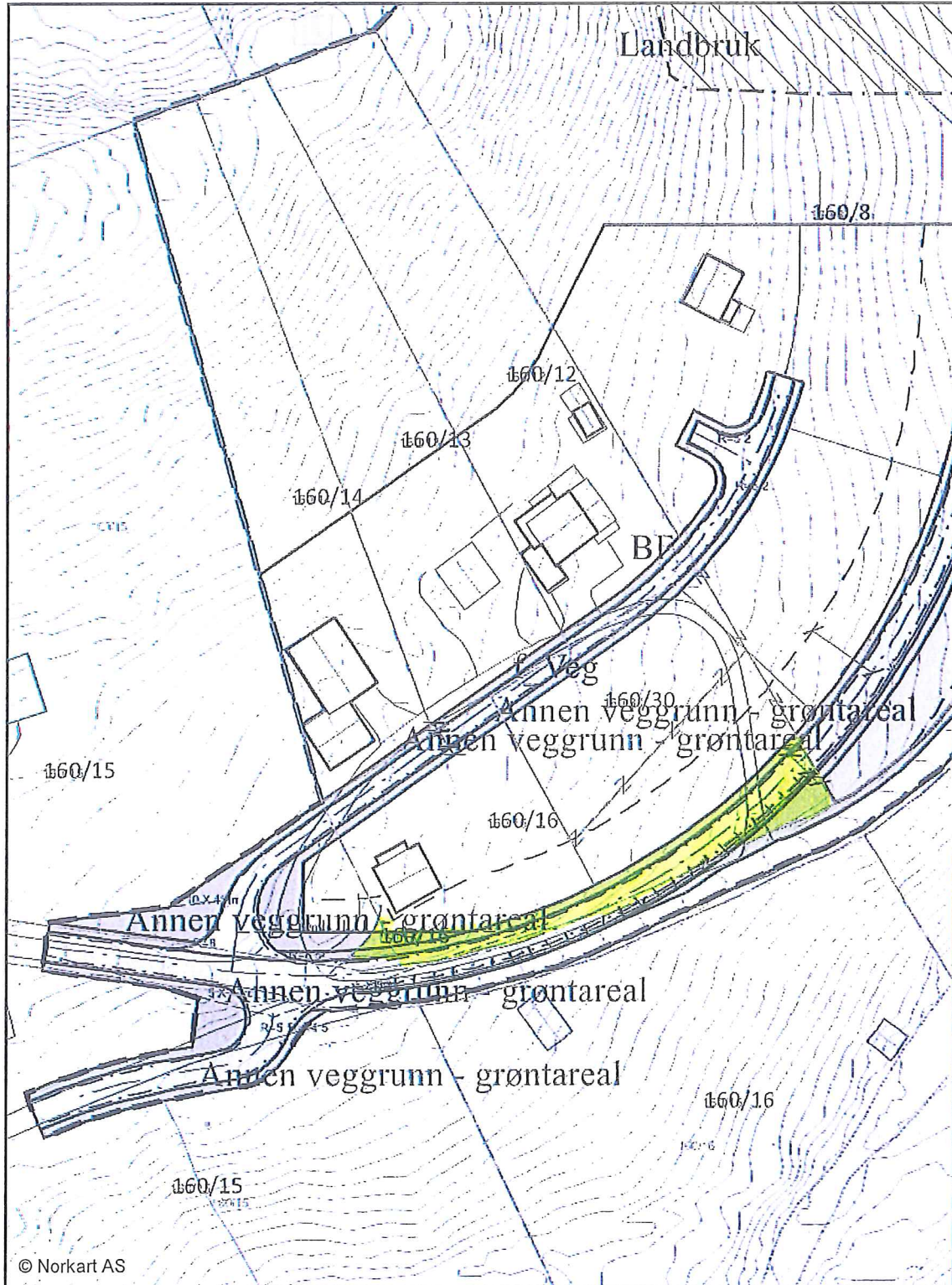
Paul Michael Segerheden
Eigar gnr. 160 bnr. 16

Volda kommune
ordførar

1:1000

17.03.2016

Kart må vere i kurant målestokk og med rutenett for å kunne nyttast i søknader.

Der er gitte kriterier for å få tildelt kommunal gjennomgangsbustad, samla sett er det personar som ofte er vanskeligstilt på bustadmarknaden med ein eller fleire utfordringar som fysiske/psykisk helse, rus, førstegongs bebuarar (asylsøkarar/innvandrarar)

Kjeldesortering/avfall handtering er utfordrande, ein kan ikkje forvente eller legge krav til mestring av dette i gjennomgangsbustadane. Med mykje hjelp over tid vil nok enkelte bli sett i stand til å kunne gjennomføre dette sjølve, men då er ein truleg over i eigen bustad eller inn på den private utleigemarknaden. Då kjem nye personar inn med same utfordring, så avfallshandtering vil alltid være ei stor utfordring i kommunal gjennomgangsbustad.

Etter innføring av ny ordning har det vore store avvik knytt til avfall i alle gjennomgangsbustadane. Dette er avvik knytt til overfylte dunkar, avfall som ligg i gatene, skadedyr (kakelakk), fare for andre skadedyr. Det har vore svært sjenerande for naboar som har ført til klager.

Som akutt tiltak har eigedomsavdelinga sett ein person til å reise rundt å ta med seg avfall som ligg rundt bustadane og i overfylte dunkar, der det blir kjørt til VØR som restavfall. Dette er sjølvstekt ikkje ei langsiktig løysing.

Med mange gjennomgangsbustader i same område vil det å auke tal dunkar føre til visuell forsøpling, samt utfordringar med trafikk der det er uoversiktleg for små barn og farlege situasjonar i samband med blant anna brøyting. Kommuneplanen peikar også på at kommunen skal sikre eit estetisk og trafikalt fungerande sentrum.

Eigedom har gjennomført møte med VØR for vurdering av situasjonen og finne ordningar som kan løyse problematikken vi står ovanfor. Det er vurdert slik at for å løyse den samansette utfordringa ein vil ha i framtida, så må ein tenkje heilt nytt med avfall i desse områda. VØR har eit system med nedgravne avfallscontainerar der ein kan etablere ein stasjon for kvart område. Dette løyser utfordringane på både kort og lang sikt der ein har ein stasjon for fleire bygg samla på ein stad. Utforminga vil være estetisk i område, sikre tilgang med tanke på universell utforming og trygge trafikken. Slik VØR ser det er det ein klar fordel at vi har fleire bygg i område som er tilknytt denne løysinga og Volda vil såleis være eit godt prosjekt å få prøvd ut denne løysinga.

VØR ynskjer å prøve dette ut på 6 område i Volda kommune. Til saman vil dette samla bety at VØR investerer ca Kr 1.500.000 på sjølve løysinga. Volda kommune må sjølve gjennomføre arbeid med graving, tilkomst og ordne til rundt dei nedgravne løysingane. Dette er estimert til ein kostnad på Kr 970.000 ink. mva samla for alle 6 lokasjonane.

Alternativet til denne løysinga vil være å auke drastisk tal dunkar som skal stå framme til ei kvar tid, samt at dei ulike tenestene som arbeidar med personar i kommunale gjennomgangsbustadar må arbeide aktivt og oppsøke plassane for å sørgje for at rett dunk blir satt fram til rett tid. Samla sett vil dette over tid være ein stor kostnad for kommunen. Kapitalkostnad på investering kr 970.000 er om lag kr 50.000 pr. år (rente og avdrag) ved 3% rente og 30 års avdragstid. Dette er ein relativt låg kostnad sett mot auka driftskostnad med fleire abonnement/dunkar og handtering av desse. Spesielt gunstig er det når VØR ser dette som eit pilotprosjekt og går inn med over 60% av samla finansiering.

Vurdering og konklusjon:

Det er vurdert slik at etablering av avfallfraksjonar vil betre trafikktryggleiken i området dette blir etablert. Slik det er i dag har vi utfordringar med brøyting og uoversiktlig trafikkbilde med mange born som ferdast i området. Manglande kjeldesortering og krevjande

brukarar kan føre til problematikk med skadedyr, overfylte dunkar og avfall liggande på bakken er visuelt forøplande, samstundes ei potensiell utfordring for helse. Ein vil unngå forureining og miljøet kring dei kommunale gjennomgangsbustadane vil løfta.

Kommunepolan/Helse og miljøkonsekvensar/folkehelse:

Ved etablering av tiltaket vil ein unngå forureining med avfall i nærområdet, sikre godt trafikkbile og unngå potensiell helsefare for personar som bur/opp held seg kring bustadane. Dette er eit tiltak som fell inn under målsettingane og strategiane i samfunnsdelen knytt til folkehelse, miljø og trivsel i sentrum.

Økonomiske konsekvensar:

Som eit pilotprosjekt vil VØR gå inn med om lag 60% av investeringskostnaden i prosjektet, dette inneber at dei står for framskaffing av sjølve løysinga. Kommunen sin del blir etablering av fraksjonane. Arbeidet med dette er kostnad rekna til Kr. 970.000 ink. mva

Rune Sjurgard
Rådmann

Kjell Magne Rindal
eigedomssjef

Utskrift av endeleg vedtak:

Handsaming:

Kommunalt råd for funksjonshemma drøfta saka.

Det vart halde prøverøysting over framlegget frå formannskapet pkt. 1, som fekk null røyster.

Kommunalt råd for funksjonshemma kom med slikt fellesframlegg:

- 1. Kommunalt råd for funksjonshemma tilrår at rådet endrar namn til Råd for likestilling av menneske med nedsett funksjonsevne.*
- 2. Utvalet skal ha sju medlemer, fortrinnsvis fem frå brukarorganisasjonane.*

Røysting:

Fellesframlegget vart samrøystes vedteke.

Vedtak i Kommunalt råd for funksjonshemma - 19.09.2016:

- 1. Kommunalt råd for funksjonshemma tilrår at rådet endrar namn til Råd for likestilling av menneske med nedsett funksjonsevne.*
- 2. Utvalet skal ha sju medlemer, fortrinnsvis fem frå brukarorganisasjonane.*

Handsaming:

Ordføraren kom med slikt framlegg:

- 1. Råd for likestilling av funksjonshindra.*
- 2. Utvalet skal ha sju medlemmer, fortrinnsvis minst fire frå brukarorganisasjonane.*

Ordføraren kom med slikt framlegg:

Saka vert utsett.

Røysting:

Utsetjingsframlegget vart samrøystes vedteke.

Tilråding i formannskapet - 06.09.2016 til kommunestyret:

Handsaming:

Stein Conradsen kom med slikt alternativ framlegg til pkt. 1:

Kommunalt råd for funksjonshemma endrar namn til Råd for likestilling av menneske med nedsett funksjonsevne.

Sølvi Dimmen kom med slikt framlegg til pkt. 2:

Kommunalt råd for funksjonshemma ønskjer å utvide antal medlemmer i rådet frå fem til sju medlemmer.

Utvidinga bør fortrinnsvis skje ved å auke representasjonen frå brukarorganisasjonane frå tre til fem medlemmer med tilsvarande auke i antal varamedlemmer.

Røysting:

Det vart røysta alternativt mellom tilrådinga frå administrasjonen og framlegget frå Stein Conradsen. Framlegget frå Stein Conradsen vart samrøystes vedteke.

Framlegget frå Sølvi Dimmen vart samrøystes vedteke.

Vedtak i Kommunalt råd for funksjonshemma - 29.08.2016:

- 1. Kommunalt råd for funksjonshemma endrar namn til Råd for likestilling av menneske med nedsett funksjonsevne.*
- 2. Kommunalt råd for funksjonshemma ønskjer å utvide antal medlemmer i rådet frå fem til sju medlemmer.
Utvidinga bør fortrinnsvis skje ved å auke representasjonen frå brukarorganisasjonane frå tre til fem medlemmer med tilsvarande auke i antal varamedlemmer.*

SAKSDOKUMENT

Sakshandsamar:	Inger-Johanne Johnsen	Arkivsak nr.:	2015/1850
		Arkivkode:	033

Utvallsaksnr	Utval	Møtedato
	Kommunalt råd for funksjonshemma Formannskapet Kommunestyret	

KOMMUNALT RÅD FOR FUNKSJONHEMMA - FORSLAG TIL NAMNEENDRING OG AUKE I ANTAL MEDLEMMER

Administrasjonen si tilråding:

1. Kommunalt råd for funksjonshemma endrar namn til Råd for likestilling av funksjonshemma.
2. Utviding av antal medlemmer i rådet: Ingen tilråding

Vedleggsliste:

Forslag frå brukarorganisasjonane i Volda og Ørsta

Uprenta vedlegg:

[Lov om råd eller anna representasjonsordning i kommunar og fylkeskommunar for menneske med nedsett funksjonsevne m.m.](#)

Saksopplysningar:

Brukarorganisasjonane i Volda og Ørsta har sendt ei oppmoding til Volda kommune om at Kommunalt råd for funksjonshemma endrar namnet sitt og at rådet får utvida antal medlemmer frå fem til sju, med ei tilsvarande auke i varamedlemene.

Lov om råd eller anna representasjonsordning i kommunar og fylkeskommunar for menneske med nedsett funksjonsevne m.m. gir ingen føringar for namn på rådet og for kor mange medlemmer/varamedlemmer rådet skal ha.

Per i dag har rådet for funksjonshemma i Volda (FUNK) 5 medlemmer: 2 frå kommunestyret med 3 varamedlemmer, og 3 frå dei ulike funksjonshemma sine interesseorganisasjonar med 4 varamedlemmer.

Ei auke i antal medlemer og varamedlemer vil styrke rådet sitt arbeid, auke mangfaldet i rådet og gje større stabilitet i rådsarbeidet ved forfall.

Namneendringa er i tråd med endringar som er gjort både på landsbasis, på fylkesnivå og i mange andre kommunar – også i Ørsta, og speglar lovverket og intensjonen om likeverd og likestilling.

Helse og miljøkonsekvensar:

Ei auke av antal medlemmer i utvalet, vil gje breiare representasjon og styrke rådet sitt arbeid.

Økonomiske konsekvensar:

Ei auke i antal faste medlemmer i kommunalt råd for funksjonshemma (FUNK) vil føre til ei auke i utbetaling av møtegodtgjersle. Siden kommunalt råd for funksjonshemma har 4-5 møte pr år, blir ikkje utgiftsauken vesentleg.

Beredskapsmessige konsekvensar:

Ingen

Rune Sjurgard
Rådmann

Inger-Johanne Johnsen
sektorsjef kultur og service

Utskrift av endeleg vedtak:

Servicekontoret
Kommunalt råd for funksjonshemma

Brukarorganisasjonane/interesseorganisasjonane i Volda og Ørsta hadde fellesmøte den 07.04.16. I møtet var m.a. sak om endring av namnet på rådet i Volda, og forslag om å auke tal faste medlemmer i rådet handsama, og følgjer som vedlegg.

I tillegg oppnemnde fellesmøtet forslag på fire faste medlemmer og fire varamedlemmer i rekke til rådet.

Postmottaket i Volda kommune blir bedt om å distribuere begge vedlegga til ordførar, rådmann, Volda kommunestyre og politisk sekretariat.

Med helsing og takk på førehand

Toril Langlo

Skrivar i fellesmøtet med brukarorganisasjonane 07.04.16

Volda kommune, Volda kommunestyre, politisk sekretariat
Ordfører og rådmann
postmottak@volda.kommune.no

Oppnemning av råd for likestilling av funksjonshemma i Volda kommune

Brukarorganisasjonane for funksjonshemma i Volda/Ørsta har hatt møte 07.04.16, og har vald forslag til medlemmer i råd for likestilling av funksjonshemma i Volda

	Namn	adresse	epost	telefon	organisasjon
1	Kari A Gamlem	Berknesvegen 784 6105 Volda	kagamlem@gmail.com	70079281 91353645	Volda/Ørsta Revmatikerforening
2	Solfrid L. Nautvik	Dalfjordvegen 3618, 6120 Folkestad		90560854	Ørsta/Volda Handikaplag
3	Janette Mikalsen	Brenslene 18, 6103 Volda		91325588	NFU V4olda/Ørsta
*4	Reidun Åslid Bjørlykke		jakobbjorlykke@gmail.com	90694795	LPP Volda/Ørsta Landsforeninga for pårande innan psykisk helse
	Varamedlemmer				
1	Stein Conradsen	Storhagen 22, 6104 Volda	steinconradsen@yahoo.no	93244128	ADHD Volda Norge
2	Asbjørn Vollset	Fyrdshaugen 26, 6110 Austefjord	asbjrnvoll@yahoo.no	41311458	Astma og allergi Volda/Ørsta
3	Sveinung Dale			90753219	Volda/Ørsta HLF
4	Norleif Vik	Bakkevegen 1, 6103 Volda	vik.norleif@gmail.com	97192496	Volda/Ørsta lag av LHL

*Ev 1. varamedlem

Vi håper at det lovpålagde rådet i Volda blir oppnemnt snarast råd og innkalla til møte.

Ørsta, 07.04.16
For brukarorganisasjonane
Toril Langlo
-skrivar i møtet-

Volda kommune v/kommunestyret, ordfører, rådmann og politisk sekretariat

postmottak@volda.kommune.no,

Forslag om å endre namnet på rådet for funksjonshemma i Volda kommune og å auke tal medlemmer i rådet

Brukarorganisasjonane i Volda/Ørsta har hatt fellesmøte den 07.04.16.

I møtet var det semje om å be Volda kommunestyre vurdere å gjere følgjande endringar:

- Namneendring til: Råd for likestilling av funksjonshemma i Volda kommune
- Auke tal medlemmer frå fem til sju, fordelt slik: tre politisk valde og fire valde frå organisasjonane, og med tilsvarande auke i tal varamedlemer i rekke

Grunngjeving:

Namneendringa er i er i tråd med endringar som er gjort både på landsbasis, på fylkesnivå og i mange kommunar, også i Ørsta, og speglar lovverket og intensjonen om likeverd og likestilling. Auka tal medlemmer og varamedlemer vil styrke rådet sitt arbeid, auke mangfaldet i rådet, og gje større stabilitet i rådsarbeidet ved forfall.

Brukarorganisasjonane ber Volda kommunestyre om å vurdere ovannemnde straks.

Vedlagt følgjer brukarorganisasjonane sitt forslag på faste medlemmer med varamedlemer i rekke.

Ørsta, 07.04.16

For organisasjonane

Toril Langlo

-skrivar i møtet-

Representantar frå organisasjonane som møtte i møtet:

Sunnmøre Parkinsonforening v/Svein Arne Velle

Volda/Ørsta handikaplag v/Asbjørn Andersen

NFU Volda/Ørsta v/Jan Osborg

ADHD Norge (Volda) v/Stein Conradsen

LHL Volda/Ørsta v/Bjørn Støylen

LPP v/Aashild Haugland Haram

Volda/Ørsta Revmatikarforening v/Irene Myklebust

LPP v/Reidun Åslid Bjørlykke

Norsk Tourette v/Gunnar Gausdal

NHF Ørsta/Volda v/Erling Koppen

Volda/Ørsta lag for hørselshemma v/Fridtjof Buset

Volda/Ørsta astma og allergiforening v/Asbjørn Vollset

Volda/Ørsta diabetesforening v/Bernt-Arve Hustad

Volda/Ørsta revmatikarforening v/Karen Høydal/leiar i råd for likestilling av funksjonshemma i Ørsta kommune

Volda/Ørsta revmatikarforening v/Toril Langlo

PS 179/16 Orienteringssaker

OS 132/16 Tunnelutbetring Rotsethorntunnelen

NOTAT

Interne mottakarar:
Rådmann Rune Sjugard

Sak: Miljøretta helsevern i barnehagar og skular

<i>Arkivsak nr.</i>	<i>Løpenr.</i>	<i>Arkivkode</i>	<i>Avd/Sakshandsamar</i>	<i>Dato</i>
2016/1413	10129/2016	J00	SVK/SONHAV	30.08.2016

MELING OM POLITISK VEDTAK - FORSKRIFT OM MILJØRETTA HELSEVERN I BARNEHAGAR OG SKULAR - KOMMUNALT RÅD FOR FUNKSJONSHEMMA PS 6/16

Vi melder med dette frå at kommunalt råd for funksjonshemma den 29.08.2016, hadde føre ovannemnde som sak PS 6/16, der det vart gjort slikt vedtak:

Kommunalt råd for funksjonshemma ber rådmannen om ei sak som går på plan og status på miljøretta helsevern i kommunen, med særleg vekt på skule og barnehage. Har kommunen ei tilstrekkeleg apparat til å løyse og følgje opp desse oppgåvene?

Med helsing

Sonja Håvik
konsulent

**ASTMA- OG
ALLERGIFORBUNDET**
- gjør Norge friskere

NAAF REGION MIDT

Postboks 89, 7541 Klæbu
Amunddalsveien 303,
7540 Klæbu
Mobil: 922 87 146
Org.nr: 996 449 106
E-post: gina.strom@naaf.no
www.naaf.no

Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne

Klæbu, 22. april 2016

FORSKRIFT FOR MILJØRETTET HELSEVERN I BARNEHAGER OG SKOLER

Det er nå 17 år siden det ble vedtatt at alle landets skoler skulle være godkjent med tanke på inneklima. Opplæringsloven § 9a-2 stiller krav til at det fysiske miljøet skal være i samsvar med de faglige normer som fagmyndighetene til enhver tid anbefaler.

Vi vet at det på landsbasis er mange skoler som enda ikke er godkjent. Hva er status i din kommune?

Det har stor betydning for oss og våre medlemmer at innemiljøet i skolene er godt, og det har også betydning for å forebygge astma og allergi hos de som oppholder seg i skoler og barnehager.

Vi håper dere har mulighet til å ta en titt på dette i Deres kommune. Dersom dere har spørsmål om inneklima eller ønsker råd og tips er det bare å ta kontakt. NAAF sentralt har faglig kompetanse på dette området.

Vennlig hilsen

NAAF Region Midt

Gina Strøm

regionsekretær